

M E D Y A D A

N E F R E T

S Ö Y L E M İ

V E

A Y R I M C I

S Ö Y L E M

2 0 1 7

R A P O R U

HDV
YAYINLARI

HRANT DİNK VAKFI

Hrant Dink'in, 19 Ocak 2007'de, gazetesi Agos'un önünde öldürülmesinden sonra, benzer acıların yeniden yaşanmaması için; onun daha adil ve özgür bir dünyaya yönelik hayallerini, dilini ve yüreğini yaşatmak amacıyla kuruldu. Etnik, dinî, kültürel ve cinsel tüm farklılıklarıyla herkes için demokrasi ve insan hakları talebi, vakfın temel ilkesidir.

Vakıf, ifade özgürlüğünün alabildiğine kullanıldığı, tüm farklılıkların teşvik edilip yaşandığı, yaşatıldığı ve çoğaltıldığı, geçmişe ve günümüze bakışımızda vicdanın ağır bastığı bir Türkiye ve dünya için çalışır. Hrant Dink Vakfı olarak 'uğruna yaşanması davamız', diyalog, barış, empati kültürünün hâkim olduğu bir gelecektir.

MEDYADA NEFRET SÖYLEMİ VE AYRIMCI SÖYLEM 2017 RAPORU

ISBN 978-605-67106-8-1

proje ekibi

Pınar Ensari
Ezgi Kan
Merve Nebioğlu
Şeyma Özkan
Funda Tekin
Gamze Tosun

proje danışmanı

İdil Engindeniz

raportörler

Ezgi Kan (Yazılı Basında *Gâvur* Söylemi)
Funda Tekin (Medyada Suriyeli Mültecilere Yönelik Ayrımcılık: Yanlış Bilgilendirme ve Çarpıtma)

tasarım

Sera Dink

grafik uygulama

Selin Kalkan

veri görselleştirme

Aren Arda Kaya

baskı

Mas Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Hamidiye Mah. Soğuksu Cad. No: 3
34408 Kağıthane / İstanbul
T: (212) 294 10 00
Sertifika No: 12055

İstanbul, Mart 2018

© Hrant Dink Vakfı Yayınları

Anarad Hıçutayun Binası Papa Roncalli Sokak No: 128
Harbiye, 34373 Şişli, İstanbul
T: 0212 240 33 61
F: 0212 240 33 94
info@hrantdink.org
www.hranddink.org

Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi projesi, Friedrich Naumann Vakfı, İngiltere Büyükelçiliği Ankara, Açık Toplum Vakfı ve İstanbul Politikalar Merkezi tarafından desteklenmektedir. Raporda yer alan görüşler, destekçilerin görüşlerini yansıtmamaktadır.

M E D Y A D A

N E F R E T

S Ö Y L E M İ

V E

A Y R I M C I

S Ö Y L E M

2 0 1 7

R A P O R U

HDV
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	7
Medyada nefret söyleminin izlenmesi projesi hakkında.....	9
I. BÖLÜM: 2017 YILI TÜRKİYE YAZILI BASININDA NEFRET SÖYLEMİ.....	13
Medya izleme verileri.....	14
Nefret söylemi örnekleri.....	27
II. BÖLÜM: 2017 YILI AYRIMCI SÖYLEM RAPORLARI.....	67
YAZILI BASINDA <i>GÂVUR</i> SÖYLEMİ.....	69
Gâvura <i>gâvur</i> demek ya da diyememek, işte bütün mesele bu, Arus Yumul.....	73
Yazılı basın analizi.....	77
Dinî referanslar ve tarihsel düşmanlık algısıyla bağlamın inşası.....	80
‘İçimizdeki <i>gâvurlar</i> ’: Müslümanlığın antitezi olarak <i>gâvur</i>	80
‘Müslüman Türkiye’ye yönelik bir tehdit olarak ‘ <i>gâvur</i> Batı’.....	82
Bir hakaret olarak <i>gâvur</i> tartışması: ‘ <i>Gâvur İzmir</i> ’ örneği.....	89
Siyasi bir propaganda aracı olarak <i>gâvur</i>	92
<i>Gâvur</i> söylemine yönelik eleştirel yaklaşımlar.....	95
Sonuç.....	100

MEDYADA SURİYELİ MÜLTECİLERE YÖNELİK AYRIMCILIK: YANLIŞ BİLGİLENDİRME VE ÇARPITMA.....	103
‘Misafir’ söylemi gölgesinde Suriyeli mülteciler, Şenay Özden.....	106
Basında Suriyeli mültecilere yönelik ayrımcı söylem.....	110
Medyada Suriyelilere yönelik çarpıtmalar ve ayrımcılığın yeniden üretilmesi.....	112
Siyasi bir propaganda aracı olarak mülteciler: Söylentiler aracılığıyla inşa edilen korku.....	112
Hedef saptırmaya aracılık eden medya: Görünmez ‘fail’ler ve ‘günah keçisi’ mülteciler.....	118
Bir ‘suç hikâyesi’ olarak göç: Aşırı temsil ile kurulan panik.....	126
Ayrımcılıkla mücadele eden örnekler.....	133
Sonuç.....	138
Genel değerlendirme.....	141

SUNUŞ

Hrant Dink Vakfı, 2009 yılından beri ‘Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi’ çalışması kapsamında yazılı basında etnik, ulusal ve dinî kimliklere yönelik **nefret söylemini** tespit ve teşhir amacıyla medya tarama çalışması yapıyor. Nefret söylemine odaklanan incelemenin yanı sıra ayrımcı ve ötekileştiren mesajları nefret söyleminden daha örtük bir şekilde veren, dolaylı şekilde kurgulanmış söylemler de **ayırıcı söylem** dosya konuları olarak çalışmaya dahil ediliyor. İlk kez hazırlanan bu yıllık raporda ise 2017 yılı için nefret söylemi odaklı üç medya izleme raporu ile iki ayrımcı söylem raporu birleştirilerek bir kaynak metin yaratmak ve daha geniş ölçekte bir değerlendirme yapmak hedefi gözetildi. Rapor, elde edilen yıllık sonuçların yanı sıra 2017 yılına dair nefret söylemi verilerinin niteliksel ve niceliksel analizlerini ve yıl içinde öne çıkan iki konu seçilerek hazırlanan ‘Yazılı Basında Gâvur Söylemi’ ve ‘Medyada Suriyeli Mültecilere Yönelik Ayrımcılık: Yanlış Bilgilendirme ve Çarpıtma’ başlıklı ayrımcı söylem raporlarını içeriyor.

Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de medyanın taraflı, önyargılı ve ayrımcı bir dil kullandığına tanık oluyoruz. Evrensel ve ulusal gazetecilik ilkelere ihlal edildiği ya da medya kuruluşlarının yayımladığı basın etik ilkelerinin nefret söylemini ve ayrımcı söylemi kapsamadığı görülebiliyor. Haberlerde, özellikle de manşet ve haber başlıklarında kullanılan kışkırtıcı, ırkçı ve ayrımcı dil, toplumda düşmanlığı ve ayrımcı duyguları tetikleyen, kalıp yargıları güçlendiren bir araca dönüşüyor ve savunmasız gruplara yönelik yaygın bir önyargının yerleşmesine yol açıyor. Hedef alınan kişi ve gruplar tedirginleşiyor, sessizleşiyor ve demokrasinin olmazsa olmazı olan sosyal ve siyasal yaşama katılım haklarından feragat etmek zorunda kalıyorlar.

Söylem, kişilerin düşüncelerini ifade etmelerine veya olayları tasvir etmelerine yarayan nötr bir araç olmanın ötesinde bir etki gücü taşıdığı için medyada üretilen dil, toplumsal hayatı doğrudan etkiliyor, toplumdaki gerilimi pekiştirebiliyor ve kutuplaşmayı artırabiliyor. Ancak üretildiği tarihsel ve toplumsal bağlam içinde değerlendirilebilecek olan söylem, insanların belirli bir bilgiyi ya da durumu

anlamlandırışlarını ve aynı zamanda ona karşı konumlanışlarını da etkiliyor¹. Söylemin etki gücü ve iktidar alanıyla ilişkisi söylem kavramını ve farklı söylem türlerini anlamayı gerekli kılıyor.

Nefret söyleminin ve ayrımcı söylemin temelinde önyargılar, ırkçılık, ‘yabancı’ korkusu/düşmanlığı, ayrımcılık, cinsiyetçilik ve homofobi gibi anlama ve anlamlandırma biçimleri yatıyor. Kültürel kimlikler ve grup özellikleri gibi unsurlar ötekileştiren ve saldırgan söylemlerin kullanılmasını etkiliyor, özellikle de artan milliyetçilik ve farklı olana tahammülsüzlük gibi koşullarda, nefret dili etkisini artırıyor.

Dördüncü kuvvet olarak adlandırılan medya (basın-yayın) en etkin kültürel iletişimlerden biri olduğu için, çeşitliliği ve farklılığı öne çıkarmaya gücü olduğu kadar çatışmayı sıradanlaştırma ve yayma konusunda da son derece etkili ve yönlendirici olabiliyor. Medya sorumsuz veya dikkatsiz davrandığında, ırkçılığı ve kişilerin birbirine karşı nefret duyguları üretmesini tetikleyip bu duyguları güçlendirebiliyor. En kötüsü de bu tür tutumları meşrulaştırıp haklı çıkarabiliyor.

Uzun yıllardır Türkiye medyası, farkında olarak veya olmayarak, nefret söyleminin ve ayrımcı söylemin en önemli kaynaklarından biri oldu ve maalesef toplumdaki kutuplaşmayı dikkate değer biçimde etkilemeyi sürdürüyor. Öldürülmeden önce medya aracılığıyla toplumun gözünde düşmanlaştırılmaya çalışılan Hrant Dink’in ideallerini ve mücadelesini sürdürmek amacıyla kurulan Hrant Dink Vakfı, temel amaçlarından birini toplumdaki kutuplaşma ve düşmanlığın sona ermesine katkıda bulunmak olarak tanımlıyor. Bu raporun da toplumdaki kutuplaştırıcı söylemin boyutlarının ve insan haklarına saygılı, yeni bir dile duyulan ihtiyacın fark edilmesine yardımcı olmasını umuyoruz.

---

1 Teun A. Van Dijk, “Söylem ve İktidar”, *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* içinde, ed. Ayşe Çavdar ve Aylin B. Yıldırım (İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2010), s. 16.

MEDYADA NEFRET SÖYLEMİNİN İZLENMESİ PROJESİ HAKKINDA

ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi çalışmasının genel amacı, **Türkiye’de ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadeleye katkı sağlamaktır**. Çalışma, medyanın sivil denetiminin önemini gözeterek medyada **insan hakları ve farklılıklara saygının güçlendirilmesi**ni, belli kimlik özellikleri nedeniyle hedef alınan kişi veya gruplara yönelik **ayrımcı dil ve nefret söylemine dikkat çekmeyi** ve bu konuda **farkındalık yaratmayı** hedefliyor.

Çalışma, uzun vadede nefret söylemi ve ayrımcı söylemle mücadeleye, sivil toplum kuruluşlarında medya izlemeyle ilgili becerilerin artmasına, medya ve iletişim fakülteleriyle birlikte çalışarak, medyada kullanılan dil ve yöntemlerin eşitlikçi, toplumsal ve kültürel çeşitliliğe saygılı olmasını sağlayacak mekanizmaların yerleşmesine katkı sunmayı amaçlıyor.

Hrant Dink Vakfı’nın bu amaçlara ulaşma yolunda yürüttüğü, ‘Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi’ çalışması kapsamında, **ulusal ve yerel yazılı basın taranarak ayrımcı, ötekileştiren ve hedef gösteren söylemle kaleme alınmış metinler tespit ediliyor**. Bu verilerle nitel ve nicel analizler içeren dört aylık dönemlere ait medya izleme raporları hazırlanıyor. Bu raporlar, sivil toplum örgütlerine, basın yayın kuruluşlarına, basın meslek örgütlerine, akademisyenlere gönderiliyor ve internet sitemizden² yayımlanıyor.

Gazetelerin izlenmesinin yanı sıra sivil toplum temsilcileri, hukukçular, akademisyenler, meslek örgütleri ve gazetecilerle arama toplantıları, seminerler, eğitimler düzenlenerek nefret söylemiyle ilgili duyarlılığı artırmak amaçlanıyor. Bu alanda çalışan diğer sivil toplum örgütleri ve ilgili kuruluşların davetleri üzerine atölyeler ve eğitimler düzenlenerek bilgi ve deneyim paylaşılıyor. Buna bağlı olarak nefret söylemi kavramıyla ilgili bilgi sağlamak, ayrımcı ve ırkçı söylemle mücadele yolları ve yöntemlerinin neler olabileceğinin tartışılmasına zemin açmak ve medyada insan haklarına saygılı ve bilinçli bir dil kullanılmasını teşvik etmek amacıyla uluslararası paneller düzenleniyor, üniversitelerde nefret söylemi üzerine toplantılar yapılıyor, bulgular tartışılıyor.

2 <http://hrantdink.org/tr/asulis/faaliyetler/projeler/medyada-nefret-soylemi>

Nefret söylemi üzerine kavramsal tartışmaların ve nefret söylemiyle mücadele yöntemlerinin ders müfredatlarında yer alması amacıyla, 2012’de akademisyenlerle ve sivil toplum temsilcileriyle yakın işbirliği içinde, **‘Ayrımcılık, Nefret Söylemi ve Medya’** başlıklı üniversitelere yönelik bir dönemlik **ders programı taslağı** hazırlandı ve bu taslak akademisyenlerle paylaşıldı. Akademisyenlerden alınan geri bildirimler doğrultusunda hazırlanan ders programı geliştiriliyor ve üniversitelerde uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılıyor.

Müfredat çalışmasına paralel olarak hem dersin tamamlayıcı kaynağı hem de genel okura yönelik giriş niteliğinde bir kaynak görevi görecek çok yazarlı bir yayın olan **‘Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar’** kitabı Aralık 2013’te yayımlandı. Mahmut Çınar’ın editörlüğünde hazırlanan ve Fuat Keyman’ın sunuş yazısıyla yayımlanan kitap bu alanda bir kaynak çalışma olma potansiyeli taşıyor.

2015 yılı Güz döneminden beri, İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi ile yapılan işbirliği doğrultusunda, Yrd. Doç. Dr. İtir Erhart ve Doç. Dr. Nazan Haydari Pakkan danışmanlığında, **Bağımsız Disiplinlerarası Çalışma (IIW)** başlıklı dersi alan öğrenciler, medya izleme yöntemi ve nefret söylemi odaklı atölye çalışmasına katılıyor ve okul dönemi boyunca medya taramasına katkıda bulunuyor.³

2017’de ilk kez düzenlenen haber tartışma atölyelerinde toplumun farklı kesimlerinden katılımla örnek haberler ve köşe yazıları değerlendirilerek ayrımcılık, nefret söylemi ve hak temelli habercilik gibi konular tartışıldı. Yine 2017 itibarıyla, çalışmanın bulgularının daha geniş kitlelere ulaşması amacıyla, medya izleme raporlarından elde edilen bulgular infografiklere dönüştürüldü ve broşürler halinde basıldı. Hazırlanan infografik gör-seller ve videolar sosyal medya ağları aracılığıyla da yaygınlaştırılıyor.

2009’dan beri sürdürülen bu çalışmalarla nefret söylemi ve ayrımcı dil konularında elde edilen bilgi ve tecrübe birikimi, Hrant Dink Vakfı bünyesinde, Türkiye’de söylem üzerine çalışan ilk araştırma merkezi olan ASULİS Dil, Diyalog ve Demokrasi Laboratuvarı’nın kurulmasına zemin hazırladı. 2016’da ASULİS’in kurulmasından bu yana proje, laboratuvar çatısı altında daha geniş kapsamlı bir söylem çalışmasının parçası olarak yoluna devam ediyor.

---

3 Bu bağlamda, bu işbirliği kapsamında 2017 yılı boyunca medya izleme sürecine katkı sunan Bilgi Üniversitesi öğrencilerine ve gönüllülerimize projeye ve bu raporun hazırlanma sürecine verdikleri destekten dolayı teşekkür ediyoruz.

YÖNTEM

Nefret söylemi odaklı medya tarama çalışması kapsamında, ulusal gazetelerin tümü ve yaklaşık 500 yerel gazete önceden belirlenen anahtar kelimeler üzerinden (ör. Türk düşmanı, hain, yobaz, gâvur, mülteci) medya takip merkezi aracılığıyla taranıyor. Bu anahtar kelimeleri içeren haber ve köşe yazıları günlük olarak okunuyor (gazetelerin hafta sonu baskıları hariç) ve nefret söylemi içeren yazılar tespit ediliyor.

Çalışmada, esas olarak **ulusal, etnik ve dinî kimlik** temelli nefret söylemine odaklanılıyor. Aynı zamanda sistematik ve günlük bir tarama yapılmasa da kadınları ve LGBTİ'leri hedef alan söylemlere dair çarpıcı örnekler de tespit ediliyor. Analiz sürecinde medya araştırmalarında uygulanan eleştirel söylem analizi yönteminden faydalanılıyor. Medya içerikleri ve söylem konusunda belli göstergeler oluşturmak amacıyla önce niceliksel ölçeklemeye başvurulurken, nefret söylemi içeriğinin en çok nerede (hangi gazetelerde), ne şekilde kendine yer bulduğu ve kimleri hedef aldığı ortaya konuluyor.

Haber ve köşe yazılarında nefret söylemi tespitinde, **1997 yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi** tarafından kabul edilen tavsiye kararı esas alınıyor. **Bu karara göre, 'nefret söylemi' ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli kişilere ve gruplara yönelik saldırgan milliyetçilik ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifade bulan, dinsel hoşgörüsüzlük de dahil olmak üzere, hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimidir.**

Yukarıda belirlenen amaç ve kapsam doğrultusunda nefret söylemi içerdiği tespit edilen metinler, benimsedikleri söylemin niteliği doğrultusunda kategorilere ayrılıyor. Bu konuda daha önce yapılmış olan uluslararası çalışmalardan yararlanılarak ve ülkeye özgü dil ve kültür farklılıkları dikkate alınarak belirlenmiş olan nefret söylemi kategorileri şunlardır:

- 1 abartma/yükleme/çarpıtma:** Bir kişi ya da olaydan yola çıkarak bir topluluğa yönelik olumsuz genelleme, çarpıtma, abartma, olumsuz atıf içeren söylemler (örneğin 'Suriyeliler gına getirdi')
- 2 küfür/hakaret/aşağılama:** Bir topluluk hakkında doğrudan küfür, aşağılama, hakaret içeren söylemler (örneğin 'kalleş', 'hain', 'ahlaksız' gibi)
- 3 düşmanlık/savaş söylemi:** Bir topluluk hakkında düşmanca, savaşı çağrıştıran ifadelerin yer aldığı söylemler (örneğin 'Rum vahşeti')

- 4 **simgeleştirme:** Doğal bir kimlik öğesinin nefret, aşağılama unsuru olarak kullanıldığı, simgeleştirildiği söylemler (örneğin olumsuz anlamda ‘Bizi Eurovision’da Yahudi mi temsil edecek?’)

I. BÖLÜM

2017 TÜRKİYE

YAZILI

BASININDA

NEFRET

SÖYLEMİ

MEDYA İZLEME VERİLERİ

'Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi' araştırması kapsamında **2017 yılında** ulusal, etnik ve dinî grupları hedef alan **5296 köşe yazısı ve haber** tespit edildi. 186 yayında, birden fazla gruba yönelik **farklı kategorilerde** nefret söylemi ürettiği için bu yazılar ele aldıkları grup/kategori sayısı kadar (birden fazla defa) incelenmiş oldu ve **5482 yazıya** ulaşıldı. İncelenen tüm yazılarda **79 farklı grup hakkında 6782 adet nefret söylemi** içeriği bulundu.

Ocak-Nisan 2017 döneminde, yazılı basının odağında 16 Nisan'da Anayasa değişikliği için yapılan referandum yer aldı. Referandum dışında, TSK'nın Suriye'nin El Bab bölgesinde yaptığı 'Fırat Kalkanı Harekâtı', 15 Temmuz darbe girişimiyle ilgili gelişmeler, Olağanüstü Hal uygulamaları ve yayımlanan kanun hükmünde kararname, Ocak ayında Cenevre'de yapılan Kıbrıs müzakereleri, Türkiye ile Yunanistan arasında Kardak kayalıkları ve Ege adalarıyla ilgili yaşanan krizler, Hocalı Katliamı'nın yıldönümü (26 Şubat), Güney Kıbrıs Meclisinde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Yunanistan'la birleşmesini ('Enosis') öngören 1950'deki halk oylamasının okullarda anılması yönündeki yasa tasarısının kabul edilmesi, 24 Nisan Ermeni Soykırımını Anma Günü, ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteciler gibi gündem maddeleri nefret söyleminin artışında etkili oldu.

Mayıs-Ağustos 2017 döneminde, Türkiye ile Almanya arasında yaşanan diplomatik krizler (15 Mayıs), Körfez ülkelerinin Katar ile yaşadığı diplomatik kriz (5 Haziran), Hollanda Temyiz Mahkemesi'nin Srebrenitsa katliamından Hollanda'nın 'kısmen sorumlu' olduğuna dair kararı (27 Haziran), Cenevre'de düzenlenen Kıbrıs Konferansı (28 Haziran), özellikle Temmuz ayında yoğunlaşan İsrail-Filistin çatışmaları, Türkiye ve Yunanistan arasında 3 Temmuz'da başlayan 'gemi krizi', Srebrenitsa Katliamı'nın yıldönümü (11 Temmuz), 15 Temmuz darbe girişiminin yıldönümü, Ağustos ayında Myanmar'da Arakanlı Müslümanlara yönelik saldırılar, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın yıldönümü gibi gündem maddeleri nefret söyleminin artışında etkili oldu.

Eylül-Aralık 2017 döneminde, Myanmar'da Arakanlı Müslümanlara yönelik etnik temizlik, İsrail-Filistin çatışmaları, Almanya'da yapılan genel seçim (24 Eylül 2017), Elmalı'da Suriyelilere yapılan saldırılar (23 Eylül 2017), Türkiye ile Suudi Arabistan arasında yaşanan diplomatik kriz, Teksas'ta kiliseye saldırı (6 Kasım 2017), Türkiye ile Yunanistan arasında Kardak gerilimi, ABD Başkanı Donald Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıması (6 Aralık 2017) ve yılbaşı ve Noel kutlamaları gibi gündem maddeleri nefret söyleminin artışında etkili oldu.

OCAK

9 Ocak 2017
Cenevre’de Kıbrıs Konferansı

29 Ocak 2017
Türkiye ile Yunanistan
arasında Kardak gerilimi

MART

Türkiye ile Hollanda ve Almanya
arasında yaşanan diplomatik krizler

24 Ağustos 2016 - 29 Mart 2017
‘Fırat Kalkanı Harekâtı’

MAYIS

Türkiye ile Almanya arasında
başlayan diplomatik krizler

TEMMUZ

İsrail-Filistin çatışmaları

3 Temmuz 2017
Türkiye ve Yunanistan arasında
başlayan ‘gemi krizi’

EYLÜL

24 Eylül 2017
Almanya’da yapılan genel seçim

25 Eylül 2017
Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi’nde
yapılan bağımsızlık referandumu

KASIM

6 Kasım 2017
ABD’nin Teksas eyaletinde
kiliseye yapılan saldırı

ŞUBAT

26 Şubat 2017
Hocalı Katliamı’nın yıldönümü

NİSAN

16 Nisan 2017
Anayasa değişikliği referandumu

24 Nisan 2017
Ermeni Soykırımı’nı Anma Günü

HAZİRAN

27 Haziran 2017
Hollanda Temyiz Mahkemesi’nin
Srebrenitsa Katliamı’na dair kararı

AĞUSTOS

Myanmar’da Arakanlı Müslümanlara
yönelik etnik temizlik

EKİM

Türkiye ile Suudi Arabistan arasında
yaşanan diplomatik kriz

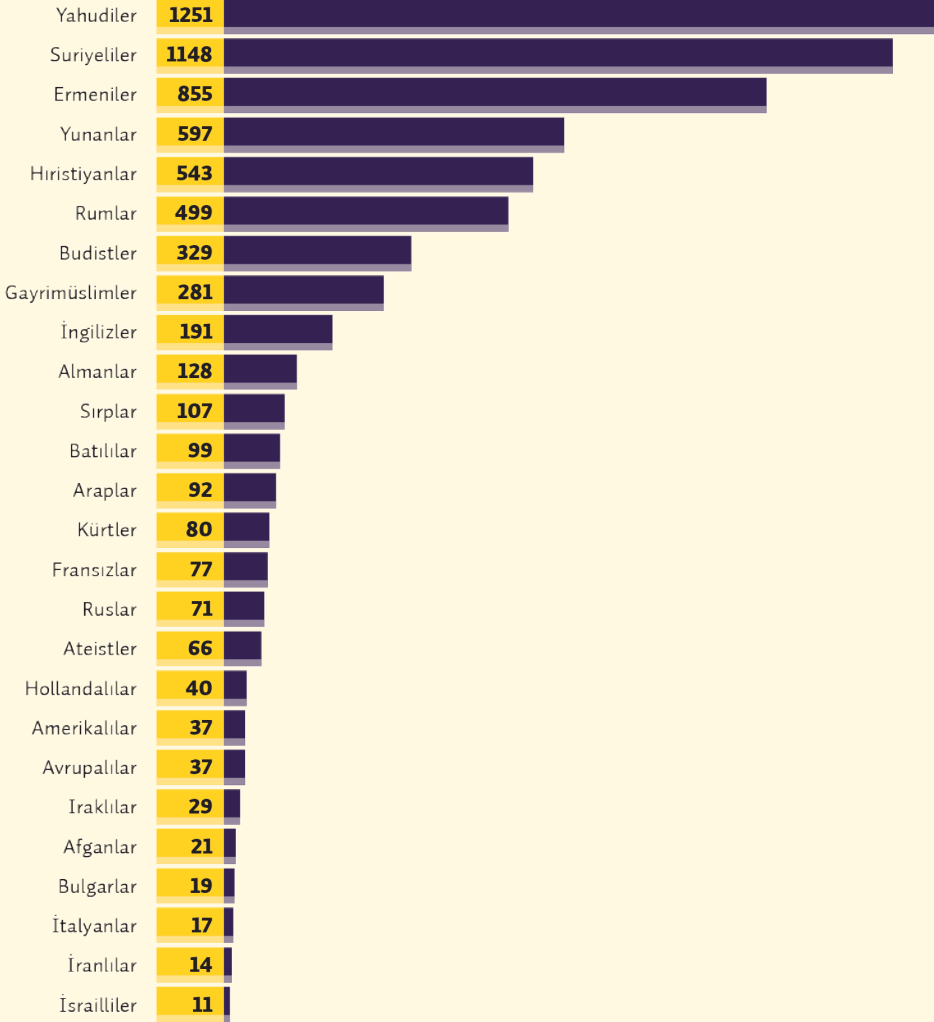
ARALIK

6 Aralık 2017
ABD’nin Kudüs’ü İsrail’in
başkenti olarak tanıması

Yılbaşı ve Noel Kutlamaları

HEDEF GRUPLARA GÖRE İÇERİĞİN DAĞILIMI

İncelenen yazılarda nefret söyleminin hedef gruplara göre dağılımına bakıldığında aşağıdaki tabloyla karşılaşılıyor:

grafik 1: Hedef gruplara göre nefret söylemi

2017 yılında

Yahudiler,

- . İsrail-Filistin çatışmalarını ve Mescid-i Aksa'da yaşanan gerginlikleri konu alan haberlerde bir toplum olarak şiddetle özdeşleştirildi ve düşmanlaştırıldı;
- . 6 Aralık'ta, ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanımmasının ardından 'Müslümanlara yönelik bir tehdit' olarak konumlandırıldı;
- . "İsrail devleti", "İsrail" veya "İsrail Savunma Kuvvetleri" gibi kişi/kurumları ifade eden sözcüklerin kullanılması yerine Yahudi kimliğinin genelleme yapılarak kullanılmasıyla hedef gösterildi;
- . üretilen 'komplo teorileri'nde 'gizli güç' olarak sunuldu ve 'Türkiye'ye yönelik bir tehdit' olarak gösterildi;
- . basında olumsuz atıflarla yer bulan birçok kişi ve kurumla ilişkilendirildi; Yahudi kimliği bir hakaret ifadesi olarak kullanıldı.

Suriyeli mülteciler,

- . sistematik olarak cinayet, hırsızlık, taciz gibi adli olaylarla anıldı;
- . güvenlik sorunları ve 'terör'le özdeşleştirildi;
- . olumsuz ekonomik gidişatın ve işsizliğin sorumluları olarak gösterildi;
- . Türkiye'nin demografik yapısına yönelik bir tehdit olarak ve genel olarak bir rahatsızlık ve 'gerginlik' kaynağı olarak etiketlendi;
- . özellikle Suriyeli kadın mülteciler, aileye ve topluma yönelik bir tehdit olarak sunuldu;
- . vatandaşlık tartışmaları, üniversiteye sınavsız giriş ve 'Fırat Kalkanı Harekâtı' gibi konular etrafında yabancı düşmanlığına maruz kaldı.

Ermeniler,

- . Hocalı Katliamı ve 24 Nisan Ermeni Soykırımı'nı Anma Günü ile ilgili metinlerde şiddetle ilişkilendirilerek düşmanlaştırıldı;
- . Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki ihtilafa dair haber ve yorumlarda hedef gösterildi;
- . PKK ve ASALA ile beraber anıldı ve 'terör'le özdeşleştirildi;
- . 'düşman' grupların ve bireylerin arkasındaki güç olarak etiketlendi;

- . 'Millî Mücadele' anlatılarında bir toplum olarak şiddetle ilişkilendirildi ve 'düşman' olarak konumlandırıldı.

Yunanlar,

- . Yunanistan ile Türkiye arasında yaşanan 'Kardak Krizi'nin 21. yıldönümünde iki devlet arasında yeniden başlayan kriz ve Ege adalarıyla ilgili olarak yaşanan krizler nedeniyle 'Türkiye'ye yönelik bir tehdit' olarak etiketlendi;
- . 15 Temmuz darbe girişiminin ardından Yunanistan'a sığınan askerlerin Türkiye'ye iadesinin reddi nedeniyle hedef gösterildi;
- . Türkiye ve Yunanistan arasında 3 Temmuz'da başlayan 'gemi krizi' nedeniyle bir toplum olarak sorumlu tutuldu;
- . Haziran ayında Cenevre'de başlayan Kıbrıs Konferansı'nı ele alan haber ve köşe yazılarında, Rumlarla beraber, 'Kıbrıslı Türkler için bir tehdit kaynağı' olarak gösterildi;
- . geçmişte yaşanan olaylara verilen referanslarla düşmanlaştırıldı.

Hıristiyanlar,

- . Diplomatik krizler yaşanan Almanya ve Hollanda'nın yanı sıra ABD, Avrupa devletleri ve Avrupa Birliği'nin Hıristiyan kimliğiyle özdeşleştirilmesiyle/ tanımlanmasıyla bir 'tehdit' olarak işaret edildi;
- . Yahudilerle birlikte 'Türkiye'nin ulusal güvenliğine yönelik bir tehdit' olarak sunuldu;
- . yılbaşı ve Noel kutlamaları gerekçesiyle hedef gösterildi;
- . 6 Kasım'da, ABD'nin Teksas eyaletinde bir kiliseye yapılan saldırının ardından 'terör'le özdeşleştirildi;
- . Aralık ayında ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının ardından 'Müslümanlara yönelik bir tehdit' olarak konumlandırıldı.

Rumlar,

- . Ocak ve Haziran aylarında Cenevre'de yapılan Kıbrıs Konferansı'nı ele alan haberlerde, 'Kıbrıslı Türkler için bir tehdit kaynağı' olarak gösterildi;
- . Kıbrıs'ta geçmişte yaşanan çatışmalar üzerinden şiddet ve katliamla ilişkilendirildi;

- . Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Yunanistan'la birleşmesini ('Enosis') ön-gören 1950'deki halk oylamasının okullarda anılması yönündeki yasa tasarı-sının, Güney Kıbrıs Meclisi'nde kabul edilmesi nedeniyle hedef gösterildi.

Budistler,

- . Myanmar'da Arakanlı Müslümanlara yönelik saldırıları ve etnik temizliği konu eden haberlerde bir toplum olarak şiddetle ilişkilendirildi ve düşmanlaştırıldı.

Gayrimüslimler,

- . Türkiye'de Müslüman olmayan kimlikler için bir nefret ve aşağılama ifade-si olarak kullanılan 'gâvur' ifadesinin kullanımıyla düşmanlaştırıldı.

İngilizler,

- . Birinci Dünya Savaşı ve 'Millî mücadele' anlatılarında bir toplum olarak şiddet ve komployla ilişkilendirildi;
- . üretilen 'komplo teorileri'nde etkin bir güç olarak sunuldu, 'Müslüman kimliği'ne karşı bir düşman olarak nitelendirildi.

Almanlar,

- . 16 Nisan'da yapılan anayasa referandumu için miting yapmak isteyen Tür-kiye hükümeti yetkililerine Almanya'da izin verilmemesinin ardından 'Tür-kiye düşmanı' olarak gösterildi;
- . Alman vekillerin İncirlik Üssü'ndeki Alman askerlerini ziyaret etmelerine Türkiye Hükümeti tarafından izin verilmemesinin ardından iki ülke arasında başlayan 'gerginlik' nedeniyle hedef gösterildi.

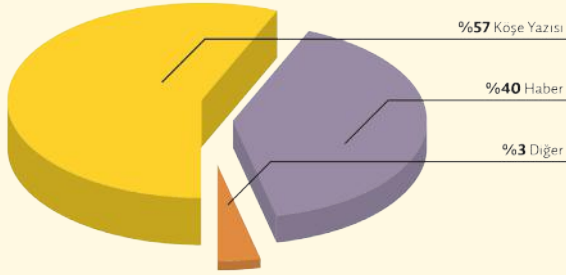
En önemli gündem maddelerinden biri olan 16 Nisan Referandumu, hem yukarıda sayılan kimliklerin hem de bu hedef gruplardan görece daha az sayıda nefret söylemine maruz kalan '**Batılılar**'ın ve **Avrupalıların** hedef alınmasına neden oldu. Bu gruplar ağırlıklı olarak, 16 Nisan'da yapılan referandum için, Avrupa'da kampanya yapmak isteyen Türkiye hükümeti temsilcilerinin toplantılarına Almanya ve Hollanda'da izin verilmemesinin ardından ülkeler arasında yaşanan diplomatik krizler nedeniyle ve referandum için 'hayır propagandası' yaptıkları gerekçesiyle nefret söylemine maruz kaldı.

2017 yılında, 10 veya 10'dan az içerikte nefret söylemine maruz kalana gruplar ise aşağıdaki gibidir:

10 içerikte	Hindular
9 içerikte	Ezidiler
7 içerikte	Suudiler, Filistinliler
6 içerikte	İspanyollar
5 içerikte	Mülteciler, Müslümanlar, Hırvatlar, Aleviler, Gürcüler
4 içerikte	Evanjelistler, Zerdüştler, Makedonlar
3 içerikte	Deistler, Ugandalılar, Ukraynalılar, Belçikalılar, Süryaniler, Şiiler, Çeçenler, Çinliler, Arnavutlar, İrlandalılar
2 içerikte	Japonlar, Kırgızlar, Romanlar, Macarlar, Dürziler, Afrikalılar, Avusturyalılar
1 içerikte	İsviçreliler, Slavlar, Myanmarlılar, Protestanlar, Siyahiler, Togolular, Hintliler, Lehler, Nijeryalılar, Burmalılar, Gineliler, Türkistanlılar, Kazaklar, Uygurlar, Özbekler, Tacikler, Bangladeşliler, Pakistanlılar, Boşnaklar, Portekizliler, Nusayriler, Libyalılar, Senegalliler

TÜR, GAZETE VE KATEGORİLERE GÖRE İÇERİĞİN DAĞILIMI

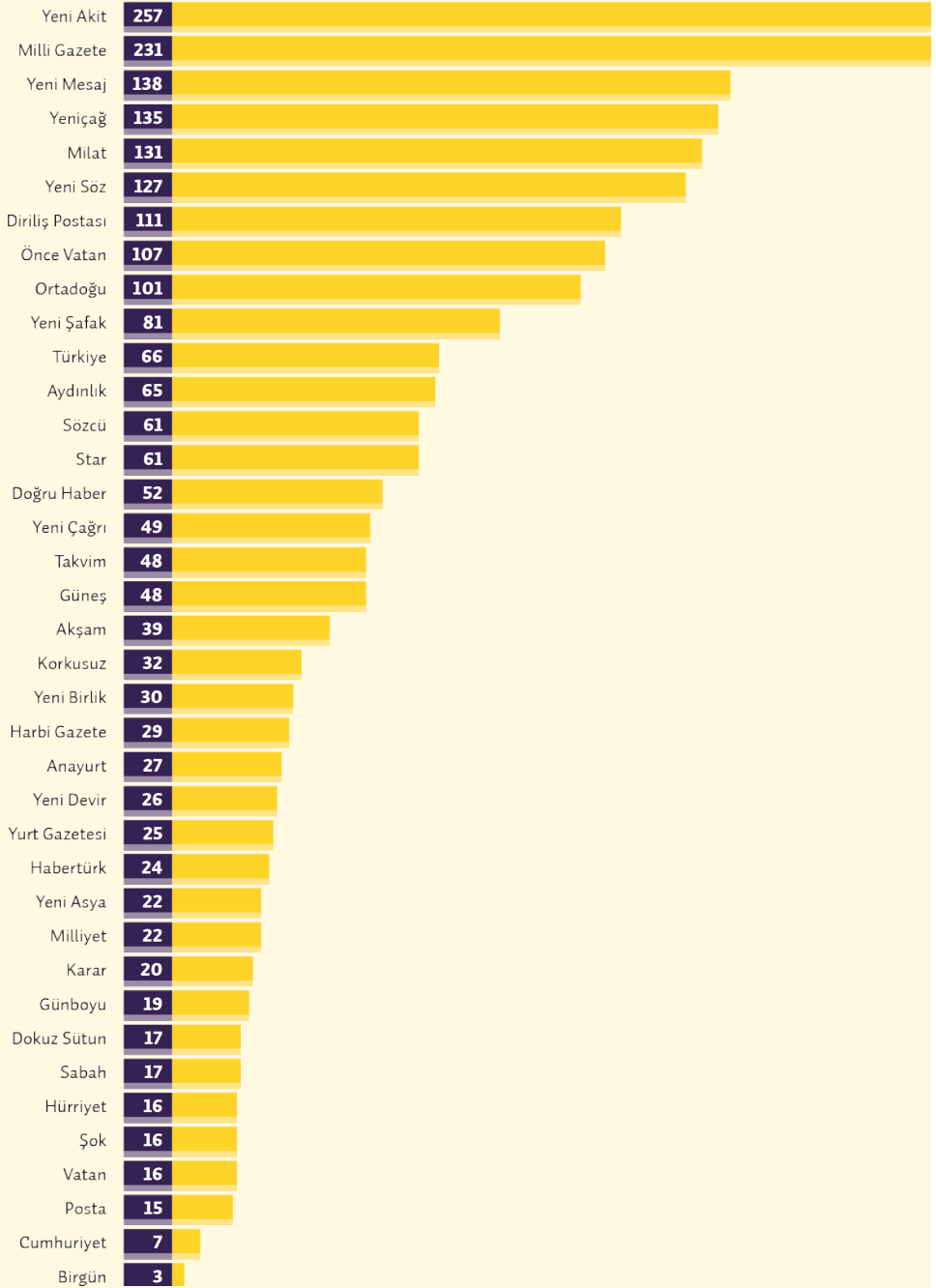
2017 yılında, tekrarlanan içerikler dışarıda tutulduğunda, incelenen içeriklerin **2994'ünü köşe yazıları, 2119'unu haberler** oluşturuyor. Basın arşivi sayfaları, dosya konuları, okur sayfasına gelen yazılar, kitap tanıtımı ve benzeri içerikler ise "Diğer" başlığı altında değerlendirildi ve bu kategoride bulunan **183 içerikte** nefret söylemi tespit edildi.

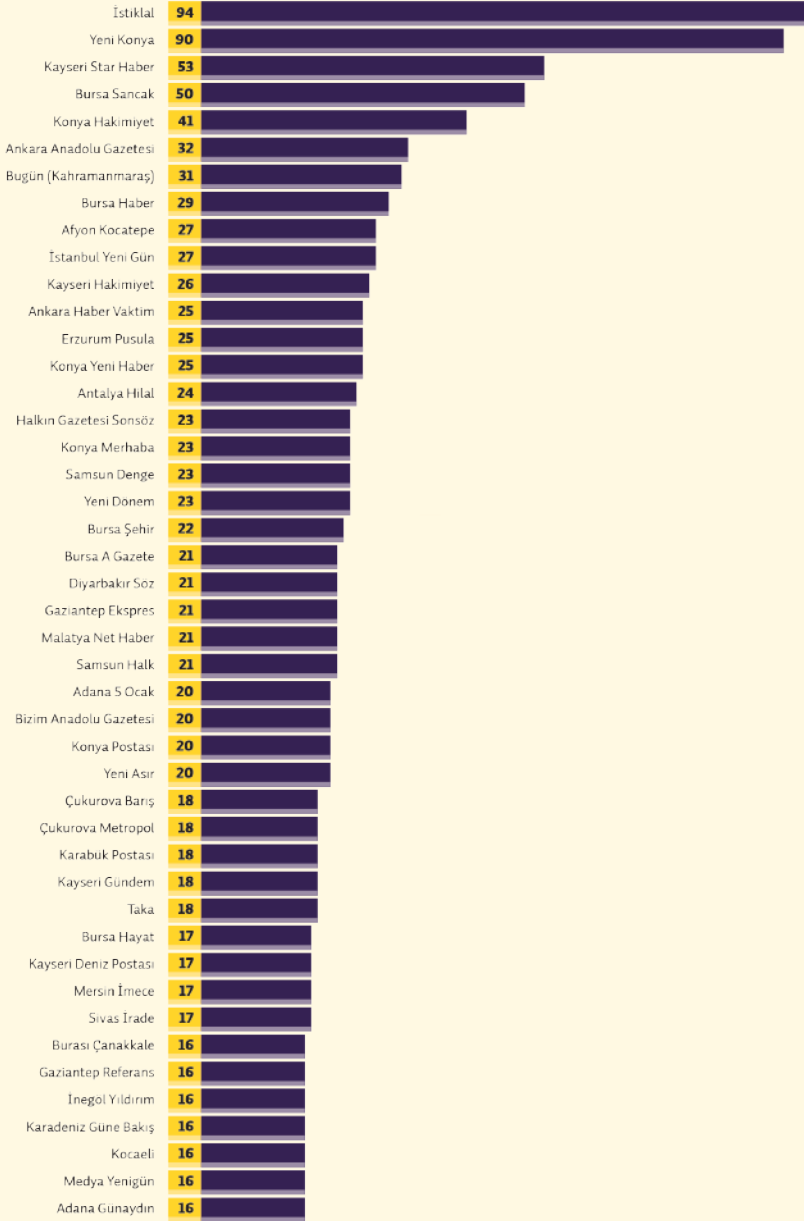
grafik 2: Yayın türüne göre nefret söylemi

grafik 3: Ulusal ve yerel basında nefret söylemi

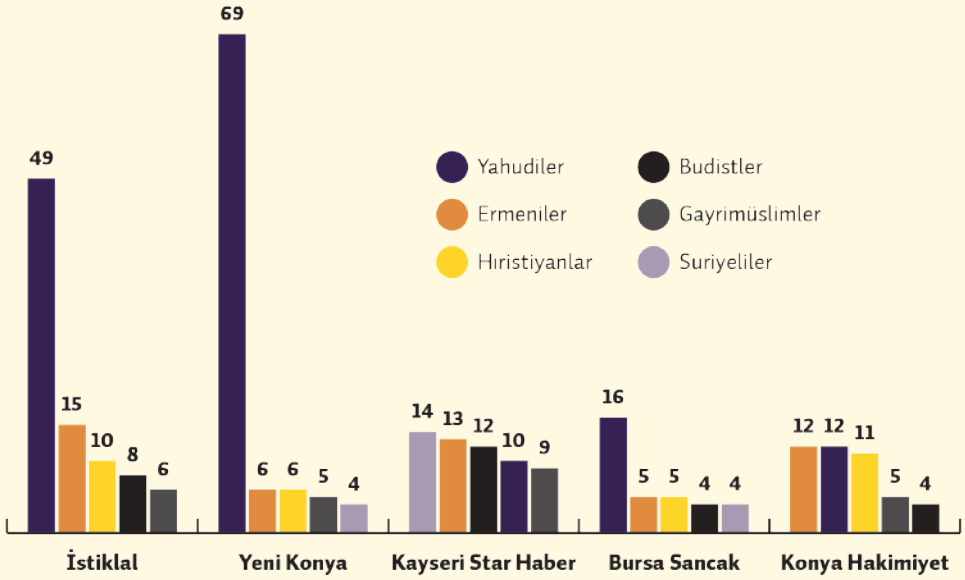
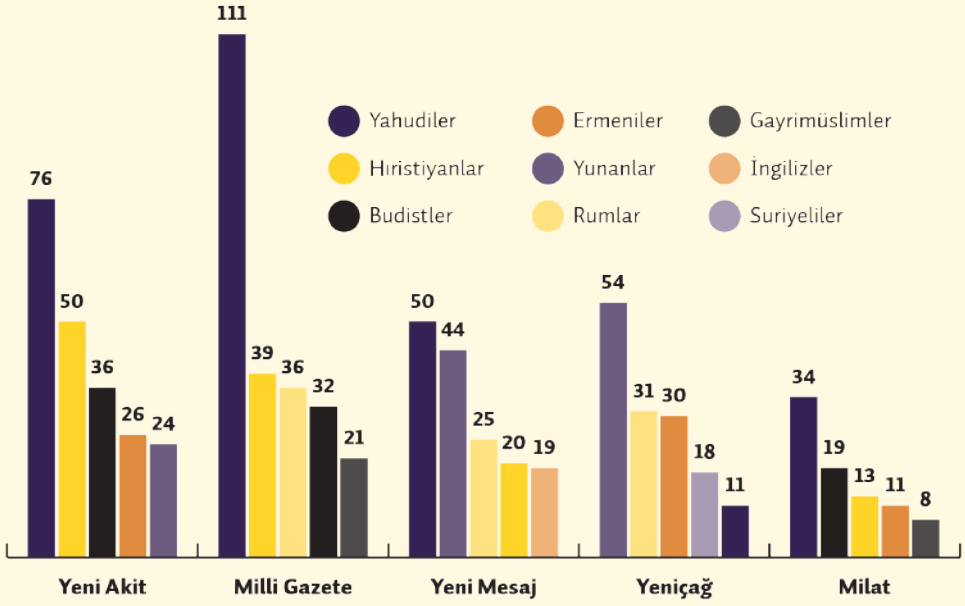

grafik 4: Ulusal basında nefret söylemi

grafik 5: Yerel basında nefret söylemi⁴

4 15 veya 15'ten az sayıda nefret söylemi içeriği üretilen yerel gazetelerin isimlerine, sayılarının çokluğu nedeniyle grafikte yer verilmedi. Künyenin tamamına ulaşmak için: bit.ly/2017YillikRapor

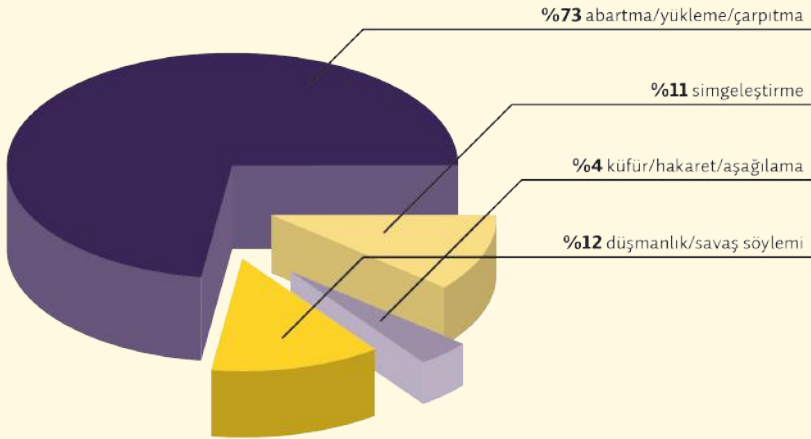

grafik 6: En çok nefret söylemi tespit edilen gazetelerin en çok hedef aldıkları gruplara göre dağılımı

Gazetelerde yer alan nefret söylemi örnekleri, belirlenen dört kategoriye göre incelendi:

- . abartma/yükleme/çarpıtma
- . küfür/hakaret/aşağılama
- . düşmanlık/savaş söylemi
- . simgeleştirme

Bu kategoriler, çoğunlukla farklı biçimlerde kurulan nefret söylemlerinin ayrıştırılmasına ve anlaşılmasına yardımcı olmak üzere oluşturuldu. Birden fazla kategori aynı içerikte tespit etmek mümkün; ancak böyle durumlarda sınıflandırma yapmak adına baskın olan kategori dikkate alındı.

grafik 7: Kategorilere göre nefret söylemi

NEFRET

SÖYLEMİ

ÖRNEKLERİ

başlık: Suriyelileri Sınırdışı Edin!

gazete: Ortadoğu

tarih: 23.01.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Mustafa Önder

hedef grup(lar): Suriyeliler, Hıristiyanlar

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Mustafa Önder, “Suriyelileri Sınırdışı Edin!” başlıklı köşe yazısında, devletin mülteci politikasına yönelik eleştiriler yaparken Suriyelileri de hedef gösteren bir üslupla onları Türkiye’ye yönelik bir ‘tehdit unsuru’ olarak işaretliyor. Yazı boyunca Önder, okuyucunun Türkiyeliler ve Suriyeliler arasında hiyerarşi kurmasına neden oluyor ve Suriyelileri ‘vatan haini’ olarak yaftalıyor.

Yazar, “Onlar yılbaşında Reina’da viski içip dans edecek... Vatani için düşmanla savaşmak yerine başka ülkede dilencilik ve üç kuruşa marabalık yapacak... Bunları yapsa yapsa kim yapar? Elbette Suriyeli Araplar!”, “Terörün, casusların, kiralık katillerin cirit attığı bir memlekette, nerede ne yaptığı bilinmeyen 3 milyon Suriyeli sözde ‘Mülteci’ dolaşmaktadır” ve “Şehirlerimizin her yerinde bunlar cirit atmakta, esnafımıza bile kafa tutmakta, siyasi hareketlere girişmektedir” gibi ifadelerle Suriyelilere yönelik olumsuz bir algı yaratıyor; onlara yönelik nefreti ve ayrımcılığı körüklüyor. Toplumda var olan ekonomik endişelerin Suriyelilerle ilişkilendirilmesine sebep olabilecek, “Türkiye’de işsizlik günden güne artmaktadır. Üstüne üstlük, çalışanların ücretleri de Suriyeliler yüzünden düşürülmektedir” sözleriyle, Suriyelileri günah keçisi ilan ediyor.

Aynı zamanda, “Onlar yüzünden sınırının güvenliği için Mehmetçik’i Suriye’ye yollayan da Türkiye’dir! Kendi halkının bütçesinden vatanında kaçıp gelenleri besleyen de Türkiye’dir!” ve “Müslüman, inançlı Suriyeli vatani için savaşıdır. İnananlar, vatani Hristiyan sürülerine oyuncak etmez” cümleleriyle, Suriyeli-Türkiyeli ve Müslüman-Hıristiyan karşıtlığını körükleyen yazar, Hıristiyanları bir ‘tehdit unsuru’ olarak etiketliyor.

Suriyelileri Sınırdışı Edin!

ÜLKELERİ işgal altında ve savaş halinde...

Onlar Mercedes'lerine, Jaguarlarına binip başka ülkede zevk ü safa sürüyor! Ülkeleri parçalanacak, yabancı örgütler şehirlerini yakıp yıkacak, petrolüne el koyup insanlarına kıyacak...

Onlar yılbaşında Reina'da viski içip dans edecek...

Vatani için düşmanla savaşmak yerine başka ülkede dilencilik ve üç kuruşa marabalık yapacak...

Bunları yapsa yapsa kim yapar? Elbette Suriyeli Araplar!

Onlar yüzünden sınırının güvenliği için

Mehmetçik'i Suriye'ye yol-
layan da
Türkiye'dir!
Kendi halkının
bütçesinden
vatanında kaçıp
gelenleri
besleyen de
Türkiye'dir!

◆◆◆

Türkiye'de işsiz-
lik günden güne
artmaktadır.

Üstüne üstlük, çalışanların ücretleri de Suriyeliler yüzünden düşürülmektedir. AKP orada burada Suriyeli diplomatılara gizli gizli Türkçe kursları açarak iş vermeye hazırlanmaktadır.

Bunun "Müslüman kardeşliği" ile alakası da yoktur.

Mülteci kılığında ülkesinden kaçıp gelenler vatan hainidir.

Üstelik çoğu yaşlı ve kadın da değildir.

Suriye'nin ne kadar zengini veya işsiz güçsüzleri varsa, vatanını bırakıp koşu koşu Türkiye'ye sığınmıştır.

3 milyonu geçtiler.

Hızla da doğurup üremekteler.

Bu memleket, Ermenilerin, Gürcülerin, Rusların ve diğer Asya kökenli kaçak insanların kaçak çalıştığı, evlerimize kadar girip bakıcılık yaptığı bir sahte cennete döndü!

Çok azı mülteci kampında, gerisi Türkiye'nin her yerinde...

Terörün, casusların, kiralık katillerin cirit

terörünü, casuslarını, kiralık katillerini cirit attığı bir memleket, nerede ne yaptığı bilinmeyen 3 milyon Suriyeli sözde "Mülteci" dolaşmaktadır.

◆◆◆

Milyarlarca doları onlar için harcıyor Türkiye.

Onlar vatanlarını koyup kaçar, AKP de onları vatandaş yapmaya kalkar.

AB'ye verilecek en büyük ders, bu mültecilerin bir kısmını Trakya'dan Avrupa'ya doğru yola çıkarmaktır.

Suriye'de durmadan PKK destekçiliği, IŞİD silahşörlüğü yapan ABD, Almanya, Rusya gibi ülkelere verilecek gözdağı da mültecilerin sınır dışı edilmesidir.

Müslüman, inançlı Suriyeli vatani için savaşandır.

İnananlar, vatani Hristiyan sürülerine oyuncak etmez.

"Savaş, insan hakları, Esat zulmü, çocuk ve yaşlılar" gibi kavramları kullanarak memleketimize doluşanların bunlarla alakası yoktur.

Şehirlerimizin her yerinde bunlar cirit atmakta, esnafımıza bile kafa tutmakta, siyasi hareketlere girişmektedir.

AKP, bunlara kimlik vereceğine sınır dışı etmelidir.

Sınırdaki mülteci kampları da gerçekten ihtiyacı olan yaşlı, bebek ve kadınların iskanına açılmaltı, Suriye'de barış sağlanınca yurtlarına geri yollanmalıdır.

Bu mücadele kaçkınlarına, bu vatan hainlerine daha fazla dişimizden tırnağımızdan ayıramayız.

AKP, asla bu mültecilere vatandaşlık vermemelidir.

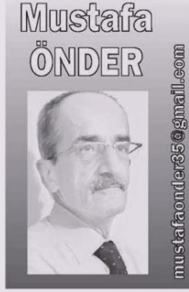
Türkiye'ye verecekleri bir kültür, bir sanat ve bilim üstünlükleri de yoktur.

Türkiye Cumhuriyeti Türklerindir ve yeni bir asimilasyon oyununa asla razı olmayız!

Üstelik:

Suriye'de süren iç savaşta Türkmen Dağı'nda mücadele veren Bayır-Bucak Türkmenlerinin Şehitler Tümeni Komutanı Halit Şireki'nin şu sözlerini AKP Hükümeti mutlaka dikkate almalıdır: "17 ile 45 yaş arasındaki Suriyelilerin burada yaşamasından yana değilim. Türkiye bunları sınır dışı etsin. Gelsinler toprakları için savaşsınlar."

"Türkmen Dağı, Türkiye'dir" diyenler, bilmem bu gerçeğin farkına varır mı?

başlık: Hocalı Soykırımının 25. Yılı
gazete: Ankara Anadolu Gazetesi
tarih: 07.02.2017
tür: Köşe yazısı
yazar: Eflatun Neimezade
hedef grup(lar): Ermeniler, Hıristiyanlar
kategori: düşmanlık/savaş söylemi

Eflatun Neimezade, “Hocalı Soykırımının 25. yılı” başlıklı yazısında, “ERMENİ KATİLLERİ SOYKIRIM YAPTILAR” alt başlığı ve “tecavüzkar Ermeniler” gibi sözlerle, tüm Ermenileri zan altında bırakıyor. Kışkırtıcı ve pornografik savaş söylemleri içeren yazıda, “Siz ey Ermeniler, akıllı olun, ne kadar geç değil gidin topraklarımızdan. Sizleri aldatıyorlar, kandırıyorlar. Biz barış taraftarıyız, sizler ölüm taraftarısınız” benzeri tehditkâr ifadelerle, Ermeniler “ölüm taraftarı” olarak yaftalanıyor ve iki halk arası düşmanlık körükleniyor. Yazar ayrıca, “Bu sadece Hıristiyan devletlerin Müslüman ırkına karşı haince, düşmanca davranış biçimidir” sözleriyle, Müslüman-Hıristiyan karşıtlığını yeniden üreterek Hıristiyanları düşman olarak etiketliyor.

Araştırma

Prof. Dr.
Eflatun Neimetzade

BM Sulh Sefiri,
Azerbaycan Cumhuriyeti
"RESPUBLIKA"
Gazetesi Türkiye Temsilcisi,
YAYDER Genel Başkanı

Ermenistan işgalci devlet olarak Uluslararası hukuku hiçe sayıyor, Azerbaycan'a karşı soykırım siyasetine devam etmektedir. Dünya tarihinin en kanlı sayfalarından olan Hocalı soykırımı trajedisinden 25 yıl geçmiştir. Dünya devletleri uzun yıllardır Azerbaycan'a karşı yapılmış soykırımı suskunluğuna devam etmekte. Neredese tecevüzkâr Ermenilere havadarlık etmekte. Çok adaletsiz bir çağda yaşıyoruz.

Hocalıda sivil insanlar genelde hayvandarlıkla uğraşmışlar. Gece vakti, yani 1992 yılı 25-den 26-na geçen gece vakti, Ermeni teröristleri ve Sovyetlerden kalma 366. Alay askerleriyle birlikte Hocalıya saldırmışlar. Evlere girmişler, aile üyelerini tek-tek çeşitli yöntemlerle kesmiş, vahşice doğramışlar. Gaddarca, düşmanca, tipki II. Dünya harbinde Alman nasistlerinin yaptıkları gibi işgence verilerek sivil insanları yer etmişler. Canını kırtaranlar ormanlara dağılmışlar. Soğuk şahtalı gecede donup ölenlerin sayı fazla olmuştur.

ERMENİ KATİLLERİ

SOYKIRIM YAPILIR

Evler yakılmış, okullar, kültür merkezleri yok edilmiştir. Bilancosu çok ağır: 613 sivil öldürülmüştür, bunlardan 106 kadın, 63 çocuk, 70 ihtiyar dedeler, neneler idi. 1275 insan esir alınmış, onların izleri günümüzde dek bulunamıyor. 8 aile topyekun yok edilmiş, 25 çocuğun anne-babaları yok edilmiş; 130 çocuğun aile reislerinden biri öldürülmüştür. Ermeni katilleri insan hukukunu, ayrıca temel hak sayılan yaşamak hakkunu kültüvi şekilde pozmuşlardır. Ermeni katilleri bununla da yetinmediler, Dağlık Garabağ bölgesi dışındaki Laçın, Kelbecer, Ağdam, Ceybrayıl, Füzuli, Gubadlı ve Zengilan illerimizi de işgal etmiş, burada resmen etnik temizleme vahşiliğini yapmışlardır. Ermeni cehallatlar, başta S. Sarkısyan, R. Kaçaryan olmakla topraklarımızın yüzde 20sini işgal etmiş ve 20 bin sivil insanlarımızı öldürmüşler.

Dünya devletleri bu soykırımı suskun kaldılar, fakat BM Baş Meclisinin almış olduğu dört karar vardır. Sivil insanlarımız katle yetiren, suçsuz soydaşlarımız vahşi yöntemlerle yok eden Ermeni terörcülerinin, yani Ermenistan Silahlı Kuvvetleri Azerbaycan topraklarından hemen, şartsız çıkmalarını, diye. Bu kararda sivillere karşı soykırım yapıldığına işaret ediliyor. Fakat soykırım hadisesinden 25 yıl geçiyor ve Hocalı soykırımı siyasi-hukuki statüsünü almamıştır. Soykırımı yapanlar hakkında cinayet işi kaldırılmamış, dünya devletleri başlarını sallıyor, fakat siyasi kaymet vermemekte acizler. Ama bu acizlik mi? Hayır elbette. Bu sadece Hıristiyan devletlerin Müslüman ırkına karşı haince, düşmanca davranış biçimidir. Dünya böyle kalmaz, hak, adalet er ya geç olsa da yerini bulacaktır. Tanrı olayları tepeden görüyor, izliyordur. Tanrının sabrı büyüktür, yucedir, hainlerin, Hocalıda soykırım yapanların cezasını verecektir inşallah!

UYGAR DEVLETLER HOCALI SOYKIRIMINI KABUL EDİYOR

Siz ey NATO ve Avrupa ülkeleri, neden suskun kalıyorsunuz? Unutmayın ki, zaman değişecektir, tipki Prusya, Bizans ve Sovyetler gibi sizlerin hiyle, fesatlarıyla dağıttığımız Osmanlı İmparatorlukları gibi çökecektir. Hiç belli olmaz, sizler de

Hocalı Soykırımının 25. yılı

Hocalı'daki soykırımı maruz kalacaksınız. Bu tarihi bir zaruret. Hep böyle olmadı mı tarihte? Napolyonun sonu nasıl bitti ey Fransa? Hocalı'daki soykırım vicdanınızı sızlattı mı? Mussolini ve diktatör Çauşesko sokaktaki kuduz köpekler gibi nası öldürüldü? Ya diktatör Stalin kuru yerde ölmüşken Nikita Hruşyev ona tepik attığını duydu mu? Hiç endişe etmeyin zamanla dünya düzeni yeniden dağılacaktır ve bunun sebebi yine sizler olacaksınız. Çünkü adil değilsiniz, hep ikili oynuyorsunuz. Dünya Hıristiyanları Ermeni ırkının tarafını tutuyor. Vicdanınız yok mudur? 26 Şubat gecesi 613 sivil insan işgence verilerek, başları kesilerek öldürüldü. Bu soykırımı neden susuyorsunuz? Hamile kadınlar, evlatları, dedeleri gözi önünde karnı açılıyor, minicik çocuğu çıkarıyorlar, başını kesip top yapmışlar ve futbol oynamışlardır, mini başları top yapmışlar Hocalı'da. Ermeni yazarı Zori Balayan, asker muhabiri olarak Hocalı katliamında iştirak etmiş, kendi gözleriyle gördüklerinden roman yazmıştır. Hey, Batılılar, alın okuyun resmi kaynağayı. Siz ey kaddar, ilgisiz, bedhah Batılı siyasilere, sizlere selamlıyorum, ey Hıristiyanlar, Ortadokslar, bu yapılanlar vahşilik değil de nedir? Cevap verin, suskun kalmayın. Bu ateş bir gün sizleri de içine alacaktır. BM Tehlikesizlik Soruşturmasının 1993 tarihinde almış olduğu 822, 853, 874 ve 884 sayılı kararları neden icra edilmiyor, ha???

Ey, Fransa Cumhurbaşkanı, size selanıyorum. Teröristler Pariste 4 suçsuz katil ettiler, tüm Avrupa ayaklandı (terörü lanetliyorum). Eee, 613 sivil insan ve toplamda Garabağ'da 20 bin Azerbaycanlı öldürüldü, peki neden susuyorsunuz? Siz ey Alman Başbakanı Merkel hanım, peki siz neden susuyorsunuz? Siz de tipki Ruslar, İngilizler, İsviçre, Hollanda ve başka ülke insanları gibi susuyorsunuz. Biz sizin ne yaptık? Azerbaycan petrolü ve gazı için hemen sıraya giriyorsunuz. Bu ne biçim ikiyüzlülüktür, söyler misiniz? Topraklarımızın yüzde 20-si işgal edilmiştir, milyondan fazla soydaşlarımız evlerinden, dede baba topraklarından kovulmuşlar, kaçkın ve köçkün olmuşlardır. Batı ve Avrupa ülkeleri hala da susuyorlar. Sivil insanlar, dedeler, anneler, çocuklar öldürüldü, evler yakıldı. Topraklarımız işgal edilmiştir. Fakat dünya bu adaletsizliğe, hukuksuzluğa susmaktadır. Nerede adalet?

NATO VE AB ÜLKELERİ İKİYÜZLÜ DAVRANIRLAR

Batılı devletler tarih boyunca Türklerle karşı ikiyüzlülük yapmışlar. Örneğin Osmanlı ekonomisini çokerten Fransa, Almanya, İngiltere değil midir? Öte yandan Hıristiyan kadınlarını süsleyerek Osmanlı hanedanına sokanlar da Batılılar olmuştur. Tarihi belgeler ortada... Aynı hiyle, fesatları bu gün de çeviriyorlar. Tam 25 yıldır BM gibi yüce kurum karar almıştır, fakat Ermeniler topyekunardan çekinmek istemiyorlar.

Hatırlayalım; Amerika talep etti ve BM Kaddafi'ye karşı karar aldı, ordu bir hafta zarfında Libiya girdi. Azerbaycan ise 25 yıldır bekliyor. Yüce Tanrı bunu affetmez.

Azerbaycan Silahlı Kuvvetleri mükenmeldir, varusunklar, güclüdür. Ruslar bir saatliğine çekilsinler kışlaya, Ordumuz bir saat zarfında Ermenistanı tümüyle işgal edebileceğ güctedir. Bir bu gerekçedir. Fakat Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev barış taraftarıdır. Çünkü savaş her iki tarafa ölümlere yol açacaktır.

Ermenistan'da açlık, yoksulluk baş alıp gidiyor. İnsanlar ülkeyi terk ediyorlar. İş yok, maas yok ve saire... Ama Azerbaycan'da her ay yeni-yeni iş yerleri açılıyor, maaslar yükseliyor, insanlar huzur içinde yaşıyorlar. Azerbaycan aralıksız yükseliyor, muhtesem dünya devleti oluyor. Siz ey Ermeniler, akıllı olun, ne kadar geç değil gidin topraklarımızdan. Sizleri aldatıyorlar, kandıyorlar. Biz barış taraftarıyız, sizler ölüm taraftarısınız. Çekilin yolumuzdan, gidin. İyi komşu olun, o zaman gazınız da, ışığınız da olacaktır. Cumhurbaşkanı açık söylüyor, Garabağ'a en yüksek statü verecektir. Adam olun, insan olun, sakin yaşayın.

Barış her iki tarafa huzur ve refah getirecektir. Batı, Avrupa size ne ışık, ne de gaz verebilir. Aldanyorsunuz, uyanın. Çünkü Avrupa ülkeleri kendileri de Azerbaycan gazına, petrolüne mühtaçlar. Hadi, anlayın, uyanın. Zamanı iyi değerlendirin.

Gidin topraklarımızdan!

başlık: El Bab

gazete: Sözcü

tarih: 10.02.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Yılmaz Özdil

hedef grup(lar): Suriyeliler

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Yılmaz Özdil, “El Bab” başlıklı köşe yazısında, can güvenliği sebebiyle ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Türkiye’ye sığınan Suriyeli mültecileri ‘memleketlerine sahip çıkmadıkları’ ve Türkiye’de iş kurdukları gerekçesiyle hedef alıyor. Özdil, “Bunlar kendi memleketlerine sahip çıkmak yerine, bizim memlekette şirket kuracak, patron olacak, villada oturacak, yat-larda dolaşacak, caz dinleyecek... Bizim çocuklar bunların memleketini kurtarmak için or-larda vuruşacak, şehit düşecek, gözünü bacağını kaybedecek” ve “Hazır referandum sandığı konulmuşken, utanmadan çıkın vatandaşa çağrı yapın. ‘Suriyeliler bizim memleketi babala-rının çiftliği gibi kullansın, burada mis gibi hayatını yaşasın, köşeyi dönsün, bizim çocuklar sikindirik El bab’ta şehit olsun diyorsanız, gidin evet deyin!’” benzeri, bir halkı diğerinden üstün gören sözleriyle, Suriyelilere yönelik mevcut yabancı düşmanlığını ve nefreti körük-lüyor. **Yazar bu ötekileştirici söylemleriyle, savaşın yakıcı etkilerinin ve Suriyelileri tehlikeli koşullarda yaşamak zorunda bırakan koşulların sorgulanmasının önüne geçiyor.**

Yılmaz
ÖZDİL

yozdil@sozcu.com.tr

El Bab

Türkiye'de son beş senede beş bin Suriyeli şirket kuruldu. Şu anda Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı şirketlerin 10'da biri Suriyeli... Ticaret sicile kaydolma hızında, taa 1923'den beri Türkiye'de yatırım yapan Alman şirketlerini bile solladılar.

İnşaatın tekstile, gıdadan oto kiralamaya kadar, vergisiz mersiz, kayıtdışı faaliyet gösteren 10 binden fazla Suriyeli şirket var.

Şam'dan sonra en büyük Suriyeli şehri İstanbul... 700 bin Suriyeli İstanbul'da yaşıyor. Fatih'te Suriyeli mahallesi oluştu. Tüm tabelalar Arapça, mahallede sadece Arapça konuşuluyor, istersen git dene, Türkçe adres bile soramazsın. Türkçe yok ama, Batı kültürü var, mesela Suriyeli sanatçılar tarafından caz müziği yapılan, caz kafe var. Suriyeli yazarların imza günü düzenlediği kitabevi var.

Bağcılar'da ikinci Suriyeli mahallesi kuruluyor, resmi rakamlara göre, Bağcılar'da yaşayan her 15 kişiden biri Suriyeli... Son bir senede, Bağcılar eğitim araştırma hastanesinde dünyaya gelen her iki bebekten biri Suriyeli... Sırf Bağcılar'da, sırf geçen sene 2 bin 500 Suriyeli bebek doğdu.

başlayan Suriyeli var. Samsun'da ekmekek fabrikası kuran Suriyeli var.

İstanbul'da restoran zinciri kuran Suriyeli var.

Uyanık Suriyeli Hatay'da fırın açtı, ürettiği ekmeği "Tayyib" markasıyla satıyor.

Gaziantep'te bakkal görünümü dış kliniği var, önden girişorsun bakkal, aradaki kapıyı geçiyorsun, ruhsatsız dış kliniği...

Suriyeli emlak şirketi, Kilyos ve Küçükçekmece'de 400 bin metrekare üzerine villa sitesi kuruyor.

Suriyeli işadamı, Emlak Konut'un İstinye'deki 158 bin metrekarelik arazisine talip oldu.

Holdingleşen Suriyeli var.

Bu tür mevzulan yazdığımızda "yabancı düşmanlığı" filan deniyor. Bakın ben size anlatayım "yabancı düşmanlığı" nı... CHP Kayseri milletvekili Çetin Anık esnaf ziyaretini yapıyor, Suriyeli bir kuyumcu görüyor, dükkana giriyor, hayırlı işler diliyor, sohbet ediyor, "Türk işçi çalıştırıyor musunuz?" diye sorunca, Suriyeli kuyumcu ne cevap veriyor biliyor musunuz? "Yabancı çalıştırıyorum" cevabını veriyor!

Herif bizim memleketimizde patron olmuştuk, bize yabancı diyor.

Suriyeli bebek doğdu.

(Türkiye Halk Sağlığı Enstitüsü'nün verilerine göre, Türkiye'deki Suriyelilerin doğum oranı, Türk vatandaşlarının doğum oranını geçti. Türkiye'de sırf geçen sene 70 bin Suriyeli bebek doğdu, bu sene 130 bin Suriyeli bebek doğumu bekleniyor.)

Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin radyoları var. Gazeteleri var, İstanbul'da hazırlanıyor, Adana'da basılıyor.

Sadece Suriyelilerin çalıştığı, sadece Suriyelilere hizmet veren hastaneleri var. Tahsil laboratuvarları var. Ecza depoları var.

"Sosyetik" Suriyeliler var. "Gariban" Suriyeli istemiyorlar.

Bizzat İstanbul valisi anlattı. "İstanbul'da yaşayan Suriyeliler, sokaklarda dilenen Suriyelilerden rahatsız oluyor, temsilcileri bize geliyor, 'bizim imajımız bozuluyor' diye şikayet ediyorlar" dedi.

Suriyeli İşadamları Demeyi var. Hatta, asrın liderimiz "dolar bozdurun" kampanyası başlatınca, yalakaalık olsun diye "bir milyon dolar" bozdurup, makbuzunu törenle basına servis ettiler.

Suriyeli işadamları, uluslararası fuarlara Türkiye kontenjanından katılıp, Türkiye'yi temsil ediyoruz ayağıyla, kendilerine iş bağlıyorlar. İstanbul Boatshow'da fiyatı üç milyon euroluk tekneler satıldı, bu süperlüks yatların üç tanesini Suriyeli işadamları satın aldı.

İzmir'de kağıt havlu ticaretiyle zengin Suriyeli var. Aydın'da incir ihracatına

Vaziyet böyleyken...

Suriye'den 8 şehit daha geldi. Şimdilik 64 şehidimiz oldu.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nde hava, deniz, kara, general, amiral, subay, astsubay, uzman, erbaş ve er dahil, toplam 351 bin asker bulunuyor. Buna mukabil, Türkiye'de askerlik çağında 425 bin Suriyeli yaşıyor!

Yani... Türkiye'de, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin mevcudundan daha fazla sayıda, eli silah tutacak yaşta Suriyeli var.

Bunlar kendi memleketlerine sahip çıkmak yerine, bizim memleketinde şirket kuracak, patron olacak, villada oturacak, yatılarda dolaşacak, caz dinleyecek... Bizim çocuklar bunların memleketini kurtarmak için oralarda vurulacak, şehit düşecek, gözünü bacağına kaybedecek.

Suriyeliler ana kuzusu da... Biz kendi kınalı kuzularımızı açığa kovduğunda mı bulduk kardeşim?

Yüreğinin yetiyorsa... Demokrasiye inanıyorsanız... Milli iradeyi savunuyorsanız... Buyrun, Suriyeliler için referandum yapalım!

Veya... Hazır referandum sandığı konulmuşken, utanmadan çıkan vatandaşa çağrı yapın. "Suriyeliler bizim memleketi babalarının çiftliği gibi kullansın, burada mis gibi hayatını yaşasın, köşeyi dönsün, bizim çocuklar sikiindik El Bab'ta şehit olsun diyorsanız, gidin evet deyin!"

başlık: BÖYLE BABA OLMAZ OLSUN

gazete: Korkusuz

tarih: 14.02.2017

tür: Haber

yazar: Doğan Can Cesur (İHA)

hedef grup(lar): Suriyeliler

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

başlık: İkisi de baba!

gazete: Karadeniz

tarih: 14.02.2017

tür: Haber

yazar: Karadeniz

hedef grup(lar): Suriyeliler

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Korkusuz gazetesinin manşetten verdiği, “BÖYLE BABA OLMAZ OLSUN” başlıklı haberi, bir babanın oğlunu bayıltarak dilendirmesini konu ediyor. “Suriyeli dilenci babanın inanılmaz acımasızlığı” üst başlığında olduğu gibi, olayla doğrudan ilgisi olmamasına rağmen haberde birçok defa kişinin ulusal kimliğine vurgu yapılıyor. Gazete, okuyucunun duygularını sustimal eden bir aktarımla Suriyelileri şeytanlaştırıyor.

Aynı konuyu ele alan Karadeniz gazetesinin, “İkisi de baba!” başlıklı haberinde ise, üst başlıkta “Suriyeli baba oğlunu bayıltıp dileniyor, Batmanlı baba sırtında taşıyıp getiriyor” sözleri yer alıyor. Kişilerin ulusal kimliklerinden bağımsız iki ayrı olayı, tam anlamıyla bir karşıtlık yaratacak ifadeler ve görsel tasarımıyla haberleştiren gazete, Suriyeli ve Türkiyeli ayrımının derinleşmesine neden oluyor.

Suriyeli dilenci babanın inanılmaz acımasızlığı

BÖYLE BABA OLMAZ OLSUN

7 yaşındaki
oğlunu ilaçla
bayılttı. Sonra
onu kucagina
alıp Taksim'de
dilendi...

Tahsisiz çocuğun
hastanede
tahlilleri yapıldı...

» Suriyeli mülteci
Muhammet K., İstanbul
Taksim'de kucagında oğluyla
dilendirirken zabitaların
dikkatini çekti. Çocuğun
sırtından dilenci
Suriyeli baba
Muhammet
K'nin üstünden
yükümlü miktarda
para çıktı.

» Zabita, "Sen nasıl
babasın. Çocuğu hapla mı
uyuşturdu" diye babaya
çıkaştı. Ardından da çocuğu
babasının itirazlarına
rağmen hastaneye götürdü.
Çocuk tedavi oldu... 3TE

Suriyeli baba oğlunu bayıltıp dileniyor, Batmanlı baba sırtında taşıyıp okula getiriyor

Oğlunu bayıltıyor

Suriyeli uyuksuz Muhammet K'nin, oğlunu ilaçla uyutarak dilendirdi ortaya çıktı. İstanbul Taksim'de ilaçla uyutmuş oğlunu ellerinde taşıyarak dilendiren vicdansız baba, zabita ekipleri tarafından yakalandı. Hasta olduğunu söylemesi üzerine oğluyla birlikte muayene için hastaneye götürülen baba, burada da tashinlik çıkarttı. Üzerinden çok miktarda para çıktığı öğrenilen babanın, ceza yazılmadığı için serbest bırakıldığı öğrenildi.

İkisi de baba!

Sırtında taşıyor

Batman'ın Sason ilçesinde hayvancılıkla uğraşan 4 çocuk babası Ergül Yar, iki çocuğunu okula yetiştirilebilmek için büyük zorluklara katlanıyor. Baba Yar, Sason Çayı üzerindeki köprüünün 3 kilometre uzakta olması nedeniyle, çocukları 1'inci sınıf öğrencisi Cuma ile 3'üncü sınıfa giden Ali'yi sırtlayarak, çayın üzerinden karşıya geçiriyor. Baba Yar, okul bitiminde de bu kez çocuklarını eve ulaşması için aynı zahmete katlanıyor.

başlık: Ermeniler sabotaja kalkıştı

gazete: Harbi Gazete

tarih: 23.02.2017

tür: Haber

yazar: Harbi Gazete

hedef grup(lar): Ermeniler

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Harbi Gazete'nin, "Ermeniler sabotaja kalkıştı" başlıklı haberinde, habere konu olan sabotaj iddiası bütün bir Ermeni kimliğine yükleniyor. Gazete böylece, okuyucuda Ermenilere yönelik önyargının ve düşmanlığın güçlenmesine neden oluyor.

Ermeniler sabotaja kalkıştı

Ermenistan-Azerbaycan cephe hattında Ermeni keşif timinin sabotaj girişimi Azerbaycan askerlerince önlendi.

Azerbaycan Savunma Bakanlığında yapılan açıklamaya göre dün Ermenistan ordusunun keşif timi sabotaj amacıyla Azerbaycan mevzilerine sızma girişiminde bulundu. Tim, Azerbaycan askerlerince tespit edilirken, sabotaj girişimi ateş açılarak önlendi. Ermeni timi, can kaybı vererek geri çekildi.

Cephe hattında durumun Azerbaycan ordusunun kontrolünde olduğunu belirten Bakanlık, Ermeni timine yapılan saldırının görüntülerini kamuoyuyla paylaştı.

Nasıl yazılabilirdi?

"Ermenistan ordusundan şüpheli girişim" / "Cephede sızma / çatışma teşebbüsü"

benzeri başlıklar, okura konuyu daha bilgilendirici bir şekilde sunabilirdi. "Ermenistan ve Azerbaycan arasında çatışmalara neden olan Dağlık Karabağ bölgesi cephe hattında, Ermenistan ordusuna ait bir keşif timinin sabotaj (çatışma) girişimine Azerbaycan ordusu karşılık verdi" cümlesi giriş olarak kullanılabilir, metindeki "Ermeni" ifadeleri çıkartılabilir; böylelikle haber tüm bir kimliği hedef gösteren bir söylemden uzak bir dille yazılabilirdi.

başlık: EVET'ÇİYİ YUNAN'A BENZETTİ / 'EVET' KORKUSU CHP'Yİ ÇILDIRTTI

gazete: Star

tarih: 04.04.2017

tür: Haber

yazar: Star

hedef grup(lar): Yunanlar

kategori: simgeleştirme

Star gazetesinin, birinci sayfada "EVET'ÇİYİ YUNAN'A BENZETTİ" ve iç sayfada "'EVET' KORKUSU CHP'Yİ ÇILDIRTTI" başlıklarıyla hazırladığı haberde, CHP milletvekili Hüsnü Bozkurt'un "16 Nisan'da evet çıkarsa Samsun'dan çıkarız, ulan sizi de yedi sülalenizi de İzmir'den denize dökeriz" sözleri eleştiriliyor. Gazete, Bozkurt'un Yunanlara yönelik tarihten gelen bir düşmanlık söylemini pekiştiren bu sözlerini eleştirirken aynı söylemi yeniden üretiyor. Böylece haber, Yunan kimliğinin kendisini bir nefret unsuru olarak kullanarak düşmanlaştırıyor.

başlık: Hristiyan terörü YOK SAYILIYOR / HRİSTİYANLARIN terörü yok sayılıyor

gazete: Milat Gazetesi

tarih: 02.03.2017

tür: Haber

yazar: Milat Gazetesi

hedef grup(lar): Hristiyanlar

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Milat Gazetesi'nin, birinci sayfada "Hristiyan terörü YOK SAYILIYOR" ve iç sayfada "HRİSTİYANLARIN terörü yok sayılıyor" başlıklarıyla hazırladığı haberde, Ezher Şeyhi Ahmet et-Tayyib'in bir konferansta yaptığı konuşma aktarılıyor. Gazete, et-Tayyib'in açıklamalarını hem çarpıtarak hem de tırnak işareti kullanmadan başlığa taşıyor. Böylece, Hristiyanları 'terör' ile ilişkilendiriyor ve onlara yönelik önyargıları körüklüyor.

Nasıl yazılabilirdi?

"Terörün/şiddetin dini yoktur"

Görüşleri haberleştirilen Ahmet et-Tayyib'in, bir dinî kimliği 'savaşları körükleyen bir ateş olarak tasvir etmenin üzücü ve acı verici olduğunu' vurgulayan sözlerine rağmen, haberde Hristiyan kimliği terörle ilişkilendirilerek sunulmuş. Haberin içinde et-Tayyib'in "birlikte yaşama ve sosyal barış"a vurgu yapan ifadelerine öncelik verilebilirdi. Dolayısıyla, aynı kişinin söz konusu ifadelerinden yola çıkarak "Terörün dini yoktur" ya da "Şiddetin dini yoktur" şeklinde yazılacak bir başlık, habere başka bir yönden bakmamızı sağlardı.

HRİSTİYANLARIN terörü yok sayılıyor

M **ISIR'DAKİ** Ezher Şeyhi Ahmed et-Tayyib, İslam dini sürekli ithamlara maruz kalırken Batı'nın, Yahudi ve Hristiyan aşırılığını dikkate almamasını eleştirdi. Ezher Şeyhi Tayyib, Mısır'ın başkenti Kahire'de 50'den fazla ülkeden Müslüman ve Hristiyanların farklı mezheplerinden alimler, din adamları ve düşünürlerin katılımıyla düzenlenen "Özgürlük ve Vatandaşlık.. Çeşitlilik ve Bütünleştirme Konferansı'nda konuştu.

Batıdan çifte standart

Batı'da sürekli İslam'ın suçlandığını ve karalama kampanyası yürütüldüğünü belirten Tayyib, "İslamofobiye bakan kimse, dini şiddet konusunun ortak paydaları olmasına rağmen İslam ve Hristiyanlığa karşı küresel muhakemede çifte standartlığın söz konusu olduğunu görecektir." ifadelerini kullandı. Ezher Şeyhi sözlerini şöyle sürdürdü: "Ancak Hristiyanlık adına en çirkin dini şiddet uygulanmasına rağmen o eylemlerden dolayı Hristiyanlık suçlanmadı. Örneğin, Kuzey İrlanda'da yaşanan dini çekişmeler ve Bosna savaşında binlerce Müslümanın öldürülmesi Hristiyanlık adına yapılmıştı."

Dini, savaşları körükleyen bir ateş olarak tasvir etmenin üzücü ve acı verici olduğunu vurgulayan Tayyib, Müslüman ve Hristiyan din adamlarını, ülkelerinde birlikte yaşama ve sosyal barışı sağlayınca kadar aralarındaki ihtilafları bir tarafa bırakmaya davet etti.

başlık: Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!

gazete: Habertürk

tarih: 13.03.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Murat Bardakçı

hedef grup(lar): Gayrimüslimler

kategori: simgeleştirme

hedef grup(lar): Ermeniler, Yunanlar

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Murat Bardakçı, “Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!” başlıklı köşe yazısında, başlıkla ve “Gâvur, gâvurluğunu yapıyor! Üstelik böyle yapmaları da yeni bir şey değil, asırlardan bu yana devam eden âdetleri!” sözleriyle, Türkiye’de Müslüman olmayan kimlikler için nefret ve aşağılama ifadesi olarak kullanılan ‘gâvur’ sözcüğü ile düşmanlık algısını güçlendiriyor.

Bardakçı ayrıca, “BERLİN’DEKİ DANSLARI HATIRLAYIN” başlığı altında okuyucuya “(...) 1915 olaylarını ‘soykırım’ diye niteleyen metni kabulünden hemen sonra Berlin’de, Meclis binasının önünde yapılan kutlamaları hatırlar mısınız?” sorusunu yöneltip “Ermeniler kırmızı, mavi ve turuncu bayraklarını açıp sloganlar ve şarkılar refakatinde sevinçten rakserlerken sol üst köşesinde haçın bulunduğu mavi-beyaz bayrakları ile Yunanlılar da koşma gelmişler ve onlar da dansetmeye başlamışlardı! Apostol ile Helen, Agop ile Takuhi’yi bu mutlu günlerinde yalnız bırakmamış ve ‘Kâfirler tek millettir’ sözünü doğrulamışlardı...” cevabını vererek Ermenileri ve Yunanları ‘tehdit unsuru’ olarak konumlandırıp, halklar arası düşmanlığı körüklüyor.

Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!

YAZININ başlığının fazla sert olduğunu düşünebilirsiniz ama meselenin aslı maalesef budur: Gâvur, gâvurluğunu yapıyor! Üstelik böyle yapmaları da yeni bir şey değil, asırlardan buyana devam eden âdetleri!

Geçen hafta yaşadıklarımızı düşünün: Bakanların referandum öncesinde Avrupa'daki gurbetçilerimizle biraraya gelebilmeleri için yaptıkları hazırlıklar mesele oldu, toplantılar binbir bahane ile iptal edildi, **"Gelirdin, gelemezdin"** tartışmaları yaşandı, daha başka Avrupa ülkeleri ile de karşı karşıya geldik ve işler Hollanda'da çığırından çıktı!

Bütün bunların sebebi ise iddia ettikleri gibi öyle demokrasi, güvenlik, içişleri derdi vesaire değil, bize karşı tarihten gelen, asırlar öncesine dayanan antipatidir!

Refaha, rahat ve siktintisiz bir hayat tarzına kavuşmanın yolunun **"Avrupalılaşmak"** maksadıyla yeni kimliklere bürünmekten ibaret olduğunu zannedip kendi kendimize istediğimiz kadar bu yolda ilerlediğimize yahut çoktaaaa Avrupalı olduğumuza inanalım; **"Bakin, tamamen değiştik; artık biz de sizler gibiyiz"** diye konuşup etrafı güldürelim, öyle olabilmek için bitmek tükenmek bilmeyen çabalar gösterelim ama ne çare, olmuyoruz ve olamayız! Uğraşalım, didinelim, edelim, âdetlerimizden, yaşayışımızdan, huylarımızdan vazgeçelim, hattâ inançlarımızdan bile verebildiğimiz kadar taviz verelim, boşuna! **"Tamam, artık bizler gibisin ve bizdensin"** demeleri, yüzlerce senelik antipatiyi unutmaları mümkün değildir!

BERLİN'DEKİ DANSLARI HATIRLAYIN

Dolayısı ile, Rotterdam'da geçen gece yaşananların temelinde Hollanda'da önümüzdeki hafta yapılacak seçimlerden kaynaklanan bir siyasi manevra falan değil, işte bu hoşlanmazlık, yani Türkiye'nin ve Türkler'in bambaşka bir âlemin

Türkiye'nin ve Türkler'in bambaşka bir âlemin mensupları gibi görülmesi vardır!

Alman Federal Meclisi'nin geçen senenin Haziran'ında 1915 olaylarını **"soykırım"** diye niteleyen metni kabulünden hemen sonra Berlin'de, Meclis binasının önünde yapılan kutlamaları hatırlar mısınız?

Ermeniler kırmızı, mavi ve turuncu bayraklarını açıp sloganlar ve şarkılar refakatinde sevinçten raksederlerken sol üst köşesinde haçın bulunduğu mavi-beyaz bayrakları ile Yunanlılar da koşu koşu gelmişler ve onlar da dansetmeye başlamışlardı! **Apostol** ile **Helen, Agop** ile **Takuhi'yi bu mutlu günlerinde yalnız bırakmamış ve **"Kâfirler tek millettir"** sözünü doğrulamışlardı...**

Rotterdam'da önceki gece olanlar da, işte aynen budur!

GÜÇLÜ GÜNLERDEN UTANMAK

Ama, **"Avrupalı"** olabilmek uğruna değişmemizin şart olduğuna hâlâ inananlarımız mevcut ve böyle düşünenler Hollada'da bütün o rezaletler yaşandığı saatlerde TV'lerde tuhaf ve alâkasız sözler etmekle meşguldüler...

"Bizi, 300 yıl önceki Türkiye'ye göre değerlendiriyorlar. Bugünün Türkiye'sini görmüyor, görmek istemiyor, üç asır öncesinin Türkiye'si olduğumuzu zannediyorlar. Biz artık başka bir ülkeyiz" diyorlar, Avrupa'da **"Türk"** dendiğinde hâlâ **"fesli adamların"** hatırlandığını söyleyip yakınıyorlardı.

Mantığa bakın! Sanki bundan üç asır öncenin Türkiye'si berbat, perişan, insanlık dışı hadiselerin yaşandığı bir cehennem gibi idi; o vaziyetten kurtulabilmek için elimizden geleni yapmış, değişmiş ama Avrupa'yı bir türlü ikna edememiştik!

Hâlâ bu mantığın esiri olup böyle konuşanlara Türkiye'in üç-dört asır öncesinin en güçlü memleketlerinden biri olduğunu, hattâ şimdi ellerinden gelen terbiyesizliği yapmaktan çekinmeyen Hollandalılar'ın bile İspanyol esaretinden kurtulabilmek için İstanbul'a heyet gönderip el-etek öptüklerini ve bugünkü nefretlerinin gerisinde de üç asır önceki bu güçlü hatıranın getirdiği ezikliğin bulunduğu nasıl anlatabilirsiniz ki?

Ve, o mâlûm **"fes"** meselesi...

Senin dedelerinin, büyük dedelerinin, hepsinin günlük serpuşu fes idi ve başlarında şimdi utandığın o fes vardı evlâdim... Dolayısı ile bugün tuhaf gelen ama o devrin âdeti ve modası olan festen utanıp **"Biz fesli çoktan attık"** diye kendi kendimize böbürlenmek, **"Dedelerimiz maskara gibi giyinirler, kafalarına da hokkabaz başlığını andran püsküllü, kırmızı bir külâh geçirirlerdi"** demektir!

başlık: YUNAN'ı Boğaz'a döktük

gazete: Akşam

tarih: 17.03.2017

tür: Haber

yazar: Akşam

hedef grup(lar): Yunanlar

kategori: düşmanlık/savaş söylemi

Akşam gazetesinin sürmanşetten verdiği "YUNAN'ı Boğaz'a döktük" başlıklı haberde, Beşiktaş ve Olympiakos futbol takımlarının UEFA Avrupa Ligi'nde oynadıkları maçın sonucu aktarılıyor. Gazete, Beşiktaş'ın Olympiakos'u yenmesini "YUNAN'ı Boğaz'a döktük" ifadeleriyle başlığa taşıyor; geçmişten gelen düşmanlık söylemini yeniden üreterek Yunanlara yönelik kemikleşmiş önyargıları güçlendiriyor.

Nasıl yazılabılırdi?

"Eksik kadroyla farklı galibiyet"

Bunun gibi bir başlık, Beşiktaş'ın eksik oyuncuyla oynamasına karşın dikkate değer bir başarıya imza attığına dair ilk ipucunu okura verebilirdi. Spot kısmında ise "Beşiktaş, çeyrek finale çıkabilmek için mücadele ettiği Olympiakos takımını 51 dakika 10 kişi oynadığı maçta farklı yendi" denilerek başlığın eksik bilgileri tamamlanabilirdi.

başlık: Yunan keşke gelse miydi?

gazete: Yeni Mesaj

tarih: 29.08.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Muharrem Bayraktar

hedef grup(lar): Yunanlar, Rumlar

kategori: düşmanlık/savaş söylemi

Muharrem Bayraktar, “Yunan keşke gelse miydi?” başlıklı köşe yazısında, “Meğer İzmir’de denize döktüğümüz Yunan, ta ciğerlerimize işlemiş, medyamıza nüfuz etmiş, siyasetimize girmiş, başına fes takıp tarih sohbetleri adı altında vaaz u nasihatler veriyormuş da haberekimiz yokmuş. Mesele Yunan’ı denize dökmek değil, içimizdeki bu ‘Yunan ruhunu, bu Rum ruhunu’ bertaraf etmektir” ve “Ne kimsenin Rumluğu, ne de Yunanlığı bizi ilgilendirir ama kalkıp da bunu bütün memleketi Rumlaştıran, bu ülkenin namusuna ve toprağına tecavüz eden kefereyi ‘keşke galip gelselerdi’ diye alkışlayan bir çizgiye sokarsanız buna ‘yuh’ demem hakkımızı kullanırız” sözleriyle, geçmişte devletler arasında yaşananları referans göstererek Yunanlara ve Rumlara dair tarihsel bir düşmanlık algısını yeniden üretiyor.

Muharrem BAYRAKTAR

Yunan keşke gelse miydi?

BAŞYAZI

Mustafa Kemal’in, ülkeye bağımsızlık getiren ve Yunan’ı kesin olarak kovan 30 Ağustos Zaferi’ni kutlamaya sayılı günler kalmışken, bu muhteşem zaferi “Keşke Yunan galip gelseydi” hezeyanları arasından kutlamak ne aci.

Bu zaferi Eskişehir’de Atatürk anıtına yapılan saldırının gölgesi altında kutlamak ne aci.

Bu zaferi “Afyon’da ölen Yunan askerleri için de anıt dikelim” diyen belediye başkanlarının mevcudiyeti altında kutlamak ne aci.

Bu zaferi Abdurrahman Dilipak’ın “Biz hepimiz Rumuz! Orun için burası Rumelî’dir, Arzı Rum’dur! Türk dediğin de, Kürt dediğin de, Arabı, Süryani’si, Ermeni’si, Müslüman’ı, Hırsıyanı, Alparslan’ı, Mevlana’sı, Fatih’i hepsi Rum’dur” cümlelerinin gölgesi altında kutlamak ne aci.

Bu ülkede sanğıyla, takkesiyle, ‘selam ve duasıyla’ bizden görünüp, sonra da “Hepimiz Rumuz” diyen, “Keşke Yuna gelseydi” diye haykıran, “Afyon’a Yunan anıtı dikelim” diye teklifte bulunan, bu zaferi bize armağan eden Gazi’nin anasının namusuna bile dil uzatan Yunan aşıkalarının sayısı nasıl bu kadar artmış da haberekimiz olmamış?

Meğer İzmir’de denize döktüğümüz Yunan, ta ciğerlerimize işlemiş, medyamıza nüfuz etmiş, siyasetimize girmiş, başına fes takıp tarih sohbetleri adı altında vaaz u nasihatler veriyor-

muş da haberekimiz yokmuş.

Mesele Yunan’ı denize dökmek değil, içimizdeki bu “Yunan ruhunu, bu Rum ruhunu” bertaraf etmektir

Bugün sözüm ona etnik coğrafyadan yola çıkarak, bütün Anadolu’yu Rumlaştırmak isteyenler Yunanistan’a baksınlar; Eski bir Türk diyan olan Selanik’te yaşayan Yunanlılar bugün “Burası eskiden Türk diyan idi, biz de aslında Türküz” mü diyorlar?!

Böyle saçma sapan, tarih derinliğinden ve araştırmadan yoksun düz bir mantık olur mu?

Maalesef Türkiye bu sığ mantığın, bu Yunan ve Rum aşığı mantığın eline düşmüş.

Ne kimsenin Rumluğu, ne de Yunanlığı bizi ilgilendirir ama kalkıp da bunu bütün memleketi Rumlaştıran, bu ülkenin namusuna ve toprağına tecavüz eden kefereyi “keşke galip gelselerdi” diye alkışlayan bir çizgiye sokarsanız buna ‘yuh’ demem hakkımızı kullanırız.

E tabi ki, bu Yunan aşıkaları “İzmir’in dağlarında çiçekler açar”dan son derece rahatsız olurlar.

Büyük Taarruz’dan 95 yıl sonra, Yunan tarafından işgal edilen adalarımız için, Eşek Adası için, Bulamaç Adası için, Keçi Adası için ve diğer 18 ada için tek kelime yazmazlar.

E ne de olsa “Yunan keşke galip gelse idi” diyen bunlar değil mi?

Aha işte Yunan geldi, adalarımıza konu, tek kelime yazsanıza.

Ah Gazi Hazretleri ah!

30 Ağustos’un yıldönümünde Yunan’ı denize dökmek planları yaptığın günlerin yıldönümünde vatan topraklarını işgal eden Yunan aşıkalarını yazmak elbette aci veriyor ama sen rahat uyu, “İzmir’in dağlarından çiçekler açacak”ın ruhu, bu topraklardan asla silinmeyecek.

başlık: Yahudilerden açlık grevine çirkin tahrik

gazete: Bursa Şehir

tarih: 21.04.2017

tür: Haber

yazar: AA

hedef grup(lar): Yahudiler

kategori: abartma/yükleme/çarptırma

Bursa Şehir gazetesinin “Yahudilerden açlık grevine çirkin tahrik” başlıklı haberinde, radikal bir grubun Batı Şeria’deki Ofer Cezaevi yakınlarında açlık grevi yapan tutuklulara yönelik ‘mangal partisi’ düzenlemesi konu ediliyor. Söz konusu olay, haberin başlığında Yahudi kimliği ön plana çıkarılarak aktarılıyor. Böylece, münferit bir olay bütün Yahudi kimliğiyle özdeşleştirilerek Yahudilere yönelik önyargılar körükleniyor.

Aşırı sağcı Yahudiler, İsrail hapishanelerinde açlık grevi yapan Filistinli tutukluların direniş azmine, çirkin bir tahrik eylemiyle karşılık verdi.

Fanatik Yahudi Ulusal Gençlik Birliği tarafından düzenlenen eylemde Batı Şeria’daki Ofer Cezaevi yakınlarında ‘mangal partisi’ düzenlendi. Fanatik Yahudilerin çirkin eylemi, İsrail polisinin geniş güvenlik önlemleri altında gerçekleşti. İsrail Kanal7 televizyonunun haberinde, söz konusu eyleme açlık grevindeki Filistinli tutukluların direniş ruhunun kırılmasının amaçlandığı belirtildi. Yahudi Ulusal Gençlik Birliği Genel Sekreteri Ofir Sofer, eylemde yaptığı konuşmada, “Açlık grevine girenlere taleplerine kulak asmanın vakti geldi. Hükümetle yaşam koşullarına daha da zorlaştırma çağrısı yapyoruz.” dedi. İsrail hapishanelerindeki yaklaşık iki bin Filistinli, pazartesi günü açlık grevine başlamıştı. İsrail’in keyfi uygulamaları ve hak ihlallerine tepki göstererek tutukluluk şartlarının iyileştirilmesini isteyen Filistinli tutuklular açlık grevinde sadece su ve tuz ile yaşıyor.

DESTEK GÖSTERİSİNE MİDAHALE

İsrail askerleri, açlık grevindeki Filistinli tutuklulara destek için Batı Şeria’da düzenlenen gösteriye plastik mermi ve gaz yaparıcı gazla müdahale etti. Ramallah’ın Betunya semtinde bir araya gelen yüzlerce Filistinli, kent’in batısında yer alan İsrail yönetimine bağlı Ofer Cezaevi’ne yürüdü. İsrail askerlerinin cezaevi önünde toplanan kalabalığa plastik mermi ve göz yaparıcı gazla müdahalesi sonucu çok sayıda Filistinli yaralandı. Askerler bir göstericiyi de gözaltına aldı. Müdahale sırasında plastik mermi ve göz yaparıcı gaz kullanan askerlere Filistinli göstericiler taş atarak karşılık verdi. İsrail hapishanelerindeki yaklaşık iki bin Filistinli, “İsrail’in keyfi uygulamaları ve hak ihlallerine son verilerek tutukluluk şartlarının iyileştirilmesi” için pazartesi günü açlık grevine başlamıştı. (AA)

Yahudilerden açlık grevine çirkin tahrik

Nasıl yazılabilirdi?

“Açlık grevine ‘mangal partisi’ tahrik”

Başlıktan kimlik ifadesi çıkarılarak ve olay merkeze alınarak bir genelleme yapmaktan kaçınılabilir ve nefret söyleminden uzak bir dil kurulabilirdi.

başlık: Gavur cephesinde değişen bir şey yok

gazete: Yeni Akit

tarikh: 07.07.2017

tür: Haber

yazar: Yeni Akit

hedef grup(lar): Gayrimüslimler

kategori: simgeleştirme

Yeni Akit gazetesinin, ilk sayfada “Gavur cephesinde değişen bir şey yok” ve iç sayfada “AP’nin paçavra kararına TÜRKİYE’DEN SERT TEPKİ” başlıklı haberinde, **haber başlığında, Türkiye’de Müslüman olmayan kimlikler için bir nefret ve aşağılama ifadesi olarak kullanılan ‘gâvur’ sözcüğü ile bu kimliklere yönelik düşmanlığı körükliyor.**

Tek kriterleri HİKRİSTİYANLIK

Türkiye’yi yıllardır kapısında bekleten AB, kriterlerine uymayan onlarca Hristiyan ülkeyi kısa sürede üye yaptı.

AVUSTURYA	1995
MALTA	2004
SLOVAKYA	2004
ESTONYA	2004
LETONYA	2004
BULGARİSTAN	2007
ROMANYA	2007
HİRVATİSTAN	2013
RUM KESİMİ	2004

AP’nin kararı AB’nin “bir Hristiyan kulübü olduğu” gerçeğini bir defa daha tesciledi.

Gavur cephesinde değişen bir şey yok

Avrupa Parlamentosu, 31 Temmuz 1959’da üyelik başvurusunda bulunan ve 58 yıldır çeşitli bahanelerle oyalanan Türkiye ile AB arasındaki görüşmelerin askıya alınmasını öngören tasarıyı kabul etti.

■ DIŞİŞLERİ Bakanlığı da kararı kınayarak, “Asılsız iddialara ve iftiralara dayanan bu karar söz konusu kurumun itibarını ayaklar altına almaktadır. Tarafı ve objektiflikten uzak olan bu karar tarafımızdan yok hükmünde sayılmaktadır” ifadesini kullandı.

■ AP’İN skandal kararını değerlendiren AB Bakanı Ömer Çelik, “Bu rapor bize ulaştığında kapağı bile açılmadan aynen iade edilecektir” dedi. Bunun ikili ilişkileri sabote etmeye yönelik bir karar olduğunu ifade eden Çelik, “AP’nin raporunu son 2 senede olduğu gibi bu yıl da yok hükmünde ve geçersiz kabul ediyoruz” diye konuştu. -8 DE

Nasıl yazılabilirdi?

“AP’nin (veya AB’nin) 58 yıllık inadı” / “58 yıl sonra AP’den yine askıya alma kararı”

Başlıktan ‘gâvur’ ifadesi çıkarılarak Müslüman ve Müslüman olmayan karşıtlığı yaratmadan konu okura bilgilendirici bir şekilde sunulabilirdi.

başlık: Suriyelilerin gürültü yapmanın cinayeti

gazete: Milliyet

tarih: 16.05.2017

tür: Haber

yazar: Ali Ekber Şen - İbrahim Maşe (DHA)

hedef grup(lar): Suriyeliler

kategori: abartma/yükleme/çarptırma

Milliyet gazetesinin, “Suriyelilerin gürültü yapmayın cinayeti” başlıklı haberinde, gerek başlıkta gerekse içerikte “Mersin’de Akdeniz ilçesinde nisan ayında yaşanan Suriyeli gerginliğine bir yenisi daha eklendi. İlçeye bağlı Adanalıoğlu mahallesinde 18 Nisan’da mahallelilerle Suriyeliler arasında yaşanan taşlı sopalı kavganın ardından, bu defa da Şevket Sümer mahallesinde yaşayan Suriyelileri ‘Gürültü yapmayın, uyuyacağım’ diyerek uyararak 24 yaşındaki Hanifi Hisak bıçaklanarak öldürüldü” gibi ifadelerle, hak temelli bir perspektiften uzak bir şekilde, olayla doğrudan bir bağlantısı olmamasına rağmen zanlıların ulusal kimliği ön plana çıkarılıyor. Haber, Suriyelileri suç ile ilişkilendirerek onlara yönelik ayrımcılığın ve olumsuz bir algının yaygınlaşmasına neden oluyor.

Nasıl yazılabilirdi?

“Gürültü yapmayın uyarısı canından etti”

Başlığın bu şekilde değiştirilmesi hem konuyu özetleyebilir hem de herhangi bir grubu etiketlememiş olurdu. “Komşularına ‘gürültü yapmayın’ diyen 24 yaşındaki genç bıçaklanarak öldürüldü. Tansiyonun yükseldiği mahalledeki katil zanlısının ailesi zırhlı polis araçlarıyla sokaktan uzaklaştırıldılar.” Habere konu olan olayın, failerin Suriyeli olmasıyla özel bir ilgisi bulunmadığı için gazetenin haberde yaptığı kimlik vurgusu haberi bilgi verme amacından uzaklaştırıyor. Şehirde Suriyeliler ve yerleşik halk arasında bir gerginlik olduğu bilgisi aktarılmak isteniyorsa, yerel yöneticilerle görüşerek, bu gerginliğin nedenini, zeminini anlamaya ve aktarmaya çalışarak verilebilirdi. Gazetenin haberi sunuş biçimi mevcut gerginlik algısını güçlendiriyor. Oysa olayın nedenlerine ve hatta olası çözümüne vurgu yapmak gazeteciliğe atfedilen toplumsal rol açısından daha uygun olabilirdi.

Suriyelilerin gürültü yapmayın cinayeti

1 ayda
2'nci
olay

Suriyelilere 'Gürültü yapmayın' diyen 24 yaşındaki genç bıçaklanarak öldürüldü. Tansiyonun yükseldiği mahalledeki Suriyeli aile mensupları zırhlı polis araçlarıyla sokaktan uzaklaştırıldılar

ALİ EKBER ŞEN-İBRAHİM
MAŞE Mersin'ın DHA

Mersin'in Akdeniz ilçesinde nisan ayında yaşanan Suriyeli gerginliğine bir yenisi daha eklendi. İlçeye bağlı Adanahoğlu mahallesinde 18 Nisan'da mahallelilerle Suriyeliler arasında yaşanan taşlı sopalı kavga ardından, bu defa da Şevket Sümer mahallesinde yaşayan Suriyelileri 'Gürültü yapmayın, uyuyacağım' diyerek uyarın 24 yaşındaki Hanifi Hisak bıçaklanarak öldürüldü.

Zırhlılarla tahliye

Akdeniz İlçesi Şevket Sümer mahallesinde önceki gece meydana gelen olayda, iddiaya göre Suriyeli aile, komşuları Hanifi Hisak ve kardeşlerinin oturduğu evin önündeki merdivene oturup, nargile içerek yüksek sesle sohbet etmeye başladı. Gürültü üzerine inşaat ve narenciye bahçelerinde gündelikçi olarak çalışan Hanifi Hisak, aileyi uyardı.

Ancak, Suriyeli aile gürültüye devam edince aşağıya inen Hanifi Hisak ile grup arasında tartışma çıktı. Hanifi Hisak'ın kardeşlerinin de katıldığı kavga bir anda soğaka taşı, genç adam boynuna ve göğsüne isabet eden iki bıçak darbesiyle kanlar içinde kaldı. Hisak, kaldırıldığı Toros Devlet Hastanesi'nde yapılan müdahaleye rağmen yaşamını yitirdi.

Oğlu yetim kaldı

Kavga üzerine bölgeye çok sayıda zırhlı polis aracı gelirken, ekipler herhangi bir saldırı ihtimaline karşı ablukaya aldığı evde bulunan Suriyelileri zırhlı araçlarla bölgeden uzaklaştırıldı. 5 kişinin gözaltına alındığı olayda, cinayeti işlediği öne sürülen ve polis tarafından kimliği belirlenen Suriyeli kaçarak izini kaybetti.

Eve saldırmak istediler

Hanifi Hisak'ın hastaneye akın eden yakınları, acı haberle yıkıldı. Polis, Suriyeli ailenin kirada oturduğu ve kimsenin bulunmadığı eve saldırmak isteyen genç adamın

Hanifi Hisak'ın Adana Adli Tıp Kurumu'ndan alınan cenazesi yakınları ve akrabalarının akın ettiği Güneykent'te gözyaşları arasında toprağa verildi. Evli bir çocuk babası Hisak'ın öldürüldüğü olayla ilgili gözaltına alınan 7 kişinin sorgusunun ise tercüman eşliğinde sürdüğü belirtildi.

Yakınlarını güçlükle sakinleştirildi. Bu nedenle polisle yaşanan kısa süreli gerginlik aile büyüklerinin ara girmesiyle önlendi.

Öldürülen Hanifi Hisak'ın ağabeyi Mehmet Hisak, kardeşinin evlerini su basan aileye yardım ettiğini, onlara evlerini açtıklarını belirterek gözyaşları içinde şunları anlattı: "Bizim evin merdivenlerinde oturuyorduk. 16 kişi benim kardeşime vurmuş, şah damarından bıçaklanmış. Kardeşimi önce dövmüşler, ondan sonra bıçaklanmışlar. Kardeşim onlara kıyafet ve yemek veriyordu, gürültü yapmayın uyarısı canından etti."

başlık: Harf Devrimi işte böyle deliniyor

gazete: Sözcü

tarih: 09.08.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Emin Çölaşan

hedef grup(lar): Suriyeliler

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

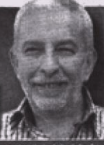
Emin Çölaşan, “Harf Devrimi işte böyle deliniyor” başlıklı köşe yazısında, “Suriyeliler anlasın diye imiş! Bu iktidarın inanılmaz yanlışlarla dolu politikaları nedeniyle 3,5 milyon Suriyeli, Türkiye’yi çekirge sürüsü gibi istila etti... Mafya, hırsızlık, fidye, cinayet, taciz, ne ararsanız onlarda... Biz niçin onların dilini, onların harflerini kullanıyoruz acaba? Ev sahibi teslim bayrağını çekmiş, misafir istediği gibi at koşturuyor” sözleriyle, Suriyelileri çeşitli suçlarla ilişkilendiriyor ve okuyucuyu onlara karşı kıskırtıyor. Yazar, hak temelli bir söylem-
den uzak ifadelerle, Suriyelilere yönelik mevcut önyargıları yeniden üreterek Suriyelilerin
maruz kaldığı ayrımcılığın ve nefretin pekişmesine neden oluyor.

Harf Devrimi işte böyle deliniyor

**Emin
ÇOLAŞAN**

emincolasan@sozcum.com

Faks: 0 312 426 99 99

Harf ve Yazı Devrimi (1 Kasım 1928...)

Sonrasında da devrimler birbirini izliyor.

Takvim, saat ve ölçüler değişiyor. Kadın hakları getiriliyor ve 1934 yılında Soyadı Kanunu çıkıyor.

SEVGİLİ okurlarım, Türkiye Cumhuriyeti aslında bir **devrimler** ülkesidir. 1920'li ve 1930'lu yıllarda, **Atatürk döneminde** gerçekleşen devrimler gerçekten muhteşemdir, her birinin ayrı öyküsü vardır.

Bunlara kısaca göz atalım:
Saltanatın kaldırılması ve son padişah Vahdettin'in İngiliz zorlmasına binip Avrupa'ya kaçması (1922.)

Cumhuriyet'in ilanı (1923.)
Halifeliğin kaldırılması (1924.)
Aynı gün Şer'iye ve Evkaf Bakanlığı'nın kaldırılıp Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kurulması.
Aynı gün Tevhidi Tedrisat (Eğitim Birliği) Yasası'nın kabulü.
Şapka ve Kıyafet Devrimi (1925.)

Tekke ve zaviyelerin kapatılması (1925.)
Medeni Kanun (1926.)

Bu devrimlerin her biri muhteşemdir, o dönem İslam aleminde akıl alacak işler değildir ve Atatürk'ün ülkemize armağanlarıdır...

Ve bütün devrimler, sonraki yıllarda ülkemizin başına çöreklenen gerici iktidarların boy hedefi olmuştur.
Bugün de (ne yazık ki) böyle.

★ ★ ★

Bu yazının konusu **Harf Devrimi...** O devrimin "**Suriyeliler var**" gibi komik gerekçelerle yok sayılmasının kısa öyküsü!

Harf ve Yazı Devrimi'yle milletimizin başına bela olan Arap harfleri kaldırıldı, 29 harfli Latin Alfabesi kabul edildi.

Atatürk meşhur Sarayburnu konuşmasında şöyle demişti, hepsi doğruyu:

"Güzel dilimizi ifade etmek için yeni Türk harflerini kabul ediyoruz. Bizim güzel, anekli ve zengin dilimiz yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. Yüz yıllardan bu yana kafalarımızı demir çerçeve içinde tuttuk. Anlaşılmayan ve anlamadığımız bu işaretlerden kendimizi kurtarmak zorundayız. Bir milletin yüzde 10'u ancak okuma yazma biliyor ve yüzde 90'ı bilmiyorsa, insanların bundan utanması gerek."

★ ★ ★

En yakın çalışma arkadaşlarından bazıları bile harf devrimini **ağrdan almaktan** yanaydı!

"Paşam yeni harfleri kabul edelim ama millete bir geçiş süresi verelim. Yeni harfler birkaç yıl sonra başlasın. Milletten bunları öğrenmesi zor olabilir. Geçiş yavaş, alıştırma tamamlayalım!.."

Atatürk hepsine aynı şeyi söyledi: "**Bir iş ya bir anda yapılır, ya da hiç yapılmaz. Geciktirmiş takdirde birileri bunu sulandırır.**"
Söyledikleri doğru çıktı...

Ve gazeteler dahil bütün yayınlar bir anda yeni harflerle çıkmaya başladı. Arapça tabelalar kaldırıldı.

Harf devrimi tutmuştu...
Yeni yazıyı ve yeni harfleri topluma öğretmek için seferberlik ilan edildi, Türkiye'nin dört bir yanında **millet mektepleri** açıldı.

Okur yazar sayısı inanılmaz biçimde yükseldi.

★ ★ ★

Bunları niçin anlattığıma gelince...
Şimdi birileri, Türkiye'nin dört bir yanında yeniden **Arapça yazıya** dönme çabasına girmiş durumda.

Buna bazı **kamu kurumları** dahil.
Bugün bizim gazetede **Ali Ekber Ertürk** arkadaşımızın haberini göreceksiniz.

Sağlık Bakanlığı'na ait bir hastanenin tabelalarında Arapça harfler!

Hem de Ankara'nın göbeğinde...

Efendim bunları **Suriyeliler anlasın** diye yazdırınlar!

Tamamen yalan...
Koskoca bakanlık **Suriyeliler anlasın** diye (!) **Harf Devrimi'ni** açıkça

çığnemekten utanmıyor. Ankara'da kaç Suriyeli var?

Bu talimatın kendilerine "**Yukarıdan**" geldiği belli.

★ ★ ★

Sadece bu kadar değil!.. Başta İstanbul olmak üzere Kilis, Gaziantep, Adana, Mersin gibi onlarca ilimizde artık **Arapça** tabelalar var.

Suriyeliler anlasın diye imiş!

Bu iktidardan inanılmaz yanlışlarla dolu politikaların nedeniyle **3.5 milyon** Suriyeli, Türkiye'yi çekirge sürüsü gibi istila etti...

Mafya, hırsızlık, fidye, cinayet, taciz, ne ararsanız onlarda...

Biz niçin onların dilini, onların harflerini kullanıyoruz acaba?

Ev sahibi teslim bayrağını çekmiş, misafir istediği gibi at oynatıyor...

Çünkü her tarafın taa 1928 yılında yasaklanmış olan **Arapça harflerle** donatılması hükümetin de işine geliyor.

Bir devrim daha böylece delinmiş oluyor.

Onlar bütün devrimlere karşı değil mi, amaçları işte böyle gerçekleşiyor!

başlık: YAHUDİ MEZALİMİ

gazete: İstiklal

tarih: 13.08.2017

tür: Diğer

yazar: İstiklal

hedef grup(lar): Yahudiler

kategori: düşmanlık/savaş söylemi

İstiklal gazetesinin, “YAHUDİ MEZALİMİ” ve “Yahudî ismi nereden geliyor” başlıklarıyla hazırladığı tam sayfa yazıda, “Kendi ırkını üstün gören bir kavim hangi diye sorulsa hiç tereddütsüz verilen cevap Yahudiler olacaktır. Allah tarafından gönderilen ve kendilerini hidayete davet eden peygamberleri bile gözünü kırpmadan katleden Yahudiler, geçmişte atalarının yaptığı zulmü bugün de torunları devam ettiriyor. İstiklal Yahudi mezâlimi yani Yahudiler zulümleri dosyasını açıyor” sözleriyle ve yazı boyunca, tüm Yahudileri şiddet, zulüm ve katliamla ilişkilendiriyor. Gazete böylece, Yahudileri insandışılaştırarak Yahudi düşmanlığını körüklüyor.

İstiklal gazetesinde, 13 Ağustos 2017'den 30 Eylül 2017 tarihine kadar “YAHUDİ MEZALİMİ” başlıklı bir yazı dizisi yayımlandı. Yukarıdaki yazının da bir parçası olduğu bu yazı dizisi, yayımlandığı her günde tekrar eden “YAHUDİ MEZALİMİ” başlığına ek olarak gerek ara başlıkları ve gerekse içerikleriyle Yahudilere yönelik olumsuz yargıları pekiştiriyor.

YAHUDİ MEZALİMİ

İSTİKLAL YAHUDİLERLE İLGİLİ GÖRÜLMEMİŞ BİLGİ VE BELGELERİ YAYINLIYOR

■ Son zamanlarda İslam'ın kutsallarına saldırının dozunu artıran Yahudiler kim?

■ Hz. İbrahim Yahudi mi?

■ Yahudiler gerçekten peygamber öldürmüş mü?

■ Tüm kutsal kitapları neden inkar ederler?

■ Yahudiler hangi peygamberlere eziyet etti?

■ Yahudilerin Peygamberimizi neden öldürmek istedi?

■ Yahudiler Yuşa Aleyhisselâm'ı neden taşıdı?

■ Yahudi ismi nereden geliyor.

■ Yahudiler ve büyü...

■ Yahudi İbni Sebe'nin İslam üzerindeki oyunları...

■ Yahudiler Peygamberimizin kabrini neden açmak istedi...

■ Abdülhamid'e olan düşmanlıkları...

■ Hz. Süleyman'a nasıl iftira ettiler?

TÜM BU SORULARIN CEVABI BUGÜNDEN İTİBAREN İSTİKLAL'DE

11'DE

başlık: Katil Budistler ve katliamı alkışlayan Batı!

gazete: Bursa Hayat

tarih: 04.09.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Bilal Kayaaltı

hedef grup(lar): Budistler, Yahudiler, Hıristiyanlar

kategori: düşmanlık/savaş söylemi

Bilal Kayaaltı, “Katil Budistler ve katliamı alkışlayan Batı!” başlıklı köşe yazısında, “Yalın ayak, çaresiz bir şekilde yaklaşık 150 bin Müslüman ise Budist katillerin saldırılarından kurtulabilmek için Bangladeş’e sığınmaya çalışıyor. Arakanlı masumlar, sırf Müslüman oldukları için hunharca öldürülüyor” ifadelerinde olduğu gibi, birçok defa Budistleri şiddetle ilişkilendiriyor ve Müslümanlara yönelik bir ‘tehdit unsuru’ olarak konumlandırıyor.

Yazar ayrıca, “Budistler, Yahudiler, yahut Hıristiyanlar mütemadiyen Müslümanları öldürüyor!” sözleriyle, Yahudileri ve Hıristiyanları da düşmanlaştırarak okuyucuyu onlara karşı kışkırtıyor.

Bilal KAYAALTI

bilalkayaalti@bursahayat.com.tr

Katil Budistler ve katliamı alkışlayan Batı!

Myanmar'da o korkunç katliamları seyreden Kurban Bayramı'nı kutluyoruz. Katil Budist Ordusu'nun sistematik soykırım uyguladığı Arakan'da üç günde yaklaşık DÖRT BİN masum "insan" Müslüman katledildi.

Yalın ayak, çaresiz bir şekilde yaklaşık 150 bin Müslüman ise Budist katillerin saldırılarından kurtulabilmek için Bangladeşe sığınmaya çalışıyor. Arakanlı masumlar, sırf Müslüman oldukları için hunharca öldürülüyor.

Arakan'da akan insan kanının utanmadan seyreden Batılılar, bir kere daha utanmazlıklarını kanıtlamış oldular.

Ağaçların arasında derme çatma barakadan evlerinde, bahçelerinin önünde, pirinç tarlalarının içinde "Nobel Barış Ödülü" sahibi lideri Suu Kyi'nin emriyle katlediliyor, Arakanlı Müslümanlar. Kyi, sırtını Batılı devletlere dayamış bir barbar olarak bu soykırımı uygulatıyor.

Şöyle hafızamızı yokladığımızda, Batı'da el üstünde tutulan, baş tacı yapılan Myanmar lideri, geçtiğimiz yılın Eylül ayında dönemin ABD Başkanı Obama tarafından Beyaz Saray'da büyük ilgi gösterilerek kucaklanmıştı.

Başka, (4 Mayıs'ta) Vatikan'da Papa Francesco tarafından kabul edilen Suu Kyi, 5 Mayıs'ta ise Londra'da (Buckingham Sarayı'nda) Kraliçe'ye bağlılığını bildirmişti!

Myanmar'da katillerin başının sırtını dayadığı Batı'daki bilumum şer odakları; onu ülkesindeki Müslümanları katletmesi için teşvik ediyorlar!

★★★

Dünya, Myanmar'daki soykırımı seyrediyor; şu malum "uluslar arası toplum!" da gıkını çıkarmıyor...

Utanmadan, yasak savma kabilinden yapılan birkaç açıklamanın ise zerre kadar kıymeti yok; çünkü Myanmar'ın "Barış Ödüllü" liderini Müslümanları katlettiği için takdir etmeye devam ediyorlar!

İnanın, katledilenler Müslümanlar değil de Hıristiyanlar yahut Yahudiler olsaydı ne denli bir tepki gösterilirdi; tüm dünya nasıl ayağa kalkardı şöyle bir düşünelim!

Budistler, Yahudiler, yahut Hıristiyanlar mütemadiyen Müslümanları öldürüyor!

Korkunç bir şekilde Haçlı-Siyonist propaganda böyle işliyor; Batılı terör devletleri "psi-

gandası böyle işliyor; Batılı terör devletleri "psikolojik harbi" yıllardır işte böyle yapıyorlar!

Konuşurken ağzlarından insanlık adına bal damlayan Siyonist Batılı devletler için "dünyanın her bir tarafındaki Müslümanların katledilmesi, soykırma tabii tutulması" asıl gayedir, temel bir politikadır. Budist katillerin Myanmar'daki soykırımına dünyanın dört bir yanındaki Müslümanlar; ne mi yapıyorlar?

İnsanın aklını başından alan dehşetengiz katliamlar karşısında dahi İslam Dünyası bir araya gelemiyor! Zerre varlık gösteremiyorlar; "caydırıcı" hiçbir atak dahi yapamıyorlar!

Şözde, İslam İşbirliği Teşkilatı her zamanki gibi yine etkisiz; batılıların enjekte ettiği uyuşmuşluk yüzünde köle ruhlarından kurtulamıyorlar.

Şu bir gerçek ki, zalimler "güç"ten anırlar! İslam ülkeleri "kararlılıkla" bir araya gelip etkili bir güç oluşturamadıkça her defasında masum Müslümanlar hedef alınmaya devam edilecek!

★★★

Kafamızı kaldırdığımızda, Myanmar'daki soykırma karşı sadece Türkiye'nin sesi çıkıyor.

Bunca görünmez, saklanan utanmazın olduğu süreçten geçerken, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Myanmar'da yaşananlarla alakalı olarak BM'ye acil çağrıda bulunduğunu görüyoruz.

Guterres'in yönettiği BM, başta ABD olmak üzere Batı Cephesi'nin güdümündedir de ondan... Guterres "Arakan'da sivililerin öldürülmesinden endişe duyduğunu" söylüyor! İşte, hepsi bu kadar!

Hiçbir suçu olmayan, sırf Müslüman oldukları için Budist katillerce öldürülmüşken; BM Genel Sekreteri "yasak savan" göstermelik bir cümle ile "gözlerini sımsıkı kapama vazifesini" yapıyor!

En ufak bir endişe falan duyduğu da yok.

Kahredilişin dibini göresice Küresel Baronlar'ın mutemet adamı olan Guterres; "Müslümanlar katledildikçe aslında ne kadar memnun olduğunu" itina ile gizlemiş oluyor!

Mesela bu sene ilk aylarında BM Genel Sekreteri yapılan Guterres, 1994'te Finlandiya'daki Bilderberg toplantısına katılmış bir politikacıdır. Bilderberg'e katıldıktan sadece bir sene sonra Portekiz'in Başbakanı olmuş; yedi yıl bu koltukta oturmuştu!

Guterres, birkaç ay önce "BM'nin Batı Asya Ekonomik ve Sosyal Komisyonu İcra Sekreteri" Rima Halef'ten İsrail devletini ırkçılıkla suçlayan raporunu geri çekmesini istemişti!

Katliam, vahşet ve ölümlün kol gezdiği bir atmosferde bayram yapıyoruz!

Sonra da kalkıp, **Allah'ın Haccımızı, Orucumuzu**, kestiğimiz Kurbanların ikramını, "onlarca fakiri doyurduk görüyorsunuz" böbürlenmeleri içinde yaptığımız iyilikleri kabul et diyoruz!

başlık: BUDİSTLERİN KİNİ BİTMİYOR

gazete: Milli Gazete

tarih: 23.10.2017

tür: Haber

yazar: Milli Gazete

hedef grup(lar): Budistler

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

Milli Gazete'nin "BUDİSTLERİN KİNİ BİTMİYOR" başlıklı haberinde, Myanmar'da aşırı sağcı bir grubun yaptığı eylem, haberin başlığına tüm Budistler zan altında bırakılarak aktarılıyor. Böylece gazete, söz konusu saldırıların ve şiddet olaylarının sorumluluğunu tüm bir kimliğe mal ederek Budistleri düşmanlaştırıyor.

BUDİSTLERİN KİNİ BİTMİYOR

MYANMAR'DA aşırı sağcı Budistler, 25 Ağustos'tan bu yana Myanmar ordusu ve fanatik Budistlerin saldırılarından kaçarak Bangladeş'e sığınan yaklaşık 600 bin Arakanlı Müslüman'ın ülkeye geri alınması için gösteri yaptı.

Arakan eyaletinin başkenti Sittwe'de düzenlenen gösteriye aralarında rahiplerin de bulunduğu yüzlerce aşırı sağcı Budist katıldı. Gösterinin organizatörlerinden Aung Htay, Myanmar hükümetine, Arakanlı Müslümanların ülkeye geri alınması çağrısında bulunduklarını söyledi.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Sözcüsü Joel Millman, Bileşmiş Milletler (BM) Cenevre Ofisi'nde düzenlenen basın toplantısında, 25 Ağustos'tan bu yana Myanmar ordusu ve fanatik Budistlerin saldırılarından kaçarak Bangladeş'e sığınan Arakanlı Müslümanların sayısının 589 bin olduğunu ve bu sığınmacıların zorlu şartlarda yaşam mücadelesi verdiğini açıkladı.

lamıştı. Millman, Cox's Bazar kentindeki kamplara daha önce gelenlerle bölgedeki Arakanlı Müslüman sayısının toplamda 800 bine ulaştığı bilgisini paylaşmıştı.

Arakan eyaletinde polis kontrol noktalarına yapılan ve 9 polisin hayatını kaybettiği saldırıların ardından Myanmar ordusunun

başlattığı operasyonlar, Müslüman azınlığı büyük şiddet dalgasına maruz bırakmıştı. Operasyonlar nedeniyle yüz binlerce Arakanlı Müslüman yurtlarını terk etmek zorunda kalmıştı.

BM, Arakanlı Müslümanların temel insani ihtiyaçlarını karşılaması için 434 milyon dolarlık acil fona ihtiyaç duyulduğunu ilan etmişti.

Nasıl yazılabildi?

"Arakanlı Müslümanlar, evlerine dönemiyor" / "Myanmar'lı radikaller, Müslümanlara vatandaşlık verilmesi kararını protesto etti"

Bu başlıklarda olduğu gibi genelleyci bir kimlik ifadesinden kaçınarak ve olayın içeriğine vurgu yaparak okur konu hakkında daha çok bilgilendirilebilir ve haberin dili nefret söyleminden uzak tutulabilir.

başlık: İkiyüzlü Almanlar İsrail'e kalkan oldu

gazete: Yeni Akit

tarih: 12.12.2017

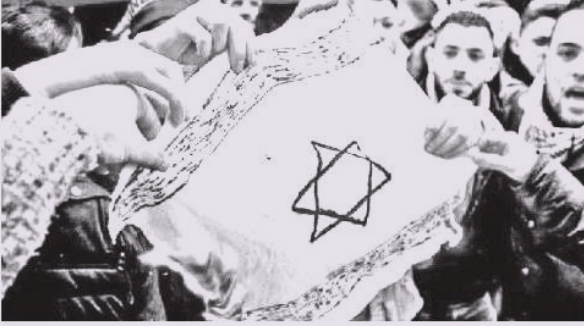
tür: Haber

yazar: Yeni Akit

hedef grup(lar): Almanlar

kategori: küfür/hakaret/aşağılama

Yeni Akit gazetesinin, "İkiyüzlü Almanlar İsrail'e kalkan oldu" başlıklı haberinde, Almanya polisinin uygulamaları ve politikacıların açıklamaları başlıkta ve içerikte tüm Almanlara mal edilerek aktarılıyor. Gazete, yaptığı bu genellemelerle Almanlara yönelik önyargıların güçlenmesine neden oluyor.

İkiyüzlü Almanlar İsrail'e kalkan oldu

Kudüs kararı sonrası dünyanın her yerinde protesto eylemleri sürerken, Almanlar rahatsız oldu. Berlin'deki eylemde İsrail bayrağı yakılmasından sonra polis 10 Türkü gözaltına alırken, Adalet Bakanı Heiko Maas, Yahudi karşıtlığının Almanya'da yeri olmadığını söyledi. Daha önce PKK'lıların eylemlerinde Türk bayrağı yakmasına sessiz kalan Almanların, Siyonistleri korumaya alması eleştirilirken, Türkler eylemlere devam edeceklerini belirtti.

başlık: İnsan değil Budist şerefsizler

gazete: Yeni Söz

tarih: 17.11.2017

tür: Haber

yazar: Yeni Söz

hedef grup(lar): Budistler

kategori: küfür/hakaret/aşağılama

hedef grup(lar): Yahudiler, Hıristiyanlar

kategori: abartma/yükleme/çarpıtma

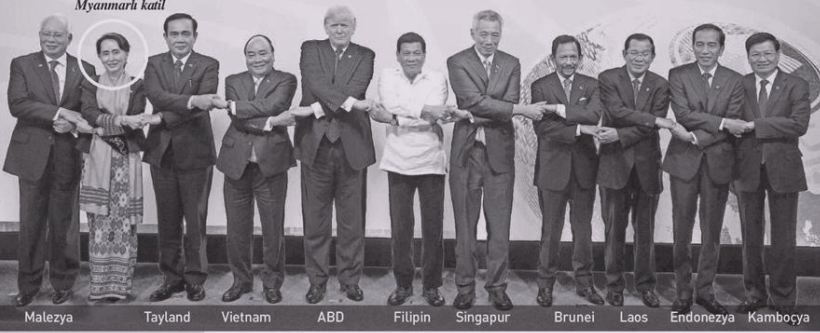
Yeni Söz gazetesinin “İnsan değil Budist şerefsizler” başlıklı, İnsan Hakları İzleme Örgütü’nün Myanmar’da yaşanan olaylarla ilgili hazırladığı rapora ilişkin haberinde, haberin ana başlığı ve “BUDİSTLER İNSAN DEĞİL CANAVAR” alt başlığı ile şiddetin sorumluluğu Budist kimliğine mal ediliyor ve tüm Budistlere hakaret edilerek mevcut olumsuz duygular körükleniyor.

Aynı zamanda, “Uluslararası İnsan Hakları İzleme Örgütü, Budist Myanmar ordusunun, Yahudi ve Hristiyan ülkelerin desteğiyle Arakanlı Müslümanlara uyguladığı cinsel şiddet ve sistematik soykırımı bir raporla belgelendi” sözleriyle, Yahudilere ve Hristiyanlara yapılan vurguyla bu kimlikler zan altında bırakılıyor ve ‘tehdit’ olarak işaretleniyor.

İnsan Hakları İzleme Örgütü dehşeti raporladı

İnsan değil Budist şerefsizler

Myanmarkı katil

Malezya

Tayland

Vietnam

ABD

Filipin

Singapur

Brunei

Laos

Endonezya

Kambocya

Bu şerefsizler Nobel ödüllü canavar ile el ele tutuşarak Myanmar soykırımına destek verdi.

TECAVÜZ VE SOYKIRIM BELGELENDİ

İNSAN Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) tarafından yayınlanan "Tüm Bedenim Acı İçinde: Myanmar'da Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Cinsel Şiddet" başlıklı 37 sayfalık rapor, Müslüman Arakan kadın ve kız çocuklarının uğradığı insanlık nasibini almamış şerefsizlerin canavarca duygularla işlediği dehşetini belgeledi. Raporda anlatılanların, Nobel ödüllü Ang San Su Çi hükümetinin emrindeki Budist ordunun, Müslümanlara uzun yıllardır sistematik olarak uyguladığı soykırım, tecavüz ve şiddetin sadece küçük bir boyutu olduğu belirtiliyor.

BUDİSTLER İNSAN DEĞİL CANAVAR

18 yaşından küçük 3 kız çocuğunun de yer aldığı HRW raporu, 29'u tecavüz mağduru 52 kadımla görüşülüp hazırlandı. Myanmar güvenlik güçlerinin Müslüman kadın ve kız çocuklarına toplu tecavüz ettiğini belgeleyen raporda, "Tecavüz mağduru kadınlar, acı içinde günlerce Bangladeşe kaçmaya çalıştığını anlattı" ifadeleri dikkat çekti. HRW yetkililerine konuşan kadınların pek çoğu, çocuklarının, eşlerinin ve ailelerinin katledilmesine şahid olduklarını dile getirdi.

Uluslararası İnsan Hakları İzleme Örgütü, Budist Myanmar ordusunun, Yahudi ve Hristiyan ülkelerin desteğiyle Arakanlı Müslümanlara uyguladığı cinsel şiddet ve sistematik soykırımı bir raporda belgeledi.

Bir nebzecikte olsun insanlık emaresi taşıyan herkesi dehşete düşüren raporda, Budist askerlerin Müslüman kadınlara ve kız çocuklarına defalarca toplu tecavüz ettiği, küçük çocukların kafaları taşlara vurularak, yaşlıların ateşlerde yakılarak öldürüldüğü kaydedildi.

Tüm Bedenim Acı İçinde" isimli raporun tüm dünyayı ayağa kaldırması gereken bilgiler içerdiği ancak zulme maruz kalanların Müslüman olması nedeniyle kimsenin umurunda bile olmadığ, hatta bunun Müslümanları bile harekete geçmeye yetmeyeceğinin bilindiği belirtildi.

KÜÇÜK KIZ ÇOCUKLARI BİLE TECAVÜZ

Myanmar askerlerinin sayısız kadına "canavarca şiddet" uyguladığını ve kadınların çok büyük psikolojik sorunlar yaşadığını kaydeden raporda, Budist ordunun esasında bir soykırım yaptığını, tecavüzün ise bunun bir parçası olduğunu, askerlerin köyleri saldırımdan önce ve saldırı sürecinde kadınlara ve kız çocuklarına defalarca tecavüz ettiği hatta bebek yaşta kızlara bile tecavüz edildiği ifade edildi.

vüzün ise bunun bir parçası olduğunu, askerlerin köyleri saldırımdan önce ve saldırı sürecinde kadınlara ve kız çocuklarına defalarca tecavüz ettiği hatta bebek yaşta kızlara bile tecavüz edildiği ifade edildi.

'BENİ ÖLDÜ SANIP BIRAKTILAR'

Raporda Arakanlı tecavüz mağdurlarının ifadeleri de yer alırken, 15 yaşındaki mağdur Hala Sadak gözyaşları içinde, "Askerler çıplak halde elimden sürükleyerek çıkardı. 10 kişinin tecavüzüne uğradım. Askerler öldüğümü zannederek beni bıraktı. Daha sonra kardeşlerim tarafından bulundum" diyor.

BU BİR İNSANLIK SUÇU

Raporda Myanmar askerlerinin küçük çocukları kafalarını ağaçlara vurarak katlediği, yaşlıları ateşin içine atarak yaktığı, kadınların eşlerini vurarak öldürdüğü bilgisi yer alıyor. Budist ordunun Müslümanlara uyguladığı şiddetin insanlığa karşı işlenmiş bir suç olduğunun altı çiziliyor.

BM'YE ÇAĞRI: BARI BİR İŞE YARA

İnsanlık suçunu belgeleyen HRW isimli örgüt, hiçbir işe yaramayan, bir açıklama yapmak için bile ayak sürüyen Birleşmiş Milletler'e, "Arakanlı Müslümanların maruz kaldığı şiddet ve tecavüz suçlarının son bulması için Myanmar'a baskı yapılmalı, suçlulardan hesap sorulmalı" çağrısında bulunuyor. Raporda yer almasa da biz Arakanlı kardeşlerimizle sahip çıkamayan günümüz Müslümanlarının da BM kadar beceriksiz, taş kafalı ve korkak olduklarını haykırıyoruz.

başlık: Unutulmayan çığlıklar!...

gazete: Yeni Çağrı

tarih: 22.12.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Atilla Çilingir

hedef grup(lar): Rumlar

kategori: düşmanlık/savaş söylemi

Atilla Çilingir, “Unutulmayan çığlıklar!...” başlıklı yazısında, “Her 21 Aralık; Kıbrıs’ta yaşanan insanlık trajedisini, Rum’un acımasızlığını, Kıbrıs Türk halkının bir gece içerisinde nasıl topyekûn yok edilmek istendiğini anlatır!” ve “Çünkü o henüz 16 günlük bir bebektir! O gece küçük bedenini diri, diri toprak olurken; Rum canilerinin varlığını sezemeyecek kadar küçüktü...” benzeri sözlerle, yazı boyunca Rum kimliğini ‘zulüm’ ve ‘katliam’ ile ilişkilendiriyor. Yazar, düşmanlık ve nefret unsurları barındıran ifadelerle Rum kimliğini şeytanlaştırıyor, okuyucuyu onlara karşı kızdırıyor.

Atilla ÇILINGİR

www.atillaçilingir.com

Tcerveli Unutulmayan çığlıklar!...

"Kıbrıs Türk'ünün tarihsel ve yasal yaşam haklarını, 34 yıldan beri dimdik ayakta duran K.K.T.C.'yi yok sayarak Güney Kıbrıs'ta yaşayanlar, 'Birleşik Kıbrıs' hayalperestleri! Kıbrıs Türk'üne türlü tuzaklar kurular! Tarihten gelen çığlıklar duyuruyor musunuz? Bu yazım, sizler ve o acılı yılları gözmezdən gelenler için kaleme almıştım..."

Her Aralık ayı geldiğinde; 21 Aralık 1963'te adada yaşanan"Kanlı Noel Olayları", o insanlık ayıpları hatırların! Adanın her yanına tarihin derinliklerinden gelen çığlıklar yayılır...

Her 21 Aralık; Kıbrıs'ta yaşanan insanlık trajedisi, Rum'un acımasızlığı, Kıbrıs Türk halkının bir gece içerisinde nasıl topeykin yüzü edilemek istendiğini anlatır!

Her yıl; Aralık ayının son haftası, K.K.T.C'de "Şehitler Haftası" olarak anılır.

O dönemde yaşananlar dünya var olduğu sürece bu katliamları gerçekleştiren Rum çetelerinin aynası kara bir leke olarak kalacaktır!

O katliamlardan beri en çok etkilenen, yüreğinde iz bırakan; aşağıda anlatılacaklarımda yaşamıştır. Şehitlikle ilk kez o'nun adını okuduğumuz tüyerim diken, diken olmuştum insanlığımdan utanmıştım. Çünkü o henüz 16 günlük bir bebektir! O gece küçüçük bedeni diri, diri toprak olurken; Rum çanillerinin varlığını sezemeyecek kadar küçüktü...

Adını "Selden" koymuştu anacığı.

"Selden" varlık, bolluk getirsin diye- rek... Ancak Rumlar; Türklerin asırlardan beri vatan beledikleri Kıbrıs'ta onlara ne buldu, ne de varlığı göstermişti!

Umut işte! Ana yüreği böyle hissetmiş!

Ama hayat bu, ne ile geleceği belli olmayordu ki!

Bu yazımda, o vahşet geçesinde yaşananları bir nebze dahi olsa aktarmaya çalışacağım sizlere.

O acının yaşadığı yerde değildim. Ama 1974'te adada savaşın bir Kıbrıs Gazisi olarak, savaşın içinde öylesi Rum katliamları gördüm ki, inanılmıyordum. O nedenle ki bu olayı gönül gözümde gördüklerimle, hissettiklerimle anlatacağım.

Su gerçeğin altını da öneme çizmek istorum. 14 Ağustos 1974 gecesini eli kanlı Rum çeteleri Muratpaşa, Atılar, Sandallar Köylerinde sivil insanlarımızı Selden Bebekle birlikte katlederken; bizler Rum esirlerine Türk Milletinin allıncaplığını gösteriyorduk. (Bk: "Kıbrıs Yes Yes Anımm" -2016 Atilla Çilingir)

Şimdi bundan 43 yıl öncesine dönelim, bu katliamların unutulmayan çığlıklarını dinleyelim:

(Yazımın bu bölümünü 2010 yılında yayınlanan "Tarihten Gelen Çığlık" isimli kitabımdan aynen alıyorum.)

"20 Temmuz 1974'de Türk askerinin, Kıbrıs Türk Halkını Rum'un katliamlarından kurtarmak, barış ve özgürlüğü için adaya çıkmasından sonra kocası İsmail de, köydeki diğer

erkeklerle birlikte köylerini korumak maksadıyla Rumlara karşı mevzilendim, ellerimde mevcut yetersiz silahlarla, Rum çetelerine karşı koymaya çalışmıştım... Köyde eli silah tutan topu, topu 10 kişi vardı! Köyü ele geçirmek için gelen E.O.K.A çetelerine teslim olmamışlardı ama ertesi gün köyde giren Rum askerlerine daha fazla direnemeyen bu 10 kişi de esir düşmüş, bilinmeyen bir yere götürülmüşlerdi! Artık köy ve köyde kalan Türklerin tamamı Rum'un insafına teslim olmuştu! Yaşlılar, kadınlara, çocuklar ve bebekler...

Aslında köye giren Rumların çoğunu tanıyorduk! Yaşadıkları bir anlam veremiyorduz zaten! Bu arada silah sesleri de iyice artmış, o tandik sesler iyice yaklaşmıştı! Ana yüreği başına gelececekleri hissetmiş, Selden bebeği ile birlikte diğer üç çocuğunu da kanatlarını altına alarak sarmalamıştı hepsini. Evinin yan tarafındaki bina daha emniyetlidir diye düşündü bir an! Oraya geçip saklanmak, saklanmak istedi yavrularını ama yapamadı! Ağzından akan salyalıyla kudurmuş gibi bağışan, insanlığın ne demek olduğunu bhaber, Rum çetelerine yakalanmışlardı!

Yüreği yerinden çıkacak gibiydi Mualla ananım! Yuvalarından fırlayacakmış gibi korku ile açılan o güzel gözleri; ona, sevgi dolu ana yüreğine, son nefesinde dayanılması imkânsız evlat acısını taşıyacakmıştı! Hem de en acımasızını...

Onları ve diğer tandik çeteleri köy meydanına toplayan Rum çetelerine yalvardı, yalvardı... Boğazından kan gelinceye kadar feryat etti! Acı dolu çığlıklarıyla inleyen Meserya ovası bile, ana sevgisinin ne olduğunu anlamıştı ama onlar anlamamışlardı! Bu feryatlar, Rum çanillerinin umurunda bile değildi!

Rum çetecileri, çok geçmeden suçları sadece Türk olan çaresiz insanlarımızı, köyün dışında açtıkları "Ölüm

Çukuruna" diri, diri almaya başladılar... Kanatlarının altından koparılcasına alınan evlatları birer, birer diri, diri toprağa gömülürken; o Yiğit Türk Anası da attı kendisini toprak ananın kuyununa, kapandı evlatlarının son nefeslerini vermemiş o küçüçük bedenlerinin üstüne.

Selden Bebek henüz 16 günlükti. Ona nasıl kıyarları? Bu cinayetleri işleyenler, insan olmadıkları gibi hayvanda olamazlardı! Çünkü vahşi yaşamsız bile hayvanların acımasız dürtüleri vardır diye düşünürdüm! Sonra son nefesini verirken, bir hamleyle uzanan anaç elleriyle kavradı yavrularını. Birkaç saat önce emzirmiş olduğu Selden Bebekçisi, diğer çocuklarıyla birlikte oracıkta Şehit düşüldü. O katliamcı gecede toplam 37 savunmasız insanımız katledildiği.

Şimdi soruyorum: Siz bu ve daha beteri insanlık ayıplarının suçluları, suç ortakları!

Siz, insanlıktan nasibini alamamış piskinler!

Siz, insanlığın ne demek olduğunu unutan gaffiller!

16 günlük Selden Bebek, diğer insanlarımızla şahadet mertebesine erişirken, onun ana sütü kakan son nefesini içtiniz mi? Yaşamının 16'ncı gününde gözlerindeki son bakışı gördünüz mü? Ölüm saçan beyinlerinizin yaratmış olduğu bu insanlık ayıbından utanmadınız mı?

Sizce sesleniyorum: Kıbrıs sorunu 20 Temmuz 1974'te Türkiye'nin adayı işgal etmesiyle başlamıştır diyenler, Bu tarihsel yalana alet olanlar, Mehmetçığın savaşta dahi düşmanına kucak açıp; aşını, suyunu paylaştığı, onun insanlık abidesi yardımlarını unutanlar, Kanlı geçmişinizdeki bu insanlık ayıbyla yüzleşmekten kaçanlar!

Ey, bu insanlık suçunu yok sayanlar!

Yüreklere yaralayan bu katliamlar nedeniyle Kıbrıs Türk'ünden özür

dahi dilemeyenler!

Ey, adanın yarısı buçuğunda, Güney Kıbrıs'ta yaşayanlar size sesleniyorum: 1955-1974 yılları arasında Kıbrıs Türk'lerine yaşattığımız suçlarımızı, o katliamları yapan çanillerimiz, tarihinize kayıtlı bu utanç sayfalarını sadece hatırlatmak değildir amacım!

Bu insanlık suçunu işleyenleri, bugüne kadar yargılamadığımız, cezalandırmadığımız için, gelmiş geçmiş tüm yöneticileriniz de dahi suçlusunuz, bu insanlık ayıbının suç ortaklarısunuz.

Kıbrıs Türk Halkı', Rum çetelerinin gerçekleştirdiği bu etnik katliamlara karşı, karşıya kalırken, bu insanlık dramına gözlerini kapatan, katledilen insanlarımızın çığlıklarına kulaklarını tıkayan vahşi batının nasır tulum vicdanlarına, bu soykırım hamlesine sesiz kalan barış havarilerinde de sesleniyorum:

Duyuyor musunuz tarihin derinliklerinden gelen o çığlıklar?

Bu güne kadar görevlindiniz mi bu gerçekleri?

Hukukun üstünlüğü sadece sizler için mi geçerli? Duyun bu 'unutulmayan çığlıklar'. Görün o acılı yılları. Verin bu insanlık ayıplarının cezalarını. Duyun ve görün ki!

Siz olmazsa bile tarihin vicdanı rahat etsin! Ve sizler!

Kıbrıs Türk Halkının hakkını, hukukunu savunmakla görevliler... Sakın ola ki, bunlar tarihin derinliklerinde kaldı demeyin!

En azından bu katliamları yapıp da hala Güney Kıbrıs'ta ellerini kollamayı sallayarak dolanışan yargılama için gereğini yapın. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidin.

Bir kişi için yetmez, binlercesi için müraacaat edin.

(Tüm şehitlerimiz aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum. Ruhları şad olsun)

DİĞER DEZAVANTAJLI GRUPLAR

başlık: ‘Kırmızı Şemsiye’ şikayet etti, Basın İlan savunma istedi

gazete: Yeni Akit

tarih: 23.01.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Ali İhsan Karahasanoğlu

hedef grup(lar): LGBTİ

Ali İhsan Karahasanoğlu, “‘Kırmızı Şemsiye’ şikayet etti, Basın İlan savunma istedi” başlıklı köşe yazısında, Kırmızı Şemsiye Derneği’ni, Yeni Akit gazetesini Basın İlan Kurumu’na şikayet ettiği gerekçesiyle hedef tahtasına oturtuyor. Karahasanoğlu, “Biraz komik kaçacak ama.. Eşcinsellerin kurdukları dernek imiş. Akit’i Basın İlan Kurumu’na şikayet etmişler..” giriş cümlesiyle, eşcinselliği bir aşağılama nedeni ve dalga geçilecek bir özellik olarak gördüğünü ortaya koyuyor.

Ardından, “Ramazan ayında bu eşcinseller, gayler, kendilerini ‘seks işçisi’ olarak tanıtan, vücudunu para karşılığı satan ahlak yoksunları.. Büyük bir pervasızlık ile.. Halkın inançları ile adeta alay edercesine.. (...) İstanbul’un göbeğinde ‘Onur yürüyüşü’ yapmaya kalkmışlar” benzeri ifadeleriyle, eşcinselleri ‘ahlaksız’ ve ‘onursuz’ olarak damgalıyor; onları topluma yönelik bir ‘tehdit unsuru’ olarak konumlandırarak LGBTİ’lerin hâlihazırda maruz kaldığı ayrımcılıkları perçinleyecek bir söylemi dolaşıma sokuyor.

Yazar, “Oysa bu ülkede.. Dindarlar ne haksızlıklara maruz kaldılar. Başörtülülere, bu ülkede denilmeyen bir şey kalmadı.. En adice hakaretler, yıllarca yapıldı” sözleriyle, farklı kimliklerin maruz kaldığı, farklı ayrımcılık biçimleri arasında hiyerarşi kuruyor; LGBTİ’lerin verdikleri mücadelenin üstünü örterek, onlara yönelik ayrımcı pratikleri meşrulaştırıyor. LGBTİ Onur Yürüyüşü’nü, “İstanbul Valiliği, Ramazan ayında yapılmak istenen o yürüyüş için yasaklama kararı almıştı. Buna rağmen, eşcinsel grup, güvenlik güçleri ile de çatışarak, illegal şekilde yürüyüş yapmaya kalkışmışlardı” cümleleriyle, ‘yasadışı’ bir noktada tasvir eden yazar, eşcinselleri suç ile ilişkilendiriyor; yazısı boyunca onları tehlikeli bir şekilde hedef gösteriyor.

“Kırmızı Şemsiye” şikayet etti, Basın İlan savunma istedi

Biraz komik kaçacak ama..
Eşçinsellerin kurdukları dernek imiş..
Akit'i **Basın İlan Kurumu**'na şikayet etmişler..
Basın İlan Kurumu da, ciddi ciddi dilekçelerini
alıp, işleme koymuş..

Akit'ten de savunma istiyorlar.

Savunma vermezsek, ceza keseceklermiş.

Ne yapmış ki Akit?

Ramazan ayında bu eşçinseller, gayler, kendi-
lerini **'seks işçisi'** ola-
rak tanıtan, vücudunu
para karşılığı satan ah-
lak yoksunları..

Büyük bir pervasız-
lık ile..

Halkın inançları ile
adeta alay edercesine..

Ramazan ayında..

Halk oruç tutarken..

İstanbul'un göbeğİN-

de **'Onur yürüyüşü'**

yapmaya kalkmışlar..

Günlere öncesinden,

rezaletin propaganda-

sına soyunmuşlar.

**'Vücudunu para
karşılığı satma/kiraya
verme'.. Ve 'onur'.**

Yan yana nasıl getirilebilir?

Biz getiremezsek de.. Onlar getiriyorlar ve bir
de bunun kavgasını veriyorlar..

Onlar **'insan bedenini kiraya verme'**yi nor-
mal görüp, bunun kavgasını verirken..

Biraksalar da, biz de insan onurunu hiçe sa-
yan bu tiplerle mücadele etssek..

Yok..

Onlar **'kadın bedeni satma'** üzerine mücade-
le verebilirler..

Ama biz..

"İnsan vücudu satılmaz, kiraya verilemez.

Verenler 'onur' istismarına soyunamaz" diye-
meyiz..

Yapılan budur..

Kırmızı Şemsiye Derneği'nin yaptığı şikayetin
anlamı budur..

Basın İlan Kurumu'nun, böyle bir şikayeti cid-
diye alıp, akit'ten savunma istemesinin anlamı
da budur!

•

Oysa bu ülkede..

Dındarlar ne haksızlıklara maruz kaldılar.

Başörtülülere, bu ülkede denilmeyen bir şey
kalmadı..

En adice hakaretler, yıllarca yapıldı..

Nerde idi, o yıllarda Basın İlan Kurumu..

Başörtülülere yapılan hakaretler sebebi ile

vermiş oldukları tek ceza var mı?

Açtıkları tek bir soruşturma var mı?

Diyecekler ki, **'Bir dernek şikayet etmiş.. Biz
de ilgili gazeteden savunma istemişiz.. Ne var
bunda?'**

Çok şey var bunda..

Öncelikle şikayet eden, bir dernek..

Alırsınız haberleri önünüze..

Ali İhsan
Karahasanoğlu

alihakhasanoğlu@yeniakit.com.tr

Bakarsınız, derneğin ismi geçiyor mu, ilgili ha-
berlerde..

Geçmiyor..

Kimseyi rahatsız etmeden..

Kimmeden savunma falan istemeden..

'Şikayetçinin ilgili haberlerde ismi geçme-
medektir' der, kapatırsınız konuyu..

Ama..

'Madem bir şikayet var. Ben bunu savun-
ma prosedürünü de işleterek, incelemek zo-
rundayım' dersiniz..

İnsan vücudunun para karşılığı satılmasını,
'seks işçiliği' olarak tanımlayıp, **'işçiliği'**nde içi-
ne eden anlayışı cesaretlendirmiş olursunuz.

•

Haydi diyelim, şikayete tabi ihaller için soruş-
turma açmalarını kanunun bir emri olarak gör-
düler..

Peki, re'sen soruşturulması gereken ihaller

için, şikayet üzerine soruşturmayı niye açıyorlar?

Re'sen soruşturma açılması gereken bir konu-
da, kimserin şikayette bulunmasına gerek yok.

Varsa bir ihlal, Basın İlan Kurumu kendiliğİN-
den harekete geçer.

Eğer Basın İlan Kurumu kendiliğinden hare-
kete geçmiyorsa, geçmiş ise.. Re'sen soruş-
turulması gereken bir ihlalin varlığına inanmıyor
demektir..

Bu durumda da..

Şu derneğin, bu derneğin şikayeti ile..

Re'sen soruşturulacak bir ihlal maddesinden
savunma istenilmesinin imkanı yok demektir..

Ama, Kırmızı Şemsiye şikayet ediyor..

Basın İlan Kurumu, kendisinin **'nefret söyle-**
mi' diye bir tespiti, bir şüphesi yok iken..

Derneğin baskısı ile Akit'e soruşturma açıyor..

Kırmızı Şemsiye Derneği'ni, cesaretlendiriyor..
Yanlış olan, işte budur..

•

Hatırlatmış olayım..

Akit'in şikayete konu haberleri üzerine..

Başka duyarlı medya organlarının da haber-
leri üzerine..

İstanbul Valiliği, Ramazan ayında yapılacak
teno o yürüyüş için yasaklama kararı almıştı.

Buna rağmen, eşçinsel grup, güvenlik güçle-
ri ile de çatışarak, illegal şekilde yürüyüş yapma-
ya kalkışmışlardı..

Şimdi söyler misiniz..

Bu ülkede, kanunları dinlememek, kanunları
çğnemek, ne zamandan beri hak oldu?

Biz, devletin resmi kurumlarını, toplumda hu-
zursuzluk olmaması için göreve çağırıyoruz.

Valilik yasaklama kararı alıyor..

Buna rağmen yürüyüşü yapmak isteyenler,
Akit'i suçlu ilan edip, soruşturmaya muhatap edi-
yorlar..

Bu nasıl bir ülke, bu nasıl bir hukuk?

Eminim, illegal yürüyüşü yapmak isteyenler..

İstiklal caddesinde güvenlik güçleri tarafından
filen engellendikten sonra.. Ne karakola gitmiş-
lerdir. Ne savcı huzuruna çıkmışlardır.. Ne de bir
ceza ödemişlerdir..

Kimse, kendilerinden bir ifade dahi isteme-
miştir..

Ama ne yazık ki..

Basın İlan Kurumu..

Bu illegal yürüyüş yapma isteklerinin şikaye-
ti ile..

Akit'ten ifade istiyor..

Benim ağrıma giden de, işte bu!

başlık: ALMANYA SAPKINLIĞI KABUL ETTİ

gazete: Yeni Devir

tarih: 01.07.2017

tür: Haber

yazar: İHA

hedef grup(lar): LGBTİ

Yeni Devir gazetesi, “ALMANYA SAPKINLIĞI KABUL ETTİ” başlıklı haberinde, Almanya’da eşcinsel evliliklerin onaylanmasına yönelik yasal düzenlemenin kabul edilmesini konu ediyor. **Haberin başlığında kullanılan ‘sapkınlık’ ifadesiyle, LGBTİ’ler cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden dolayı hakarete uğruyor.** Gazete, LGBTİ’lerin hedefi olduğu ayrımcılığın normalleşmesine ve yaygınlaşmasına neden oluyor.

ALMANYA, SAPKINLIĞI KABUL ETTİ

UZUN ZAMANDIR TARTIŞMA KONUSU OLAN ALMANYA’DA EŞCİNSEL ÇİFTLERİN EVLENEBİLMELERİNİ ÖNGÖREN YASAL DÜZENLEME MECLİSTE ONAYLANDI. OYLAMA-DA 393 MİLLETVEKİLİ EŞCİNSEL EVLİLİKLERİ ONAYLARKEN, BAŞBAKAN MERKEL OYLAMA-MADA RET OYU KULLANDIĞINI AÇIKLADI

➔ **KİLİSENİN** ve muhafazakarların karşı çıkmasına rağmen uzun zamandır tartışma konusunu olan Almanya’da eşcinsel çiftlerin evlenebilmelerini öngören yasal düzenleme mecliste onaylandı. Oylamada 393 milletvekili eşcinsel evlilikleri onaylarken, 226 milletvekili karşı oy kullandı. Dört milletvekili ise çekimser kaldı. Federal Meclis Başkanı Norbert Lammert böylece eşcinsel evlilikleri mümkün kılan önerinin kabul edildiğini açıkladı. Oylamanın ardında oyunu rengini “hayır” olarak açıklayan Başbakan Angela Merkel, Başbakan tasarıncı meclisten geçmesinin huzur ve toplumsal dayanışmanın sağlanmasına katkı sağlayacağına umut ettiğini belirtti. Eşcinsel evliliğin yasalaşması için Sosyal Demokrat Parti, Yeşiller ve Sol Parti milletvekillerinin tasarının meclise gelmesi için evet oyu verdikleri Hristiyan Demokrat Birlik Partisinde de 73 milletvekilinin tasarıya evet oyu verdiği belirtildi. Almanya’da yapılan bir ankette eşcinselliğe evliliğe sıcak bakanların oranı yüzde 74 olduğu açıklandı. Eşcinsel evlilik tasarısı öncesi Başbakan Angela Merkel, tasarının oylaması konusunda milletvekillerinin vicdani bir karar vermesini istemişti. /İHA

Nasil yazılabilirdi?⁵

“Almanya’da Evlilik Eşitliği Meclis’ten Geçti”

Gazete haber başlığında sıfat kullanmaktan kaçınabilirdi. Böylelikle hem nefret söyleminden uzak bir haber dili kurmaya yaklaşmış hem de haberin içeriğine dair bilgilendirici bir başlık kullanmış olabilirdi. Bununla birlikte, haberde kullanılan “eşcinsel evlilik” yerine “evlilik eşitliği” ifadesinin kullanılması da daha kapsayıcı bir anlatım sağlayabilirdi.

5 LGBTİ’leri hedef alan haberlerin alternatif yazımına katkıda bulunan KAOS GL Medya ve İletişim Program Koordinatörü Yıldız Tar’a teşekkür ederiz.

başlık: PERUK HIRSIZI TRAVESTİ ÇIKTI

gazete: Şok

tarih: 08.07.2017

tür: Haber

yazar: DHA

hedef grup(lar): LGBTİ

Şok gazetesi, “PERUK HIRSIZI TRAVESTİ ÇIKTI” başlıklı haberinde, adli bir olay doğrudan ilgisi olmamasına rağmen failin cinsiyet kimliği öne çıkarılarak aktarılıyor. Haber içeriğinde de failin cinsiyet kimliğine yönelik vurgunun sürdürülmesi mevcut transfobiyi ve ayrımcılığı pekiştiriyor.

PERUK HIRSIZI TRAVESTİ ÇIKTI

■ BURSA'da, kuaför salonundan 60 bin lira değerinde ham saç ve dizüstü bilgisayar çalan hırsızın, 'Su' takma adını kullanan travesti 22 yaşındaki Ümit K. olduğu ortaya çıktı. Yakalanan Ümit K.'nin yaptığı hırsızlık olayı güvenlik kamerası tarafından saniye saniye görüntülendi. Zanlının sattığı peruklar ve bilgisayar, polisler tarafından bulunarak sahibine teslim edildi. ■ DHA

Nasıl yazılabılırdi?

“PERUK HIRSIZI ZANLISI YAKALANDI”

Adli bir olayın aktarıldığı bu haberde, zanlının yakalandığını belirtmek yeterli olurdu. Haberin içeriğiyle doğrudan ilgisi olmadığı için “travesti” tanımlamasından kaçınmak gerekirdi. Medyada trans bireyleri tanımlamak için yaygın olarak kullanılan “travesti” kelimesi toplumsal algıda olumsuz çağrışımlarla yüklüdür ve bu kelimenin kullanımı transfobiyi pekiştirir. Haberin vazgeçilmez bir unsuru olmadığı sürece, genel geçer tanımlamalar kullanmak yerine doğrudan kişinin kendisine sorulmalı, mümkün olmadığı durumlarda tanımlamanın doğru kullanımı araştırılmalıdır.⁶

6 KAOS GL, KAOS GL 2017 Medya İzleme Raporu (Ankara: Ayrıntı Basımevi, 2017), s. 54.

başlık: En İyi ve Hayırlı Ev

gazete: Milli Gazete

tarih: 27.01.2017

tür: Köşe yazısı

yazar: Mehmet Şevket Eygi

hedef grup(lar): Kadın

Mehmet Şevket Eygi, köşesinde, tecavüz gibi suçların yaygın olmasının sebebi olarak kadınları ve “medyanın müstehcen yayınları”nı gösteriyor. Eygi, “Kadınlara ve kızlara yapılan taciz ve tecavüzlerin ana sebeplerinden biri sorumsuz ve ahlaksız medyanın müstehcen yayınlarıdır” sözleriyle, medyanın erkekleri tecavüze teşvik ettiğini iddia ediyor. “Hiçbir namuslu, iffetli, haysiyetli, şerefli, sağduyulu kadın veya kızın, erkekleri tahrik etmeye hakkı yoktur. Hiçbir haysiyetli ve iffetli kadın veya kızın fahişe kıyafetiyle gezmeye hakkı yoktur” ifadeleriyle ise tecavüz ve cinsel saldırılara kadınların giyimlerini, yani bizzat kendilerini gerekçe göstererek tecavüzleri meşrulaştırıyor. Kadınları ‘namus’ üzerinden belirlenmiş normatif sınırlar içine davet eden yazar, kadın düşmanı bir söylem ile ‘makbul olmayan’ kadınların maruz kaldığı her türlü şiddeti üstü kapalı bir şekilde onaylıyor.

En İyi ve Hayırlı Ev

EN iyi, huzurlu ve hayırlı ev: İçindekilerin ilim irfan ahlak fazilet hikmet sağduyu sahibi olduğu, Yaratana ibadet ettikleri, O'nu andıkları, O'nu unutmadıkları, azgınlık yapmadıkları evdir.

En kötü ev: Günahlar, azgınlıklar, fuhşiyat evidir.

Değerli insan: İlim, irfan, ihlas, taqva, ahlak, fazilet sahibi hayırlı kimsedir.

Hayırlı yemek: İhtiyaç olduğu zaman, besmeleyle başlanan ve doymadan önce sofradan kalkılan helal yemektir.

En hayırlı anne babalar: Oğullarını ve kızlarını iyi insan, iyi Müslüman, iyi vatandaş

olarak yetiştiren; onlara doğru din bilgileri öğreten veya öğretiren, onları ahlaklı ve faziletli yetiştiren ebeveynler.

En faydalı inançlar: Kur'ana, Sünnete, Tevhid'e uygun sahih (doğru) inançlardır.

En muhterem din hocaları: Cemaati başta olmak üzere halkı Allaha, Peygambere (Salat ve selam olsun ona), Kur'ana, Şeriata, iyi ahlaka çağıran, bu hizmetler karşılığında yaratıklardan ücret istemeyen ve almayan muhlis ve muttaq-i (ihlaslı ve taqvalı) hocalardır.

İslam şehrinde hangi kurumlar bulunur: (1) İcazetli ulema ve fuqaha yetiştiren medreseler... (2) Kamil Müslüman yetiştiren tasavvuf tarikatları ve tekkeleri... (3) Çocukları ve gençleri Müslüman yetiştiren İslam mektepleri... (4) Fakirleri doyuran imarethaneler... (5) Kur'ana, Sünnete, Şeriata, fıkha uygun şekilde zekat dağıtımında hizmet veren "Zekat Sandığı Kurumu"... (6) Emr-i mâruf ve nehy-i münker yapan hisbe teşkilatı... (7) İş, ticaret, iktisat, zanaat hayatını İslamî ölçü ve kriterlere göre tanzim eden, denetleyen âhilik teşkilatı, fütüvvet ahlaka

ku... (Bu yedi kurum yoksa o şehrin halkının yüzde yüzü Müslüman olsa bile şehir İslam şehri olmaz.)

■ Önemli bir konu: Devamlı israf edenler, israflı lüks bir hayat sürenler, israfa batmış ve gömülmüş bulunanlar, israfı meşru görenler iyi Müslüman değildir, kötü Müslümandır.

■ Bir gram ilim, irfan, faydalı kültür; bir ton zevzeklik, gevezelik ve dedikodudan evladır.

■ Devletin izniyle, resmî müsaadesiyle, TC vesikasıyla KDV'li ve korumalı seks köleliği yapılmasını yasal sınırlar içinde protesto etmeyen Kemalist ve İslamcı feministler ikiyüzlüdür.

■ Marksist-Leninist, Nasyonal Sosyalist, Faşist, Maoist ve diğer öteki küfür düzen ve sistemlerini, ideolojilerini, rejimlerini; beğenen, iyi gören, eskisine göre daha iyidir diyen, destekleyen, öven, benimseyen kimseler kafir olur.

■ Hiçbir uyamık, şuurlu, salih, ihlaslı, firasetli Müslümanın; Allah ve İslam düşmanlarını sevmeye hakkı yoktur. Bu sevgi

küfre köprüdür.

■ Okuduğu Türkçe edebî metinleri anlayamayan cahillere lise diploması vermek, bu memlekete bu halka bu devlete yapılabilecek çok büyük kötülüklerden ve hıyanetlerden biridir.

■ Hiçbir namuslu, iffetli, haysiyetli, şerefli, sağduyulu kadın veya kızın, erkekleri tahrik etmeye hakkı yoktur.

■ Hiçbir haysiyetli ve iffetli kadın veya kızın fahişe kıyafetiyle gezmeye hakkı yoktur.

■ Kadınlara ve kızlara yapılan taciz ve tecavüzlerin ana sebeplerinden biri sorumsuz ve ahlaksız medyanın müstehcen yayınlardır. Bu yayınlar önlenmedikçe tacizler ve tecavüzler son bulmaz.

■ Hırsızlığa mâruz kalan halkları, hırsızın haklarından önce gelir.

■ Hürriyet olmadan bir ülke ve devlet ayakta durabilir ama adalet olmadan duramaz.

■ Batı dünyasının ve medeniyetinin büyük yanlışları... Hangi birini sayayım...

27.01.2017

II. BÖLÜM

2017 YILI

AYRIMCI

SÖYLEM

RAPORLARI

BUGÜNE KADAR YAYIMLANAN AYRIMCI SÖYLEM RAPORLARI

- Medyada Suriyeli Mültecilere Yönelik Ayrımcılık: Yanlış Bilgilendirme ve Çarpıtma (2017)
- Yazılı Basında *Gâvur* Söylemi (2017)
- Karabağ'da Dört Gün Savaşı ve Azerbaycan, Ermenistan, Türkiye Basınında Ayrımcı Söylem Analizi (2016)
- Trans Kadın Cinayeti Haberlerinde Ayrımcı Söylem (2016)
- Türkiye Medyasında Kadınların Temsili: Gazete ve İnternet Haberciliği (2015)
- Basında 24 Nisan Ermeni Soykırımı'nı Anma Günü 1995 - 2015 (2015)
- Suriyeli Mültecilere Yönelik Ayrımcı Dil (2014)
- İsrail'in Gazze'de Başlattığı Operasyon ve Basında Yahudilere Yönelik Ayrımcı Dil (2014)
- 100. Yıla 1 Kala Yazılı Basında 24 Nisan Ermeni Soykırımı'nı Anma Günü (2014)
- Alevilere Yönelik Ayrımcı Dil (2013)
- Gezi Parkı Protestolar Sırasında Yazılı Basında Gözlemlenen Ayrımcı Dil Araştırması (2013)
- HDK ve BDP'lilerin Karadeniz Gezisinin Medyaya Yansıması (2013)

YAZILI

BASINDA

GÂVUR

SÖYLEMİ

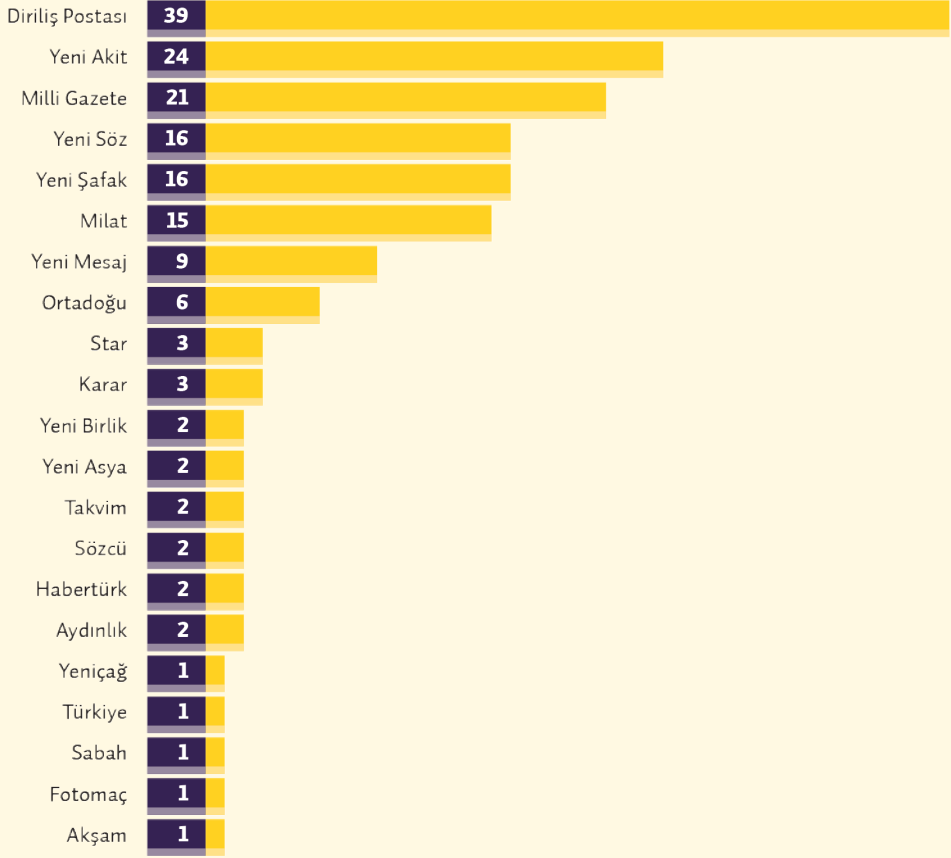
GİRİŞ

2017 yılının Nisan ayında yapılan anayasa değişikliği referandumu öncesinde, siyasetçilerin kampanyalarında ve basında, özellikle de köşe yazılarında ‘gâvur’ kelimesinin bolca kullanıldığına, bir propaganda aracı olarak yeniden üretildiğine ve yaygınlaştırıldığına tanık olduk.

Bu raporda, tarihsel, sosyolojik ve dilbilimsel olarak çok çeşitli çağrışımlarla yüklü olan ‘gâvur’ kelimesinin, Müslüman olmayan kimliklerin merhametsizlik, zalimlik ve düşmanlıkla ilişkilendirildiği bir bağlam içinde nasıl kullanıldığı inceleniyor.

Çalışma kapsamında, Aralık 2016 ile Nisan 2017 arasında yayımlanmış ulusal gazetelerde, içinde ‘gavur/gâvur’ kelimesinin geçtiği tüm haber ve köşe yazıları tarandı. Söz konusu tarih aralığı belirlenirken, Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş’un 2 Aralık 2016’da Kastamonu’da katıldığı bir toplantıda, bu kelimeyle ilgili olarak yaptığı açıklama başlangıç alındı ve referandumun yapıldığı Nisan ayının sonuna kadar uzanan döneme odaklanıldı. Bu seçimde, özellikle referandum öncesi süreçte siyasi parti temsilcilerinin, kamuya mal olmuş kişilerin ve sosyal medya kullanıcılarının, kelimeyi siyasi bir propaganda aracı olarak kullanması sonucunda kamuoyunda çıkan tartışmalar etkili oldu.

Rapor, Sosyolog Arus Yumul’un, ‘gâvur’ söyleminin tarihsel ve sosyal arka planını ve kelimenin etimolojisini ele aldığı bir yazıyla başlıyor. Ardından, bu söylemin yazılı basında, dinî referanslar ve tarihten gelen düşmanlık algısı temelinde nasıl inşa edildiğine dair bir analiz sunuluyor. Türkiye’de yaşayan gayrimüslimleri ve Batılı devletleri hedef alan haber metinleri ve köşe yazılarının ele alındığı analiz, ‘gâvur İzmir’ kalıbına dair bir tartışmayla sonlanıyor. İkinci bölümde, ‘gâvur’ ifadesinin referandum sürecinde siyasi bir propaganda aracı olarak nasıl ve hangi bağlamlarda kullanıldığı inceleniyor. Rapor, ‘gâvur’ söylemini eleştiren yazılara odaklanan üçüncü bölümün ardından, özet niteliğinde bir sonuç bölümüyle noktalanıyor.

grafik 8: Aralık 2016 - Nisan 2017 arasında *gâvur* söyleminin kullanıldığı içeriklerin gazetelere göre dağılımı

GÂVURA GÂVUR DEMEK YA DA DİYEMEMEK, İŞTE BÜTÜN MESELE BU

Arus Yumul

“Bir Türk bayrağı ve Atatürk büstüyle donatılmış [devlet okullarının] bahçelerinde de, kuran kurslarının avlularında da ‘gavur’ küfrünün modası hiç geçmiyor.”⁷

“... sayıları her zaman bizden daha çok olan bu çocuklarla başımız pek de hoş değildi. Neden mi? Nedeni sendin yüce Tanrım! Evet! Onlar her fırsat bulduklarında, bizleri her defasında bir köşeye sıkıştırdıklarında ‘ula, eşedin getir, gaur oğli gaur!’ diyerek senin ‘hak din’in olan Müslümanlığa davet ediyorlardı. Bu davet yalnız sözle değil, çoğu kez de sille, tekçük, zumzuk, zopa taş eşliğinde oluyordu. Bu davete icabet edip o sözleri tekrarlayacak gavurların artık Müslüman olacağını bildiğimizden, dayak yeme pahasına da olsa ağızımızdan bir türlü ‘la ilahe illallah...’ sözleri dökülmüyordu. Evet, Tanrım, onlar senin adına tepemize çullanıyorlardı, bizler de yine senin adına bu çileyi katlanıyorduk.”⁸

Türk Dil Kurumu ‘gâvur’ kelimesini “1. Dinsiz kimse; 2. Müslüman olmayan kimse; 3. Merhametsiz, acımasız, 4. İnatçı” olarak tanımlıyor.⁹ Etimolojik sözlüğe göre gâvur kelimesinin kökeni ateşperest anlamına gelen Farsça *gebr*. Yine aynı kaynağa göre tarihte en eski kaynak Filippo Argenti’nin 1533 tarihli *Regola del Parlare Turco* kitabı; Argenti’ye göre ‘gavur’ kelimesi “putperest, kitabi dinlere mensup olmayan” anlamına geliyor.¹⁰ Kelime Batı dillerine de geçmiş, sözlüklerine girmiş. 1902 tarihli İngilizce ansiklopedik sözlük

7 Laure Marchand ve Guillaume Perrier, *Türkiye ve Ermeni Hayaleti: Soykırımın İzinde Adımlar*, çev. Renan Akman (İstanbul: İletişim, 2014), s. 87.

8 Mıgırdiç Margosyan, *Biletimiz İstanbul’a Kesildi* (İstanbul: Aras Yayıncılık, 1998), s. 18.

9 bkz. *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

10 bkz. *Gâvur Kelime Kökeni*, www.etimolojiturkce.com/kelime/gavur.

“giaour” kelimesini “Türkler tarafından Muhammed’e inanmayanlara ve özellikle Hristiyanlara verilen isim” olarak tanımlıyor.¹¹

Kamuoyunda Demokratikleşme Paketi olarak bilinen “Temel Hak ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”nda yer alan Nefret Suçları düzenlemesi hakkında *Yeni Akit* gazetesinden Naim Taşbaşı “Tanzimat Fermanı’nda olduğu gibi ‘Gavura ‘Gavur’ demek suç mu?” diye soruyordu (07.10.2013). Aynı gazete kanunun kabul edilmesini ise “Gavura Gavur demek artık suç” başlığıyla duyuruyordu.¹²

Tanzimat (1839) ve Islahat (1856) Fermanlarındaki gayrimüslimleri Müslümanlarla eşitleme çabaları ve özellikle Islahat Fermanı’nın “ırk, mezhep ve dil farkı sebebiyle Osmanlı tebaasından bir sınıfı diğer sınıfa nazaran küçülten bütün tabirler ve tefrikler devlet muhaberelelerinde tam ve kesin olarak kaldırılacaktır. Halk arasında ve yahut memurlar tarafından dahi, rencide edici ve yaralayıcı veya namusa dokunucu her türlü tarif ve tavsiflerin kullanılması kanunla yasak edilecektir”¹³ sözleriyle mezhep ve din yüzünden aşağılanmayı yasaklayan maddesinin halk arasındaki yorumu “bundan böyle gâvura gâvur denmeyecek” şeklinde olmuştu. Dünya Sözlük’te “gavura gavur demek” başlığı altında bir girdi “demeyi bıraktığımızdan beri ikinci sınıf insan olduk. İkinci sınıf olmanın hazırlık sınıfıydı zaten tanzimat dönemi”¹⁴ diyor. Millet-i Hakime Millet-i Mahkume ikili karşıtlığını ortadan kaldırma yolunda atılan adımlardan Tanzimat bu anlayışa göre “yanlış iliklenen bir düğmedir.” Bu eşitleme çabalarını daha da ileriye götüren Islahat Fermanı ise “gavur daha eşit duruma gelsin diye” “ikinci darbeyi” vurmuştur.¹⁵ Ancak ‘gâvur’ kelimesi yasaklanmakla birlikte tedavülden kalkmamıştır zira “halkımız bir defa söyleyeceğini söylemiştir.”¹⁶ “Gavura gavur demek” son demokratikleşme paketiyle de fiilen yasaklanmadı, yani “korkulan” olmadı ya da “nefret suçu kağıt üstünde kaldı.”¹⁷

11 *Encyclopaedic Dictionary, an Original Work of Reference to the Words in the English Language* (Londra: Cassel & Company, 1902), c. 3.

12 “Gâvura gâvur demek artık suç”, *Yeni Akit*, 3 Mart 2014, www.yeniakit.com.tr/haber/gavura-gavur-demek-artik-suc-12376.

13 Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1983), 6: 2.

14 albatros, “gavura gavur demek”, *Dünya Sözlük*, 19 Mayıs 2015, www.dunyasozluk.com/entry/1627080.

15 Mehmet Maksudoğlu, “YANLIŞ İLİKLENEN DÜĞME: TANZİMÂT”, *AK TOPRAKLI*, 30 Mayıs 2017, www.mehmetmaksudoglu.com/makale/yanlis-iliklenen-dugme-tanz-m-t.

16 Mustafa Yılmaz, “Gavurda Akıl Olsa Müslüman Olurdu”, *Haksöz Haber*, 5 Haziran 2015, www.haksozhaber.net/gavurda-akil-olsa-musulman-olurdu-29157yy.htm.

17 Gözde Kazaz, “TCK 122 hayal kırıklığı: Nefret suçu kağıt üstünde kaldı”, *Agos*, 15 Aralık 2016, www.agos.com.tr/tr/yazi/17260/tck-122-hayal-kirikligi-nefret-sucu-kagit-ustunde-kaldi.

Rencide edici dilin amacı yalnızca muhatabını aşağılamak veya onu hiyerarşik varlık zincirinde ast bir mevkiye konumlandırmak değil, aynı zamanda kendisine “sosyal-sembolik yapıda özel bir konum tahsis ederek”¹⁸ muhatabını, hitap edenin otoritesini tanımaya zorlamaktır:

“Şimdi gençler bilmez: Gülhane Hatt-ı Hümayun’u ferman edilene dek, gayrimüslimler kadının huzurunda bizimle bir tutulmaz idi. Gavur, belli bir kıyafet giymeğe mecbur edilir idi. Gavurun serpuşu, iskarpini bizden başka olacak idi, zinhar bir Müslümanın kisvesine bürünemez velev bürünseler şedit bir suretde mücazat görür idiler. Hele bir Müslümanı yoldan yürüye, bir gayrimüslim de onun önünü kese! Asla ve kat’a mümkün değil idi.”¹⁹

Herkesin yerini ve haddini bildiği katı bir tabakalaşmanın süregeldiği bir döneme duyulan özlemin ya da post-emperyal nostaljinin tezahürüdür bu sözler. ‘Gâvur’ kavramı popüler kültürden siyasi söyleme bu nostaljinin en imtiyazlı simgelerinden birisidir. Nostalji; süreksizlik deneyimine, kimliğin “altın çağ” olarak kurgulanan geçmişten koparılıp engellendiği veya tehdit edildiği duygusuna verilen bir tepkidir.²⁰ Nostalji, geçmiş ile şimdi arasındaki kopuşla kaybolduğu düşünülen şeyleri yeniden tesis ederek sürekliliği sağlamaya çalışır. ‘Gâvur’ kelimesinin kullanılmasından işte bu yüzden vazgeçilmez, zira bu kelime “bize, kadim bir tarihe bağlı olduğumuzu hissettirmekte” ve “adeta toplumsal birlikteliğimizi hatırlatmaktadır.”²¹

‘Gâvur’ nitelendirmesinin bir hakarete değil bir sınıflandırmaya işaret ettiği zaman zaman dile getirilir: “**Bir Müslüman olarak Ben, gayrimüslimlere ‘Gavur’ derken onlara hakaret etmiyorum**, “kendi farkımı” ortaya koyuyor, yani “kimliğimin” başka kimliklere ‘**karış(TIRIL)mamasını**’, onlardan ‘ayrı tutulması’ için bunu yapıyorum.”²² Oysa ‘gâvur’ ifadesi sırf betimleyici veya tasnif edici bir kavram olarak kullanılmaz. Dünyayı mümin/kafir ekseninde ahlakî bir değerlendirmeye tabi

18 Renata Salecl, “See No Evil, Speak No Evil: Hate Speech and Human Rights”, *Radical Evil* içinde, der. Joan Copjec (Londra: Verso, 1996), s. 152.

19 Alıntı Muharrem Cezbe’nin *Osmanlı Tokadı Nasıl Atılır*, (İstanbul: Mostar, 2017) kitabının “Gavura Gavur Demeyince Ne Oldu” yazısından. Alıntıyı yapan Ahmet Doğan İlbey, “Osmanlı tokadı nasıl atılır?”, *Haber Vaktim*, 31 Mayıs 2017, www.habervaktim.com/yazar/80425/osmanli-tokadi-nasil-atilir.html.

20 Stuart Tannock, “Nostalgia Critique,” *Cultural Studies* 9, no. 3 (1995), s. 453-64.

21 Arif Arcan, “Neden Bir Devlet Oluyoruz da Millet Olamıyoruz?”, *Düşünce Mektebi*, 15 Şubat 2017, www.dusuncemektebi.com/y/22959/neden-bir-devlet-oluyoruz-da-millet-olamiyoruz-/.

22 Ahmet Musaoğlu, “Diyabet İşleri Başkanı Hıristiyan(lar)la aynı safta namaz’a!..”, *Ahmet Musaoğlu ile İnsanın Gerçeği*, 24 Kasım 2011, www.ahmetmusaoğlu.org/makaleler/215/Diyabet-İsleri-Baskani-Hiristiyan-lar-la-ayni-safta-namaz---a-...html.

tutar. Gayrimüslimler toplumsal imgelemde ahlakî, insani vs. değerlerin eksikliğini temsil eder. Bu algılanan eksiklikler aç gözlülük, hainlik, acımasızlık, ahlaqsızlık, iffetsizlik gibi başka özelliklerin fazlalığıyla dengelenir. Haksızlığa uğradığını düşünenlerin “haklı” isyanlarını “onlar Müslüman da biz gâvur muyuz?” sözleriyle dile getirmeleri de bu yüzdendir. Gayrimüslimlere müstahak görülen anlayışı en sarih biçimde belki de “Gâvura vurur gibi vurmak” terimi ifade eder. Zira “norm” olan ya da “normal” olan kadar, “değerli” ve “doğru” olan da kendisidir; karşısına konumlandırılan taraf egemen olanla kıyaslanıp sınıflandırılır. Bu karşılaştırma kaçınılmaz olarak farklılığın eksiklik ve hatta yanlışlık olarak yorumlanması ve yaftalanmasıyla sonuçlanır. “Gâvurdan vefa, zehirden şifa”; “domuzdan/ayıdan post, kâfirden dost olmaz”; “gâvur gâvurluğunu yapar”; “gâvurun ekmeğini yiyen gâvurun kılıcını çalar”; “gâvur etmek”; “gâvur inadı”; “gâvur eziyeti”; “gâvur malı”; “gâvur ölüsü” gibi deyim ve atasözleri bu anlayışı açıkça yansıtır. Müslüman olmayanların günahlarının fazlalığına işaret eden ve “çok ağır” anlamında kullanılan “gâvur ölüsü” Uludağ Sözlük’teki bir girdiye göre “Müslüman olmayana yapılan gâvur hakaretinin ölüye de yapılmasıdır”²³ ya da “imana gelmeden” ölen “cehennemlik bedenlerin” fitratından gelen günahlarının anatomik bir nitelik kazanmasıdır. Anadolu’da bir zamanlar “gâvur ölüsü”nün peşine takılan çocukların şeytan taşlar gibi “cenaze kafilesini taş yağmuruna tutmaları”²⁴ da bu kavrayışın bir tür dışavurumudur. Onlar adeta başka Tanrı’nın çocuklarıdır: “Müslümanların taptığı ilah’la Hıristiyan ve Yahudilerin Tanrı diye niteledikleri şeyin aynı olduğunu” düşünmek, “Yüce Allah’la Hıristiyan ve Yahudilerin şirk ve küfür dolu ilah anlayışları”nı “aynı kefeye koyarak ‘TEK TANRI’ diye adlandırmak”, “Yüce Allah’a atılmış” en büyük “yalan” ve “iftira”dır.²⁵

“Gavur’ olmak zor iş” diyor Gila Benmayor “Sevdiklerinizle, dostlarınızla konuşurken birinin ‘Şu gavurun yaptığına bak’ demesini duymamazlıktan geleceksiniz.”²⁶ Çünkü ondan beklenen içine karşı çıkışları, isyanları sığdırsa da öğrenilmiş terbiye edilmiş, kibar bir sessizliktir.

23 yani diyor ki, “gavur ölüsü”, Uludağ Sözlük, 4 Eylül 2013, www.uludagsozluk.com/e/21174769/.

24 Mıgırdıç Margosyan, “Pezevenk”, *Öküz: Aylık Kültür-Fizik Dergisi*, no. 35 (Nisan 1997), s. 41.

25 Mustafa Kasadar, “Müslümanlar ; Hristiyanlar ve Yahudiler İle Aynı Allah’a mı İnanıyor?”, *Müslümanlara Karşı 3 Büyük Tehlike*, 7 Mayıs 2012, www.ucbuyuktehlike.wordpress.com/2012/05/07/muslumanlar-hristiyanlar-ve-yahudiler-ile-ayni-allaha-mi-inaniyor-mustafa-kasadar/.

26 Gila Benmayor, “Şu gavur meselesi”, *Hürriyet*, 25 Aralık 2005, www.hurriyet.com.tr/su-gavur-meselesi-3698385.

YAZILI BASIN ANALİZİ

“Yeni Türkiye tarihiyle, kültürüyle barıştığında neyi görüyor? Orada emperyalizm yok, orada sömürü yok. Ama orada bir şey daha var. Tarihimize, kültürümüze barıştığımızda başkalarına karşı, emperyalist ülkenin boyunduruğu altına girmek de yok. Onların gölgesi altına girmek de yok. “Türkiye Müslümanlığı” dediğimiz, bugünlere kadar gelmiş olan bu büyük medeniyetin en temel özelliklerinden birisi gâvura ‘gâvur’ diyerek gâvurun karşısına dikilebilmektir. Onun için Çanakkale’de vazgeçmedik. Onun için Kurtuluş harbinde esir düşmedik.

Biz, bu millet, bu toprakların Müslümanları nasıl düşünürse öyle düşünüyoruz. Bizim bu bağımsızlık meselesini ciddiye almamız lazım. Bizim için bağımsızlık gâvura ‘gâvur’ diyerek karşısına dikilebilmektir. Çanakkale’de yoksa direnemezdik. Gâvur, gayrimüslime verilen isim değildir, bizim lüğatımızda. Bizim lüğatımızda gâvur despota, zalime, insanlara karşı zulüm edene, emperyaliste verilen isimdir.”

Bu sözler, Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş tarafından 2 Aralık 2016’da Kastamonu’da düzenlenen AKP Yerel Yönetimler 3. Bölge İstişare ve Değerlendirme Toplantısı’nda söylendi. Numan Kurtulmuş hakkında suç duyurusunda bulunan İHD İstanbul Şubesi İrkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Komisyon tarafından İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına sunulan dilekçede, bu sözlerin Müslüman olmayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik ayrımcılığı, ötekileştirmeyi ve düşmanlaştırmayı kışkırttığı ve toplumda bir kesimi diğer bir kesime karşı nefrete sevk edildiği vurgulandı.²⁷

Benzer bir şekilde, 16 Nisan 2017’de yapılan Anayasa Değişikliği Referandumu öncesinde sosyal medyada ve siyasetçilerin ve kamuya mal olmuş kişilerin açıklamalarında, gâvur söyleminin bir propaganda aracı olarak kullanılması tartışmalara yol açtı. AKP Bursa milletvekili Hayrettin Çakmak, sosyal medya hesabında,

27 “Kurtulmuş: Bağımsızlık gâvura ‘gâvur’ diyebilmektir”, *Cumhuriyet*, 3 Aralık 2016, www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/639764/Kurtulmus_Bagimsizlik_gavura_gavur_diyebilmektir.html.

“Mührü kâğıda vurur gibi değil; gavura vurur gibi basın” ifadelerinin ‘evet’ mührüyle yer aldığı bir fotoğraf paylaştı. Sosyal medyada tepki toplayan ve tartışılan paylaşım, Başrahip Tattul Anuşyan’dan bir eleştiri gelmesi üzerine Çakmak fotoğrafı sildi ve bir açıklama yayınladı. Açıklamada, tıpkı Numan Kurtulmuş’un açıklamasında olduğu gibi, ‘gâvur’ kelimesini ‘Müslüman olmayan’ anlamında kul-

lanmadığını ve ‘Almanya’nın, Hollanda’nın, kısaca Avrupa’nın Türkiye’ye karşı düşmanca tavırlarını’ eleştirmek için kelimenin diğer anlamlarından yararlandığını ileri sürdü.²⁸

Numan Kurtulmuş ve Hayrettin Çakmak’ın referans verdiği Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre, kökeninin Farsçadaki ‘gebr’ kelimesinden geldiği belirtilen ‘gâvur’ kelimesinin dört farklı anlamı var: 1. Dinsiz kimse, 2. Müslüman olmayan kimse, 3. Merhametsiz, acımasız, 4. İnatçı. Bahsi geçen örneklerde de görüldüğü gibi, gâvur söylemi üzerine yapılan tartışmalarda, bu anlamların birbirinden bağımsız olduğu iddia edilerek Müslüman olmayan kimliklerin hedef alınmadığı; kelimenin ‘merhametsiz, acımasız’ anlamında kullanıldığı ileri sürülüyor. Ancak kelimenin toplumsal bellekteki karşılığına baktığımızda, ‘gâvur’ kelimesine atfedilen farklı anlamların iç içe geçtiği, tarihsel ve sosyal bir süreçte birbirlerinden beslenerek kurgulandıkları ve çoğu zaman hepsini kapsayacak şekilde kullanıldığı görülüyor.

Muzaffer Doğan, 26 Aralık 2016’da *Diriliş Postası*’nda kaleme aldığı ‘Domuzdan post, gavurdan dost olmaz’ başlıklı köşe yazısında, ‘gâvur’ kelimesine dair etimolojik ve toplumsal bir anlatı sunduktan sonra gayrimüslimleri günümüz Ortadoğu’unda yaşanan siyasi ve toplumsal olayların sorumlusu olarak işaretliyor. Yazar, kutuplaştırıcı bir söylem içeren bu yazısında, tarihî, dinî ve toplumsal kaynaklara başvurarak toplumsal hafızada yer etmiş düşmanlık algısını da meşrulaştırıyor. Doğan, yazı boyunca ‘gâvur’ kelimesini “Müslüman olmayan kimseler”, “gayrimüslimler”, “Rumlar”, “kâfir”, “Frenk”, “Yahudi”, “Nâsâra (Hıristiyanlar)”, “nefsinin esiri, şeytanın askeri” ve defalarca kez “düşman” ifadeleriyle

28 Rupen Varjabedian, “‘Gâvura vurur gibi basın’ polemikliği”, *Agos*, 29 Mart 2017, www.agos.com.tr/tr/yazi/18080/gvura-vurur-gibi-basin-polemigi.

Muzaffer Doğan

Domuzdan post, gavurdan dost olmaz

Gâvur, Türkçe’de, Müslüman olmayan kimseleri belirtmek için kullanılan bir sıfat. Osmanlı Devleti döneminde, Farsça “gebr” kelimesinden dilimize girmiş ve gayrimüslimlere, özellikle de Rumları nitelemek için kullanılmıştır.

1856 senesinde Osmanlı Devleti’nde ilân edilen ve Devlet bûnyesinde yaşayan, hangi dinden olursa olsun, herkesin birbiriyle eşit haklara sahip olmasını öngören İslahat Fermânı ile, “gâvur” kelimesinin de içinde bulunduğu pek çok kelime yasaklanmıştır.

Gâvur kelimesi Farsça’dan ilk alındığında aşağılamak ve hor görmek için kullanılırken, toplumda hızla yayılmış ve

İnsanlık tarihi göstermiştir ki, Müslüman’ın, gerçek mânâda, Müslüman’dan başka dostu yoktur, olmamıştır. “Dost gibi” görünen düşman olmuştur ama, Müslümanlara kâfirden, gâvurdan, Frenk’ten, tarihin hiçbir döneminde gerçek dost olmamıştır.

Arapça “kâfir” kelimesi ile eşanlamlı olarak kullanılmaya başlanmış, hakâret maksadı güden mânâsını da, büyük ölçüde muhafaza etmiştir. Günümüzde de yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Bâzi atasözlerimiz ve deyimlerimizde de yer alır gavur kelimesi:

“Gavur, gavurluğunu yapar”, “Bugün pazar, gavurlar azar”, “Acemi nalbant, nal çıkmayı gevr eşşeginde öğrenir”, “Gavurun ekmeğini yiyen, gavurun kılıcını kuşanır”, “Gavurdan dost olmaz”, “Gâvur eziyeti”, “Gâvur icadı”, “Gâvur inadı”, “Gavur ölü”, “Gavur dölü” gibi... Anadolu’da “Urum gevuru”, “Urus gevuru”, “Ermeni gevuru”, “Yonnan gevuru”, “Bulgar gevuru”, “Yahudi gevuru” şeklinde kullanışlara da rastlanır.

Gavur (gevur), Frenk, kefare gibi kelimeleri, Anadolu Müslüman’ı

“düşman”la aynı mânâda kullanır. Bilir ki, gâvurdan (gayrimüslimden) dost olmaz. Bu suuru, Kur’an’dan almıştır. **Mâide Sûresi’nin 51.âyetinde, meâlen şöyle buyrulur: “Ey iman edenler, Yahudi ve Nâsarayı (Hıristiyanları) dost edinmeyin. Onlar, birbirlerinin dostudurlar. Sizden her kim onları dost edinirse, o onlardandır.”**

İnsan, düşmansız olmaz. Fert olarak, önce “nefs” isimli bir düşmanımız var. Bizi hep kündeğe getirmeye çalışan, uçuruma atmak isteyen, yoldan çıkarmak, sapırmak isteyen. Sonra “şeytan” var. Nefsle elele verip, tuzağa düşürmek, Allah’a ve Allah’ın yoluna düşman etmek isteyen... **Sonra, nefsinin esiri, şeytanın askeri olmuş insanların oluşan düşmanlarımız...** Müslüman, bütün bu düşmanlarla savaşmak durumundadır.

İnsanlık tarihi göstermiştir ki, Müslüman’ın, gerçek mânâda,

Müslüman’dan başka dostu yoktur, olmamıştır. “Dost gibi” görünen düşman olmuştur ama, Müslümanlara kâfirden, gâvurdan, Frenk’ten, tarihin hiçbir döneminde gerçek dost olmamıştır.

Günümüzde de “dost görünüşlü” düşman vardır ama, gerçek dost yoktur. Olması da muhaldir. **Kâfirden dostluk beklemek gâflettir, dalâlettir, ahmaklıktır.**

Mısır’da, Libya’da, Irak’da, Suriye’de olup bitenler de göstermiştir ki, gâvurdan dost olmaz. Her şey ziddiyelidir. Her şey ziddiyelidir. Müslüman var, kâfir var. Dost var, düşman var. **“Ez-zıddan lâ yectemian” şeklinde, Arapça bir söz var!** Türkçesi, “zıddlar, birarada bulunamaz.” Doğrudur. Bal ile zehir karıştırıp da yiyebilir miyiz? Mümkün mü? Asla! Gavurdan da dostluk beklen(e)mez. Karac’oğlan, yüzyıllarca evvelinden şöyle sesleniyor:

Akılları yoktur, küfre uyarlar, İmanları yoktur, cana kıyarlar, Başlarına siyah şapka giyerler, Beyleri var, bizim beye benzemez.

Diriliş Postası, Muzaffer Doğan, 26 Aralık 2016

tanımlıyor. Böylece, “Gavur (gevur), Frenk, kefare gibi kelimeleri, Anadolu Müslüman’ı ‘düşman’la aynı mânâda kullanır. Bilir ki, gâvurdan (gayrimüslimden) dost olmaz” ve “Bal ile zehiri karıştırıp da yiyebilir miyiz? Mümkün mü? Asla! Gavurdan da dostluk beklen(e)mez” sözlerinde de olduğu gibi, Müslüman olmayan kimlikleri Müslümanlığın karşısında ezeli düşmanlar olarak gösteriyor. Görülüyor ki Türk Dil Kurumu sözlüğünün tanımına dayanarak iddia edildiği gibi, ‘gâvur’ kelimesine yüklenen ‘merhametsiz, acımasız’ ve ‘Müslüman olmayan’ anlamları birbirlerinden kopuk veya bağımsız anlamlar olarak değil; aksine iç içe geçmiş ve çoğu zaman birbirine referans veren bir anlamlar bütünü olarak kullanılıyor.

Benzer bir kullanım, Ercan Yıldırım’ın 12 Aralık 2016 tarihli *Yeni Şafak* gazetesinde yazdığı “Anadolu irfanını doğru kavramsallaştırmak” başlıklı yazısında da görülüyor. Yıldırım, “Hayatı gavur ile Müslüman ayrımı üzerine kurarız; kavgada bile zulmeden, ‘gavur gibi eziyet ediyor, gavur gibi vuruyor’ deriz. Merhametsiz,

şefkatsiz olana gavur gibi adam nitelemesinde bulunurken gavur çoğunlukla 'hain' manasına gelir" ifadelerini kullanıyor. Böylece, 'gâvur' kelimesine hem Müslüman olmayan hem de 'hain, zulmeden, merhametsiz, şefkatsiz' anlamlarını yükleyerek, Müslüman olmayanları doğrudan Müslümanlığın karşısında bir 'düşman' olarak konumlandırıyor.

Bu örneklerde görüldüğü üzere, Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan ve farklı oldukları öne sürülen bu anlamlar, çoğu zaman tarihsel süreçte birbirini beslemiş, iç içe geçmiş ve Türkçe'de bugünkü yerini almış bir anlamlar bütünü olarak kullanılıyor. Diğer bir deyişle, 'gâvur' kelimesinin, 'Müslüman olmayan' ve 'merhametsiz, acımasız' anlamlarını kazanması, birbirinden ayrı düşünülemez tarihsel ve sosyolojik bir sürecin sonucunda oluşuyor. Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer aldığı şekliyle farklı anlamlar olarak ele alınsa bile, bir kelimenin hem Müslüman olmayan hem de 'merhametsiz, acımasız' anlamlarını taşıması oldukça sorunlu bir söylem yaratıyor.

DİNÎ REFERANSLAR VE TARİHSEL DÜŞMANLIK ALGISIYLA BAĞLAMIN İNŞASI

Özellikle farklı toplumlar arasındaki nefretin ve düşmanlığın dinî referanslara veya Kur'an ayetlerine dayandırılarak meşrulaştırıldığı yazılarda *gâvur* söylemi, okuyucuyu Müslüman olmayan kimliklere karşı kışkırtmak için bir araç olarak kullanılıyor. İlk olarak, 'gâvur' ifadesi toplumsal bellekteki çağrışımlarıyla gayrimüslimlere yönelik bir hakaret ve düşmanlık ifadesi olarak kullanılıyor. Bu içeriklerde, tarihsel olaylara referans verilerek 'Batı'nın maşası' olan 'içimizdeki düşmanlar' bağlamı yaratılıyor. İkinci olarak, 'Batılı' veya Avrupalı devletlerin hedef alındığı yazılarda siyasi bir araç olarak kullanılıyor ve iddia edilen düşmanlık Batı'nın Müslüman olmamasıyla ilişkilendiriliyor; 'Müslüman Türkiye' karşısındaki 'Hıristiyan/Yahudi Batı' ikiliğine gönderme yapılıyor. Son olarak, 'gâvur İzmir' örneğinde olduğu gibi *gâvur* söyleminin bir hakaret olarak kullanıldığı durumlarda, bu kullanıma yöneltelen eleştirilerin kendisi de ayrımcı refleksler barındırarak gayrimüslimleri ötekileştiren ve düşmanlaştıran algıyı yeniden üretiyor.

'İçimizdeki gâvurlar': Müslümanlığın antitezi olarak *gâvur*

Türkiye'de yaşayan gayrimüslimlerin doğrudan hedef alındığı yazılarda, 'dış düşmanlara' hizmet eden 'içimizdeki düşmanlar' vurgusu yapılıyor. Bu anlamda, *gâvur* söyleminin toplumsal bellekte gayrimüslimleri 'hain' ve 'düşman' olarak

kodlayan bağlamı yeniden üretiliyor. Böylece gayrimüslimler, tarihsel bir 'düşmanlık' referans gösterilerek günümüzde yaşanan siyasi ve toplumsal olayların sorumluları olarak gösteriliyor.

Örneğin, *Sabah* gazetesi yazarı Fahrettin Altun'un, 5 Ocak 2017'de İzmir adliyesinde bombalı bir araçla gerçekleştirilen saldırının ardından 7 Ocak 2017'de kaleme aldığı "Mücadelemiz sürüyor, sürecek" başlıklı köşe yazısında 'gâvur' ifadesinin doğrudan gayrimüslimlere yöneltildiği görülüyor. Altun, "Elbette terör örgütleri kaybediyor, daha da çok kaybedecekler. Elbette onların hamileri kaybediyor, daha da çok kaybedecekler. Ancak bir de bu terör örgütlerinden nemalanmak için sıra bekleyen, Türkiye içinde iktidar kavgası veren gayri milli unsurlar var. Bu millete zilleti reva gören Batılı efendilerine uşaklıkla bugünlere gelen eski Türkiye'nin gavurları kaybediyor" sözleriyle, 'milli' olanın 'Müslüman' olduğunu ileri süren baskın ideolojinin bir yansıması olarak, gayrimüslimleri ülkeye yönelik bir tehdit olarak gösteren tehlikeli bir söylem üretiliyor. Yazar, gayrimüslimleri 'Batılı efendilerine uşaklık' eden 'gayri milli' unsurlar olarak işaretliyor; böylece 'gâvur' ifadesinin toplumsal bellekte yer edinmiş tarihsel bağlamından besleniyor.

Diğer yandan, ülkenin 'milli birlik ve bütünlüğüne' yönelik bir tehdit oluşturduğu düşünülen, özellikle 'terörist' ve 'vatan haini' olarak anılan kişiler ya da gruplar da 'gâvur' kelimesiyle tanımlanıyor. Bu örneklerde, sadece Müslüman olmayanın 'hain' ve 'düşman' olabileceği algısı yaratılıyor.

Gazâya kalkan Gaziantep, iki gâvurdan birini telef, diğerini derdest etti

Gaziantep Emniyet Müdürlüğü bahçesi girişinde yaşanan çatışmada bir terörist itlaf edildi.

▲ Türkiye'nin huzuruna kasteden teröristlerin dünkü hedefi Gaziantep Emniyeti'ydi.

İl Emniyet Müdürlüğü'ne saldırı düzenleyen hain, bahçe girişindeki çatışma sonucu itlaf edildi.

Teröristin üzerinde patlayıcı olabileceği ihtimali üzerine olay yerine bomba imha ekipleri

sevk edildi. Emniyet binası ve çevresi ile kentin farklı bölgelerinde güvenlik tedbirleri artırıldı.

İtlaf edilen teröristle birlikte hareket ettiği değerlendirilen kişi veya kişilerin yakalanması için kentin çeşitli noktalarında operasyonlar başlatıldı. Kısa süre sonra alçak terörist sağ olarak yakalandı.

Bu kullanıma örnek oluşturabilecek içeriklerden biri olan, *Diriliş Postası*'nın, 11 Ocak 2017 tarihli "Gazâya kalkan Gaziantep, iki gâvurdan birini telef, diğerini derdest etti" başlıklı haberinde, Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'nde emniyet güçleri ile silahlı bir grup arasında yaşanan çatışma konu ediliyor. Haberin içeriğinde "Türkiye'nin huzuruna kasteden teröristler", "hain" ve "alçak terörist" ifadeleriyle anılan kişiler, haberin başlığında 'gâvur' ifadesiyle tanımlanıyor. Aynı zamanda, yine haberin başlığında yer alan "Gazâya kalkan Gaziantep" ifadesinde, Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan anlamıyla, İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş anlamına gelen 'gaza' kelimesi kullanılıyor. Gazete, Türkiye'ye yönelik bir tehdit barındırdığını ileri sürdüğü bir grubu 'gâvur' kelimesiyle tanımlıyor ve Müslümanlığın karşısında konumlandırıyor. Müslüman olmayanlar 'terörist' ve 'hain' olarak etiketlenirken Müslümanlar ise bu kimliklere karşı kışkırtılıyor. Böylece, haberin başlığını okuyan bir okuyucu haberin içeriğine geçtiğinde, Müslüman olmayanları düşmanlaştıran bu bağlamdan bağımsız bir şekilde okuyamıyor.

Benzer bir durum, 15 Temmuz darbe girişimi ile ilgili yazılarda da karşımıza çıkıyor. Ali Sali'nin *Diriliş Postası*'nda 15 Aralık 2016'da kaleme aldığı yazısında, "Başlangıç safhasında, çünkü FETÖ nam yapının daha sonra ortaya çıkacağı üzere bu denli bir vatan hainliğine teşebbüs edebileceği, gözünü bu kadar karartabileceği muhtemelen hesaba katılmamıştı. Daha doğrusu, bu yapının gâvurluğu bu dereceye kadar taşıyabileceği akıllara bile gelmemişti. Son tahlilde bu insanlara alnı secde gören insanlar olarak bakılmıştı! Alnı secde gören insan Türk'e düşman olamazdı, bu milletin değerlerine düşmanlık edip gâvur konumuna düşemezdi" sözlerinde benzer bir söylemle karşılaşılıyor. Sali, 'alnı secde gören insanın' yani Müslümanların bir tehdit oluşturamayacağını ileri sürerek gayrimüslimleri doğrudan Türkiye'ye yönelik 'asıl tehdit' olarak hedef gösteriyor. Bu yazıda, Müslümanlığın makbul sınırlarının dışına çıkmış olanlar, Müslüman olmamakla 'suçlanıyor'; gâvur olmak, düşman olmanın yanı sıra bir küfür veya aşağılama anlamını da beraberinde taşıyor.

'Müslüman Türkiye'ye yönelik bir tehdit olarak 'gâvur Batı'

İktidarların insanların eylemlerini ya da özgürlüklerini kontrol etmenin yanı sıra onların zihinleri, düşünceleri, tutumları ve ideolojileri üzerinde de denetim kurduğunu öne süren Van Dijk, bu zihinsel denetimin sağlanabilmesi için söylemin kontrol edilmesi gerektiğini ifade eder.²⁹ Dolayısıyla, eğer bir iktidar mekanizması

29 Teun A. Van Dijk, "Söylem ve İktidar", *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* (İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2010), s. 10-41.

Ali Sali

Bağımsız ve Müslüman kalacağız

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan 2013 yılından bu yana ısrarla "bir istiklâl savaşı"ndan bahsediyor. Bu sözü ilk dillendirdiği dönemde Başbakan olan Erdoğan, bunu dile getirirken daha sonra Milli Güvenlik belgelerine FETÖ ismiyle bir tehdit olarak giren yapıyla mücadelenin başlangıç aşamasında sayılabiliriz! Başlangıç safhasında, çünkü FETÖ nam yapının daha sonra ortaya çıkacağı üzere bu denli bir vatan hainliğine teşebbüs edebileceği, gözünü bu kadar karartabileceği muhtemelen hesaba katılmamıştı. Daha doğrusu bu yapının gâvurluğu bu dereceye kadar taşıyabileceği aklılara bile gelmemişti. Son tahlilde bu insanlara alnı secde gören insanlar olarak bakılmıştı! Alnı secde gören insan Türk'e düşman olamazdı, bu milletin değerlerine düşmanlık edip gâvur konumuna düşmezdi.

Oysa hepimiz yanlışmışık. Bu milletin değerlerine düşmanlık etmekte hiçbir sıkıntı çekmeyeceklerini görememiştik. Cumhurbaşkanımızın "En yakın mücadele arkadaşlarımız bile beni yalnız bıraktılar" sitemini dile getirmesine kadar vardı süreç. Cumhurbaşkanımız yalnız değil mi şimdi? Millet yanında, devlet yanında, bu mücadeleyi canını dişine takarak yürüten güvenlik güçleri yanında, ama "Yakın çalışma arkadaşlarımız, siyasi mücadele arkadaşlarımız" diye adlandırdığı kesimin halen bir kısmı Cumhurbaşkanımızı yalnız bırakmaya devam ediyorlar. Devam ediyorlar, çünkü bu mücadelelenin "ülkeyi gerdiği, toplumu kampaştırdığı" gibi bir zehaba kapılmış durumdadır. Sosyal bilimlerin, bu bilimlerin nazariyelerinin Türk insanını, Türkiye'yi izah edemedi-

*Millet yanında,
devlet yanında, bu
mücadeleyi canını
dişine takarak
yürüten güvenlik
güçleri yanında,
ama Yakın çalışma
arkadaşlarımız,
siyasi mücadele*

ğini yıllardır ne yazık ki görmüyorlar, görme-
mek için direniyorlar. Mücadelede tereddüt etmelerine vesile oluyor bu toplumsal nazariyeler. Oysa dönüp baksalar,

*arkadaşlarımız
diye adlandırdığı
kesimin halen
bir kısmı
Cumhurbaşkanımızı
yalnız bırakmaya
devam ediyorlar.*

gece vakti okunan bir sala sesinin toplumu ne hale getirdiğini görseler, sosyal bilim nazariyelerinin hiçbirinin bunu izah edemeyeceğini

görecekler. Ya da geçtiğimiz cumartesi gecesi Maçka Parkı'nda canlı bombayı görüp "bombanın tahribatı daha az olsun" diye canlı bombanın üzerine giden güvenlik güçlerinin bu halinin de sosyal bilim nazariyeleri tarafından izah edilemediğini görecekler. Bunlar sadece Türkiye'de olur ve batılı sosyal bilim nazariyeleri Türk insanını, Türk toplumunu izah etmekte yaya kalırlar. Zaten bunu görseler FETÖ ile mücadelede ayak sürümeyiz, bu mücadelenin toplumu kampaştıracağı gibi bir zehab içine yuvarlanmazlardı.

17 Mayıs 2006 tarihinde yapılan Danıştay saldırısından bu yana Türkiye'nin maruz kaldığı tüm gâvurluklar Türkiye'nin bağımsız ve Müslüman bir ülke olarak kalma iradesini sona erdirmeye teşebbüsleridir. 15 Temmuz paralel gâvurluğu da bu hesabın ulaştığı zirve noktasıdır. Başarılı olabilsydi şu anda ülkede kan gövdeyi götürüyor olacaktı. Sadece o gece için hazırladıkları ceset torbalarının sayısının 100 bin olduğunu söyleyeyim de siz bir tahminde bulunmaya çalışın. 9 bin 800 kişilik 11 adet infaz listesinin olduğunu söyleyeyim de meselenin hangi boyutta olduğunu tahmin etmeye çalışın. Şu ana kadar muhtemelen NATO askerleri Türkiye'de istikrarı temin etmek için müdahale etmiş olurlardı, ama muhal farz henüz NATO askerleri ittifak üyesi bir ülkede istikrarı temin etmek için müdahalede bulunmamış olsan, acaba bu ülkenin kaç şehrinde birbirimizi boğazlıyor olurduk dersiniz? Şu ana kadar bu muazzem milletin kaç yüz bin insanı toprakla hemhal olurdu acaba?

Bağımsız ve Müslüman bir devlet olarak varlığımıza son vermek istediler, ama başaramadılar. Başaramayacaklar da. Bağımsız ve Müslüman bir Türkiye Devleti'ni temsil eden kişi olan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a karşı yürütülen bu acımasız saldırıların da tek hedefi var: 2006 yılı Mayıs ayına kadar devam eden Vesayet Sistemine geri dönebilmek. Eski yapı tekrar tesis edilebilse muhtemelen kısa sürede Türkiye'yi uçururlar bile. Müslüman bir ülke olması umurlarında bile olmaz. Hatta şeriatı bile hâkim kılarlar! Ama Türkiye bağımsız ve Müslüman bir ülke olma kararından vazgeçecek değil. Bu da benim son sözüm olsun...

söylemi kontrol edebiliyorsa insanların eylemlerinin ötesinde bilgi ve ideolojilerini de kontrol edebiliyor demektir. Medya açısından ele alındığında, söylemin denetlenmesi yalnızca medya organlarının değil okuyucuların zihinlerinin de dolaylı veya dolaysız olarak kontrol edilmesidir. Diğer yandan, söylemin yalnızca metinden veya kelimelerden ibaret olmadığını ve bağlamdan bağımsız düşünülmemeyeceğini ileri süren Van Dijk, söylemin kontrol edilebilmesi için öncelikle bağlamın kontrol edilmesi gerektiğini söyler.

Van Dijk'ın da söylediği gibi, özellikle siyasilerin ve kamuya mal olmuş kişilerin, gündemi belirlemek adına söylemi kontrol etmek istediklerinde öncelikle bağlamı kontrol etmeleri gerekir. Bu anlamda, 16 Nisan anayasa değişikliği referandumu öncesi dönemde bağlam, çoğunlukla 'Batılı' devletlerin Türkiye'ye yönelik 'düşmanca' tutumları üzerinden yaratıldı. Müslümanlığa dair değerler ön plana çıkarılırken 'düşman' olarak görülen taraflar 'Müslüman olmayanlar' olarak lanse edildi.

Diplomatik krizlerden dolayı Batılı devletlerin Türkiye'ye düşman olduğunu ileri süren yazılardan biri olan, Murat Bardakçı'nın 13 Mart 2017'de *Habertürk* gazetesinde yazdığı "Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!" başlıklı yazısı, "Yazının başlığının fazla sert olduğunu düşünebilirsiniz ama meselenin aslı maalesef budur: Gâvur, gâvurluğunu yapıyor! Üstelik böyle yapmaları da yeni bir şey değil, asırlardan bu yana devam eden âdetleri!" sözleriyle başlıyor. Bardakçı, Almanya ve Hollanda ile yaşanan diplomatik krizleri kastederek, bunların sebebinin 'demokrasi, güvenlik, içişleri derdi vesaire' olmadığını, Türkiye'ye yönelik "tarihten gelen, asırlar öncesine dayanan antipati" olduğunu ileri sürüyor. 2016 yılının Haziran ayında Almanya'da Ermeni Soykırımını yasa tasarısının kabul edilmesi üzerine meclis önünde yapılan kutlamaları hatırlatarak şöyle devam ediyor: "Ermeniler kırmızı, mavi ve turuncu bayraklarını açıp sloganlar ve şarkılar refakatinde sevinçten rakederlerken sol üst köşesinde haçın bulunduğu mavi-beyaz bayrakları ile Yunanlılar da koşa koşa gelmişler ve onlar da dansetmeye başlamışlardı! Apostol ile Helen, Agop ile Takuhi'yi bu mutlu günlerinde yalnız bırakmamış ve 'Kâfirler tek millettir' sözünü doğrulamışlardı..." Bardakçı, yazısı boyunca, Hollanda ve Almanya'dan bahsederken dinî bir kimliğe vurgu yapmıyor. Ancak Ermenileri ve Yunanlıları da hedef aldığı sözlerinde 'gâvur' ifadesini kullanırken, bahsi geçen devletlerin ve milletlerin Hıristiyan kimliğine vurgu yapıyor. Dolayısıyla yazar, okuyucuda, söz konusu düşmanlığın devletlerin Müslüman olmamalarından kaynaklandığı algısını yaratıyor.

Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!

YAZININ başlığının fazla sert olduğunu düşünebilirsiniz ama meselenin aslı maalesef budur: Gâvur, gâvurluğunu yapıyor! Üstelik böyle yapmaları da yeni bir şey değil, asırlardan buyana devam eden âdetleri!

Geçen hafta yaşadıklarımızı düşünün: Bakanların referandum öncesinde Avrupa'daki gurbetçilerimizle biraraya gelebilmeleri için yaptıkları hazırlıklar mesele oldu, toplantılar binbir bahane ile iptal edildi, "Gelirdin, gelemezdin" tartışmaları yaşandı, daha başka Avrupa ülkeleri ile de karşı karşıya geldik ve işler Hollanda'da çığırından çıktı!

Bütün bunların sebebi ise iddia ettikleri gibi öyle demokrasi, güvenlik, içişleri derdi vesaire değil, bize karşı tarihten gelen, asırlar öncesine dayanan antipatidir!

Refaha, rahat ve sınırsız bir hayat tarzına kavuşmanın yolunun "Avrupalaşmak" maksadıyla yeni kimliklere bürünmekten ibaret olduğunu zannedip kendi kendimize istediğimiz kadar bu yolda ilerlediğimize yahut çoktaaaan Avrupalı olduğumuza inanalım; "Bakın, tamamen değiştik; artık biz de sizler gibiyiz" diye konuşup etrafı güldürelim, öyle olabilmek için bitmek tükenmek bilmeyen çabalar gösterelim ama ne çare, olmuyoruz ve olamayız! Uğraşalım, didinelim, edelim, âdetlerimizden, yaşayışımızdan, huylarımızdan vazgeçelim, hattâ inançlarımızdan bile verebildiğimiz kadar taviz verelim, boşuna! "Tamam, artık bizler gibisin ve bizdensin" demeleri, yüzlerce senelik antipatiji unutmaları mümkün değildir!

BERLİN'DEKİ DANSLARI HATIRLAYIN

Dolayısı ile, Rotterdam'da geçen gece yaşananların temelinde Hollanda'da önümüzdeki hafta yapılacak seçimlerden kaynaklanan bir siyasi manevra falan değil, işte bu hoşlanmazlık, yani Türkiye'nin ve Türkler'in bambaşka bir âlemin

Türkiye'nin ve Türkler'in bambaşka bir âlemin mensupları gibi görülmesi vardır!

Alman Federal Meclisi'nin geçen senenin Haziran'ında 1915 olaylarını "soykırım" diye niteleyen metni kabulünden hemen sonra Berlin'de, Meclis binasının önünde yapılan kutlamaları hatırlar mısınız?

Ermeniler kırmızı, mavi ve turuncu bayraklarını açıp sloganlar ve şarkılar refakatinde sevinçten raksederlerken sol üst köşesinde haçın bulunduğu mavi-beyaz bayrakları ile Yunanlılar da koşu koşu gelmişler ve onlar da dansetmeye başlamışlardı! **Apostol** ile **Helen**, **Agop** ile **Takuhî**'yi bu mutlu günlerinde yalnız bırakmamış ve "Kâfirler tek millettir" sözünü doğrulamışlardı...

Rotterdam'da önceki gece olanlar da, işte aynen budur!

GÜÇLÜ GÜNLERDEN UTANMAK

Ama, "Avrupalı" olabilmek uğruna değişmemizin şart olduğuna hâlâ inananlarımız mevcut ve böyle düşünenler Hollada'da bütün o rezaletler yaşandığı saatlerde TV'lerde tuhaf ve alâkasız sözler etmekle meşguldüler...

"Bizi, 300 yıl önceki Türkiye'ye göre değerlendiriyorlar. Bugünün Türkiye'sini görmüyor, görmek istemiyor, üç asır öncesinin Türkiyesi olduğumuzu zannediyorlar. Biz artık başka bir ülkeyiz" diyorlar, Avrupa'da "Türk" dendiğinde hâlâ "fesli adamların" hatırlandığını söyleyip yakınıyorlardı.

Mantığa bakın! Sanki bundan üç asır öncenin Türkiyesi berbat, perişan, insanlık dışı hadiselerin yaşandığı bir cehennem gibi idi; o vaziyetten kurtulabilmek için elimizden geleni yapmış, değişmiş ama Avrupa'yı bir türlü ikna edememiştik!

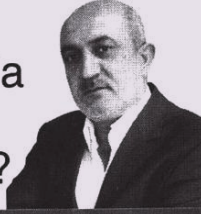
Hâlâ bu mantığın esiri olup böyle konuşanlara Türkiye'nin üç-dört asır öncesinin en güçlü memleketlerinden biri olduğunu, hattâ şimdi ellerinden gelen terbiyesizliği yapmaktan çekinmeyen Hollandalıların bile İspanyol esaretinden kurtulabilmek için İstanbul'a heyet gönderip el-etek öptüklerini ve bugünkü nefretlerinin gerisinde de üç asır önceki bu güçlü hatıranın getirdiği ezikliğin bulunduğunu nasıl anlatabilirsiniz ki?

Ve, o mâlûm "fes" meselesi...

Senin dedelerinin, büyük dedelerinin, hepsinin günlük serpuşu fes idi ve başlarında şimdi utandığın o fes vardı evlâdim... Dolayısı ile bugün tuhaf gelen ama o devrin âdeti ve modası olan festen utanıp "Biz fesî çoktan attık" diye kendi kendimize böbürlenmek, "Dedelerimiz maskara gibi giyinirler, kafalarına da hokkabaz başlığını andıran püsküllü, kırmızı bir külâh geçirirlerdi" demektir!

Akın AYDIN

Batı'nın tavrında şaşılacak bir şey var mı?

KURŞUN KALEM

aakin.aydin@hotmail.com

Bağımsız olan bir devlet, bir başka devlet ile ters düştü diyelim. Tabi 'ters düşmek' tabiri çok geniş bir alanı kapsıyor. Temel insan hakları, devletlerarası ilişkiler, din ve vicdan özgürlüğü, tarihi gerçekler vs. gibi. Oldu ya! Böyle bir fiil, söz, itham veya duruş karşı taraftan gerçekleştirdi. Siz de devletsiniz. Ne yaparsınız?

Ben olsam baktım müzakere yoluyla bu iş olmuyor, lafı bırakır ve hemen, anında siyasi, sosyal, hukuki yaptırımları devreye sokarım.

Nasıl yani? Mesela! BM, AP, AIHM gibi örgütleri devreye koymaya çalışırsın. Baktın ki, bu örgütler işi ağırdan alıyor, muhatabın ise gittikçe çirkinleşiyor. Öyleyse hemen siyasi ve ekonomik yaptırımları devreye koyarsın. Karşıdaki devlet hiçbirini kabul etmedi ve senin itibarını, siyasi, sosyal, ekonomik çıkarlarını tehdiye devam ediyor. En güçlü seçeneğin elindedir. Ordu-Asker.

Nasıl olduysa! Devlet olarak öyle bir noktaya geldik ki, sadece komşularımızla değil küresel bağlamda birçok devlet ile karşı karşıyayız.

Dün İsrail, ABD, Rusya, İran, Irak, Yemen, Mısır, Libya, Tunus, Fas derken yelpaze açıldı. (Bu ülkeler ile bugün dost olmuş filan değiliz. Sadece ateş korlandı. Her an yeniden patlayabilir)

Bugünlerde Rum Kesimi, Yunanistan, Ermenistan derken Almanya, Hollanda, İsveç,

Danimarka bu yelpazeye eklendi.

Bir vatandaş olarak düşünüyorum (!) bu devletler ve özellikle gündemde olan Hollanda hem ülkemizi, hem de vatandaşlarımızı hedef alıyor. Öyle mi?

Öyleyse ve haklı olduğumuza inanıyorsak hemen siyasi ve hukuki yaptırımları ortaya sürelim. BM'ye, AP'ye, AIHM'ye müracaatımızı yapalım. Elçimizi çekelim. Elçilerini yollayalım.

Ha olmadı. Hollanda geri adım atmadı. Rusya'nın bize yaptığını yapalım. 24 saatte bütün ekonomik ilişkilerimizi donduralım. Hollanda ile bütün alış-verişimizi donduralım.

Biz büyük devletiz. Ekonomimiz iyi. İstikrar devam ediyor. Küresel güce sahibiz. Öyle değil mi? Her gün televizyonlardan bu haberleri izlemiyor musunuz?

Artı atalarımızla her daim övünen bir millet ve idarecilere sahibiz. Ne demişti atalarımız, "Ayinesi iştir kişinin. Lafa bakılmaz."

Öyleyse lafı bırakalım, işe başlayalım. İşe başladık ama akıllanmadılar. Bak! O zaman da atalarımız demişti ki, "Nasihat ile uslanmayanı etmeli tekdir. Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektilir."

Buyurun! Meydan sizin.

Diğer yandan Avrupa'nın bu tavrına şaşırıyama gerek var mı? Batı hep aynı Batı değil mi? Her daim İslam-Müslüman düşmanı değil mi Batı?

1071'den bu tarafa siyasetçisi, sanatçısı, papası, papazı, piskoposuyla hep bir ağızdan Türkleri yok etmeye ant içen, Türkleri barbar, katil olarak tariflendiren Batı değil miydi?

Aynı sözleri bugün duymak, aynı şiddet, katliam ve hakaretlere bugün de maruz kalmak "Türküm" diyebilenleri şaşırtmaması lazım.

Çünkü gâvur, gâvurluğunu yapıyor. Mesele senin ne yaptığındır!

Yeni Mesaj, Akın Aydın, 15 Mart 2017

15 Mart 2017'de *Yeni Mesaj* gazetesinde Akın Aydın tarafından kaleme alınan "Batı'nın tavrında şaşılacak bir şey var mı?" başlıklı yazıda, "Bugünlerde Rum Kesimi, Yunanistan, Ermenistan derken Almanya, Hollanda, İsveç, Danimarka bu yelpazeye eklendi" sözleriyle, Türkiye'nin küresel bağlamda birçok devletle karşı karşıya olduğunu ileri sürüyor ve uygulanabilecek yaptırımlara dair önerilerini sunuyor. Aydın, yazının sonunda, "Diğer yandan Avrupa'nın bu tavrına şaşırıyama gerek var mı? Batı hep aynı Batı değil mi? Her daim İslam-Müslüman düşmanı değil mi Batı?" sözleriyle, Batılı devletleri Türkiye'ye yönelik ezeli düşmanlar

olarak konumlandırıyor. Ardından, “1071’den bu tarafa siyasetçisi, sanatçısı, papası, papazı, piskoposuyla hep bir ağızdan Türkleri yok etmeye ant içen, Türkleri barbar, katil olarak tariflendiren Batı değil miydi?” sorusuyla, siyasetçilerin ve toplumsal figürlerin yanı sıra Hıristiyan din adamlarının da bu düşmanlığın içerisinde olduklarını iddia ediyor ve “Çünkü gâvur, gâvurluğunu yapıyor. Mesele senin ne yaptığındır!” ifadeleriyle yazıyı sonlandırıyor.

Aydın, ‘gâvur’ ifadesini ‘zalim, merhametsiz’ gibi anlamlarda kullanıyor olsa bile, Hıristiyanlığa yaptığı göndermelerle okuyucunun algısında bu anlamları Müslüman olmamakla ilişkilendiriyor. Böylece, daha önceki örneklerde de görüldüğü üzere, düşmanlık algısı Batılı devletlerin Müslüman olmamaları üzerinden kurgulanıyor. Bardakçı’nın yazısında olduğu gibi, ülkeler arası siyasi ve diplomatik krizlerin ele alındığı bu yazıda da, bir yandan Müslüman olmayan vurgusu örtük olarak verilirken diğer yandan da geçmişten gelen bir düşmanlığı taşıyan toplumsal hafıza yeniden ortaya çıkarılıyor. Böylece, ‘gâvur’ kelimesinin günümüzdeki bağlamının, tarihi ve ezeli bir düşmanlığa gönderme yapan geçmişteki bağlamından ayrı düşünülmemeyeceği görülüyor.

Aynı zamanda, bu kategoride yer alan birçok köşe yazısında, ‘gâvur’ ifadesiyle hedef alınan Batılı devletler, Kur’an ayetlerine referans verilerek Hıristiyan ve Yahudi kimlikleri üzerinden düşmanlaştırılıyor. Toplumsal bellekte ‘Müslüman olmayan’ ve ‘merhametsiz, acımasız’ anlamlarının iç içe geçtiği ‘gâvur’ ifadesi, günümüzdeki bağlamında da Kur’an ayetleriyle desteklenerek merhametsiz ve acımasız olanın Müslüman olamayacağı anlamını kuvvetlendiriyor. Böylece, bir kez daha kavramın beraberinde getirdiği anlamlar bütünü kullanılarak, okuyucunun algısındaki düşmanlığı ve nefreti ortaya çıkaran çağrışımlar güçlendiriliyor.

Bunun en çarpıcı örneklerinden olan, *Milat* gazetesi yazarı Muhammed Özkınlı’nın 13 Mart 2017 tarihli “Gâvurdan dost olmuyor işte” başlıklı köşe yazısında, ‘gâvur’ olarak tanımlanan Hollanda ve Almanya gibi Batılı ülkelerin referandum öncesi süreçteki tutumları eleştiriliyor. Yazar, “Hâlbuki kâinatın sahibi olan Allah (cc) ta 1450 yıl öteden, bu kâfirlere karşı defalarca bizi uyarmıştı. Kur’an, Haçlı Siyonist ittifakıyla, İslam ümmetinin ittifakının mümkün olmadığını, defalarca iddia etmişti” sözlerinin ardından, “Ey inananlar! Sakın Yahudi ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar ancak birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz Allah zalimler topluluğunu doğruya itmez” (Maide 5/51) ve “Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar” (Bakara 2/120) ayetlerine yer veriyor. Böylece

Muhammed
ÖZKILINÇGâvurdan dost
olmuyor işte

ÖYLE görünüyor ki, önümüzdeki evet-hayır referandumu batılı emperyalistleri bizden daha çok ilgilendiriyor. Hollanda, Almanya, İsviçre vb. nice ülkeler, bizim dâhildeki muhaliflerden daha şiddetli muhalefet yapmaktadır. Özellikle son günlerde Hollanda ve Almanya'nın tavırını anlamak na mümkün.

Yarım asırdan fazladır Avrupa birliğiyle yatar kalkarız. Bizden çok çok daha geride olan nice kıyırık devletler birliğe kabul edilirken, biz hala bekletiyoruz. Kur'an ve Sünnetin öğretilerine az çok vakıf olan her aklıselim Müslüman, bu işin boş bir hülya olduğunu biliyor ve haykırıyordu. Ancak ne yazık ki gelişen olaylar ve şartlar bizi bu zalimlerin kapisında, el pençe divan durmaya bizi zorladı. Tabi bunda batıya endeksli kafalarında etkisi büyüktü...

Hâlbuki kâinatın sahibi olan Allah (cc) ta 1450 yıl öteden, bu kâfirlere karşı defalarca bizi uyarıştı. Kur'an, Haçlı Siyonist ittifakıyla, İslam ümmetinin ittifakının mümkün olmadığını, defalarca ihtar etmişti. İşte birkaç ömek:

"Ey inananlar! Sakın Yahudi ve Hristiyanları dost edinmeyin. Onlar ancak birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğruya iletmez." (Maide 5/51)

"Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hristiyanlar asla senden razı olmazlar. (Bakara 2/120)

"Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden herhangi bir gruba uyarmanız, imanınızdan sonra sizi döndürüp kâfir yaparlar." (Ali İmran 3/100)

"Mü'minler, mü'minleri bırakıp inkârcıları dost edinmesin. Kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişkisi kalmaz. Ancak onlardan (gelebilecek tehlikeden) korunmanız başkadır. Allah, asıl sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında

disine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarılmaktadır. Çünkü dönüş Allah'adır." (Ali İmran 3/28)

Resulullah (sav)'ın sadece şu hadisi şerifi de düşmandan gelebilecek tehlikenin büyüklüğüne net olarak işaret etmektedir: "Diğer milletler, tıpkı yirtici hayvanların yemleri üzerine üşüşmeleri gibi sizin üzerinize üşüşecekler." soruldu: "Ya Rasûlullah, o gün sayımız çok az olacağı için mi?" Efendimiz (sav): "Hayır" der. "Bilakis, o gün sayınız çok olacak. Fakat akıntıya kapılan çer-çöp gibi olacaksınız. Allah, düşmanlarınızın kalbinden sizin heybetinizi çıkaracak, sizin kalbinize de "vehen" verecek." Yine soruldu: "Vehen nedir ya Rasûlullah?.." Buyurdu ki: "Dünya sevgisi ve ölüm korkusudur." (Ebû Dâvûd, melâhim 5; Ahmed b. Hanbel, el-Müsne'd, 2/359; 5/278.)

Bir asırdan fazladır İslam ümmetine tüm bu cürümleri reva gören batılılar, Siyonistler, evangelistler, neo conlar, masonlar, kısaca bil cümle kâfirler, tarih boyu yaptıkları kahpelikleri, son bir asırda binlerce kat katlayarak devam ettiriyorlar. Silahlar, teknoloji vs. araç gereçlerin güçlenmesi oranında zulüm de artıyor. Çünkü kâfirler, gücü zorbalık ve insanlık dışı muameleler için kullanmayı iftiharla yapıyorlar. Hâlbuki güç ümmetin elindeyken, gücü huzur, güven ve adalet için kullanıyordu. Kaldı ki sadece kendi tebaası değil tüm dünya insanlığı için...

BM, NATO, AHİM, AB, AP, G20, 5'li çete vd. uluslararası kuruluşlar, çifte standartlarını, ikiyüzlülüklerini, (aslında çok yüzlülük mü, bukalemun luk mu? demeli...) riyakârlıklarını vs. daha ne zamana kadar devam edecekler. Bunlara kim ne zaman dur diyecek...

Ancak şunu da unutmayalım düşman düşmanlığını yapacaktır elbette. "ayıdan post, gâvurdan dost olmaz." Sözü boşuna değil... Bunlara "neden bunca zulmü yapıyorsunuz?" demek, akrebe neden sokuyorsun?" demek gibi bir şey... Sokmak akrebin, yılanın tabiatıdır... Parçalamak, öldürmek vahşi hayvanların yaratılışı gereğidir. Bunlar, Kur'an'ın ifadesiyle hayvanda da daha alçaktırlar...

Ancak şunun altını kalın çizgilerle çizerek tekrar tekrar beyan etmeliyiz ki, İslam ümmetinin bu karanlık tablosunun sebebi; kendisinin zayıf ve güçsüzlüğü, düşmanın da güçlü olmasından değildir. Asıl sebep binbir tefrika sebebiyle, İslam ümmetinin gücünün dağılık olmasındandır. Tabi beraberinde şunu da tekrar edelim.

Yazının devamı "milatgazetesi.com"da.

okuyucu, ilk olarak yazının başlığında işaret edilen ‘gâvurun’ Hollanda ve Almanya gibi Batılı devletler olduğunu, daha sonra da ‘gâvurluklarının’ nedeninin Yahudi ve Hıristiyan olmalarından kaynaklandığını anlıyor.

Yazının sonunda, “Ancak şunu da unutmayalım düşman düşmanlığını yapacaktır elbette. ‘Ayıdan post, gâvurdan dost olmaz.’ Sözü boşuna değil... Bunlara ‘neden bunca zulmü yapıyorsunuz?’ demek, akrebe neden sokuyorsun?’ demek gibi bir şey... Sokmak akrebin, yılanın tabiatıdır,... Parçalamak, öldürmek vahşi hayvanların tabiatı gereğidir. Bunlar, Kur’an’ın ifadesiyle hayvandan da daha alçaktır” sözleriyle, yazı boyunca ‘gâvur’ ilan ettiği Batılı devletler, yazarın insanın karşısında hiyerarşik olarak daha aşağıda gördüğü hayvanlarla eş tutuluyor. Böylece, Batılı devletler birer ezeli düşman olarak insandılaştırılıyor; bu söylem üretilirken ‘gâvur’ ifadesinin beraberinde getirdiği çağrışımlar düşmanlık algısını daha da kuvvetlendiriyor.

Bir hakaret olarak gâvur tartışması: ‘Gâvur İzmir’ örneği

Gündelik dilde ve medyada, ‘Müslüman Türk’ normunun makbul sınırlarını aştığı düşünülen İzmir halkına yönelik bir hakaret ifadesi olarak kullanılan ‘gâvur İzmir’, arka planında Müslüman olmayanın düşman, vatan haini olduğu algısını beraberinde taşıyor. ‘Gâvur İzmir’ söylemine yöneltilen eleştiriler ise, söylemin ardındaki bu yerleşik ve ayrımcı algının eleştirilmesinden ziyade söylemin hakaret anlamını yeniden inşa ediyor. Diğer bir deyişle, ‘gâvur İzmir’ söylemi, ‘gâvur’ kelimesi gayrimüslimleri ötekileştiren ve düşmanlaştıran bir söylem olduğu için değil; ‘Müslüman Türkiye’nin bir parçası olan İzmirliğin bu ifadeyle birlikte ‘yabancılaştırılmasından’ ve Müslüman olmamakla ilişkilendirilmesinden dolayı eleştiriliyor. Böylece, ‘gâvur İzmir’ ifadesinin Müslüman olmayan kimliklere yönelttiği tarihi ve ezeli düşmanlık algısı, bu söylemi eleştirenler tarafından da kabul görüyor ve ayrımcı bir refleksle yeniden inşa ediliyor.

10 Aralık 2016’da İstanbul, Beşiktaş’ta yaşanan patlama sonrası sosyal medyada “Neden İzmir’de patlama olmuyor”, “Yoksa gavur gavura rahat rahat yaşıyorlar mı” ifadelerini paylaşan E.Ş. isimli bir kullanıcı, özellikle sosyal medyada oldukça eleştirildi. Yazılı basında, İzmir Barosu’nun E.Ş. isimli kullanıcıya yönelik suç duyurusunda bulunması 17 Aralık 2016’da birçok gazete şu başlıklarla haberleştirdi: “‘İzmir’de neden patlama olmuyor’ ifadesi mahkemelik” (*Birgün*), “Baro hakareti yargıya taşıdı” (*Evrensel*), “‘Neden İzmir’de patlama olmuyor’ tweet’ine soruşturma” (*Milliyet*), “ÇİRKİN MESAJA SUÇ DUYURUSU” (*Posta*), “‘İzmir’de neden patlama yok’ paylaşımı için suç duyurusu” (*Sözcü*), “İzmir tweetine suç duyurusu” (*Vatan*).

İstanbul Barosu Başkanı Aydın Özcan yaptığı açıklamada, “İzmir’e ve İzmirlilere yapılan bu hakareti içimize sindirmemiz mümkün değildir. Kurtuluş Savaşı’nın ilk kurşununun atıldığı, Mustafa Kemal Atatürk’ün ‘bütün cihan işitsin ki efendiler, artık İzmir hiçbir kirli ayağın üzerine basamayacağı kutsal bir topraktır!’ diyerek onurlandırdığı güzel İzmir’in halkı, vatanın her karış toprağında yaşanan acıları yüreğinde hissetmektedir. Anadolu’da patlayan her bomba, katledilen her insanımız için ayrımsız acı duyan bir kentin insanlarına yönelik ayrımcılık kokan bu paylaşım bizi derinden yaralamıştır” sözleri yer aldı.

Özcan açıklamasında, resmi tarihten beslenen bir milliyetçilik anlatısıyla, İzmirli-lerin ne kadar ‘vatansever’ ve ‘vicdan’ sahibi olduğuna vurgu yapıyor; İzmirli-leri, *gâvur* söyleminin Müslüman olmayan kimlikleri ‘merhametsiz’ ve ‘düşman’ olarak işaretleyen iç içe geçmiş anlamlarının tam olarak karşısında konumlandırıyor. Böylece, Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasında vicdan, merhamet ve vatanseverlik gibi ‘millî’ addedilen duygular üzerinden kurulan karşıtlıklar yeniden üretiliyor; bu karşıtlık ise Müslüman olmayanları ahlakî anlamda eksik temsil ediyor.

İzmir’e hakaret sözü yargıya taşındı

İzmir Barosu, 10 Aralık’ta İstanbul’daki patlama sonrası sosyal medya üzerinden “Neden İzmir’de patlama olmuyor”, “Yoksa gavur gavura rahat rahat yaşıyorlar mı?” şeklinde paylaşımlarda bulunan kadın hakkında suç duyurusunda bulundu

İstanbul Beşiktaş’ta, terör örgütünün bombalı saldırısı sonucu 37’si polis 44 kişinin şehit olduğu olay sonrası sosyal medyadan E.Ş. isimli kadın “Neden İzmir’de patlama olmuyor” şeklinde paylaşımında bulunmuştu. Bu paylaşım ile ilgili İzmir Barosu suç duyurusunda bulundu.

İzmir Barosu’nun suç duyurusu dilekçesinde, “Türkiye Beşiktaş’ta gerçekleşen terör saldırısında şehitlerini henüz uğurlarken, birlik ve beraberlik içerisinde yaraların sarılması gereken günlerde, E.Ş. adında bir sosyal medya kullanıcısı açıkça halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmekte, aşağılamakta ve nefret suçu işlemektedir” denilerek, adı geçenin yaptığı paylaşımın TCK’nun 216. maddesinde ifade edilen “Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama” suçunun unsurlarını oluşturduğu ifade edildi.

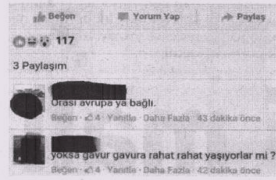
Şüphelinin ifadelerinin açıkça şiddet içerdiği belirtilen dilekçede, “Düşünce özgürlüğünün demokratik

toplumlardaki mutlak sınırı ise ‘şiddet’ tir. Bu ifadeler aynı zamanda kamu barışı açısından açık ve yakın bir tehlike oluşturmakta, şiddete doğrudan hedef gösterme amacı ve sonucu taşımaktadır” denilerek şüpheli hakkında soruşturma yürütülerek kamu davası açılması talep edildi.

‘İzmirli-ler adına şikayetçi olduk’

İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan konuya ilişkin yaptığı açıklamada, “İzmir’e ve İzmirli-lere yapılan bu hakareti içimize sindirmemiz mümkün değildir. Kurtuluş Savaşı’nın ilk kurşununun atıldığı, Mustafa Kemal Atatürk’ün ‘bütün cihan işitsin ki efendiler, artık İzmir hiçbir kirli ayağın üzerine basamayacağı kutsal bir topraktır!’ diyerek onurlandırdığı güzel İzmir’in halkı, vatanın her karış toprağında yaşanan acıları yüreğinde hissetmektedir. Anadolu’da patlayan her bomba, katledilen her insanımız

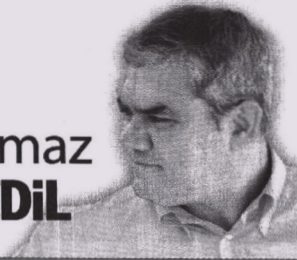
Neden hiç İzmir’de patlama olmuyor??

için ayrımsız acı duyan bir kentin insanlarına yönelik ayrımcılık kokan bu paylaşımı bizi derinden yaralamıştır ve Avukatlık Kanunu’nun barolara yüklediği “...hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak” hükmü gereğince İzmirli-ler adına şikayetçi olma gerekliliğimiz doğmuştur” dedi. İHA

İstanbul Barosu tarafından yapılan açıklamada olduğu gibi, bu konunun ele alındığı başka yazılarda da söz konusu paylaşım yalnızca İzmirliyle hakaret olarak ele alındı. Örneğin, 9 Nisan 2017 tarihli *Sözcü* gazetesinde yer alan köşe yazısında Yılmaz Özdil, 'gâvur İzmir' ifadesinin kullanılmasını, "Gavur İzmir denilen kavram bizim için hakaret değil, iltifattır, gavur İzmir kadar Müslüman olsunlar yeter" sözleriyle eleştirdi. Aynı şekilde Özdil, bu kavramın İzmir için kullanımına

Yılmaz
ÖZDİL

yozdil@sozcu.com.tr

Gavur İzmir'e irfan geleneği öyle mi?

Akp'nin diyanet işleri başkanı görmez efendi ne diyordu?

"İzmir'in farklı bir dindarlığı var, bu dindarlığın irfan geleneğine ihtiyacı var, öyle olduğu için irfan geleneğinden geçmiş birinin İzmir'e müftü olarak atanması tesadüf değil" diyordu.

★

Netice kardeşim?

★

İzmir müftüsü, tüm müftülük personeline, Tayyip Erdoğan'ın bugünkü mitingine katılma zorunluluğu getirdi.

Tüm personelin zorunlu tutulması yetmedi... "Eşinizi ve cemaatinizi de getirin" denildi. "Kaç kişiyle katılacağınızı ivedilikle bildirin" denildi.

★

Bu muydu irfan geleneği?

★

Muhterem İzmirliiler...

Allah, fikri hür vicdanı hür irfanı hür İzmirimizi bunların irfanından korusun.

Aminnn!

Gavur İzmir denilen kavram bizim için hakaret değil, iltifattır, gavur İzmir kadar müslüman olsunlar yeter.

Aminnn!

Allah bu memlekete politikayı camiye sokmayan, dini siyasete alet etmeyen din adamları nasip etsin.

Aminnn!

Bu coğrafyada Allah ile kul'un arasına giremedikleri her şehir, aslında biraz İzmir'dir. Kerameti kendinden menkul ruhbanların, İzmir'de Allah ile kul'un arasına girmesine müsaade etme yarabbim.

Aminnn!

★

Bu mübarek memleket, kuvayı milliyeci müftü Börekçizade'nin kefen parasıyla kuruldu. Bu memlekette bugün, hırsız imam sandıktan oy çalışırsa, kutsal kitabımız miting meydanlarında adeta parti broşürü gibi kullanılıyorsa, kandil mahyalarında milletvekili reklamı yapılıyorsa, camilerimiz seçim bürosu haline getirilmişse... Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk diyanet işleri başkanı Börekçizade'nin makamında oturan görmezgillere, akıl fikir, şuur nasip eyle yarabbim.

Aminnn!

★

Mustafa Kemal'in ilk ikametgah adresi, Atatürk Cumhuriyeti'nin kalesi, milli mücadelenin simgesi, dağlarında çiçekler açan şehrimizi gavur ilan ederler.

Milletvekillerimizi hapsederler.

Başkanımıza 400 sene isterler.

Ulaşamadıkları çığere murdar derler.

Durmak yok, anca giderler.

Aminnn!

getirdiği eleştiriyi, hakaret olduğu kabul edilen bu söylemin genel olarak kullanılmasından ziyade İzmirliyle hitaben kullanılmış olmasına yöneltiyor.

SİYASİ BİR PROPAGANDA ARACI OLARAK GÂVUR

Mart 2017’de, anayasa değişikliği referandumu öncesinde Almanya ve Hollanda hükümetlerinin, ülkelerinde yaşayan referandum seçmenine yönelik kampanyalara izin vermemeleri üzerine iki ülkeyle diplomatik krizler yaşandı. Almanya, Hollanda ve Türkiye hükümet temsilcilerinin açıklamaları neredeyse bir ay boyunca siyasi gündemin merkezindeydi. Geçmişten gelen düşmanlık söylemlerinin yeniden ortaya çıktığı bu dönemde, siyasilerin tartışma yaratan ifadeleri yazılı basında da sıklıkla yer buldu ve özellikle köşe yazarları tarafından yeniden üretildi.

GÂVUR TOPRAĞINDA ESİR OLAMAM

Cumhurbaşkanı Erdoğan, atv, aHaber ve CNN Türk ortak yayınında, üniversiteli gençlerin sorularını yanıtladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan 15 Temmuz gecesi yatla Yunan adalarına götürülme teklifini verdiği cevabı açıkladı: Vatanimde ölürüm, gâvur topraklarında esir olamam

OTEL sahibi arkadaşımız 15 Temmuz gecesi, "Benim hızlı bir yatım var. Buradan sizi yakın adalara götürebilirim," gibi bir teklif yaptı. Serkan bak dedim, benim vatan topraklarında ölmem varken, ben gidip gâvur topraklarında esir hayatı yaşamam.

12 DAKIKA NE GÖRÜSTÜN?

DARBE girişiminin yaşandığı gece Kılıçdaroğlu'na ait enteresan görüntüler ortaya çıktı. O esnada meğerse tankların önüne gelen ıslıklı araçta darbecilerle konuşuyorlar. 12 dakikalık bir telefon görüşmesi var, ne görüştün?

BATI'YI KUDURTAN BU

ESKİDEN hastalar, köpeklerin çektiği kızaklar üzerinde taşıyorlardı. Şimdi bizim helikopter ambulanslarımız var. Bu modern bir ülkenin yakaladığı hedefleri Batı'yı kıskandıran, kudurtan bu. MESUT ALTUN UN HABERİ 18 DE

TERÖRE SINIRLARIMIZDA BAYRAK SALLATMAYIZ

CUMHURBAŞKANI Erdoğan'ın da çekkolu kalabalığa çok çarpıcı mesajlar verdi. TERÖRİSTLER sınır bölgelerimizden çekilip her şehri kendi halkına bırakmazsa operasyonlar sürecek. ADI ister DEAS, ister PKK, PYD olsun, hiçbir terör örgütünün sınırımızın dibinde bayrak sallamasının vermez. 18 DE

FOTOĞRAF: İZMİR KÖRÜMÜ

HBR NEWS

Sabah, 12 Nisan 2017

Kılıçdaroğlu'na darbelerle 12 dakika ne konuştuklarını soran Erdoğan, 15 Temmuz gecesi yatla Yunan adalarına götürülme teklifine verdiği cevabı da açıkladı: Vatanımda ölürüm, gavur topraklarında esir olmam

Gavur toprağında ESİR OLMAM

CUMHURBAŞKANI Erdoğan, atv-aHaber ortak canlı yayınında gençlerin sorularını yanıtladı:

■ **NİYE KAÇTIN GİTTİN:** Yanınıza arkadaşlar geldi dediler ki, 11,5 gibi Kılıçdaroğlu VIP'den geldi ve bir yere gitti. Tabii biz bunları sonra öğreniyoruz. Şimdi çok daha enteresana görüntüler çıktı. O esnada meğrese tankların önüne gelen o ışıldaklı araçla darbelerle orada konuşuyorlar, görüşme yapıyorlar ve darbelerle ne konuştunuz, ne görüştünüz? 12 dakika telefon görüşmesi var, ne görüştün? 'Darbe olursa ilk defa tankların üzerine ben çıkarm' dedi bana. E peki bu ne perhiz, ne lahana tursusu. Niye kaçıp gittin? Hadi gelseydin ya orada bak on binlerce insan var. Sen de onların arasına karışsaydın. Dedim ya yalan bunda diz boyu.

■ **ESİR HAYATI YAŞAYAMAM:** Otel sahibi arkadaşımız, 'Benim hızlı bir

yatım var. Buradan sizi yakın adalara götürebilirim.' gibi bana bir teklif de yaptı. Dedim ki 'Serkan, bak' dedim; 'benim vatan topraklarında ölmem varken, ben gidip gavur topraklarında, orada esir hayatı yaşayamam.'

■ **18 MADDEYİ İNANIN BİLMİYOR:** Başbakanımız ile Sayın Bahçeli'nin mutabakatı, görevlendirdikleri arkadaşların yaptıkları güzel bir çalışma neticesinde bu 18 madde ile iş bağlandı ve 18 madde ile gönül arzu ederdi ki burada CHP de olsun ama olmadı. 18 madde ile şimdi milletin karşısına çıktık ve milletin karşısında bu anlatılıyor mu? Maalesef, anlatılmıyor. Zira bakıyorum ki ana muhalefetin başındaki zat bir defa 18 maddeyi okumamış, inanın bilmiyor. Öyle yanlış şeyler anlatıyor ki.

■ **BATT'YI KUDURTAN BU:** Eskiden

köpeklerin çektiği kızaklar üzerinde hastalar getiriliyordu. Şimdi biz paletli ambulanslarla dağlara turmanıyoruz kar kışta, hatta şimdi bizim helikopter ambulanslarımız var, jet ambulanslarımız var. Buralara böyle durup dururken gelmedik. Bunlar modern bir ülkenin hamdolsun yakalamış olduğu bir hedeftir. Türkiye şu anda bu hedefi yakalamıştır. Batıyı zaten kskandıran, Batıyı sinirlendiren, kusura bakmayın kudurtan bu.

■ **BU İŞİN TEK ADAMLIKLA ALAKASI YOK:** Bu süreçte Cumhurbaşkanı-Başbakan ikilemi ortadan kalkıyor. Sadece Cumhurbaşkanı olacak. Ama Cumhurbaşkanı'nın altında da bir, iki bilemedin üç kendisine başkan yardımcısı olacak ve bu başkan yardımcılarla yürüyecek. Yasama kendi görevini yapacak, yürütme olarak başkan daha güçlü olarak kendi görevini yapacak, yargı da görevini yapacak. Tek adamlık söz konusu değil. Bu düzenlemeyle yürütme güçlendiriliyor. Bu işin asla tek adamlıkla alakası yok.

Takvim, 12 Nisan 2017

Bunun yanı sıra, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından Yunanistan'a sığınan askerlerin iadesi üzerine iki ülke arasında yaşanan anlaşmazlıklar ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın referandum konuşmalarında darbe girişimi gecesi yaşadıklarına dair yorumları, yazılı basın gündem maddelerindendi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Benim vatan topraklarında ölmem varken, ben gidip gavur topraklarında, orada esir hayatı yaşayamam" sözleri, bazı gazeteler tarafından tırnak içine alınmadan, olumlanarak ve büyük puntolarla başlığa

çekildi. Erdoğan'ın bu sözlerinde görüldüğü gibi, toplumsal hafızada 'Müslüman olmayan', 'düşman', 'hain' ve 'merhametsiz' gibi iç içe geçmiş ve birbirini besleyen anlamlarla yüklü *gâvur* söylemi, referandum öncesi süreçte bir propaganda aracı haline geldi.

Hali hazırda içi doldurulmuş olan *gâvur* söylemi siyasi bir araç olarak kullanılırken, Müslüman olmayan kimliklerin doğrudan ya da dolaylı olarak hedef alınmadığı, siyasilerin Batılı devletlere yönelik eleştirilerinde 'zalim', 'merhametsiz' gibi anlamlarda kullandığı görüldü. Ancak bu durumun, kelimenin gayrimüslimleri ötekileştiren anlamını kuvvetlendirdiği söylenebilir. Bu ifade, Batılı devletler için kullanılırken beraberinde toplumsal bellekteki çağrışımları ve tarihsel bir arka planı da beraberinde getiriyor. Böylece, *gâvur* kavramı daha işler hale getiriliyor ve günlük hayattaki bağlamından tamamen koparılmadan kullanım alanı genişletiliyor.

Bu anlamda değerlendirilebilecek örneklerden biri olan, AKP Milletvekili Hüseyin Çakmak'ın sosyal medya hesabından paylaştığı ve kısa sürede referandum propagandalarında sıkça kullanılmaya başlanan 'gâvura vurur gibi' ifadesi, yazılı basında da kullanıldı. *Milat* gazetesi yazarı Ahmet Zeki Gayberi, 31 Mart 2017'de tarihli "'Gâvur'a vurur gibi!'" başlıklı köşe yazısında, Avrupa Birliği'nin 60. yılında Vatikan'da Papa ile çekilen fotoğrafı kastederek, "Avrupa hızla çürümeye başladığını gördüğü için Papa'sının yanına koştu. Çünkü yaşadıkları bu ağır medeniyet

'AVRUPA' bir zihniyettir. Kilisenin bin yıllık engizisyonuna, skolastik düşünceye tepkidir. "Avrupa Birliği" fikri, Fransız aydınlanma-sıyla birlikte kilisenin yerine pozitivizmi, dinin yerine aklı koyan seküler düşünce-nin ütopyasıdır.

Bin yıl, Batılı insanın kafasını huralelerle dolduran, Hıristiyanlığı içini boşaltan, cen-netten arsa satan, kadınları, yaşlıları, engelli insanları "ucube", "içine şeytan kaçmış" diye diri diri yakan Kiliseyi hayattan tamen kovmanın adidir sekularizasyon!

Batı, "laikliği" de bizim anlamadığımız manada "Din ile devletin ayrışması" olarak okumaz. Dinî, hayatın dışında tutmanın tanımı olarak görür.

***

Fakat bu 'seküler-laik' AB lileri geçin hafta Vatikan'a giderek AB'nin 60. Yılında Papa'nın karşısında el pençe divan durdular. Laik gelişmiş gerçekten 'el-pençe'!

Çünkü Avrupa Birliği dağılmak üzere. Hızla çöküşe sürülüyor. 'Evrensel kriterler' diye dünyaya sattıkları tüm değerleri kendileri çöniyor. 'Kurtar bizi Papa' diyorlar ama nafile...

Bir 'mülteci' çocuk bile AB'nin insanî değerlere gerçek bakışını ortaya çıkarıyor. Mülteciler yatmasın diye Paris'te köprü altına kayalar döşüyorlar.

Avrupa'nın göbeğinde Cumhurbaşkanını Erdoğan'ın kafasına silah dayamış reni

'Gâvur'a vurur gibi!'

YORUMLU-YORUM

gayberia@yahoo.com

Ahmet Zeki
GAYBERİ

olan ve üzerinde "Erdoğan'ı öldürün" yazılı pankarta ses çıkarmıyorlar. (Ayasının Türkiye'de yaşadığını düşünün. Mesela Merkel'in kafasına silah dayalı bir pankart açıl-saydı Avrupa ne derdi?)

***

Avrupa hızla çürümeye başladığını gördüğü için Papa'sının yanına koştu. Çünkü yaşadıkları bu ağır medeniyet krizini, insanî çöküşü din sosuna bula-madan insanlara umut dağıtmayacakları görmüdüler.

Liderlere bakıyorsunuz içinde Sosyalist, ateist, agnostik, deist, anarşist, yeşil-kazlı kaifi miktarda var. İnanıldıklarından değil AB'nin çöküşünü frenleyemedikle-

rinden "Papa bize taziyet ver" diye iniyorlar adeta.

Çünkü Avrupa'nın "düşen maske-si"nin altında yatan gerçekler çok daha acıklı:

■ Irkçılık, yabancı ve İslam düş-manlığı tüm birlik ülkelerinde yükselişte.

■ Seçmenlerin çoğu, Haçlı seferleri düzenledikleri günleri, Nazi dönemlerini 'özlemle-haretle' anıyor.

■ AB'nin 'Üst akıl', İngiltere bile 'Brexit'le birlikten ayrıldı.

■ Mülteci akını bir türlü durdu-ramıyorlar. Sokaktaki her mülteci Avrupa insanının her geçen gün daha fazla kimyasını bozuyor.

■ Sykes-Picot düzeni olarak Ortado-ğ'da kurdukları sistem çatırıyor.

■ Birliğe aldıkları üye ülkeler yaşlılık-tan 'ölmek' üzere. Dinimiz sifir.

■ Sömürgeleştirildikleri ülkelere gelen 'sıcak ve kanlı para' tükeniyor.

■ Maddi refah standartlarını sabitlemeyi beceremiyorlar.

■ Yeni sömürgeleştirilecek mekanlara hemen ABD ve Rusya damlıyor. Orneğin Suriye'de, Irak'ta, Afrika'da yoklar.

■ Yunanistan başta olmak üzere üye ül-

kelerin çoğu sifiri tüketmiş, ekonomik olarak batık vaziyette. Almanya yüz milyarla-ca Euro'yu daha ne kadar bu ülkelere verebilir?

***

Avrupalı liderlerin farkında olduğu tüm bu 'karamsarlık' tablosuna bir de Türkiye'nin 100 yıl sonra giriştiği "bağımsızlık" müca-delesini ekleyin.

Üstüne üstlük, Türkiye Batı yöringe-sinden çıkmak üzere. 'Elsen kayması'ndan bahsetmiyorum. Bu da bir algal çarpıtma. Elseni kayan, şanzımanı dağılan, rotası şaşan Avrupa çünkü.

Bizim sözde liberaller ve FETÖ'cüler yıllarca ne diyorlar? "AB'ye giresek darbe-ler dönmeye biter" diyorlar.

15 Temmuz'un ardından FETÖ'nün AB'leriyle birlikte bizzat darbeye kalkıştığını gördük. AB ülkelerinin tüm darbecileri ku-caklayıp sarmaladığını gördük. Darbe ba-şanlı olamıyınca da FETÖ'cü hainlerin tüm AB'leri zıvanadan çıkı. Meşale bu.

Artık onların her emrine "Buyurun" diye koşan bir Türkiye yok ve 16 Ni-san'dan sonra da yıllardır kurdukları bu "hiyerarşinin" tamamen son bula-çığını iyi biliyorlar.

Bir gurubçümüz internete yurtdışında "Evet" mührünü kullanırken fotoğrafını paylaşmış ve altına şöyle yazmış: "Gâvura vurur gibi vurduğum mührü!"

Dolayısıyla ne yapıyoruz? 'Gâvura vurur gibi vuruyoruz' 'Evet' mührünü...

Milat, Ahmet Zeki Gayberi, 31 Mart 2017

krizini, insani çöküşü din sosuna bulamadan insanlara umut dağıtamayacaklarını gördüler” iddiasında bulunuyor ve AB ülkelerinin darbecileri desteklediğini ileri sürüyor. Gayberi yazısını, “Bir gurbetçimiz internete yurtdışında “Evet” mührünü kullanırken fotoğrafını paylaşmış ve altına şöyle yazmış; ‘Gâvura vurur gibi vurdum mührü!’ Dolayısıyla ne yapıyoruz ‘Gâvur’a vurur gibi vuruyoruz ‘Evet’ mührünü...” sözleriyle sonlandırıyor.

Gayberi, Avrupa Birliği ülkelerine yönelik kullandığı ‘gâvura vurur gibi’ ifadesini siyasi bir propaganda aracı olarak kullanırken, doğrudan Türkiye’deki gayrimüslimlerin de hedef alınabileceği bir bağlam kurmuyor ya da Batılı devletleri, dinî kimliklerini vurgulayarak Müslümanlığın karşısında bir tehdit olarak konumlandırmıyor. Bu nedenle, bu yazıda ‘gâvur’ ifadesinin ‘merhametsiz, acımasız’ anlamlarında kullanıldığı düşünülebilir. Ancak ideolojilerin inşasında bir araç olarak kullanılan söylem, bağlamından ayrı düşünülemez ve bu bağlam tarihsel ve sosyolojik bir arka plandan koparılamaz. Daha önce de değinildiği gibi, ‘gâvur’ kelimesi tarihsel ve sosyolojik birçok ilişkiye referans veren bir söylemdir ve kullanım amacı ya da şekli ne olursa olsun okuyan kişide birden fazla çağrışım yaratır.

Dolayısıyla, ülkeler arası siyasi ve diplomatik ilişkilerin ele alındığı durumlarda sıfat anlamlarıyla kullanılsa bile ‘gâvur’ ifadesinin kullanımı, toplumsal bellekteki çağrışımlarından koparılamayacak bir kavramın yeniden ortaya çıkmasına ve yaygınlaşmasına neden olur. Bu raporun bulgularından biri olarak gözlemlendiği gibi, bu söylemin referandum öncesi süreçte bir propaganda aracı haline gelmesi, ‘gâvur’ ifadesinin kullanımının hem sosyal hem de yazılı basında artmasına neden oldu ve diğer anlamların bilinçdışında yeniden ortaya çıkmasına uygun bir ortam hazırladı.

GÂVUR SÖYLEMİNE YÖNELİK ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR

İncelenen dönemde, *gâvur* kelimesinin kullanımına yönelik eleştirel bir söylem geliştirilen haber ve köşe yazılarında, söylemin kullanımı, temelde iki gündem maddesi üzerinden tartışıldı: 2 Aralık 2016’da Numan Kurtulmuş’un Kastamonu’da bir toplantıda yaptığı açıklama ve 16 Nisan 2017 anayasa değişikliği referandumu öncesi toplumu kutuplaştıran söylemler.

Numan Kurtulmuş’un kamuoyunda bir süre tartışılan ve tepki çeken sözleri, *Hürriyet* gazetesi köşe yazarı Ahmet Hakan tarafından 5 Aralık 2016 tarihli, ‘Ama bu yaptığınız nefret suçuna girer Numan Bey’ başlıklı yazısında, “Despota despot

Ama bu yaptığınız nefret suçuna girer Numan Bey

NUMAN Bey!

Demişsiniz ki:

- Bizim için bağımsızlık gâvura gâvur demektir.
- Gâvur gayrimüslime verilen bir isim değildir bizim lûgatimizde.
- Bizim lûgatimizde gâvur despota, zalime, emperyaliste verilen bir isimdir.

★

İyi de Numan Bey...

- TDK sözlüğünü açtığımızda... Orada "gâvur" için en başta şunun yazdığını gördünüz:

Ahmet HAKAN

ahmethakan@hurriyet.com.tr

"Müslüman olmayan kimse, özellikle Hıristiyan, dinsel inancı olmayan kimse..."

★

Ayrıca... Gayrimüslim vatandaşlarına

yönelik ayrımcılığa son vermek için "gâvur" gibi tabirlerin kullanılmasını yasak etmişti o pek sevdiğiniz Osmanlı.

★

Ve yine ayrıca...

Madem "gâvur" demek "despot" demek, "zalim" demek... O halde neden siz ve arkadaşlarınız... Müslüman ve doğru despot ve zalimler için bir kez olsun...

"Gâvur" demediniz ve demiyorsunuz? ★

■ Despota **despot** diyebilirsiniz.

■ Zalime **zalim** diyebilirsiniz. ■ Emperyaliste **emperyalist** diyebilirsiniz.

Ne diye "gâvur" diyerek...

Aramızda zaten bir avuç kalmış gayrimüslim azınlığı aşığılamaya, "öteki" olarak bildiklerinizi şeytanlaştırmaya, başka din mensuplarına karşı bu denli vicdansızlaşmaya, ahaliyi böyle popülist lûgat çarpıtmalarıyla yabancıya karşı kıskırtmaya ve nefret suçu işlemeye... Kalkışıyorsunuz ki?

Hürriyet, Ahmet Hakan, 5 Aralık 2016

diyebilirsiniz. Zalime zalim diyebilirsiniz. Emperyaliste emperyalist diyebilirsiniz" sözleriyle, bu raporun cevap aramaya çalıştığı temel bir noktaya parmak basıyor. "Ne diye 'gâvur' diyerek... Aramızda zaten bir avuç kalmış gayrimüslim azınlığı aşığılamaya, 'öteki' olarak bildiklerinizi şeytanlaştırmaya, başka din mensuplarına karşı bu denli vicdansızlaşmaya, ahaliyi böyle popülist lûgat çarpıtmalarıyla yabancıya karşı kıskırtmaya ve nefret suçu işlemeye... Kalkışıyorsunuz ki?" sözleriyle, 'gâvur' kelimesinin kullanımını gayrimüslimleri ötekileştirdiği, onlara yönelen nefreti ve önyargıyı kıskırttığı için eleştiriyor.

6 Aralık 2016'da Oral Çalışlar'ın *Posta* gazetesine yazdığı, "'Gavur' sözcüğünü 'ecdadımız' yasaklamıştı" başlıklı köşe yazısında, "Bizim lûgatimizde Kurtulmuş'un dediği gibi 'insanlara zulüm edene' değil, Müslüman olmayanlara, 'ötekileştirilenlere' gavur denir. Osmanlı İmparatorluğu, bu nedenle 'gavur' sözcüğünü farklı din ve inançtan yurttaşlarını aşığılamak amacıyla kullanıldığı için bir fermanla yasaklamıştı (İslahat Fermanı 1856)" sözleriyle, kelimenin toplumsal ve tarihsel arka planını da göstererek 'gâvur' sözcüğünün bu bağlamdan kopuk ele alınamayacağını ifade ediyor. Aynı zamanda, "Sorunu dinle açıklamak" alt başlıklı kısımda, "Burada sorun, Batı'nın Türkiye üzerindeki emperyalist siyasetlerini eleştirirken, bunu dinî kavramlarla açıklamaya çalışmak, çatışmayı bir dinler çatışması gibi anlamaktır" sözleriyle, Batılı devletlere getirilen eleştirilerde dinin bir araç olarak kullanılmasının yaratacağı toplumsal kutuplaşmaya ve bu söylemden doğabilecek tehlikelere işaret ediyor.

ORAL ÇALIŞLAR

oral.calislar@posta.com.tr

'Gavur' sözcüğünü 'ecadımız' yasaklamıştı

Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, "bağımsızlıkçı Yeni Türkiye" projesini anlatırken şaşırtıcı ifadeler kullandı: "Yeni Türkiye tarihiyle, kültürüyle barıştığında neyi görüyoruz? (...) 'Türkiye Müslümanlığı' dediğimiz, bugünlere kadar gelmiş olan bu büyük medeniyetin en temel özelliklerinden birisi gavura 'gavur' diyerek gavurun karşısına dikilebilmektir. (...) Çanakkale'de yoksa direnemezdik. Gavur, gayri müslime verilen isim değildir, bizim lügatımızda. Bizim lügatımızda gavur despota, zalime, insanlara karşı zulüm edene, emperyaliste verilen isimdir."

Kurtulmuş, deneyimli bir siyasetçi ve de akademisyendir. Kullandığı sözcüklerin ve ifadelerin ne anlama geldiğini bilmesi gerekir.

Bizim lügatımızda Kurtulmuş'un dediği gibi "insanlara zulüm edene" değil, Müslüman olmayanlara, "ötekileştirilenlere" gavur denir. Osmanlı İmparatorluğu, bu nedenle "gavur" sözcüğünü farklı din ve inançtan yurttaşlarını aşağılamak amacıyla kullanıldığı için bir fermanla yasaklamıştı (Islahat Fermanı 1856).

Numan Kurtulmuş da bilir ki, Osmanlı hanedanının, yani ceddimizin kadınlarının tamamına yakını,

"gavur"dur, yani Müslüman değildir. Bir kısmı sonradan Müslümanlığı kabul etmiş, bir kısmı ömrü boyunca asıl dinine sadık kalarak, "gavur" olarak yaşamış ve öyle ölmüştür.

Sorunu dinle açıklamak

Burada sorun, Batı'nın Türkiye üzerindeki emperyalist siyasetlerini eleştirirken, bunu dini kavramlarla açıklamaya çalışmak, çatışmayı bir dinler çatışması gibi anlamaktır.

Batı ile Türkiye arasındaki sorunları, din üzerinden anlamak ve anlatmak yeterli olmadığı gibi sorunludur. Çünkü Batı ile dünyanın geri kalanı arasındaki sorunlar, birbir boyutu olan karmaşık sorunlardır. Din bunlardan bir tanesidir, hatta sorunların içinde hiç yer almayabilir.

Nitekim Ortadoğu'da, emperyalizmle sorunların yanında Müslümanlar arası sorunların da ne kadar etkili olduğunu görüyoruz. İran, Mısır, Suriye, Suudi Arabistan, Müslümanların egemen olduğu ülkeler değil mi? IŞİD, El-Kaide kendisini Müslüman olarak tanımlamıyor mu?

Bir başka gerçek, bu ülkede yani Türkiye'de Müslüman olmayan, Sünni olmayan, Hanefi olmayan çok sayıda yurttaş bulunuyor.

Sonuç olarak Kurtulmuş da bilir ki, hepimizin belirgin özelliği insan olmamızdır. Yurttaş olmamızdır. Rum'uyla, Yahudi'siyle, Kürt'üyle, Türk'üyle, Sünni'siyle, Alevi'siyle insan. Aynmları bazılarımızı "ötekileştirerek" yapmak, yanlıştır kabul edilemez.

Bu zihniyetten, gerçek bir bağımsızlık da çıkmaz.

Ötesini söylemeye dilim varmıyor. Yakından tanıdığım Kurtulmuş'a yakıştıramadım.

Son olarak, referandum öncesi süreçte “hayır” oyu kullanacak olan seçmenlere yönelik “gâvur, kafir, terörist” gibi ithamların eleştirildiği köşe yazıları da yazılı basında yer aldı. Örneğin Fatih Yaşlı, 29 Mart 2017’de *Birgün* gazetesinde kaleme aldığı yazısında, “Her şeyden önce söylememiz gerekiyor ki, yazarımız, bilinçaltını -bilincini aslında- çok açık bir şekilde ortaya seriyor ve Osmanlı döneminde yaşayan ve ‘cizye’ adı verilen kelle vergisini ödemeleri karşılığında canları bağışlanan ‘gavur’larla ‘Hayır’ diyenler arasında bir özdeşlik kuruyor. Demek ki, ‘Evet’ demeyenler Müslüman kategorisine dâhil olmuyor, Müslümanlığını kanıtlamanın yolu, bir siyasi partinin yapmış olduğu anayasal bir düzenlemeye onay vermekten geçiyor, demek ki bu ülkede kimin Müslüman olup olmadığına bir lider, bir parti ve onun fetvacıları, ulema takımı, kalemleri, adamları karar veriyor” sözleriyle *Yeni Şafak* gazetesi yazar Hayrettin Karaman’ı eleştiriyor. Yaşlı, referandum öncesi süreçte hakim olan bu söylemin, eşit yurttaşlık anlayışı taşımayan ve toplumun bir kesimini “varlığına tahammül edilenler” veya “düşman” olarak kategorilendirerek siyasal alanın dışında tutan bir karakter taşıdığını ifade ediyor.

Fatih Yaşlı

fatihyasli@birgun.net

Hayır'cuları katletmek caiz midir hocam?

Bir yerlerde ve birileri tarafından sorulmuş olsa gerek ki, "yeni-Osmanlı'nın Şeyhülislam'ı" payesini rahatlıkla verebileceğimiz Hayrettin Karaman Hocaefendi Hazretleri, Yeni Şafak'taki köşesinde tevccüh buyurarak ve olanca alicenaplığıyla bu soruyu şöyle cevaplandırdı:

"Müslümanlar Yahudilere, Hristiyanlara ve diğer din mensuplarına aralarında, kendi toplumlarında yaşama hakkı tanıdıklarına, onlarla 'iyilik ve adalet çerçevesinde' ilişkiler kurduklarına göre kendi insanlarından olup zaman içinde değerlerine, öz medeniyet ve kültürüne yabancılaşmış parçalarına bunu tanımayacaklar mı? Elbette tanıyacaktırlar. Referandum sürecinde 'Hayır' cephesinde yer alan insanların büyük çoğunluğu işte bu '...yabancılaşmış parçamızdan' oluşuyor. Biz bu parça ile fikirde ve fiilde derin ayrılıklarımıza rağmen müşteregimizin azamisini temel kılarak birlikte, barış içinde yaşamak durumundayız."

Fetva açık: "Hayır'cuların katli vacip değildir, tıpkı Osmanlı'nın gayrimüslimlere yaptığı gibi, onlarla bir arada yaşamayı, onlara tahammül etmeyi, onlara hoşgörü göstermeyi öğrenmeliyiz."

Ne kadar hümanist ve demokratça bir tavır gibi görünüyor öyle değil mi? Değil! Bilakis bu cümleler, demokrasi nedir, yurttaşlık nedir, bir arada yaşamak nedir, İslamcılar neden demokrat olamazlar, İslami bir rejimde yurttaşlık neden mümkün olamaz, sorularının yanıtını açık bir şekilde, net bir şekilde veriyor.

Her şeyden önce söylememiz gerekiyor ki, yazarmız, bilinçaltını -bilincini aslında- çok açık bir şekilde ortaya seriyor ve Osmanlı döneminde yaşayan ve "cizye" adı verilen kelle vergisini ödemeleri karşılığında canları bağışlanan "gavur"larla "Hayır" diyenler arasında bir özdeşlik kuruyor. Demek ki, "Evet" demeyenler Müslüman kategorisine dâhil olmuyor, Müslümanlığını kanıtlanmanın yolu, bir siyasi partinin yapmış olduğu anayasa bir düzenlemeye onay vermekten geçiyor, demek ki bu ülkede kimin Müslüman olup olmadığına bir lider, bir parti ve onun fetvacıları, ulema takımı, kalemleri, adamları karar veriyor.

Güzel, buradan yola çıkarak şunu söyleyebiliriz: Yeni-Osmanlılık denen zihniyet, basitçe sınırların ötesindeki birtakım emperyal arayışlara işaret etmiyor, toplumsal yaşama nasıl düzenleneceğine dair bir tahayyülü de yansıtıyor. Şöyle ki, nasıl Osmanlı'da toplumsal hiyerarşinin temelinde din varsa ve en üstte "millet-i hâkime" olarak Müslümanlar yer alıyorsa, yeni-Osmanlı'da da benzer bir şekilde, en tepede Müslümanlar yer alıyor; ancak "küçük" bir farkla, yeni-Osmanlı'da Müslüman olmanın ve dolayısıyla "millet"ten sayılmanın esas kriterini iktidar partisine oy vermek teşkil ediyor.

Bunu yapmadığınız anda, dinin ve dolayısıyla "millet"i dışına düşüyor, varlığına tahammül edilmesi gereken "öteki"ler konumuna yerleştiriliyorsunuz. O "ötekiler" ise hayli geniş bir toplandan oluşuyor: Cumhuriyetçiler, muhalif Kürtler, Aleviler, sosyalistler, LGBTİ bireyler, örgütlenen, mücadele eden işçiler, kadınlar, gençler... İşte tam da bu noktada "öteki"leştirme ile "düşmanlaştırma" arasındaki ince çizgi, faşizan bir rejimin doğasına gayet uygun bir şekilde aşıyor ve milletten sayılmayanların, "devlet ve millet düşmanı" kategorisine dâhil edilmesiyse birlikte toplumun en az yansına kolaylıkla "terörist" damgası vurulabiliyor.

Ötekileştirmeden düşman ilanına uzanan bu sürecin sonunda, "millet"e dâhil edilmeyenlerin iradesinin de "milli irade" olarak kabul edilmediğini görüyoruz. Sandığa gidip iktidar partisine oy vermediğinizde "millet"ten sayılmadığınız, "yabancılaşmış

parça" kabul edildiğiniz gibi, sandığa vantsittünüz irade de "milli" sayılmıyor, ülkeyi bölmeye, devleti yıkmaya çalışan unsurlarla yan yana gelmiş, dış mihraklara hizmet etmiş oluyorsunuz. Sandıktan iktidar partisini aleyhine bir sonuç çıktığında ise, örneğin 7 Haziran seçimlerinde görüldüğü üzere, bu sonuç milli kabul edilmiyor, milli irade tecelli etmemiş oluyor ve en kısa zamanda tekrar seçime gidiliyor.

Peki, buradan modern anlamda yurttaşlığın ya da demokrasinin çıkması mümkün mü? Elbette ki değil. Eşit hak ve ödevlere sahip bireylerden yani yurttaşlardan oluşan bir toplum modeli yerine, iktidara biat ve din üzerinden inşa edilen bir hiyerarşik yapı ile karşı karşıyayız ki, bu modern-öncesi zamanlara ait bir zihniyetin yansıması olduğu için dibine kadar gerici bir karakter taşıyor. Eşit yurttaşlığın olmadığı ve toplumun bir bölümünün "varlığına tahammül edilmiyor" ve hatta "düşman" kategorisine yerleştirilerek siyasi alanın dışında tutulmak istendiği bir rejimin ise demokrasiyle uzaktan yakından alakası bulunmuyor.

16 Nisan'da "Hayır" demek, gericiğin ve faşizan bir rejim arzusunun karşısına eşit yurttaşlık esasına dayalı bir demokrasi talebiyle çıkmak, ötekileştirme ve düşmanlaştırma üzerinden sergilenen bu pespaye mûsamereye "dur" demek anlamına geliyor. Kıymeti kendinden menkul şeyhlerin, hayatlarımız üzerine fetva veremeyecekleri, ahkâm kesemeyecekleri bir ülke için 16 Nisan'da da, sonrasında da "Hayır" demek gerekiyor.

SONUÇ

Bu raporda, 'gâvur' kelimesine atfedilen farklı anlamların birbirinden bağımsız düşünülemediği ve yazılı basında bu söylemin Müslüman olmayan kimliklerin merhametsizlik, zalimlik ve düşmanlıkla ilişkilendirildiği bir bağlamda nasıl kullanıldığı incelendi. 'Gâvur' ifadesinin kullanımının, gerek gündelik hayatta gerekse medyada, Türkiye'de yaşayan gayrimüslimleri toplumun dışına iterek nasıl yalnızlaştırdığı ve hassas bir konuma yerleştirdiği gözler önüne serilmeye çalışıldı.

Gâvur söylemi üzerine yapılan tartışmalarda sıkça karşılaşıldığı üzere, kelimeyi kullanan siyasetçiler ve kamuya mal olmuş kişiler, kelimenin Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer aldığı şekilde, 'merhametsiz, acımasız' ve 'Müslüman olmayanlar' anlamlarının birbirinden bağımsız olduğu ve Müslüman olmayan kimliklerin hedef alınmadığını ileri sürüyor. Ancak kelimenin toplumsal bellekteki çağrışımlarına bakıldığında, 'gâvur' kelimesine atfedilen farklı anlamların iç içe geçtiği, tarihsel ve sosyal bir süreçte birbirlerinden beslenerek kurgulandığı ve kelimenin, çoğu zaman bütün anlamları kapsayacak şekilde kullanıldığı görülüyor.

Bu anlamda, söylemin tarihsel ve sosyal arka planı ve etimolojik anlamlarını inceleyen Arus Yumul, 'gâvur' ifadesinin yalnızca betimleyici bir kavram olarak kullanılamayacağını, kavramın kendi başına Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasında ahlakî bir karşıtlık yarattığını ve bu karşıtlıkta Müslüman olmayanların ahlakî ve insani değerlerin eksikliğini temsil ettiğini ifade etti.

Raporun yazılı basın analizinin birinci bölümünde, *gâvur* söyleminin, gündemden bağımsız olarak, dinî referanslara ve tarihten gelen bir düşmanlık algısına dayandırılarak nasıl bir bağlamda inşa edildiği analiz edildi. Öncelikle, 'gâvur' ifadesinin toplumsal bellekteki çağrışımlarından yararlanılarak gayrimüslimler doğrudan düşmanlaştırılıyor; tarihsel olaylara referans verilerek 'Batı'nın maşası' ve 'içimizdeki düşmanlar' olarak lanse ediliyorlar. Diğer yandan, 'Batılı' veya Avrupalı devletlerin hedef alındığı yazılarda, diplomatik ve siyasi krizler Batı'nın Müslüman olmamasıyla ilişkilendiriliyor; 'Müslüman Türkiye'nin karşısında 'Hi-

ristiyan/Yahudi Batı' ikiliği yaratılıyor. Son olarak ise, 'gâvur İzmir' örneğinde incelendiği üzere, söylemin bir hakaret olarak kullanıldığı durumlarda, yöneltilen eleştiriler bizzat ayrımcı refleksler barındırdığı için Müslüman olmayanları ötekileştiren ve düşmanlaştıran algı yeniden üretiliyor.

İkinci bölümde, referandum sürecinde siyasi bir propaganda aracı olarak 'gâvur' ifadesinin hangi bağlamlarda kullanıldığı tartışıldı. *Gâvur* söylemi siyasetçiler ve kamuya mal olmuş kişiler tarafından bir siyasi araç olarak kullanılırken, Batılı devletlere yöneltilen eleştirilerde 'zalim', 'merhametsiz' gibi anlamlarda kullanıldığı görüldü. Ancak bu kullanım, kelimenin Müslüman olmayanları ötekileştiren anlamını kuvvetlendiriyor. 'Gâvur' ifadesi Batılı devletlere yönelik bir sıfat olarak kullanılsa bile, bu söyleme toplumsal bellekte yer etmiş olumsuz çağrışımlar ve tarihsel bir arka plan eşlik ediyor.

Bu rapor, *gâvur* söyleminin yalnızca yazılı basında yer alma biçimiyle ilgilendi ancak gündelik dilde, sinemada, edebiyatta ve daha birçok alanda, söylemin gayrimüslimlere yüklediği olumsuz atıfların ve çağrışımların sorgulanmadan kabul gördüğünü ve yaygınlaştırıldığını görüyoruz. Bu anlamda, 'gâvur' ifadesinin kullanımını tartışmaya açan bu raporun, daha bütünlüklü ve kapsayıcı çalışmalara önayak olmasını umut ediyor, 'gâvur' ve benzeri ötekileştirici sözcüklerden arınmış bütünlendirici ve toplumsal diyalogu destekleyici bir dilin tesis edilmesine katkı sunmasını diliyoruz.

**MEDYADA
SURİYELİ
MÜLTECİLERE
YÖNELİK
AYRIMCILIK**

**YANLIŞ
BİLGİLENDİRME
VE ÇARPITMA**

GİRİŞ

2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle ülkelerinden göç etmek zorunda kalan Suriyeli mültecilere yönelik önyargılar, ötekileştirme ve ayrımcılık, Türkiye’de kalış sürelerinin de uzamasıyla, giderek artıyor. Mültecilerin toplumdan dışlanmasına neden olan olumsuz algıların ve ayrımcı pratiklerin kamuoyunda yaygınlaşmasının, başka toplumsal etkenlerle beraber, medyada oluşturulan olumsuz ‘Suriyeli’ imgesiyle de yakından ilişkili olduğu, farklı kurum ve kişilerin yaptığı araştırmalarda ortaya kondu.³⁰ Suriyelilere yönelik nefret söyleminin, ayrımcı kanıların ve hatta şiddet eylemlerinin giderek arttığı bir dönemde hazırlanan bu raporda ise Suriyeli mültecilerle ilgili haberlerde çarpıtmanın, iddiaların ve yanlış bilgilendirmenin, onlara yönelik ayrımcılığı nasıl tetiklediği ve yaygınlaştırdığı analiz ediliyor.

Bu rapor hazırlanırken, ‘Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi’ projesi kapsamında yapılan yazılı basın taramaları aracılığıyla elde edilen veriler ve tespitlerden yola çıkıldı. Bu taramalar esnasında, Suriyelileri hedef alan söylemlerin önemli bir kısmının yanlış ve/veya eksik bilgilendirmeler, bağlamından koparmış ifadeler, dayanaktan yoksun iddialar ve çarpıtmalar içerdiği gözlemlendi. Bu doğrultuda, çalışma kapsamında öncelikle, Suriyelilere yönelik ayrımcı söylemin yaygınlaşmasında etkili olan bu tür içeriklerin yoğunlaştığı bağlamlar tespit edilerek “vatandaşlık”, “ekonomi”, “aile hayatı”, “eğitim” ve “suç” konu başlıkları altında kategorize edildi. Ardından, 2017 yılında yayımlanan ulusal ve yerel gazetelerde bu konuları ele alan haber ve köşe yazıları tarandı. Ayrıca raporda konu edilen çarpıtmaların ve yanlış bilgilendirmelerin sosyal medyada çok daha fazla ve hızlı yaygınlaştığı göz önünde bulundurularak, 2017 yılına ait sosyal medya paylaşımlarından çarpıcı örnekler de raporun kapsamına dahil edildi.

30 örn. bkz. Ülkü Doğanay ve Hatice Çoban Keneş, “Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gereçlerinin İnşası”, *Mülkiye Dergisi*, 40/1 (2016), s. 143-184; Hakan Ataman, “YAZILI BASINDA AYRIMCI SÖYLEM SURİYELİ MÜLTECİLER”, *Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil Eylül-Aralık 2014 Raporu* içinde, (Hrant Dink Vakfı, 2015), s. 61-105; Hatice Çoban Keneş, “Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı”, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15/2 (2016), 253-280; Veli Boztepe, “Televizyon Haberlerinde Suriyeli Mültecilerin Temsili”, *ilef dergisi*, 4/1 (2017), s. 91-122.

Rapor, mültecilik ve göç alanında çalışmalar yapan Şenay Özden'in, Suriyelilerin yasal statüsüne, Suriyeli mültecilere yönelik 'misafir' söylemine ve bu söylemin mülteciliğe hak temelli yaklaşımı engellemesine değindiği yazıyla başlıyor. Ardından, mültecilerin varlığının bir sorun olarak sunulduğu ve ayrımcı yargıları yaygınlaştıran haberlerin taşıdığı temel özellikler özetleniyor. Sonrasında, farklı yöntemler ile çarpıtılmış bir 'Suriyeli' algısı oluşturan örnekler, üç bölüm altında analiz ediliyor. İlk olarak, kamuoyunu etkileme gücü olan siyasi figürlerin, Suriyelileri bir propaganda aracı olarak kullandığı ve iddia niteliğindeki açıklamalarının medyada yeniden üretildiği metinler analiz ediliyor. İkinci bölümde, toplumsal ve ekonomik sorunların esas nedenlerini görünmez kılarak, mültecileri bu sorunların kaynağı olarak işaretleyen haberler inceleniyor. Üçüncü bölümde ise, adli haberlerde, tekrarlayan bir şekilde Suriyeli kimliğinin suç ile ilişkilendirilmesiyle yaratılan 'korku' atmosferinde medyanın oynadığı rol tartışmaya açılıyor. Rapor, hak odaklı haber örneklerinin incelenmesinin ardından, sonuç ve değerlendirme bölümüyle noktalanıyor.

'MİSAFİR' SÖYLEMİ GÖLGESİNDE SURİYELİ MÜLTECİLER

Şenay Özden

“Biz Türkiye’de misafiriz. Bizi koruyan kanunlar yok burada. O yüzden bir sorunuz olduğu zaman polise ya da avukata gitmeyiz. Mahallede tanıdıklarımız aracılığıyla çözmeye çalışırız. Ama iş yerinde bir sorunla karşılaşırsak elimizden bir şey gelmez.” Bu cümleler, Aralık 2017’de İzmir’de görüştüğüm otuzlu yaşlarında Suriyeli bir kadın tarafından söylendi.³¹ “Biz mülteciyiz. Sizin için geçerli olan kanunlar bizim için geçerli değil. Bu yüzden Suriyeli kadınları imam nikâhıyla ikinci eş olarak alabiliyorlar. Medeni kanun bizim için geçerli değil çünkü biz vatandaş değiliz. Ben bu yüzden geçici olmak istemiyorum artık, vatandaş olmak istiyorum”, sözleri ise İstanbul’da görüştüğüm yirmili yaşlarında Suriyeli bir kadın tarafından kadına yönelik şiddet hakkında konuşurken dile getirildi. Bu içerikte cümleler, Suriyeliler tarafından oldukça sık söylenen ve aslında Türkiye’de Suriyelilerin yaşadığı temel sorunları çok somut ve açık bir şekilde dile getiren cümleler. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, Suriyelilerin yasal statüleri ve sahip oldukları haklar konusundaki belirsizlik ve belgisizlik, yaşanan sorunların kaynağını oluşturuyor.

Uluslararası hukuk kapsamında 1951 tarihli, *Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi*’ne göre, mülteci kavramı, “(...)ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahsa uygulanacaktır.”³²

31 Raporun bu bölümünde referans verilen görüşmeler, Şenay Özden’in Suriyeli mülteci kadınların haklara erişimi konusunda yaptığı bir araştırma kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye’de 7 ilde yaklaşık 150 Suriyeli kadınla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırma raporunun 2018 Eylül ayında yayınlanması planlanmaktadır.

32 “Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme”, *Resmî Gazete* 10898, 5 Eylül 1961, <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR.KARARLAR/kanunbtbmmco44/kanunmbkco44/kanunmbkco4400359.pdf>. (erişim tarihi: 14 Mart 2018)

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, sığınılan ülkedeki yasal statüsünden bağımsız olarak, yukarıda belirtilen sebeplerle ülkesinden ayrılmak zorunda kalan herkes mülteci olarak kabul edilebilir. 1951 Cenevre Sözleşmesi 1967’de “Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü” ile güncellenmiş ve mültecilik tanımı üzerindeki zaman ve coğrafi kısıtlamalar da kaldırılmıştır. Cenevre Sözleşmesi’ndeki tanıma uygun olarak Suriyelilerin ülkelerinden kaçış sebepleri onların mülteci olarak tanımlanması için yeterli. Ancak Türkiye, sadece Avrupa’dan gelenlere mülteci statüsü verecek şekilde coğrafi çekincesini koruduğu için sınırları içinde bulunan Suriyelilere yalnızca geçici koruma statüsü veriyor.

Rejim tarafından tutuklanma tehlikesi, askere gitmeyi reddetmek, IŞİD ve diğer cihatçı gruplardan veya muhaliflerin kontrolü altında olan bölgelerde rejimin yoğun bombardımanından kaçmak gibi nedenlerle Türkiye’ye gelen Suriyelilerle yaptığım görüşmeler, Suriyelilerin ülkelerine geri dönmek için genel olarak iki temel beklentilerinin olduğunu gösteriyor: 1) Her iki tarafı destekleyen tüm yabancı güçlerin Suriye’den çekilmesi 2) Başta Esad rejimi olmak üzere tüm savaş suçlularının uluslararası mahkemelerce yargılanması ve siyasi geçiş sürecinin başlatılması. İçinde bulunduğumuz uluslararası siyasi ortamın bu şartların gerçekleşme olasılığının düşük olduğuna işaret ediyor. Aynı zamanda, Suriyeli mültecilerin Türkiye’deki yaşam koşulları da Suriye’ye geri dönüş kararlarını etkiliyor. Misafir söylemi ve geçici koruma statüsü Suriyelilerin ülkelerine geri dönüş isteklerini besleyen en önemli sebepler arasında yer alırken, entegrasyon politikaları ve vatandaşlık süreci Türkiye’de kalma isteğini artıran etkenler arasında sayılabilir.

‘Misafirlik’, siyasi bir söylem olarak Suriyeli mülteciler Türkiye’ye gelmeye başladığı zaman devlet yetkilileri tarafından kullanılmaya başlandı. Bu söylem, Suriyeli mültecilerin Türkiye’de ‘geçici’ olacakları varsayımıyla, ‘Türk misafirperverliği’ söylemine referans vererek, Suriyelilerin Türkiye toplumunda kabulünü hedeflese de mülteciliğe hak temelli yaklaşıma yönelik engellerden biri oldu ve çok kısa bir sürede ırkçı tepkilerin temelini oluşturmaya başladı: ‘Misafirse misafirliğini bilsin’, ‘Misafir dediğin bu kadar uzun süre kalmaz’ gibi söylemler yaygınlaşırken mülteciliğin temel bir insan hakkı olduğu yaklaşımı kendini demokrat olarak tanımlayan siyasi çevreler arasında bile yaygın bir kabul görmedi. Sonuç olarak, zaten değişen yasalara dair bilgiye erişimde sorun yaşayan Suriyeliler arasında da misafirliğin siyasi bir söylem olmaktan ziyade yasal bir statü olduğu sanısı yaygınlaştı. Yazının başındaki alıntıdan da anlaşılacağı üzere, Suriyelilerin bir kısmı Türkiye’de hiçbir yasal koruma altında olmadıklarını düşünüyor.

Geçici koruma statüsü, ücretsiz eğitim ve sağlık hakkı gibi bazı hizmetlere ve haklara erişim sağlasa da, Suriyelilerin gelecek kaygısını engellemekten çok uzakta. Şubat 2018'de getirilen bir uygulamayla geçici koruma altındaki Suriyelilerin kayıtlı oldukları illerin dışına çıkmasına imkân sağlayan seyahat izinlerinin durdurulması ile geçici koruma statüsü birçok Suriyelinin gözünde uzun vadeli istikrar sağlamaktan ziyade Suriyelileri 'güvenlik sorunu' olarak tanımlayan, onur kırıcı bir statü olarak algılanmakta. Dolayısıyla, gerek ırkçılık ve misafir söylemi gerekse uzun vadeli istikrar sağlayan bir statü yerine geçici koruma statüsünün devam ettirilmesi Suriyelilerin, Türkiye'deki yaşam koşullarını zorlaştıran en önemli etkenlerden sayılabilir.

Öte yandan, Avrupa'da artan ırkçılığa, büyük ölçüde popülist ve yine ırkçı politikalarla yanıt veren Avrupa Birliği siyasetçilerinin, mültecileri Avrupa Birliği sınırları dışında tutmak amacıyla Türkiye ile 2016 yılında imzaladığı anlaşma sonrasında, Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik uyum politikalarının bir nebze hızlandığı söylenebilir. Hâlâ yaklaşık 350 bin Suriyeli çocuğun okul dışında olmasına rağmen, Suriyeli çocukların eğitim sistemine entegrasyonu için yapılan çalışmalarla, 2017 eğitim yılında Suriyeli çocukların okullaşma oranında önemli bir artış sağlandı. Görüştüğümüz Suriyeli aileler, çocuklarının eğitime ulaşabilmelerinin, Türkiye'de hayata uyum sağlamalarının en önemli etkenlerinden olduğunu belirtmekte. Örneğin, İzmir'de görüştüğüm Suriyeli bir kadın şunu ifade etti: "Kızım ortaokula gidiyor. Türkçe öğrendi. Artık buraya alıştık. Avrupa'ya gidip sıfırdan başlamak istemiyoruz. Suriye'ye de dönmek istemiyoruz. Çocuklarımızın geleceği artık burada".

Eğitime erişimin yanı sıra vatandaşlık yolunun açılması da Suriyeli mültecilerin, Türkiye'de kalma kararlarını olumlu yönde etkileyen en önemli nedenler arasında.³³ Görüşmeler sırasında "Türkiye vatandaşlığı istiyor musunuz?" sorusuna çok büyük oranda olumlu yanıt verilirken, vatandaşlık koşullarını biliyor musunuz sorusunun cevabı ise Suriyelilerin vatandaşlığa başvuru sürecindeki belirsizlikler sebebiyle büyük ölçüde olumsuzdu. "Neden vatandaşlık istiyorsunuz?" sorusunun cevapları ise mültecilerin Türkiye'de yaşadığı sorunlara ve maruz kaldıkları ırkçılığa işaret etmeleri açısından önemli: "İş yerinde ucuza, sigortasız

33 2017 yılı itibarıyla yalnızca sınırlı sayıda Suriyeli mülteci, belli koşulları sağladığı takdirde vatandaşlık hakkından faydalanabiliyor. Örneğin, doktorlar, öğretmenler öncelikli olmak üzere üniversite mezunları, Türkiye'de çalışma ikameti olan Suriyeliler, ülkeye yatırım yapabilecek maddi gücü olan Suriyeliler ve Türkiye'de okuyan üniversite öğrencileri vatandaşlık başvurusunda bulunmak için kayıtlı oldukları ilin Göç İdaresi ile bağlantıya geçiyor.

çalıştırılmamak için”, “Resmi nikâh yapabilmek için”, “Polise korkmadan gidebilmek için”, “Sorun yaşamadan ev kiralayabilmek için”, “Komşular sadece Suriyeli olduğumuz için sorun çıkardığında nüfus cüzdanımızı gösterebilmek için”.

Suriyeli mültecilerin Türkiye’de ‘geçici’ değil, kalıcı olduklarının toplumsal düzeyde de anlaşılmasıyla birlikte mültecilere yönelik ırkçı tavırların ve saldırıların arttığını gözlemliyoruz. Bunun önüne geçmenin en sağlıklı yolu, Türkiye ve Suriye toplumları arasında bir arada yaşamayı destekleyecek uyum politikaları ile Suriyeli mültecilere yönelik güvenlik anlayışına dayalı değil, hak temelli politikalar ve savunuculuk geliştirmek. Ayrıca, toplumda ırkçılığa sebep olan, mülteciler hakkında dolaşan yanlış bilgilerin önüne geçebilmek için şeffaf bilgiye ulaşabilme mekanizmalarının oluşturulabilmesi de önemli.

BASINDA SURİYELİ MÜLTECİLERE YÖNELİK AYRIMCI SÖYLEM

Özellikle toplumsal krizlerin ve ekonomik sorunların yaşandığı dönemlerde, kırılgan gruplar hakkında yetersiz ve panik duygusunu harekete geçiren anlatılarla toplum yönlendirilebiliyor. Bunun sonucunda bireyler ötekileştirilen grupları var olan toplumsal düzene yönelik bir ‘tehlike’ olarak görebiliyor. Medyanın ve oluşturulan metaforların da etkisiyle azınlık gruplarını hedef alan ayrımcı, hatta ırkçı söylemler ve davranışlar yaygınlaşabiliyor; bireyler ‘öteki’ olarak işaretlenen kimlikleri, karşılaşma olmadan dahi, kurulan temsiller nedeniyle kendi kimliklerine ve varoluşlarına yönelik bir tehdit olarak algılayabiliyor.

Türkiye’ye göç eden Suriyeli mültecilerin varlığının ve görünürlüğüünün artması medyada yer alan haberlere ve köşe yazılarına da yansdı ve Suriyeli mülteciler önemli bir haber alanı hâline geldi. Ancak, Türkiye medyasında mülteciler sıklıkla ‘öteki’ olarak işaretleniyor ve onların varlıkları bir sorun olarak sunuluyor. Dolayısıyla medya, mülteci karşıtı söylemin ve kutuplaşmanın yayılmasında önemli bir rol oynuyor.

Medya, mültecilere yönelik ayrımcı yargıları üreten ve yaygınlaştıran haberlerde genel olarak,

- . mültecileri tanımlamak için, “misafir”, “sığınmacı”, “mülteci”, “göçmen” ve “kaçak göçmen” gibi kavramları birbirinin yerine kullanıyor; ³⁴ özellikle “misafir” tanımlamasıyla bir iktidar ilişkisinin kurulmasına neden oluyor;
- . çoğu zaman bağlam ve arka plan bilgisine, savaşın ve göçün nedenlerine, gelişim sürecine ve güncel durumuna yeteri kadar yer vermiyor;
- . “dalğa”, “akın”, “sel”, “-den fazla” gibi sayıca çokluğa işaret eden, ‘tehditkâr’ çağrışımları olan ifadeler kullanıyor;

34 ‘Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gerekçelerinin İnşası’ adlı çalışmada bu durum “adlandır(ama)ma” sorunu olarak tanımlanmıştır. Doğanay ve Keneş’e göre adlandırmaya ilişkin bu belirsizlikler mültecilerin Türkiye’deki hukuksal konumları ve hakları açısından sorunlar yaratmakla birlikte Suriyelilerin Türkiye’deki konumunun ne olduğuna dair yaratılmaya çalışılan “muğlak”lığı sürdürmeye de aracılık ediyor.

- . tehlike ve kriz söylemini dile getiren ve Suriyeli mültecileri ‘güvenlik’ söylemi içerisinde ele alan haber kaynakları aracılığıyla mültecilere yönelik ‘tehdit’ algısını yeniden üretiyor;
- . mültecilerin görüşlerine yeteri kadar yer vermeyerek onları sessizleştiriyor;
- . politikacıların gerek dış politikada gerekse iç politikada mültecileri bir propaganda aracı olarak kullandığı söylemleri yeniden dolaşıma sokuyor;
- . “misafirlik”, “fedakârlık”, “hayırseverlik”, “cömertlik” ve “iyilik” benzeri kavramlarla ‘biz’i yüceltirken, mültecileri nadiren hak sahibi özneler olarak görüyor;
- . trajik olanı malzemeleştiriyor ve sansasyonel olanı öne çıkarıyor;
- . “kaçak mülteci”, “yasadışı”, “operasyon”, “baskın” gibi ifadeler aracılığıyla Suriyelileri illegal bir noktada konumlandırıyor ve ‘güvenlik sorunu’ olarak işaretliyor;
- . Suriyelileri tekil olaylar üzerinden, cinayet, taciz, hırsızlık gibi adli olaylar ve ‘gerginlik’ ile ilişkilendirerek güvenliğe yönelik bir ‘tehdit’ olarak etiketliyor;
- . mültecileri, “fatura”, “yük”, “işsizlik”, “maliyet” benzeri ‘ekonomik yük’ çağrışımı olan kavramlarla beraber anıyor; istatistik ve sayılara indiriyor;
- . “can pazarı”, “insanlık dramı”, “facia” gibi dramatik yapıyı ön plana çıkaran kelime veya kelime gruplarının kullanıldığı ve duygusal bir söylemin ağırlıkta olduğu haberlerde, Suriyelileri ‘yardıma muhtaç’, ‘mağdur’ ve ‘kurban’ olarak temsil ediyor.

MEDYADA SURIYELİLERE YÖNELİK ÇARPITMALAR VE AYRIMCILIĞIN YENİDEN ÜRETİLMESİ

“Suriyeliler istedikleri üniversiteye hiçbir koşul olmadan girebiliyor.”

“Suriyeliler tüp bebek tedavisinden ücretsiz yararlanıyor.”

“Suriyelilere 1200 TL öğrenci bursu veriliyor.”

“Suriyeliler seçimde oy kullanacak.”

Yukarıdaki örnekler hem sosyal medyada hem de yazılı basında Suriyelilerle ilgili tekrarlayan bir şekilde dolaşıma giren, ‘biz’ ve ‘onlar’ karşıtlığını körükleyerek Suriyelilere yönelik ayrımcılığın meşrulaşmasına zemin hazırlayan, kısmen veya tamamen yanlış bilgilerden yalnızca bir kısmı. Bu doğrulanmamış söylentiler, yanlış veya yalan bilgilere dayanan haberler sosyal medyada çok daha görünür olsa da yazılı basında da dolaşıma giriyor. Bununla beraber, medyada mültecilere yönelik ayrımcılığı pekiştiren söylemlerin temel kaynağının yalnızca sahte ve yanlış haberlerin olmadığına da altını çizmek gerekiyor. Medya, söz dizimi, haberin konumlanması, seçilen başlıklar ve kelimeler, haber değerinin tanımı, haber kaynakları, hangi konuların medyada ne kadar yer bulduğu ya da bulamadığıyla toplumun mültecilere yönelik algısının şekillenmesinde ve çarpıtılmış bir ‘Suriyeli’ imgesi yaratılmasında en önemli etkenlerden biri. Bu çalışmada incelenen yanıltıcı haberler ise taşıdıkları benzer yapısal özelliklerden yola çıkılarak üç farklı başlık altında sınıflandırıldı.

Siyasi bir propaganda aracı olarak mülteciler: Söylentiler aracılığıyla inşa edilen korku

Göç ve mülteci konularının siyasallaşması ve bazı dönemlerde siyasi partilerin ve figürlerin, hükümet politikalarını eleştirme amacıyla mültecileri odak noktası hâline getirmesi, mültecilere yönelik düşmanlaştırıcı söylemlerin toplumsallaşmasında ve dolayısıyla kutuplaşmanın derinleşmesinde etkili oluyor. Bazı siyasi partiler ve figürler, gazeteler ve köşe yazarları hükümet politikalarına yönelik eleştirilerini mülteci karşıtı bir zeminde kurguluyor ve Suriyeli mültecilerle Türkiye vatandaşlarını karşılaştırarak riskli bir sınıflandırmanın önünü açıyor. Kamuoyunu etkileme gücüne sahip kişilerin Suriyelilerin Türkiye vatandaşlarından daha ayrıcalıklı olduğunu iddia ettiği ayrımcı ve hatta ırkçı söylemler medya aracılığıyla da onaylanarak dolaşıma giriyor ve yeniden üretiliyor; Suriyelilere yönelik ayrımcı

pratiklerin yaygınlaşmasına neden oluyor. İktidara yönelik bir ‘eleştiri malzemesi’ olarak Suriyelileri araçsallaştıran söylemler kimi zaman da doğruluğu kanıtlanmamış iddialara, söylentilere, bağlamından koparılmış bilgilere ve önyargılı görüşlere dayanıyor. Doğruluğunun sorgulanması gereken iddialar ve söylentiler, kamuya mâl olmuş kişiler ve medya tarafından gerçeklik gibi sunulduğunda haber kaynaklarının olumsuz yargıları yaygınlaşıyor ve kabul görüyor.

“Neden? Bizim evlatlarımız Arap çöllerinde şehit olurken, Suriyeliye sınavsız üniversite hakkı veriliyor. Neden? ‘Önce siz anayasa değişikliğine evet deyin, sonra Suriyelilere vatandaşlık vereceğiz’ diyorlar. Neden? Hanedana askerlik yapmadan vekillik hakkı tanınması hangi vicdana sığıyor? Neden diye düştük yollara maalesef yanıtını alamadan sandığa gidiyoruz.”

Toplumda var olan milliyetçi refleklere hitap eden bu sözler, 14 Nisan 2017’de, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu tarafından, 16 Nisan 2017’de yapılan Anayasa Değişikliği Referandumu öncesinde İstanbul’da düzenlediği basın toplantısında dile getirildi. Referandumdan önceki süreçte bu açıklamada olduğu gibi, muhalefet partilerinin ve muhalif siyasi figürlerin gündem maddelerinden biri Suriyeli mültecilerdi. ‘Fırat Kalkanı Harekâtı’, üniversiteye sınavsız giriş, vatandaşlık hakkı, yapılan sosyal yardımlar gibi konular etrafında, siyasi bir kazanım elde etmek amacıyla Suriyelileri araçsallaştıran mülteci karşıtı söylemler referandum öncesinde sıklıkla tekrarlandı. Suriyelilerin Türkiye vatandaşlarından daha ayrıcalıklı bir konumda olduğu imasını taşıyan açıklamalar zaman zaman medya aracılığıyla da yeniden üretildi.

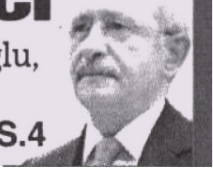
Suriyeli mültecilere vatandaşlık hakkı tartışması, 2 Temmuz 2016’da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın yaptığı bir konuşmada, Suriyelilere vatandaşlık verilebileceğini açıklamasının ardından Türkiye gündemine girdi.³⁵ Bu tartışma, yanlış bilgileri ve dışlayıcı tepkileri de tetikleyen söz konusu açıklama sonrasında da bazı dönemlerde gündem olmaya ve kamuoyunda tartışılmaya devam ediyor. Bu bağlamda değerlendirilebilecek, *Sözcü* gazetesinin, 26 Mart 2017’de, birinci sayfadan, “Eğer referandumdan ‘Evet’ çıkarsa, 4 milyon Suriyeliye vatandaşlık verecekler” başlığıyla verdiği haberde, Kemal Kılıçdaroğlu’nun yine referandum öncesinde yaptığı ve vatandaşlık tartışmasına değindiği bir konuşması aktarılıyor. Kılıçdaroğlu’nun, Suriyelilerin

35 Suriyeli mültecilerin hangi koşullarda vatandaşlık hakkından yararlanabileceğine dair ayrıntılı bilgi için: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, “Göç ve Uyum Raporu”, (Mart, 2018) https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc.ve-uyum_raporu.pdf. (erişim tarihi: 14 Mart 2018), s. 264.

CHP LİDERİ KILIÇDAROĞLU'NDAN ŞOK İDDİA:

Eğer referandumdan 'Evet' çıkarsa, 4 milyon Suriyeliye vatandaşlık verecekler

DIYARBAKIR'da halka seslenen Kemal Kılıçdaroğlu, "Sorunların sebebi parlamenter sistem değil, kötü yönetimdir. 4 milyon Suriyeliyi kim getirdi?" dedi. S.4

Kemal Kılıçdaroğlu, Diyarbakır'da başkanlık sistemini anlattı.

Hele bir 'Evet' çıksın 4 milyon Suriyeliye vatandaşlık verecekler

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu dün Diyarbakır'da vatandaşlarla bir araya geldi. Kılıçdaroğlu özetle şunları söyledi:

■ Bir ülkede demokrasi yoksa büyüme şansı sıfırdır. Sorunları bildiğimiz halde siyaset kurumu çözüm üretiyor mu? Hayır. İşsizlik sadece Diyarbakır değil, Bursa, Trabzon, Hakkari'de de var. Yoksulluk sadece burada değil, İstanbul ve Ankara'da da var.

4 GENÇTEN Tİ İŞSİZ

■ Şimdi yetkiyi bir kişiye verelim, parlamenter sistemden vazgeçelim, tek adam rejimine geçelim diyorlar. Bugün her 4

gençten biri işsiz. Üniversiteliler arasında bu daha fazla. Bu işsizliği, parlamenter sistem mi yarattı?

■ İcra daireleri, dosya koyacak yer kalmadı. Türkiye'nin nüfusunun yansı icralık. Vatandaş borcunu ödeyemiyor, bunun sebebi parlamenter sistem mi? 4 milyon Suriyeli var. 4 milyon Suriyeli'yi kim getirdi? Parlamenter sistem mi getirdi?

■ Hele 'Evet' çıksın, vatandaşlık vereceğiz diyorlar. Hepimizin düşünmesi lazım. Bütün bunların sebebi parlamenter sistem değil, kötü yönetimdir, kötü yönetim. Bunu kabul etmiyor ve doğru bulmuyoruz. Felat BOZARSLAN (DHA)

Sözcü, 26 Mart 2017

Türkiye'nin toplumsal yapısına yönelik bir 'tehlike' olduğu imasını taşıyan ve yalnızca bir iddia niteliğindeki sözleri, gazete tarafından "şok iddia" tanımıyla haberleştiriliyor. Bu olumsuz çağrışımlarla yüklü nitelendirmeye gazete, Suriyelilerle ilgili 'korku' duygusunu pekiştiriyor. İşsizlik gibi ağırlıklı olarak ekonomik sorunlar üzerinden hükümetin eleştirildiği konuşmanın bağlamına bakıldığında, varlığı sorun hâline getirilen Suriyeliler dolaylı yoldan ekonomiye zarar veren bir noktada konumlandırılıyor.

Korkusuz gazetesinin, 6 Nisan 2017 tarihli, "CHP liderinden 'Suriyeli vatandaş' uyarısı" başlıklı haberi yine benzer şekilde referandum için olası bir 'evet' sonucunun yaratacağı 'Suriyeli tehlikesini' merkeze alarak kurgulanıyor. İki gazetenin

CHP liderinden 'Suriyeli vatandaş' uyarısı

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Suriyelilere vatandaşlık verileceği tartışmasına ilişkin, "Şimdi, 'evet çıkarsa Suriyelilere vatandaşlık vereceğiz' diyorlar. Kabul ediyor musunuz? Onları almak vatandaşlık vermek istiyorlar. 'Evet' oyunun anlamlarından biri de budur" dedi. Kılıçdaroğlu şöyle

konuştu: "Sandığa giderken elinizi vicdanınıza koyup öyle oy kullanın. Suriyeliler birinci sınıf vatandaş olsun, vergi vermesinler, diyorsanız tercih belli 'hayır' oyu kullanacaksınız."

Murat HAMZAÇEBİ/KORKUSUZ

Korkusuz, 6 Nisan 2017

de Kılıçdaroğlu'nun 'hayır' çağrısını, mülteci statüsüne dahi sahip olmadığı için birçok haktan mahrum kalan Suriyeli mülteciler üzerinden yaptığı açıklamaları yeniden üretmesiyle, Suriyelilere yönelik 'tehlike' algısı kuvvetlendiriliyor ve ayrımcılık körükleniyor. Böylece, kamuoyunu etkileme gücüne sahip haber kaynaklarının olumsuz yargıları yaygınlaştırılıyor ve kabul görüyor.

"Suriyelilerin istedikleri üniversiteye sınav da dâhil olmak üzere herhangi bir koşula tabi tutulmadan girebiliyor" iddiası da hem siyasi figürler hem de medya tarafından Suriyeli mültecilerle ilgili çeşitli dönemlerde yeniden do-laşıma sokulan iddialardan birisi. Bu iddia, yaygın bilinen yanlışları, sosyal medyada gündem olan şüpheli bilgileri ve yaygın medyanın gündeme getirdiği iddiaları ve şehir e sanelerini sorgulamak ve teyit etmek amacıyla kurulmuş olan *teyit.org*³⁶ tarafından yayımlanan bir içerikte yanlış bilgi olarak yer aldı. *teyit.org*'a göre, "Suriyeli göçmenler de diğer yabancı uyruklu öğrenciler gibi belirlenen şartlar kapsamında yatay geçiş yaparak ya da yabancı uyruklu öğrencilere uygulanan sınavlara girerek Türkiye'de eğitim alabiliyor."³⁷ *Sözcü* gazetesinin, 21 Şubat 2017 tarihli, "Kendi öğrencisinin hakkı başkalarına verilemez!" başlıklı haberinde de, CHP milletvekili Gaye Usluer'in 'Suriyelilerin

36 *teyit.org* yaygın bilinen yanlışlardan, sosyal medyanın gündemine oturan şüpheli bilgilere, yaygın medyanın gündeme getirdiği iddialardan, şehir efsanelerine birçok alanda doğrulama yaparak okurun süzgeçten geçirilmiş bilgiye ulaşması için çalışan bir sosyal medya platformu.

37 "Suriyelilerin istedikleri üniversiteye sınav da dâhil olmak üzere herhangi bir koşula tabi tutulmadan girebiliyor" iddiasıyla ilgili ayrıntılı bilgi için: <https://teyit.org/suriyeliler-universiteye-kosulsuz-sinavsiz-girebiliyor-iddiasi>

Kendi öğrencisinin hakkı başkalarına verilemez!

YÖK üyesi Prof. Dr. Mehmet Şişman'ın, Suriyeli mültecilerin üniversitelere sınavsız yerleştirileceğini açıklamasına bir tepki de CHP'den geldi. TBMM Milli Eğitim Komisyonu Üyesi ve CHP Eskişehir Milletvekili Gaye Usluer, Türkiye'ye gelen sığınmacıların yüzde 80'inin kalıcı olduğunu belirtti. Verilen bu hakla, gençlerimizin mağdur olacağını söyleyen Usluer, "Bu uygulama kendi öğrencisinin, akademisyenin yerine başkasını yerleştirmektir. Hiçbir ülke kendi öğrencisinin haklarını başka ülke öğrencilerine nakletmez. Suri-

Başak KAYA

yelilerin öncelikli olması başka bir durumdur" dedi.

Usluer iktidarın kendi vatandaşları için bir yol haritası olmadığını da hatırlatarak sözlerine şöyle devam etti: "Harp Okulu öğrencileri, akademisyenler terörist ilan edilmiş, ortada mahkeme yok. YÖK'ü de YÖK yönetmiyor zaten. Rektörlerin seçimi bile artık tek bir kişinin elinde. Böyle bir politikayı, kendi vatandaşını dışlayan bir yapıyı anlamak mümkün değil."

Gaye Usluer

Sözcü, 21 Şubat 2017

üniversiteye sınavsız girme' iddiasına dair açıklamaları aktarıyor. Usluer'in sözlerini onaylayarak aktaran gazete, Suriyelilerin Türkiye vatandaşlarından daha ayrıcalıklı olduğuna dair bir algı yaratıyor. Doğrulanması ve sorgulanması gereken bir iddiayı merkeze alarak 'biz' ve 'onlar' karşıtlığı ile kurgulanan haber, Suriyeli mültecilerle Türkiye vatandaşlarını karşılaştırarak iki kimlik arasında tehlikeli bir hiyerarşi kurulmasına neden oluyor.

Gaziantep Sabah gazetesinin, 16 Kasım 2017 tarihli, "Suriyeliler seçimde oy kullanacak" başlıklı haberi de yine yukarıda verilen örnekler gibi iddialar aracılığıyla toplumdaki panik duygusunu tetikliyor. Vatandaşlık tartışmalarıyla ilintili bir şekilde 'Suriyelilerin seçimlerde oy kullanacağı' iddiası da zaman zaman, özellikle seçim zamanlarında kamuoyunda tartışılıyor. "Bizim Suriyelilere ne tür ihtiyacımız var? Çalışan kişiye ihtiyacımız var desek 13 milyon işsizimiz var? Nüfus yeterli değil desek 80 milyon nüfusumuz var. O zaman mevcut iktidar oy deposu olarak kullanmak istiyor. Çünkü Suriyeliler'in Türkiye vatandaşlığı süreci başladı, artık süresini dolduran Türkiye vatandaşı kimliği ediniyorlar ve bundan sonraki seçimlerde de oy kullanacaklar. Ama böyle ucuz bir şey için bir ülkenin geleceğini yok saymak, sosyal yapısıyla oynamak ve sosyal dokusunun kaybetmesine sebep olmak büyük bir vebal" sözlerinin gazeteye yansımaya biçimi, Suriyelileri yekpare bir grup olarak işaretleyen ve kamusal alanda sıklıkla dile getirilen 'Suriyelilerin AKP hükümeti ta-

“Suriyeliler seçimde oy kullanacak”

CHP Kadın Kolları Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Semra Harman’dan gündemi sarsacak bir iddia geldi. Harman, Türkiye’de yaşayan ve vatandaşlık için süresi dolan Suriyeliler’in Türkiye Cumhuriyeti kimliği aldığını ve seçimlerde oy kullanacaklarını ileri sürdü.

“Suriyelilere ne tür ihtiyacımız var?”

Harman, “Tarım Bakanımızın geçen haftalarda bir açıklaması vardı. ‘Suriyeliler için gitseler de göndemeyiz, buna ihtiyacımız var’ diyor. Bizim Suriyelilere ne tür ihtiyacımız var? Çalışan kişiye ihtiyacımız var desek 13 milyon işsizimiz var. Nüfus yeterli değil desek, 80 milyon nüfusumuz var. O zaman mevcut iktidar oy deposu olarak kullanmak istiyor. Çünkü Suriyeliler’in Türkiye

vatandaşlığı süreci başladı, artık süresini dolduran Türkiye vatandaşı kimliği ediniyorlar ve bundan sonraki seçimlerde de oy kullanacaklar. Ama böyle ucuz bir şey için bir ülkenin geleceğini yok saymak, sosyal yapısıyla oynamak ve sosyal dokusunun kaybetmesine sebep olmak büyük bir vebal. Bu konuda yetkililer sağduyu sahibi olsunlar” dedi.

Gaziantep Sabah, 16 Kasım 2017

rafından oy deposu olarak kullanılacağı’ iddiasını besliyor. Açıklamaların gazete tarafından, “gündemi sarsacak bir iddia” yorumuyla sunulması, her ne kadar başlıkta tırnak içinde aktarılsa da, söz konusu ifadelerin ‘endişe verici’ olduğu anlamını da kuvvetlendiriyor. Böylece, Suriyeli mültecilerin ‘laik Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne ve ulusal bütünlüğe yönelik bir tehlike’ olduğu algısı inşa ediliyor.

Bu bölümde özellikle, medyaya erişimi ve söylemleriyle kitleleri etkileme gücü fazla olan politik figürlerin, hükümeti eleştirmek adına Suriyelileri bir araç hâline getirdiği açıklamaları ve medyaya yansımaları incelendi. Çoğu zaman, iddia niteliğinde kalan bu açıklamalar basın tarafından yeniden üretilerek Suriyelilerin Türkiye’ye yönelik bir ‘tehdit’ olarak işaretlenmesine ve onların hedefi olduğu ayrımcılığın derinleşmesine neden oluyor. Siyasilerin dilinde görülen kutuplaştırıcı ve hedef gösteren ayrımcı söylemler topluma yayılarak ‘korku’ iklimini besliyor.

Hedef saptırmaya aracılık eden medya: Görünmez 'fail'ler ve 'günah keçisi' mülteciler

Ayrımcı söylemin ve nefret söyleminin bir işlevi de hedef saptırmadır. Toplumsal hayatta karşılaşılan, baş edilmesi güç sorunların kaynağı olarak 'öteki' işaret edilir ve günah keçisi olarak işaretlenir. Toplumda var olan olumsuzluklardan sorumlu tutulan günah keçisi, karşı koyma ihtimalleri daha az olduğu için daha düşük sosyal konuma ve güce sahip gruplardan seçilir. Bu bağlamda, göçmenler ve mülteciler de suç, işsizlik, sağlık hizmetlerine yetersiz erişim gibi toplumsal ve ekonomik sorunlar için hızla günah keçisi hâline gelebilecek hassas azınlık gruplarından biri.

Hedef saptırmaya aracılık eden haberlere, *İzmir Yenigün* gazetesinin, 3 Ekim 2017'de, "Suriyeliler işsizliğe neden oluyor" başlığıyla verdiği ve Ekonomistler

Suriyeliler işsizliğe neden oluyor

Ekonomistler Platformu, Türkiye'de yaşayan Suriyelilere yönelik Türk Halkının düşüncelerini almak üzere bir araştırma yaptı. Araştırmada Suriyelilerin işsizliğe ve kira artışlarına neden olduğu ortaya çıktı

Ekonomistler platformu, Türkiye'de yaşayan Suriyelilere yönelik olarak bir araştırma yayınladı

Araştırmada Türkiye'de yaşayan Suriyelilere ilişkin Türk halkının görüşleri soruldu. Raporda daha çok ekonomik entegrasyona ilişkin çıkabilecek sorunlar analiz edildi. Araştırmaya göre Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, Suriyelilerin diğer ülkelerden gelen göçmenlerle aynı statüde değerlendirilmesini istiyor. Türkiye ekonomisinin ana sorunlarını tespit etmek ve bu sorunlara yönelik olarak çözüm önerileri üretmek üzere 2000 yıldından bu yana faaliyetlerine devam eden Ekonomistler Platformu, Türkiye'de yaşayan Suriyelilere yönelik Türk Halkının düşüncelerini almak üzere bir araştırma yaptı. Araştırmada Suriyelilerin işsizliğe ve kira artışlarına

neden olduğu ortaya çıktı.

1500 KATILIMCI

Aksöy Araştırma tarafından 12 ilde 1500 katılımcı ile tamamlanan araştırma kapsamında katılımcılara çeşitli ifadelerle nasıl baktıkları soruldu. Araştırma sonuçları ile ilgili bir açıklama yapan Ekonomistler Platformu Başkanı Dr. Oğuz Demir şunları söyledi: "Türkiye'nin gündelik ekonomik ve siyasi sorunlarla boğuştuğu bir dönemde, biz biraz daha uzun vadeli bir perspektiften çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Türkiye'ye 2011 yılından bu yana gelen Suriyelilerin sayısı 3,5 milyon civarında. Savaşın devam ettiği bir ortamda bir geri dönüşün söz konusu olmadığını biliyoruz. Suriye'deki iç savaş tamamlandıktan sonra da sığınmacıların büyük bir kısmının

Türkiye'de kalması söz konusu. Bu da bir uyum politikası ve çalışmasını zorunlu kılıyor. Uyum ise iki taraflı bir süreç. Yani hem Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları hem de Suriyeli sığınmacıların bu süreçle ilgili bir yol haritası ile süreçte dahil edilmesi gerekiyor. Biz de bu noktadan hareketle böyle bir araştırma yaparak ekonomi tarafında bakış açısını ortaya koymak istedik" dedi.

ALGI OLUMSUZ

Araştırma sonuçları ile ilgili Demir şu açıklamalarda bulundu: "Genel olarak sonuçlara baktığımızda olumsuz bir imaj oluştuğunu görüyoruz. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun Suriyeli sığınmacı algısı olumsuz. Özellikle birçok noktada Suriyelilere ayrımcılık tanındığı düşünülüyor ve bu nok-

tada Suriyelilerin de diğer göçmen ülke vatandaşları ile aynı şartlara tabii olması gerektiği araştırmada öne çıkıyor. Katılımcıların %69,2'si Suriyelilerin işsizlik yaratmış olduğunu ifade ederken, yine %67,2'lik kısmı kiraların artmasında Suriyeli sığınmacıların rolü olduğuna inanıyor. Araştırmaya katılanların %60'ından fazlası çalışma izni ve vatandaşlık verilmesinde de temkinli hareket edilmesi gerektiğine inanıyor" dedi.

GÜVENLİK SORUNU

Katılımcıların %78,2'si ise asayiş ve güvenlik sorunu çıkabileceğine inandıklarını ifade ettiklerini belirten Dr. Demir: "Öte yandan resmi rakamlara bakıldığında işsizlik ve asayiş açısından Suriyeli sığınmacıların çok az etkisi olduğu görüldü. Dolayısıyla Türkiye'deki bu

algının bir miktar yanlış anlamalar ve önyargılardan kaynaklandığını söylemek mümkün. Önümüzdeki dönemde eğer bir uyumdan bahsedeceksek kamuya bu algının değiştirilmesi için büyük görevler düşüyor. Aksi takdirde sosyal ve ekonomik açıdan tansiyonun tamamen bu yanlış algıların artması söz konusu" dedi. Dr. Demir sözlerini şu şekilde tamamladı: "Biz Türkiye'nin orta vadede en önemli ekonomik ve sosyal sıkıntılarının başında bu konunun geldiğini düşünüyoruz. Bu noktada hükümetin elinden geldiğince çaba sarf ettiğinin de farkındayız. Ancak bu çalışmaların belirli bir plan dahilinde yürütülmesi, uyumun iki ayaklı olarak değerlendirilmesi büyük önem taşıyor" dedi.

n AJANSLAR

Platformu'nun, Türkiye'deki Suriyeli mültecilere yönelik algıya dair yaptığı araştırmanın sonuçlarının aktarıldığı haber örnek olarak verilebilir. Bu araştırma *Yeni Mesaj* gazetesinde de benzer bir şekilde "Suriyeliler işsizliğe neden oluyor" başlığıyla haberleştirildi. Haberde konu edilen araştırma algı odaklı olmasına rağmen başlıkta ve spotta kullanılan, "Araştırmada Suriyelilerin işsizliğe ve kira artışlarına neden olduğu ortaya çıktı" cümlesinde olduğu gibi, ankete katılan katılımcıların görüşleri ve algıları tekrarlayan bir şekilde çarpıtılarak somut bir gerçeklikmiş gibi sunuluyor. Haber, içerikte yer alan bilginin başlıkta yanlı ve kasıtlı bir şekilde tahrif edilmesiyle mülteci karşıtı bir noktadan kurgulanıyor ve okuyucunun algısını manipüle ediyor. Detaylıca okunmadığında, Türkiye'deki işsizlik verileri ve Suriyeli mülteciler arasında yanıltıcı bir nedensellik ilişkisi kuruluyor. Oysa araştırmanın sonucunda, "Suriyeliler işsizliğe neden oluyor" önermesini destekleyecek bir bulgudan söz etmek mümkün değil. Öte yandan göç hareketlerinin Türkiye'deki işsizlik verileriyle bir ilişkisi olsa bile, diğer tüm etkenler dışarıda tutularak, çoğu zaman emek sömürüsüne maruz kalan mültecileri, işsizliğin kaynağı olarak işaretleyen argümanlarla tartışmaya açılması da oldukça sorunlu.

Bu haberde olduğu gibi, Suriyelilerle ilgili yazılı basında sıklıkla yer bulan 'ekonomik tehdit' söylemi, çoğu zaman hedef saptırmaya aracılık ediyor; ucuz iş gücü ve güvencesiz olarak çalışan mültecilerin hedef hâline gelmesine neden oluyor. Hatice Çoban Keneş'in, 'Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı' adlı çalışmasında bu durumun "yerdeğiştirme stratejisi" olarak kullanıldığı şu şekilde ifade ediliyor:

"Mültecileri ayrımcı söylemlerin hedefine yerleştiren bu *yerdeğiştirme* stratejisiyle bir yandan savaş ekonomisinin büyüttüğü sınıfsal ayrımların ve çatışmaların sebepleri görünmez kılınmakta, bir yandan Suriyelilerin ekonomik olarak daralmanın sorumlusu olarak öne çıkarılmasıyla hem sorumluluktan kaçınılmasına hem de öfkenin ve eleştirilerin yönelmesi gereken asıl hedefin saptırılmasına aracılık etmektedir. Böylece mültecileri sömüren, düşük ücrete çalıştıran işverenlere, onlardan yüksek kiralara talep eden mülk sahiplerine ve çalışma izni vermeyerek mültecilerin 'kaçak' sigortasız çalıştırılmalarına yol açan politik aktörlere yönelmesi gereken öfke ve tepki, en kırılğan durumdaki mültecilere yöneltilmektedir."³⁸

38 Hatice Çoban Keneş, "Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı", *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15/2 (2016), s. 253-280.

Yukarıda ele alınan, “Suriyeliler işsizliğe neden oluyor” başlıklı haberde, okuyucunun önyargılarına hitap eden çarpıtılmış önerme başlığa taşınarak hem okuyucu yanıltılıyor hem de Kenes’in ifade ettiği gibi toplumda var olan ekonomik kaygıların yarattığı öfkenin Suriyeli mülteciler üzerine yönelmesine aracılık ediliyor.

Haberdeki kayda değer başka bir unsur ise son paragrafta yer alan, Ekonomistler Platformu Başkanı Oğuz Demir’in, “Öte yandan resmi rakamlara bakıldığında işsizlik ve asayiş açısından Suriyeli sığınmacıların çok az etkisi olduğu görülüyor. Dolayısıyla Türkiye’deki bu algının bir miktar yanlış anlamalar ve önyargılardan kaynaklandığını söylemek mümkün” değerlendirmesi. Aslında haber, aktarılan çarpıtılmış bilgilerle çelişen bu açıklamalara odaklanmış olsaydı, Suriyelilerle ilgili var olan olumsuz algıların sorgulanmasında ve oluşturulan çatışmanın azaltılmasında rol oynayabilirdi. Ancak gazete, cımbızlanmış bir argümanı, haberin bağlamının dışına çıkararak ve o argümanı desteklemeyen açıklamaları göz ardı ederek haberleştirmeyi tercih ediyor; etik olmayan bir habercilik anlayışıyla okuyucuyu manipüle ediyor. Bunu yaparken ekonomik sorunların ve işsizliğin kaynağı olarak ‘öteki’ olarak kabul edileni işaret ediyor ve onların Türkiye vatandaşlarının varoluşlarına yönelik bir tehdit olarak işaretlenmesine neden oluyor. Bu noktada haber başlıklarının haberin en önemli unsuru olduğunu da belirtmek gerekiyor. Van Dijk, başlıkların yerleşiminin, anlamsal ve bilişsel rolünün önemi- ne vurgu yapar.³⁹ Olayı gazetenin gördüğü şekliyle özetleyen ve tanımlayan başlıklar okuyucuların haberleri anlamalarında ve hatırlama biçimlerinde önemli bir işleve sahip, dolayısıyla bu haberde de haberin içeriği ne kadar farklı bir söyleme sahip olsa da başlığın inşa ettiği algıyı yıkmak oldukça zor.

Sözcü gazetesinin Twitter hesabından “3 milyon 225 bin işsiz olduğu Türkiye’de gayriresmi çalışan Suriyeli sayısı 650 bin!” açıklamasıyla yaygınlaştırılan haberde⁴⁰, Türkiye’de yaşayan Suriyeli mültecilerin yaşam koşullarını ve işgücüne katılım oranlarını inceleyen çeşitli araştırmaların bulguları aktarılıyor. Haberin sosyal medya paylaşımında⁴¹ ise işsiz Türkiye vatandaşlarının sayısı ve ‘kayıt dışı’ çalışan Suriyeli mülteci sayısı aynı cümlede karşıtlık içeren bir söylem içerisinde veriliyor. Dolayısıyla, iki veri arasında bir nedensellik ilişkisi kuruluyor. Bu şekilde

39 Teun A. Van Dijk, “*Racism and the Press*” (Londra ve New York: Routledge, 1991), s. 69.

40 Reuters, “Gayriresmi çalışan Suriyeli sayısı 650 bin”, Sözcü, 16 Temmuz 2017, <http://www.sozcu.com.tr/2017/ekonomi/gayriresmi-calisan-suriyeli-sayisi-650-bin-1976195/>.

41 Sözcü (@gazetesozcu), “3 milyon 225 bin işsiz olduğu Türkiye’de gayriresmi çalışan Suriyeli sayısı 650 bin!”, 16 Ağustos 2017, <https://twitter.com/gazetesozcu/status/897848052878372865>.

Sözcü @gazetesozcu · 16 Ağu 2017

3 milyon 225 bin işsiz olduğu Türkiye'de gayriresmi çalışan **Suriyeli** sayısı 650 bin!
sozcu.com.tr/2017/ekonomi/g...

RESMİ RAKAM

15 BİN

GAYRİRESMİ RAKAM

650 BİN

Sözcü gazetesi Twitter hesabı, 16 Ağustos 2017

Suriyeliler yüzünden vergiler yükseliyor

GIDA Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba'nın, "Suriye'den gelen 3,5 milyon misafirimiz var. Kendileri ülkelerine dönmek istese de, biz onları göndermeyeceğiz, ihtiyacımız var" sözleri tartışma yarattı. MHP İğdir eski Milletvekili Sinan Oğan "Yüreğiniz yetiyorsa önce Şanlıurfa'lılara, sonra da Türk Milleti'ne sorun, bakalım millet ne diyor? MTV zammı da Suriyeliler yüzünden" dedi.

Fakıbaba'nın "Suriyeliler gitmek isteseler bile biz göndermeyiz" sözlerine tepki gösteren Oğan, millete reva gördükleri yüzde 40'lık Motorlu Taşıtlar Vergisi artışının ana sebebinin Suriyelilere harcanan 30 milyar dolar olduğunu söyledi. Oğan, "Kimin parasını koydular" dedi.

108 MİLYAR TL GİTTİ

MHP'den ayrılan Gaziantep Bağımsız Milletvekili Ümit Özdağ

da 8 Temmuz 2017 itibarıyla Suriyeli mültecilere harcanan paramın 30 milyar dolar olduğunu söyledi. Özdağ, "Bunun TL karşılığı yaklaşık 108 milyar liradır. Türkiye, her bir Suriyeli için resmi olarak yıllık 5 bin 97 lira masraf yapıyor. Bu para ile 416 hastane, 2 adet havaalanı, 7 tane Boğaz köprüsü, 498 de üniversite yapılabilir, 6,5 milyon asgari ücretlinin, ayda 569 lira daha fazla maaş alması sağlanabilirdi" diye konuştu. Kamil ELİBOL

Sözcü, 4 Ekim 2017

yaygınlaştırılan haber Suriyeli mültecileri ekonomik kaygıların kaynağı ve Türkiye vatandaşlarının rakibi konumuna indiriyor.

Sözcü gazetesinin, 4 Ekim 2017 tarihli, "Suriyeliler yüzünden vergiler yükseliyor" başlıklı haberi de ekonomik sorunların "ana sebebi" olarak Suriyelileri işaretliyor ve "yerdeğiştirme stratejisi"ne aracılık ediyor. Haberde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba'nın "Suriye'den gelen 3,5 milyon misafirimiz var. Kendileri ülkelerine dönmek istese de biz onları göndermeyeceğiz, ihtiyacımız var" sözleri üzerine, eski milletvekili Sinan Oğan'ın yapmış olduğu açıklamalar aktarılıyor. Öncelikle Fakıbaba'nın açıklamaları, Suriyeli mültecilerin kendileri adına karar vermeye yetkisi olmayan kişiler ve hak sahibi özneler olarak kabul

edilmediği bir anlayışın tezahürü olarak görülebilir. Kamuoyunda sıklıkla dile getirilen ‘ekonomik yük’ söyleminin aksine, neredeyse ucuz iş gücü olarak çalıştırları için ‘kurtarıcı’ olduklarının itirafı niteliğindeki açıklamalara Oğan’ın, “‘Türk milletine sorun, bakalım millet ne diyor? MTV zammı da Suriyeliler yüzünden’” ifadeleriyle “tepki gösterdiği” belirtiliyor. Gazete, bu sözleri başlığa tırnaksız taşıyarak ve “(...) sözlerine tepki gösteren Oğan, millete reva gördükleri yüzde 40’lık Motorlu Taşıtlar Vergisi artışının ana sebebinin Suriyelilere harcanan 30 milyar dolar olduğunu söyledi” ifadeleriyle yapılan dolaylı aktarımla, Suriyeli mültecileri hedef gösteren açıklamaları olumlayarak yeniden dolaşıma sokuyor.

Haberde ayrıca, milletvekili Ümit Özdağ’ın Temmuz ayında yapmış olduğu ve ‘maliyet’ hesabıyla Suriyelileri ‘ekonomiye zarar veren aktörler’ olarak konumlandığı sözleri, “108 MİLYAR TL GİTTİ” başlığı altında aylar sonra yeniden aktarılıyor. “Bunun TL karşılığı yaklaşık 108 milyar liradır. Türkiye her bir Suriyeli için resmi olarak yıllık 5 bin 97 lira masraf yapıyor. Bu para ile yaklaşık 416 hastane, 2 adet havaalanı, 7 tane Boğaz köprüsü, 498 de üniversite yapılabilir, 6,5 milyon asgari ücretlinin, ayda 569 lira daha fazla maaş alması sağlanabilirdi” ifadelerinin gazete tarafından da onaylanmasıyla, mülteciler ‘dışarı’dan gelerek, ‘içeri’nin kısıtlı kaynaklarına rakip olan ve ‘biz’i mağdur eden suçlular olarak işaretleniyor. Hem gazetenin hem de haberde açıklamaları aktarılan siyasetçilerin ideolojik konumları açısından bakıldığında, Suriyeli mültecilerin hükümeti eleştirmek adına nesnelendirildiği söylenebilir. Bu haberde de görülen, ‘ekonomik yük’ söylemi, ekonomik gerekçelerle Suriyelilerin maruz kaldığı ayrımcılığın derinleşmesine neden oluyor.

Şanlıurfa Kent gazetesinin, “Suriyeliler kiralari yükseltti” başlıklı haberi de yukarıda verilen örneklerde olduğu gibi özellikle yerelde yaşanan toplumsal sorunların faturasını Suriyeli mültecilere çıkarmaya aracılık ediyor. Sorunların kaynağı olarak Suriyeli mültecilerin gösterildiği haberlerde sıklıkla kullanılan yöntemlerden biri yerel halk ve esnafın görüşlerine yer verildiği vatandaş röportajları oluyor. Bu haberde de yine Şanlıurfa’daki bir esnafın Suriyelilere dair, ‘vergi ödemiyorlar’, ‘kira artışına neden oluyorlar’, ‘yasadışı işler yapıyorlar’, ‘geçim şartlarını zorlaştırıyorlar’ benzeri, onlara yönelik önyargıları kuvvetlendiren iddiaları aktarılıyor. Esnafın, Suriyelileri kira artışlarının sorumlusu olarak gösterdiği, “500 liralık dükkanı 2 bine tutuyor 300 TL’lik dükkanı 2 bine tutuyor böyle olunca kiralar yükseliyor” ifadeleri, hem başlığa hem de alt başlığa tırnaksız bir şekilde taşınarak yeniden üretiliyor. Gazete Suriyelileri sorunların merkezine alan bir kurguyla, esnafın sözlerini onaylayarak dolaşıma sokuyor; kira artışının, gelirden

Suriyeliler kiralari yükseltti

Divan yolu esnafı Hamif Etkö Suriyelilerin iş yeri açmaları ile gazetemize değerlendirmelerde bulundu.

Esin Kapaklı'nın haberi

Aşğı yukarı 8 yıla yakın bu divan yolu caddesinde esnafı yapıyor. Suriyelilerin mesela esnafık olarak işyeri açması burada dükkanların kiralarnın daha çok yükselmesine sebep oldu. Mesela 1 veren 2 vermeye başladı. Çünkü niye dükkan yok yani dükkan ancak Urfalılara yetiyor. Mesela sen 1'e tuttuğun dükkanı Suriyelilere 2 lira isteyince ne oluyor ister istemez dükkanların fiyatları ister istemez artıyor. Mesela Suriyeli esnafın vergi levhası var mı, yok mu, vergiye tabiler mi, biz mesela vergiyi tabiyiz vergi levhamız var her satışımızın işini kesiyoruz. On göre vergi oduyoruz

ama onlarda öyle bir şey yok artı Suriyeli esnaf var. Şimdi hepsini söyleyemim ama bazı kuyumcular var veya dövizciler diyelim yasadışı para gönderme alma şeyleri var mesela onların denetlenmesini tam olarak yapabilsen mesela onu bizim bankamız veya postanelerimiz üzerinden gönderir bizim yerli olarak biz kazanmış oluruz ama onlara gönderdiği için onlar üzerinden gönderdiği için yine onlar kazanmış oluyor. SURIYELİLERİN ÜRETİMLERİNDE URFALILARDA ALMAYA BAŞLADI Bende aynı şekilde duyduğum çünkü onlarda kendi aralarında fabrikalar açmışlar. Ambarları varmış ama ne kadar sağlıklı ne kadar sağlıklı

tescillenmiş mi kimse bilmiyor her yaptıklarını şimdi mesela bizim yerlerde artık almaya başlıyor uygun olunca ister istemez yerlerde yöneliyor ama sağlık açısından acaba sağlıklıdır değildir bilmiyoruz ona biraz dikkat edilmesi lazım. SURIYELİLER İŞLERİMİZİ ETKİLEDİ Ya ister istemez düştü hani nasıl düştü dediğim gibi kiyafette olsun gıdada olsun ya en basiti ya biraz öncede söylediğim gibi en basiti dükkan kiralari ev kiralari hani şurada devletimize sesleniyor. Sağlıklı Suriye politikası gibi gündemde şurada bir olay var ona biraz daha dikkat etmeleri lazım ya olaylar Suriyeliler hakkında niye

oluyor. İpsiz sapsız Suriyeliler şuan dışarda. Kamplarımız var dünya kadar yer var yediyoruz yiyoruz ama adam kamplarda duruyor. Diğer kayıyor hani biz halk olarak kimlik verilmesine belki karşıladır ama öyle bir şey var ama birini vurduğum zaman parmak izi yok kimlik yok adam burada vuruyor Suriye'ye kaçıyor. Bir ay kalıp Suriye'de daha geri gelebiliyor yani Suriye'yi şuan Türkiye gibi düşün Suriye'nin neresinde savaş var örnek veriyorum Halep'te var örnek veriyorum Şam'da var örnek veriyorum şurada var. Türkiye de öyle mesela diyelim ki Urfa'da savaş var Diyarbakır'da savaş var veya Antep'te savaş var ama baktığımız zaman bazı yerleri var düğün ama nedir insanlar oradan da kaçıp geliyor. Buraya ama öyle yapsa burada mesela yasadışı işlerle var herhangi bir suç karşın o adamın parmak izinden bütün bilgileri alırsa bir daha sınır dışı edilse geldiği zamanda artık gerek hapis gerek başka türlü yapılsa daha iyi yani dedi. SUÇ İŞLEYEN SURIYELİLERİ BULMAK ZOR Yani baktığımız zaman daha rahatsız adamlar çünkü adamın bir parmak izi yok herhangi bir şeyi yok burada görürüz geçen yine diyorlardı yok Suriyeliler Türk vatandaşını vurmuş yok Türkiye Suriyeliyi vurmuş hani bu türkün kaçma imkanı yok hani Allah muhafaza burada birini vursak bizim parmak izimiz var bizim kimliğimiz var ama o adamların öyle bir şeyi yok burada birini vururlar bıcağıdadılar kaçırlar gittiler bulundaki nasıl bulacakları onu sen parmak izinden ancak o adamı suçtuğu bir yerde

yakalayacaksınız parmak izini eşleştirirsiniz ki bu adamı öyle tespit edesin. SURIYELİLER KİRA FİYATLARINI YÜKSELTİ Diyorum ya şimdi herkes aynı değil mesela şikâyet konusuna gelsek benim kira konusunda çok şikâyetim var hani onların gelmiş burada dükkan bulmaları esnaf olmaları kiralarnın artmasına sebep çünkü niye adamların bir şey söylemiyorum ama bazılarının yasadışı iş yapmaları yasadışı para transferi para alma para gönderme gibi her gönderdiği liradan 50 lira kazanıyor her gönderdiği dolardan dolar kazanıyorlar adam böyle olduğu için fark etmiyor ben zaten paradan para kazanacağım diyor 2 lira olmasın üç olsun 500 liralık dükkanı 2 bine tutuyor 300 TL'lik dükkanı 2 milyara tutuyor böyle olunca kiralari yükseliyor bir suça karşın o adamın parmak izinden bütün bilgileri alırsa bir daha sınır dışı edilse geldiği zamanda artık gerek hapis gerek başka türlü yapılsa daha iyi yani dedi. SUÇ İŞLEYEN SURIYELİLERİ BULMAK ZOR Yani baktığımız zaman daha rahatsız adamlar çünkü adamın bir parmak izi yok herhangi bir şeyi yok burada görürüz geçen yine diyorlardı yok Suriyeliler Türk vatandaşını vurmuş yok Türkiye Suriyeliyi vurmuş hani bu türkün kaçma imkanı yok hani Allah muhafaza burada birini vursak bizim parmak izimiz var bizim kimliğimiz var ama o adamların öyle bir şeyi yok burada birini vururlar bıcağıdadılar kaçırlar gittiler bulundaki nasıl bulacakları onu sen parmak izinden ancak o adamı suçtuğu bir yerde

Şanlıurfa Kent, 5 Ağustos 2017

yaşanan düşüşlerin, özetle yerel halkın yaşadığı geçim zorluklarının Suriyelilere bağlanmasına neden oluyor. Böylece, barınma ihtiyacını karşılamaya çalışan insanların istismar edildiği bir durum söz konusu olsa bile öfke mülk sahipleri yerine Suriyelilere yöneliyor. Suriyelilerin hak kayıpları ve mülk sahipleri tarafından sömürülmesi görünmez kınıyor; 'mağdur' olarak konumlandırılan yerel halkın mağduriyetinin sorumluluğu da mültecilere yüklenerek Suriyeli düşmanlığı meşrulaştırılıyor.

Urfa Değişim gazetesinin, "Yabancı gelinlerin başını Suriyeliler çekiyor" başlığıyla, 28 Haziran 2017'de verdiği haberde ise Türkiye İstatistik Kurumunun Türkiye vatandaşı olmayan kişilerle yapılan evlilik verilerine dair açıklamaları aktarılıyor. Öncelikle, "Yabancı gelin" damgalaması Suriyeli kadınların 'öteki' olarak tanımlanmasını kuvvetlendiriyor ve onların 'tedirgin edici' olduğu çağrışımını beraberinde getiriyor. Ayrıca haberde kullanılan, "500 binden fazla", "en fazla", "en çok", "Suriyelilerin sayısının artması" gibi sayıya vurgu yapan nicelendirilmiş tanımlamalar, Suriyelilerin homojen bir yığın olarak algılanmasına neden oluyor.

Yabancı gelinlerin başını Suriyeliler çekiyor

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ülkemizde yurt dışından alınan gelin sayısını açıkladı. Açıklanan verilere göre ülkemizde yabancı olarak en çok Suriyeli gelin var.

Suriye iç savaşının başlamasından itibaren ülkemize yoğun bir göç oldu. En fazla göç, Suriye sınırındaki illere olurken Urfa da bu illerin başında yer alıyor.

500 binden fazla Suriyelinin yaşamaya başladığı Urfa'da Suriyeliler de Urfa'ların yaşamına alışmış durumda. Mahallede, semtlerde ve apartmanlarda konuşu olan Suriyeliler ile Urfa'ların arasındaki irtibat, gün geçtikçe daha da artıyor.

Sanlıurfa'da Suriyeli gelinlerin sayısının artması ile dolandırıcılık olaylarında da artış yaşandı. Urfa'lı erkeklerle evlenen Suriyeliler, düğünde takılan takıları olarak kayıplara karışması da defalarca gündem oldu.

ÜLKEMİZDE 3 BİN 569 SURIYELİ GELİN VAR
Suriyelilerin ülkemize göç etmesi ile Urfa'da yabancı gelinler ve boşanmalarda da bir kıpırdanma yaşandı. Koma evliliklerin de yaşandığı Urfa'da yeni gelinlerin çoğu Suriyeli oluyor. TÜİK illerdeki yabancı gelinlerin sayısını açıklamazken, ülkemizde olan Suriyeli gelinlerin sayısını 3 bin 569 olarak belirledi. Resmî nikah olmayan evlilikler de bu verinin dışında kaldı.

2 MİLYON 749 BİN 10 SİĞİRMACI BİZİMLE YAŞIYOR
UNICEF'in Nisan 2016 verilerine göre, Türkiye'de 2 milyon 749 bin 10 sığınmacı var. Kamplardakilerin sayısı sadece 270 bin 380. Yani 2 milyon 478 bin 630 Suriyeli bizimle yaşıyor. Ve bunların tam 1 milyon 490 bin 33'ünü çocuklar oluşturuyor. Bu da Suriyeli nüfusunun yüzde 54'ü olarak belirtiliyor.

Haber:Zeki Altundağ

Urfa Değişim, 28 Haziran 2017

Bu nicelendirme aynı zamanda, artan Suriyeli sayısının olumsuz olduğu çağrışımının yapılmasına neden olarak, önlem alınması gereken bir duruma işaret ediyor. 'Suriyeli kadınlar evliliklerin yıkılmasına neden oluyor' söylemi özellikle yerel basında sıklıkla üretilebiliyor. Bu haberde de, arka plan bilgisinden ve dayanaktan yoksun olarak değerlendirilebilecek, "Suriyelilerin ülkemize göç etmesi ile Urfa'da yabancı gelinler ve boşanmalarda da bir kıpırdanma yaşandı. Koma evliliklerinin de yaşandığı Urfa'da yeni gelinlerin çoğu Suriyeli oluyor" cümleleri panik duygusunu tetikleyebilecek nitelikte. Haberde tercih edilen görsel de bu 'tehlike' algısını besliyor. Haber, Suriyeli kadınlar ve boşanma verileri arasında bir nedensellik ilişkisi kurulmasına ve bozulan aile yapısının sorumlusu olarak dolaylı yoldan Suriyeli kadınların gösterilmesine neden oluyor.

*Bizim Anadolu Gazetesi'*nde, 19 Haziran 2017'de Ela Yıldırım tarafından kaleme alınan, "Nataşa'dan sonra Suriyeli kadın..." başlıklı yazıda ise, yukarıda ele alınan "Yabancı gelinlerin başını Suriyeliler çekiyor" haberinden çok daha dolaysız bir yoldan Suriyeli kadınlar hedef gösteriliyor ve adeta mücadele edilmesi gereken bir 'düşman' olarak sunuluyor. Yazar, "Evet şimdi de Suriyeli kadınlar Türk erkeklerinin peşinde. Bir zamanlar Rusya'nın dağılımıyla tüm Rus kadınları Türkiye'ye akın etti. O zamanlar birçok yuva yıkıldı" sözleriyle başladığı yazısı boyunca, Rus ve Suriyeli kadınları toplumsal yapıya ve aileye yönelik bir 'tehdit' olarak konumlandırıyor. Yazar, Suriyeli kadınları 'yıkılan evliliklerin suçlusu' ve 'ahlaksız' olarak işaretliyor; kadının "fedakâr" ve "cefakâr" olması gerektiğini vurgularken Arap kadınlarının bu 'cefa'dan yoksun olduğunu, 'keyiflerinin yerinde ve mutlu olduğunu' iddia ediyor.

GÜNDEM

ELA YILDIRIM

Nataşa'dan sonra Suriyeli kadın...

Evet şimdi de Suriyeli kadınlar Türk erkeklerinin peşinde. Bir zamanlar Rusya'nın dağılımıyla tüm Rus kadınları Türkiye'ye akın etti. O zamanlar birçok yuva yıkıldı.

Türk erkekleri şehvetli, güzel, manken gibi Rus kadınlarına dayanamayıp tüm servetlerini, paralarını onların uğruna harcadılar.

Akıllı Rus kadınları gözlerine kestirdikleri Türk erkeklerine nikah kıyarak yaşam seviyelerini yükseltip birde üstüne Türk vatandaşlığı alarak istedikleri gibi yaşama başladılar.

Türk erkeklerinin Rus kadınlarına olan hayranlıkları aile ortamlarındaki huzursuzluğu artırırken, maddi olarak da birçok Türk erkeği zevki sefası ve aşkı uğruna paralarını havaya savurup battılar.

Karadenizli kadınlar başta olmak üzere Türkiye'nin birçok yerinde kadınlar kocalarının elden gitmesiyle feryatlar edip bu konun önüne geçilmesi için mücadele vermeye başladılar.

Türk erkeklerinin Osmanlı'dan günümüze kadar Rus kadınlarına olan aşkları ve hayranlıkları hiç bitmedi.

Uzun zamandan beri süren Rus kadın Nataşa fırtınası tam bitmişken, Suriye savaşı patlak verdi.

Suriyelilere kucak açan Türkiye bütün imkanlarını fazlasıyla seferber ederken, Suriye'de dul kalan veya evlenmemiş kadınları almaları içinde erkekleri seferber etti...

Özellikle Türk erkeklerine karşı büyük hayranlık duyan Suriyeli kadınlar burada evlilik yaparak daha lüks ve güzel bir yaşantı peşine düştüler.

Düşünüyorum da kadınlar fedakar, cefakardır...

Ama Arap kadınlarında nerede...

Ülkelerinde savaş oluyor canlarını zor kurtarmışlar. İşlerinden, evlerinden, barklarından olmuşlar. Yakınlarını kaybetmişler. Üzülecekleri yerde tam aksine keyifleri yerinde ve mutlular...

Çadırkentte, kampta, evlerde yaşamalarına rağmen şık giysileri, iç çamaşırları, aşırı makyajları en önemlisi erkeklerle olan düşkünlükleriyle gayet rahat ve güzel sakin yaşıyorlar.

Özellikle Güneydoğu Urfa, Gaziantep Hatay ve ilçelerinde iç huzuru kaçırdıkları gibi, yuvalarda tek tek Arap kadınları sayesinde yıkılmaya başladı.

Özellikle bir konuya çok güldüm.

Adam zengin ve mağazaları var. Eşini mutlu etmek numarasıyla Umre'ye yol-luyor.

Kadıncağız umrede dini ibadetini yerine getirmeye çalışırken uyanık koca çadır kentten genç Suriyeli kadını ikinci eş olarak eve getiriyor. Adam gayet mutlu..

Kadın umreden evine geldiğinde ne görsün. Bir genç kadın suriyeli süslü püslü evde geziyor. "Bu kadında kim " diye sorunca kocası yeni eşim. Bana gençlik aşısı verdi. Suriyeli yeni eşim sözleriyle kadın kalp krizi geçirir.

50 yıllık yuva bir celsede boşanmayla biter...

Her geçen gün yuva yıkılma olayları artıyor.

Yuvaları yıkılmış çocuklarıyla perişan kadınlarımız maalesef sıkıntı içindeler.

Yakında Suriyelilerin barındığı bölgedeki Türk kadınları bu Suriyeli kadınlar yüzünden ailelerimiz yuvalarımız dağılıyor, kocalarımız elden gidiyor diye bir kıyamet koparır ve ayaklanırlarsa hiç

Suriyeli kadınları kendi ahlakî ölçütlerine göre yargılayan Yıldırım, “Ülkelerinde savaş oluyor canlarını zor kurtarmışlar. İşlerinden, evlerinden, barklarından olmuşlar. Yakınlarını kaybetmişler. Üzülecekleri yerde tam aksine keyifleri yerinde ve mutlular... Çadırkentte, kampta, evlerde yaşamalarına rağmen şık giysileri, iç çamaşırları, aşırı makyajları en önemlisi erkeklere olan düşkünlükleriyle gayet rahat ve güzel sakin yaşıyorlar” sözleriyle de ‘mağdur’ olması gerekirken, ‘tehlikeli’ ve ‘huzur kaçırıcı’ olan Suriyeli kadınların günlük hayatlarına devam etmesinin ‘hadsizlik’ olduğunu ve ‘biz’ için doğal olanın ‘öteki’ için lütuf olduğunu ima ediyor. Son olarak yazar, “Aman hanımlar dikkat.. Her an erkeğiniz bir Suriyeli kadınla evlenebilir.. Türk kadınları bu kadınlara fırsat vermemeli.. Mücadeleye başlamalı.. Hadi hanımlar kocalarınızı yabancı kadınlardan kurtarın.....” sözleriyle yazısını sonlandırarak, ‘mutlu aile tablosunu bozan tehditkâr’ Suriyeli kadınlara karşı mücadele çağrısı yapıyor ve onları tehlikeli bir biçimde düşmanlaştırıyor.

Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi medyada, özellikle de yerel basında, yaşanan çok eşli evliliklerin veya boşanmanın sorumlusunun, ‘Türk erkeklerinin aklını çelen’ Suriyeli kadınlar olduğu algısını yaygınlaştıran birçok haber ve köşe yazısı yer alıyor. Bu yazılarda, ‘biz’ ve ‘onlar’ karşıtlığı körüklenirken, Türkiyeli kadınların yaşadığı mağduriyet vurgulanıyor; Suriyeli kadınların mağduriyeti, hak temelli bir bakış açısından yoksun bir şekilde görünmez kılınıyor ve yaşanan münferit olaylardaki erkeğin sorumluluğu ise yok sayılıyor. ‘Dışarıdan gelerek içerinin huzurunu kaçıran’ tanımlamasıyla Suriyeli kadınların toplumda maruz kaldığı çok katmanlı ayrımcılığa zemin oluşturuluyor.

Bu bölümde incelenen yazılar, toplumsal sorunların doğru bir şekilde algılanmasının önüne geçerek bu sorunların yarattığı öfkenin ve nefretin, sisteme veya sorumlulara değil, ‘dışarıdan gelerek huzuru bozan yabancı’ya yönelmesine aracılık ediyor.

Bir ‘suç hikâyesi’ olarak göç: Aşırı temsil ile kurulan panik

Van Dijk, azınlıklar ve göçmenlerin en fazla ilişkilendirildikleri konulardan birinin suç ve şiddet olayları olduğunu belirtir. Bu bağlamda Dijk, adliye haberciliğini ‘etnikleşmiş’ olarak niteler ve suçların çoğu oransal olarak o ülkenin vatandaşları tarafından işlenmiş olsa bile, belli suç biçimlerinin sıklıkla ve seçici bir şekilde ‘yabancılar’ atfedildiğinden bahseder.⁴²

42 Teun A. van Dijk, “The Role of the Press in the Reproduction of Racism”, *Migrations: Interdisciplinary Perspectives* içinde, ed. Michi Messer, Renee Schroeder ve Ruth Wodak (Viyana: Springer-Verlag, 2012), s. 23.

'Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi' projesi kapsamında yürütülen basın taramalarında da Suriyelilerin suç ile ilişkilendirildiği temsiller, Suriyelilere yönelik nefret söylemi içeren haberlerin önemli bir kısmını oluşturuyor. Suriyeli mültecilerin karıştığı iddia edilen suçlar haberleştirilirken olayla doğrudan bir ilgisi olmamasına rağmen "Suriyeli" tanımlaması sıklıkla kullanılıyor, Suriyeliler tekrarlayan bir şekilde suç ile ilişkilendiriliyor ve "tacizci", "katil", "hırsız" ve "dolandırıcı" gibi sıfatlarla beraber anılıyor. Yapılan tekrarlarla ve kullanılan metaforlarla Suriyelileri bir 'tehdit unsuru' olarak kodlayan algı ve korkuya dayalı temsil yeniden ve yeniden üretiliyor. Belli metaforların, ki bu bağlamda suç ile ilgili metaforların, kanıksanması mültecilere yönelik ayrımcılığın temellendirilmesine ve yerleşik hâle gelmesine aracılık ediyor.

Örneğin, *Yurt Gazetesi*'nin "Suriyeli gelin takılarla birlikte sırta kadem bastı" ve *Pusula Haber Konya* gazetesinin ise "Suriyeli eş dolandırdı!" başlıklarıyla verdiği haberlerde de 'Suriyeli bir kadının düğün günü altınlarla beraber kaçtığı' iddiası aktarılıyor. Bu münferit olay benzer şekilde en az 27 gazete tarafından zanlının ulusal kimliğine yapılan vurgu ile haberleştirildi.⁴³ Tespit edilen 27 haberde de Suriyeli kadınlar genelleştirici ifadelerle suç ile ilişkilendiriliyor ve şeytanlaştırılıyor.

Suriyeli işçilerden
çocuğa işkence

SURİYELİ CİNAYETLERİ
Savaştan kaçan Suriyelilere kapılarını açan Türkiye, dün iki Türk vatandaşının Suriyeli göçmenler tarafından öldürülmesine tanık oldu. Birçok şehirde Suriyelilerin karıştığı kavgalarda kan akıyor

**Suriyeli o katil
Yunanistan'a
kaçarken
yakalandı**

**Darpçi Suriyeliler
yakalandı**

**Suriyeliler sahte
zeytinyağı üretmişler**

**Kızları taciz eden
Suriyeliye dayak**

**Suriyeli
Suriyelilerin
vahşi cinayeti
telefon sinyali
ile çözüldü**

Yine bir Suriyeli gelin mağduru!

**Mersin'de Suriyeli
canlı bomba öldürüldü**

**SURİYELİ
GELİN DEHŞETİ İşe aldığı Suriyeliler öldürdü**

43 Hrant Dink Vakfı, *Medyada Nefret Söylemi İzleme Raporu Eylül - Aralık 2015*, s. 18.

“SURIYELİ GELİN DEHŞETİ” (*Star*, 10 Şubat 2017), “Suriyeli Suriyeli gasp etti” (*Bursa Kent*, 1 Kasım 2017), “Yine bir Suriyeli gelin mağduru!” (*Şok*, 1 Kasım 2017), “Suriyeli o katil Yunanistan’a kaçarken yakalandı” (*Adana Günaydın*, 3 Mart 2017), “Mersin’de Suriyeli canlı bomba öldürüldü” (*Yurt Gazetesi*, 7 Eylül 2017), “İşe aldığı Suriyeliler öldürdü” (*Star*, 8 Mayıs 2017), “Darpçı Suriyeliler yakalandı” (*Pusulula Haber Konya*, 10 Mayıs 2017), “Suriyeliler sahte zeytinyağı üretmişler” (*Gaziantep 27*, 15 Haziran 2017), “SURIYELİ CİNAYETLERİ” (*Yurt Gazetesi*, 16 Mayıs 2017), “Suriyelilerin vahşi cinayeti telefon sinyali ile çözüldü” (*Kayseri Anadolu Haber*, 21 Mart 2017), “Kızları taciz eden Suriyeliye dayak” (*Korkusuz*, 23 Haziran 2017), “Suriyeli işçilerden çocuğa işkence” (*Akşam*, 21 Nisan 2017), haberlerinin başlıkları kullanılarak oluşturulan kolajda görüldüğü gibi, Suriyeliler sıklıkla suç ve yasadışı olarak nitelenen eylemlerle ilişkilendiriliyor. Suç herhangi bir kimliğe atfedilebilecek bir vaka olmasa da, medyada aktarılan hikâyelerde kimliğe vurgu yapılması çarpıtılmış bir ‘öteki’ imgesinin oluşmasına neden oluyor. Bir kişinin ya da grubun yaptığı bir eylemi, o kişinin ait olduğu kimliğe atfeden anlatılar aracılığıyla o eylemin arkasında Suriyeli kimliği olduğu algısı yaratılıyor. Bu noktada, Suriyelileri suç ile özdeşleştiren haberlerin, yalnızca belli siyasi pozisyonlarda olan gazetelerde değil, farklı yayın politikaları izleyen ulusal veya yerel gazetelerin neredeyse hepsinde yer aldığının da altını çizmek gerekiyor.

İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi ve İngiltere Kent Üniversitesi tarafından yapılan ‘Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Algı ve Tutumlar’ isimli araştırmanın ön değerlendirme raporunda, 1224 kişiyle yapılan görüşmelerde, Suriyeli sığınmacıları suç oranlarının artmasından sorumlu tutanların oranı %86 olarak belirtiliyor.⁴⁴ Bununla birlikte, İçişleri Bakanlığı, Suriyeli mültecilerin karıştıkları adli olayların Türkiye’deki toplam asayiş olaylarına oranının, 2014-2017 arasındaki yıllık ortalamasının %1,32 olduğunu ve tür olayların önemli bir kısmının kendi aralarındaki anlaşmazlıklardan kaynaklandığını açıkladı.⁴⁵ Medyanın hangi temsil şekillerini ne sıklıkla tekrarladığı tek etken olmasa da bu tekrarın veriler ve algı arasındaki farkın oluşmasında göz ardı edilemez bir etkisi olduğu söylenebilir. Nitekim, medya elitleri olarak nitelenen gazeteciler, muhabirler, editörler ve köşe yazarlarının azınlıklara dair kanıların oluşturulmasında önemli bir rol oynar; medyada her gün karşılaşılan anlatılar, günlük hayattaki önyargıların doğrulanmasına zemin hazırlar.⁴⁶

44 İngiltere Kent Üniversitesi ve İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi, “Suriyelilere yönelik algı ve tutumlar araştırması ön değerlendirme raporu”, (Aralık, 2016), s. 9.

45 Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, 5 Temmuz 2017, <https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi05072017>.

46 Eser Köker ve Ülkü Doğanay, *İrkçi değişim ama... Yazılı Basında İrkçi-Ayrımcı Söylemler* (Ankara: İHOP, 2010), s. 4.

SURİYELİLERİN SUÇA KARIŞMA ORANININ YÜZDE 1,32

Gerginlik iç siyasete malzeme yapıyor

İçişleri Bakanlığınca Türkiye'deki Suriyelilerin nüfusa göre suçla karışma oranlarının oldukça az olduğunu belirtildi. Ayrıca bu oranın geçen yılın ilk 6 ayına göre yüzde 5 azaldığı vurgulandı

İÇİŞLERİ Bakanlığı'ndan Suriyeliler ile vatandaşlar arasında son dönemlerde artan gerginliğe ilişkin açıklama yapıldı. Suriyelilerin suçla karışma oranının yüzde 1,32 olduğu belirtilen açıklamada, "Gerginlikler iç siyaset malzemesi haline getiriliyor" denildi.

İçişleri Bakanlığınca yapılan açıklamada sunlara vurgu yapıldı: "3 milyon üzerinde Suriyeliyi misafir etmekteyiz. Halihazırda ülkemizde gerek kamplarda gerek kamp dışında kalan Suriyeli misafirlerimizle, parmak izleri alınıp güvenlik soruşturmaları yapıldıktan sonra kayıt altına alınarak 'Gececi Koruma Kimlik Belgesi' verilmektedir. Suriyeli misafirlerimizle gerek kendi aralarında gerekse vatandaşlarımızla zaman zaman yaşanan gerginlikler son günlerde çarpıtılarak, abartılarak toplum içinde infial yaratacak bir dille aktarılmakta; misafirperverlik ve ensar ruhuyla bağdaşmayacak şekilde, başka bir boyuta taşınmak istenmekte; bu konu bir fitne, nifak ve iç siyaset malzemesi haline getirilmeye çalışılmaktadır.

"Buna karşın, Suriyeli misafirlerimizin suç işleme ve suçla karışma oranları, elimizdeki verilerle karşılaştırıldığında, kamuoyuna yanlışlıkla verilerle örtüşmemekte, rakamlar bunun tam tersini göstermektedir. Suriyelilerin Türkiye'de işlenen toplam suçlara oranı Türkiye'deki toplam nüfusa göz önünde bulundurulduğunda ülkemiz genel suçlarına göre oldukça azdır.

SUÇA KARIŞMA YÜZDE 5 AZALDI

Suriyelilerin kanstıklan olayların Türkiye'deki toplam sayısını gösteren oranının 2014-2017 arasında yıllık ortalama yüzde 1,32 olduğunu dikkat çekilen açıklamada, bu olayların önemli bir kısmının Suriyelilerin kendi aralarındaki anlaşmazlıklardan olduğu vurgulandı. Öte yandan açıklamada 2017'de Suriyelilerin karıştıkları suç olaylarında, nüfuslarındaki artışta rağmen bir önceki yılın ilk 6 ayına oranla yüzde 5'lik bir azalma tespit edildiği belirtildi.

SURİYELİ KILIĞINDA DİLENCİLİK

Açıklamada şu ifadeler yer verdi: "Ülke genelinde 17 ve 27 Mayıs tarihlerinde 2 defa gerçekleştirilen Huzurlu Sokaklar uygulamalarında dilencilik suçuyla ilgili olarak top-

Türkiye'ye dönen Suriyeliler 27 bini aştı

RAMAZAN Bayramı'nı ülkelerinde geçiren 68 bin 238 Suriyeli'den Kilis'teki Öncüpınar Sınır Kapısı üzerinden Türkiye'ye dönenlerin sayısı 27 bini aştı. Halep'in Azez ilçesindeki Babul Selam Sınır Kapısı'na gelen Suriyeliler, Türkiye'ye gelmek için uzun kuyruklar oluşturuyor. Suriyeliler'in Türkiye'ye girişlerinde eşyaları arandıktan sonra, Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından işlemleri yapılıyor.

lam 3 bin 46 kişiye işlem yapılmış, bunlardan ilk uygulamada 149 kişinin, ikinci uygulamada ise 230 kişinin Suriyeli olduğu tespit edilmiş, gerekli adli ve idari işlemler yapılmıştır. Ayrıca yakalananlardan bazılarına Suriyeli kılığında girmiş şahıslardan oluştuğu anlaşılmıştır. Bu veriler dikkate alındığında, zaman zaman yaşanan gerginliklerin, kamuoyunda trmandırılmak istendiği açıkça gözlemlenmektedir. Suça karşın kişilerle ilgili gerekli kovuşturma ve adli işlemler derhal yapılmakta, ülkemizin ve vatandaşlarımızın huzur ve güvenliği açısından da her türlü tedbir alınmaktadır."

Bıçaklı kavga olay yarattı

KASTAMONU'nun Taşköprü İlçesi'nde Murat A., tartıştığı Suriye uyruklu kişi tarafından bıçakla yaralandı. Yaralanan Murat A., ambulansla Taşköprü Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı, buradaki il müdahalesinin ardından Özel Kastamonu Anadolu Hastanesi'ne sevk edildi. Suriyeli ise gözaltına alındı. Bazı vatandaşlar, ka-

rakol önünde toplanarak tepki gösterdi. Suriyeli'nin kendilerine verilmesini isteyen öfkeli kalabalık ile polisler arasında zaman zaman tartışma yaşandı. Bunun üzerine ilçeye Kastamonu'dan takviye polis ekipleri sevk edildi ve geniş güvenlik önlemleri alındı. Kalabalık, bir süre daha bekledikten sonra dağıldı.

Aileler kavga etti

GAZİANTEP'te, önceki gece Ünalı Mahallesi'nde Suriyeli ve Türk iki aile arasında bilinmeyen nedenle çıkan kavgada 3 Türk vatandaşı yaralandı. Kavganın sonras mahalleli tepki gösterirken polis tedbir aldı ve Suriyeli aile tahliye edildi. Kardeş oldukları belirtilen yaralı 3 Türk vatandaşı hastaneye götürülerek tedaviye alındı. Yaralıların sağlık durumlarının iyi olduğu belirtirken, polisin mahalledeki güvenlik önlemleri sürüyor.

Aydınlık gazetesinin, 6 Temmuz 2017 tarihli haberinde 2017 yazında, “Suriyeliler ile vatandaşlar arasında artan gerginlik” ardından İçişleri Bakanlığı’nın yaptığı “misa-firperverlik” ve “ensarruhu” vurgusuyla yaptığı açıklamaveriliyor. Haberde aktarılan açıklamada, Suriyelilerin suç işleme oranının düşük olduğu, yaşanan ‘gerginlikler’in çarpıtıldığı ve “bir fitne, nifak ve iç siyaset malzemesi” yapıldığı belirtiliyor. Suriyelilerin “parmak izleri alınıp güvenlik soruşturmaları yapıldıktan sonra kayıt altına alındığı”, ayrıca aralarında “suça karışan kişilerle ilgili gerekli kovuşturma ve adli işlemlerin derhal yapılmakta” olduğu aktarılıyor. Haberde, “Ülkemizin ve vatandaşlarımızın huzur ve güvenliği açısından her türlü tedbir alınmaktadır” açıklamasında olduğu gibi, güvenlik odaklı bir bakış açısının yansımaları görülüyor.

Dolaylı olarak topluma ‘sağduyu’ çağrısının yapıldığı haberin kurgusunda en dikkat çeken noktalardan biri ise Suriyelilerle ilgili ‘tehlike’ algısını tetikleyen, “Bıçaklı kavga olay yarattı” ve “Aileler kavga etti” başlıklı iki ayrı haberle bir bütün olarak sunulması. Bu haberlerde, “Murat A. Tartıştığı Suriye uyruklu kişi tarafından bıçaklandı”, “Suriyeli ve Türk iki aile arasında bilinmeyen nedenle çıkan kavgada 3 Türk yaralandı” ifadeleri, Suriyelileri doğrudan suç ile ilişkilendiriyor. Haberlerde kullanılan, “Suriyeli ise gözaltına alındı”, “Kavga sonrası mahalleli tepki gösterirken polis tedbir aldı ve Suriyeli aile tahliye edildi”, “ilçeye Kastamonu’dan takviye polis ekipleri sevk edildi ve geniş güvenlik önlemi alındı” benzeri ifadeler ise ana haberde aktarılan güvenlik önlemlerini ve ‘asayiş’ vurgusunu destekler nitelikte.

Sözcü gazetesinin Facebook sayfasından, 2 Temmuz 2017 tarihinde, “Üniversiteli kızı taciz eden Suriyeli’ye dayak!” açıklamasıyla yapılan paylaşım⁴⁷ okuyucuyu, üniversite öğrencisi bir kadını taciz ettiği iddia edilen bir Suriyeli mültecinin mahalleli tarafından linç edildiğinin aktarıldığı, aynı gazetenin internet sitesindeki habere yönlendiriyor.⁴⁸ Haberin Facebook paylaşımı, tekil örneklerin ele alındığı ve olumsuz genellemelerin önünü açan haberlerden, biçim değiştirerek kullanıcı yorumlarına taşınan söylemlere dair fikir vermesi ve toplumsal karşılığının görülmesi açısından önemli. Paylaşımına gelen, erişilebilir 226 yorumdan, 119’u doğrudan Suriyeliler hakkında olumsuz genellemeler içeriyor. Bu yorumların 64’ünde ise oldukça tahrik edici bir dille, insanlık dışı bir noktada tasvir edilen Suriyelilere

47 *Sözcü* Gazetesi, “Üniversiteli kızı taciz eden Suriyeli’ye dayak!”, Facebook, 2 Temmuz 2017, <https://www.facebook.com/sozcu gazetesi/photos/a.152006974850540.38272.151997251518179/1817432101641344/?type=3&theater>.

48 DHA, “Üniversiteli kızı taciz eden Suriyeli’ye dayak”, *Sözcü*, 2 Temmuz 2017, <http://www.sozcu.com.tr/2017/gundem/universiteli-kizi-taciz-eden-suriyeliye-dayak-1916982/>.

Sözcü gazetesi Facebook paylaşımı, 2 Temmuz 2017

yönelik düşmanlık ve şiddet kışkırtılıyor. Ayrıca, “Bu Suriyelilerin hepsini ıssız bir adaya atacaksın”, “Bu suriyelilerin derhal bu aziz Vatan topraklarından çıkartılması lazım”, “Kendi vatanına ihanet eden Suriyelileri geri gönderin yeter artık” ve “Bu ne ya her yerde suriyeli ne zaman defolup gidecek bunlar” benzeri ifadelerle Suriyelileri sınır dışı veya toplumdan izole etme çağrısı yapılıyor. “Her yer Suriyelilerin sapıklık haberleri ile dolu..”, “Bıktık artık her gün Suriyeli pisliklerin olaylarında!” ve “Bu ne ya her gün taciz her gün Suriyeli işleri güçleri taciz mi bu sapıkların” ifadelerinde olduğu gibi yorumlarda tekrarlayan bir şekilde zanlının değil, ‘suçlu’ tanımının ilişitirildiği Suriyeli kimliğinin hedef alındığı ve Suriyelilere hakaret edildiği görülüyor.

Benzer bir durum, *TCvatanım* adlı Facebook sayfasında, 2 Temmuz 2017 tarihinde yapılan, yine bir taciz iddiasının aktarıldığı, zanlının uğradığı linç girişimine ait olduğu ifade edilen bir videonun yaygınlaştırıldığı paylaşımında da görülüyor.⁴⁹ “Yine taciz, yine onlar” sözleriyle, Suriyelilerin karıştığı iddia edilen olayların sıklığına vurgu yapılırken, “Sokağa sırf Suriyeli korkusu yüzünden çıkmamız isteniyor” ifadeleriyle de Suriyelilere yönelik ‘tehdit’ algısı pekiştiriliyor. Paylaşımına gelen yorumlar, yukarıda ele alınan, “Üniversiteli kızı taciz eden Suriyeli'ye dayak!” açıklamasıyla yapılan paylaşımına gelen yorumlarla benzerlik taşıyor. Yine, erişilen 81 yorumdan 60’ı mültecilere yönelik önyargıları yeniden üretiyor. İki habere de gelen kullanıcı yorumlarının bazılarında ise, mültecilere yönelik nefretin, hükümet ve hükümete oy veren kişilere yönelik siyasal nefret ve düşmanlıkla birleştiği

49 TCvatanım, “Yine taciz, yine onlar. Suriyelilere Sahilde Dayak.”, Facebook, 2 Temmuz 2016, <https://www.facebook.com/163571153808974/videos/816222568543826/>.

TCvatanım
2 Temmuz 2017 · €

Yine taciz, yine onlar.
Suriyelilere Sahilde Dayak.
Kocaeli Kandıra Cebeci sahilinde vatandaşlar ile suriyeliler arasında kavga
Sokağa sırf Suriyeli korkusu yüzünden çıkmamamız isteniyor, olmaz hafız
olmaz.
Gece Modu.

TCvatanım Facebook sayfası, 2 Temmuz 2017

görülyor. Her ne kadar bu yorumların toplumun bütün kesimlerini yansıttığı-
nı söylemek mümkün olmasa da yapılan haberlerin ve yorumların toplumdaki
olumsuz algıları, ayrımcı ve ırkçı pratikleri pekiştirdiği söylenebilir.

Stanley Cohen, “ahlakî panik” kavramını açıklarken medyanın rolüne de vurgu
yapar.⁵⁰ Cohen’e göre belirli bir grup abartılı ve sürekli olarak olumsuz bağlam-
larda medyada yer aldığında toplumda bir tehdit algısı ve panik duygusu yaratılır.
Tekil olayların aktarıldığı, tüm bu örnekler, haberde konu edilen olayların, çarpıtı-
lmış ‘Suriyeli’ imgesi karşısında anlamsızlaşmasına neden oluyor; Suriyeli kim-
liğine ‘bizi tehdit eden potansiyel suçlular’ tanımının yapışmasında ve böylece
onların bir ‘korku’ nesnesi olarak inşasında rol oynuyor. Genellemeler aracılığıy-
la, önyargıların oluşmasına neden olan bu temsiller Suriyelileri toplumun dışına
iterek, onların ötekileşmesine ve ayrımcılığın temellendirilmesine neden oluyor.

50 Stanley Cohen, *Folk Devils and Moral Panic, The Creation of Mods and Rockers* (Taylor & Francis e-Library, 2011), https://infodocks.files.wordpress.com/2015/01/stanley_cohen_folk_devils_and_moral_panic.pdf.

AYRIMCILIKLA MÜCADELE EDEN ÖRNEKLER

“İnsan hakları haberciliği, hak ihlallerini görmezden gelmeyen, hak ihlaline uğrayan kişi ya da toplumsal grupları yani ötekileri haber yapan, ancak ötekileri haber yapmak için illa da bir hak ihlaline uğramaları için beklemeyen, haber yaparken ise hak ihlaline yol açmayan habercilik türüdür.”⁵¹

Bu rapor için incelenen haberler arasında Suriyeli mültecilere yönelik ayrımcılığa karşı mücadele alanı açma potansiyeli taşıyan örnekler de vardı. *Evensel* gazetesinin, Mülteciler Günü vesilesiyle hazırladığı ve 20 Haziran 2017’de birinci sayfadan verdiği, “SURIYELİLER: NEFRET BİZİ DAHA ÇOK ÜZÜYOR” başlıklı haberinde, Suriyelilerin öncelikle mülteci statüsü kazanmak olmak üzere bazı hak talepleri aktarıyor. Haber

Suriyeliler: Nefret bizi daha çok üzüyor

Ali GÜZEL
Urfa

DÜNYA, bir mülteciler gününü 60 milyon üzerinde mülteci ile karşılar. Suriyelilerin bugün için çeşitli talepleri var. 400 binin üzerinde Suriyelinin bulunduğu Urfa’daki Suriyelilerin talepleri mülteci statüsü kazanmak ya da bir an önce savaşa sona ermesi ve ülkelerine dönmek. En çok sitem ettikleri sorunlardan biri ise kendilerine nefretle bakılması.

2001 yılında ilan edilen Dünya Mülteciler Günü, 2017 yılında 60 milyondan fazla mülteci ve hâlihazırda devam eden savaşlarla karşılanıyor. Suriye’deki savaşla birlikte 3 milyona yakın insan ülkesini terk etmek zorunda kalarak Türkiye’ye sığındı. Birçok il Suriyelilerin yaşadığı drama tanık olurken, bu durumun en fazla hissedildiği şehirlerin başında Urfa geliyor. Ülkelerindeki savaşın sürmesinin yanı sıra, kaldıkları şehirde çeşitli sorunlarla karşılaşan Suriyelilerin en fazla yaşadıkları konuların başında misafir sta-

tüsü sahip olmaları geliyor. Bu duruma bağlı olarak da ekonomik sorunlar yaşıyorlar. Olası bir gerginlikle tüm Suriyelilere nefretle bakılması da en çok üzdüğüleri konuların başında geliyor.

‘MAZLUM ZULME UĞRUYOR’

Misafir statüsünde olmaları, çoğu Suriyelinin özellikle kendi işini kurmaları konusunda sorunlarla karşılaşmasına neden oluyor. 29 yaşındaki Kobaneli diş hekimi Tima Kino da bu sorunu yaşayanlardan biri. 2013 yılında mezun olması gerektiği Halep Üniversitesindeki eğitimini, Suriye’deki savaş nedeniyle 3 yıl aksadı. 2014 yılında IŞİD’in saldırısına uğrayan Kobanê’den ailesiyle birlikte Türkiye’ye geldi. Urfa’da kaldığı yaklaşık 3 yıl içerisinde üniversiteyi tamamlamak üzere 4 kez Suriye’ye gitti ve 2016 yılında mezun oldu. Ruhatsız alamadığı için kendi kliniğini açamadığı gibi bir hekimin yanında bulabildiği işte 3 ay çalışabili. 5 kardeşi savaştan dolayı Avru-

pa’nın çeşitli ülkelerinde olan Kino, 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü için şu isteklerde bulunuyor: “Avrupa’daki mülteciler haklarını alma konusunda bizden avantajlı bir durumda. Biz Türkiye’de misafir konumdayız. Bu da mülteci haklarından faydalanabilmemizin önüne geçiyor. Suriyeliler ucuza paralarla çalıştırılıyorlar. Bu da mazlum durumunda olan bizler için bir zulüm oluyor. Sadece Suriyelileri muayene edebilmemiz için bile klinik açsak bize yeterli. Bu konuda bizim için bir şeyler yapılabilse bu durumda çok iyi olurdu.”

ÜLKESİNE DÖNMEK İSTİYOR AMA...

Mahmud Seyho’nun mesajı ise savaşın sona ermesi yönünde oluyor. 29 yaşında evli ve bir çocuk babası olan Seyho da 3 yıldır Urfa’da yaşıyor. Mısır’daki El Ezher Üniversitesini bitirmiş olan Seyho’nun babası Suriye’de kuyumcuysen, şu an ikisi de işsiz ve savaştan bitmesini bekliyor. Geçim kaynakları ise Almanya’da çalışan kardeşleri. Bir an önce ülkesine dönmek isteyen Seyho, Türkiye hükümetinin kendilerine verdiği sözleri de hatırlatıyor. “Vatandaşlık sözü yerine getirilse ekonomik sıkıntılarımız gidermemizin önü de açılmış olur” diyor ve şu istekleri dile getiriyor: “Vatandaşlık hakkıyla buradaki hayat bizim için kolay olurdu. En azından savaş bitene ve ülke-

mize dönene kadar iş bulabilirdik. Bize bir statü verilmesi koşullarımız çok fazla zorlaştırıyor.”

Seyho, Suriyelilere yapılan çeşitli yardımların da adil olmadığını savunarak şunları belirtiyor: “Dernekler eliyle yapılan gıda yardımları yetersiz kalıyor. Çadır kamplarda kalkanların bir şekilde gıda ihtiyaçlarını karşılıyor. Ancak kamplardan dışına yaşayanlar için yaşam koşulları zor geçiyor. Yardımlar kaç kişiyi ulaştırıyor bilmiyorum ama çoğu kişi hiç ulaşmıyor bile.”

‘GENELEMELER NEFRETİ GELİŞTİRİYOR’

33 yaşındaki Hasan Ahmed’in sitem ettiği konu ise nefret oluyor. “Bazen Suriyeliler ile yerel halk arasında sorunlar yaşanabiliyor. Elbette Suriyeliler arasında suç işleyenler var ama bu bütün Suriyeliler suçludur anlamına gelmiyor. Herhangi bir sorunda hepimizi liğnek etmek istiyorlar. Kıpıllan genellemelerde bize karşı bir nefret geliştiriyor. Bu bizi daha da çok üzüyor” diye belirtiyor.

Bir 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü daha yaklaşıyor, Urfa’da Suriyelilerin kendi açılmaları için çözüm bulmaya çalıştıkları bir ortamda, yerel halk ve Suriyelilerin bir arada yaşamasını kolaylaştıracak gibi görünüyor.

Tima Kino

Evensel, 20 Haziran 2017

51 Sevda Alankuş, “BİA VE HAK HABERCİLİĞİ EĞİTİM ÇALIŞMALARI ÜZERİNE”, *İnsan Hakları Haberciliği* içinde, der. Sevda Alankuş (İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 2007), s. 22.

kaynağının basın tarafından sistematik olarak sessizleştiren mülteciler olması ve onların yaşam mücadelelerine odaklanılması, 'varlıklarıyla bizi tehdit ve mağdur eden Suriyeli' imgesiyle mücadele ediyor. Göçün nedenlerine ve sonuçlarına odaklanarak başlıyın haber, nefrete ve ayrımcılığa karşı bir noktadan kuruyor ve mültecilerin yaşadığı sorunları hak temelli bir bakış açısıyla ele alıyor. Haberde, görüşlerine yer

Mülteciler için statü ve bakanlık talebi

Halkların Köprüsü Derneği tarafından hazırlanan Türkiye Mülteci Raporu'nda, mülteci sorunu hakkında yapsal çözümlerin üretilmesi gerektiğine yer verilerek, bu amaçla ilgili bir bakanlığın kurulması istendi

E. ÇAĞLA GENİŞ

İzmir'de mülteci sorunu üzerine yaptıkları çalışmalarla tanınan Halkların Köprüsü Derneği, 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü'nde Türkiye Mülteci Raporu'nu açıkladı. Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın da imzaca olduğu basın toplantısında raporu sunan Dernek Başkanı Prof.Dr. Cem Terzi, mültecilere statü verilmesi, Geçici Koruma Statüsü'nün tanıdığı kısıtlı haklar, vatandaşlığın sadece diplomalı ve zengin Suriyelilere verilmemesi, Orta Doğu'da barışçıl çözümün sağlanması, mültecilerin yaşadıkları sorunlar karşısında yapıcı çözümlerin üretilmesi, Göç Bakanlığı'nın kurulması, coğrafi çekincenin kaldırılarak bütün mültecilere statü verilmesi, yeni istihdam alanlarının yaratılması ve sefaftan politikaları izlenmesi şeklinde maddeler yer aldı. 7 yıldır devam eden savaşta 500 bin insanın hayatını kaybettiğini ve 6 milyondan fazla Suriyeli'nin evini terk etmek zorunda kaldığını ifade eden Terzi, "Kayıtsız olanlar da dahil edildiğinde şu anda 3,5 milyon Suriyeli Türkiye'de yaşamaktadır. Resmi verilerde göre Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde 4'ünü, gerçek rakamlara göre ise yaklaşık yüzde 5'ini Suriyeli mülteciler oluşturmaktadır. Bağın mülteci kabul etmemek konusunda tüm dünya devletleri birbirleriyle yarışmaktadır. Batı ne savaşı sona erdirmek ne de mülteci göçünü paylaşmak niyetindedir. Oysa mülteci göçünü azaltmanın, bu kişilerin ihtiyaçlarını karşılamamanın ve geri dönüş dahil tüm haklarını korumanın sadece Suriye'deki savaştan sonra erdirilmesi ile mümkün olduğunu herkes biliyor" diye konuştu.

MÜLTECİLERİN ÇALIŞMA YAŞAMI

Haziran 2016'dan bu yana Suriyelilere koşullu çalışma izni verilmişse de sadece yaklaşık 10 bin Suriyeli mültecinin resmi belgeli ve sigortalı olarak çalışabildiğini belirten Terzi, şunları kaydetti: "Ocak-kasım 2016 arasında yaklaşık 10 bin kişinin resmi kayıtlı çalıştığı öğrenildi. Kayıt dışı çalıştığı tahmin edilen Suriyeli sayısı ise 300 bin ila 500 bindir. Türkiye, Suriyeliler ile ilgili istihdam politikası geliştirmedeği için pek çok insan işsizliğini yarattığı mecburiyetten, nitelikli ve eğitilmiş bir kısım

Halkların Köprüsü Derneği tarafından kamuoyu ile paylaşılan raporda mültecilerin sorunlarına yer verilerek, çözüm önerileri sıralandı.

da uygun iş bulamamak yüzünden yasal ya da kaçak yollarla Avrupa ülkelerine göç ettiler. Türkiye'de kalan Suriyelilerin büyük çoğunluğu kayıt dışı sektörde, çok kötü koşullarda çalışıyor. Suriyelilerin normal bir yaşam için gelir sağlayacakları sigortalı, güvenceli istihdam alanları vardır. Böyle büyük ve ani bir istihdam gereksinimi özel sektörün eline ve piyasaya kuraları bırakılmaz. Devletin uzun vadeli kamucu bir istihdam stratejisi geliştirmesi şarttır. Aksi takdirde Türkiye emek piyasasının var olan yapsal sorunları derinleşecek ve içinden çıkılmaz bir hal alacaktır."

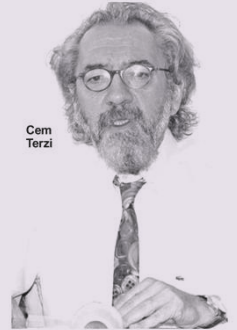
SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM

Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişiminde hala ciddi engeller yaşadıklarına vurgu yapan Terzi, "Sağlık hizmetleri ve eğitim hakkı temel haklara erişmek için geçerli kimlik kartına sahip olmak bir ön koşuldur. Kimlik çıkana dek mülteciler kamusal hizmetlerden faydalanamamaktadırlar. Bu işlemler özellikle yoksul, dil bilmeyen mülteciler için büyük zorluk içermekte ve genellikle iş bulmak için il değiştiren mülteci yeni yerleşim yerinde kayıt yaptırmamaktadırlar. Mülteci çocukların aşılanması ve belgelik tabiki gibi öncelikli sağlık hizmetlerinin sunulmasında büyük problemler yaşanmaktadır. Özellikle hastanelerde tercümanlık hizmeti sunulmadığı için mültecilerin nitelikli hizmet alma konusunda sıkın-

tlar yaşamaktadırlar. Türkiye'de hali hazırda kapasitelerini zorlayarak hizmet veren hastaneler özellikle sınır illerinde Suriyeli mülteci nüfusunun eklenmesi ile ciddi bir kapasite sorunu yaşamaktadırlar. Mülteciler ilaca erişiminde de bürokratik engellerle karşılaşmaktadırlar; ya ilaçsız kalmakta ya da kısıtlı bütçelerinden harcama yapmak zorunda kalmaktadırlar. Kronik hastalıklı olanlar için bu durum büyük bir sorundur. Engelliler için rehabilitasyon hizmetlerine erişim çok kısıtlıdır" dedi.

GÖÇ BAKANLIĞI KURULMALI

Suriye'de ve Orta Doğu'da devam eden savaş ve çatışmaların barışçıl yollarla çözülmesi gerektiğine dikkat çeken Terzi, "Türkiye dış politikasını, Suriye'de ve Orta Doğu'da barış tesis etmek üzere oluşturmalıdır. Şimdiye kadar misafir söylemi ile yürütülen hayırseverlik, din kardeşliği dayanağına, komşuluk dayanağına gibi yaklaşımlar terk edilmedi devlet mülteci meselesinde siyasi, kültürel, sosyal ve ekonomik düzeylerde yapsal çözümler üretmesine hızla başlamalıdır. Bu amaçla ilgili bir bakanlık, Göç Bakanlığı kurulması düşünülmelidir. Mültecilere mülteci statüsü verilmesi sosyal entegrasyonun ölümlü en önemli engeldir ve Türkiye BM Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlamayı kaldırmalıdır. Sadece Suriyelilerin değil tüm mültecilerin sosyal entegrasyonu hedeflenmelidir. Vatandaşlığa geçiş kolaylaştırılmalı ve eşit

Cem Terzi

vatandaşlık için Anayasa'da bu yönde demokratik değişiklikler yapılmalıdır. Mültecilerin barınma, eğitim ve sağlık hizmetlerinde vatandaşlar ile eşit haklar ve imkanlara kavuşması gerekir. Mültecilerin emek piyasasına entegrasyonu için devlet etkin rol oynamalı ve kamuda yeni istihdam yaratılmalı, informal sektör ve kayıt dışı istihdam ile etkin mücadele etmelidir. Mültecilerin sendikalarla üye olmalarının önündeki engeller kaldırılmalıdır" açıklamasında bulundu.

verilen mültecilerin önce neden ve nasıl Türkiye'ye geldiklerine yer veriliyor. Ardından mültecilerin, 'misafir' konumundan kaynaklandığını düşündükleri "ucuza çalışma", "iş bulamama" ve "ruhsat alamama" gibi sorunları aktarılıyor. "GENELLEMELER NEFRETİ GELİŞTİRİYOR" alt başlıklı bölümde de genellemelerin Suriyeliler için yarattığı sıkıntılar onların dilinden, "Elbette Suriyeliler arasında suç işleyenler var ama bu bütün Suriyeliler suçludur anlamına gelmiyor. Herhangi bir sorunda hepimizi linç etmek istiyorlar" sözleriyle aktarılıyor. Haber, mültecilerin hikâyelerinin, hak taleplerinin, eleştirilerinin ve çözüm önerilerinin kamusal alana taşınmasının ve bir arada yaşamının yollarının aranmasının önünü açıyor.

İlkses Gazetesi'nin, 21 Haziran 2017 tarihli, "Mülteciler için statü ve bakanlık talebi" başlıklı haberi ise hem birinci sayfada hem de iç sayfada oldukça geniş bir yer ayrılarak veriliyor. Haberde, mülteci hakları üzerine yaptığı çalışmalarla bilinen Halkların Köprüsü Derneği'nin mültecilerin sorunlarına yer verdiği 'Mülteci Hakları Raporu' hakkında yaptığı açıklamalar aktarılıyor. Dernek Başkanı Cem Terzi'nin yaptığı açıklamada, "istihdam politikası eksikliği", "vatandaşlığın sadece diplomalı ve zengin Suriyelilere verilmek istenmesi", "sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimdeki engeller", "göç bakanlığının olmaması" gibi insanca yaşamının önünde engel teşkil eden konulara dair eleştiriler dile getiriliyor. Suriyelilerin hak sahibi olmalarını sağlayacak bir statü kazanması gerektiğine vurgu yapılan haberde, eleştirilerle beraber yapısal çözümler hakkındaki görüşlere de yer veriliyor.

Son olarak, 2 Haziran 2017'de *Karabük Postası* gazetesinde, "Suriyeliler, ekonomik çıkar uğruna sömürülüyor" başlığıyla çıkan haberde, 'Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Algı ve Tutumlar' adlı raporun bulguları aktarılıyor. Haberde araştırmanın koordinatörü olan Banu Kavaklı Birdal'ın, önyargılara ve ayrımcılığa vurgu yaptığı ve özellikle Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgelerde ekonomik kaygıların Suriyelilerle ilişkilendirildiğini belirttiği açıklamaları yer alıyor. Özellikle kira artışlarının ve Suriyelilerin kayıt dışı ve düşük ücretlerle çalışmasının "Suriyelilerden kaynaklanan bir problem değil" aksine "son derece korunmasız bir nüfusun ekonomik çıkar için sonuna kadar sömürülmesi hâli" olduğu aktarılıyor. Haberde ayrıca, Birdal'ın medyanın, devletin, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin Suriyelilerle ilgili toplumda oluşan olumsuz yargılardaki rolüne vurgu yaptığı sözlerine yer veriliyor. Haber hem açıklamalara genişçe yer vererek hem de "Toplumda Suriyelilere karşı önyargı ve ayrımcılık ortaya çıktı", "Kıralarını yükseltip, az paraya çalıştırılıyorlar" ve "Medya tarafından

“Suriyeliler, ekonomik çıkar uğruna sömürülüyor”

“Toplumda Suriyelilere karşı önyargı ve ayrımcılık ortaya çıktı”

Yapmış oldukları araştırma ile birlikte Suriyelilere karşı bir önyargı ve ayrımcılığın ortaya çıktığını belirten Banu Kavaklı Birdal, “Türkiye’deki insanların Suriyeli mültecileri nasıl algıladığını ve nasıl yaklaşımlar içinde olduklarını anlamaya çalıştık. Tabi bu araştırmalar sonucunda önyargı ve ayrımcılık ortaya çıktı. Ortada ciddi bir siyasi, ekonomik ve sosyal sorun var. Bir savaştan kaçıp gelmiş olan insanlar söz konusu. O insanların savaş bölgesinde olmasını bekleyemeyiz. Zaten bu, onların uluslararası hukukun da tanımladığı en temel haklardan. Komşu ülke ve bu kadar uzun bir kara sınırına sahip olarak bu insanlara tabi ki de kapıların açılması gerekiyor. O yüzden burada olmaları bir ‘sorun’ olarak değil ‘zaten olmaları gerekiyor’ olarak algılanmalı” ifadelerini kullandı.

“Kiralalarını yükseltip, az parayla çalıştırılıyorlar”

“Bu doğrultuda birlikte yaşamayı nasıl daha kolay ha

le getirilmeli diye çözümler üretmeliyiz” diye konuşan Birdal aynı zamanda ortaya çıkan krizlerin Suriyelilerden kaynaklanmadığına dair örneklemelerde de bulundu. Birdal, “Kimi temel gündelik hayattaki sorunlar özellikle yerel nüfusun ekonomik ve güvenlik kaygılarından dolayı ortaya çıkabiliyor. Örneğin Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde kiralardan arttığını görüyoruz. Fakat bu onların varlığından kaynaklanan veya onların oluşturduğu bir sorun değil. Bu ev sahiplerinin zor durumda olan insanların maddi imkansızlıkları sebebiyle birkaç ailenin bir araya gelmesi gerektiği durumlarda bunu bir kar mekanizması haline getirmeye çalışması. Kiraları yükseltmeleri, o evlerde daha önceden oturan insanların çıkarılarak Suriyeli ailelere kiraya verilmesi gibi sorunlar ne önceki kiracıların ne de Suriyelilerin sebep olduğu bir sorun değil.

Diğer bir sorunsu, Suriyeli mültecilerin kayıt dışı ve düşük paralarla çalıştırılması. Burada yine bu durumdan dolayı eskiden orada çalışan insanların işinden oluyor. Bu da yine Suriyelilerden kaynaklanan

bir problem değil baktığımızda. Son derece korunmasız bir nüfusun ekonomik çıkar için sonuna kadar sömürülmesi hali. Bu uygulamaların ve kar sağlama ya çalışan çıkarıcı durumların önüne geçilmesi gerekiyor. Devlet kontrolleri ve bunların engellenmesi gibi önlemlerle birlikte çalışma ve oturma izinlerinin ve uluslararası hukukta mültecilere verilen hakların verilmesi en temel adım olacaktır diye düşünüyorum” şeklinde konuştu.

“Medya tarafından eksik ve yanlış bilgilendiriliyoruz”

Yine de toplumsal anlamda bu kadar sorun çıkmasının asıl nedenlerinden biri olarak medyayı gösteren Birdal son olarak da, “Toplum olarak mültecileri özellikle mağdur etme isteğinin olduğunu düşünmüyorum. Medya tarafından eksik ve yanlış bilgilendirme söz konusu. Medya aracılığı ile sunulan haberlerde seçici ile olumsuz bir şekilde Suriyelilerle ilgili şeylerin abartılarak yansıtılması problemi var. Devlet, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler tarafından yapılan yardımların abartılı ve onlara odaklanılarak verilen haberlerde vatandaş olarak kendi hakları olan kimi imkânlarla Suriyelilerin eriştiği ve bundan dolayı haklardan mahrum olduklarını düşünülüyor.

Bunların hepsi de insanların hakkındaki düşüncelerde yanlış bir algı oluşmasına sebep oluyor” diye rek sözlerini tamamladı.

eksik ve yanlış bilgilendiriliyoruz” alt başlıklarıyla, mültecilerin yaşadığı hak ihlallerini öne çıkararak ayrımcılık ve eşitsizlik üreten haberlerin karşısında konumlanıyor.

Hak odaklı bu haberler, mültecilerin ve hak odaklı sivil toplum kuruluşlarının medyada yeteri kadar seslerinin duyulmaması göz önüne alındığında, dezavantajlı konumda bulunan mültecilerin haklarının tanınmasına, onların sorunun kaynağı değil, mağdurları olduğunun ortaya konulmasına ve toplumsal çatışmaların azalmasına sağladığı katkı açısından önemli.

SONUÇ

Toplumun mültecilere yaklaşımı şüphesiz yalnızca medya tarafından şekillenmiyor. Ancak, özellikle geleneksel ve dijital araçlarıyla medya hâlâ kamuoyunun temel belirleyicilerinden biri ve toplumsal algıyı ve davranışları biçimlendirmeye devam ediyor. Bu raporda, Suriyeli mültecilerle ilgili haberlerde çarpıtmanın, iddiaların ve yanlış bilgilendirmenin, onlara yönelik ayrımcılığı nasıl tetiklediği ve yaygınlaştırdığı incelenmeye çalışıldı. Suriyelilerle ilgili yanlış ve çarpıtılmış bilgilerle bütünleşmiş önyargılar, korkuları ve gruplar arası kutuplaşmayı besliyor; bu bilgilerin yaygınlaşması ayrımcılığın temellendirilmesine neden oluyor. Ancak medya tarafından oluşturulan anlatıların, sunulan bilgilere anlam yüklediği ve nadiren gerçek olanı yansıttığı unutulmamalı. Mülteciler hakkında inşa edilen anlatılar onların toplum dışına itilmesine neden olarak bir arada yaşamı engelliyor. Dolayısıyla, medyanın ve medyaya daha fazla erişimi olan figürlerin, mültecilerin insan haklarının korunmasını sağlamak ve birlikte yaşamının önünü açabilmek için oynayabileceği rol göz ardı edilmemeli. Bu yüzden, medya elitlerinin ve kamuya mâl olmuş kişilerin, mültecilere yönelik ayrımcı dilin ciddi hak ihlallerinin önünü açabilme potansiyelinin de farkındalığı ve sorumluluğuyla hareket etmesi gerekiyor.

Her ne kadar yeni medya, bu raporun odak noktası olmasa da, Suriyelilere yönelik ayrımcı dilin üretiminde, yaygınlaşmasında ve kabul görmesinde önemli bir etkiye sahip. Gelişen teknoloji, haber sitelerinde veya medya kuruluşlarının sosyal medya hesaplarında yayımlanan içeriklerin, kullanıcıyla daha doğrudan bir etkileşime girmesine ve ayrıca kullanıcı kaynaklı içeriklerin üretilmesine olanak sağlıyor. Yeni medya, kasıtlı ya da kasıtsız bir şekilde mülteciler hakkında yanıltıcı bilgiler içeren haberlerin çok daha hızlı yayılmasına, sorgulanmadan kabulüne ve denetim güçlüğünden dolayı, mültecileri hedef alan ve çok daha tehlikeli bir biçime evrilen söylemlerin görünür olmasına neden olabiliyor. Dolayısıyla, yeni medyanın etkileşimi mümkün kılan yapısı ile kullanıcılarda oluşturduğu sorumluluktan muaflik algısı, söz konusu söylemlerin daha kapsayıcı bir kamusal alanda dolaşıma girmesine, daha kolay üretilmesine ve içselleştirilmesine neden olabilir. Ancak, yeni medyanın sağladığı olanaklar, toplumda 'öteki' olarak işaret edilen Suriyelileri hedef alan söylemlerin yaygınlaşmasını kolaylaştırmakla beraber, ayrımcı dille mücadelenin

önünü açabilecek yadsınamaz bir potansiyeli de beraberinde getiriyor. Yani yeni medya, hem yazılı basında görece daha az temsil edilen mültecilerin hem de temel haklara ve özgürlüklere saygılı ve ayrımcılık karşıtı seslerin duyulabilmesi ve örgütlenmesi için de önemli bir alan açıyor. Ancak, yeni medyanın ayrımcılıkla mücadele adına açtığı alandan daha etkin bir şekilde faydalanabilmek için, okuyucunun ve kullanıcının eleştirel medya okuryazarı hâline gelerek Suriyeliler hakkında dolaşıma giren bilgileri sorgulaması da önem taşıyor. Bu noktada, yeni medyanın getirdiği olanaklardan faydalanarak, bilginin doğrulanmasını ve kullanıcının süzgeçten geçirilmiş bilgilere erişimini sağlayan teyit.org ve [Doğruluk Payı](http://DogrulukPayi.org)⁵² gibi sosyal medya platformlarının, Suriyeli mültecilerle ilgili iddialara dair hazırladığı içeriklerin eleştirel bakışın yerleşmesine önemli bir katkı sağladığını belirtmek gerekir.

Sonuç olarak, geleneksel ve yeni medya, ‘yeni gelen’in olumsuz imgesini sağlamlaştırma ve mülteci karşıtı söylemin yayılmasına ya da aksine hak odaklı bir şekilde ‘onlar’ın hikâyelerini aktararak yanlış algıların ve önyargılara dayalı korkuların giderilmesinde etkili olabilir. Hak haberciliği perspektifiyle, mültecilerin seslerini duyurabileceği bir alan açan, onların yaşam mücadelelerine odaklanan ve toplumlar arası diyalogu kolaylaştıran bir gazeteciliğin mümkün olduğuna inanıyoruz. Bu raporun da, mülteciler gibi kırılğan ve ötekileştirilme potansiyeli yüksek gruplar hakkında yapılan haberlerde, farklılıkları göz ardı etmeden ortak bir zemine dikkat çeken, insan hakları odaklı bir gazeteciliğin gelişmesine katkı sunmasını umuyoruz.

---

52 Doğruluk Payı; Türkiye’de siyasi aktörlerin vatandaşlara karşı sorumlu, seçmenin ise siyaseten daha bilgili olmasına katkı sağlamayı amaçlayan, İzlemedeyiz Derneği’nin bir girişimidir. Haziran 2014’ten beri Doğruluk Payı, açık verilere bağlı olarak siyasi ifadeleri ve vaatleri izlemektedir. Bulgular, dogrulukpayi.com ve çeşitli sosyal medya organlarında yayınlanmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de, ırkçılığı, etnik ayrımcılığı, antisemitizmi, homofobiyi ve diğer tahammülsüzlük türlerini yayan söylemler yükselişte. Nefret söylemi ve kutuplaşma; siyasi ve sosyo-ekonomik gelişmeler, mülteci krizi ve devletlerin mülteci politikaları, iç savaşlar ve silahlı çatışmalar, birçok ülkede aşırı sağcı ve milliyetçi partilerin yükselişiyle birlikte özellikle dezavantajlı grupların hayatlarını etkilemeye devam ediyor. Hedef alınan gruplar ülkelere ve sosyo-ekonomik bağlama göre değişiklik gösterse de bu, nefret söyleminin küresel bir sorun olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Bu nedenle, farklı bağlamlardaki ırkçılığın, ayrımcılığın, yabancı düşmanlığının ve önyargının etkilerini gözlemlemek ve küresel bir bakış açısıyla örtük bağlantıların izini sürmek gerekiyor. ‘Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi’ çalışmasının 2017 yılı Türkiye bulgularının, analizlerinin ve ayrımcı söylem dosyalarının derlendiği bu rapor da, bu doğrultuda, daha geniş ölçekte bir değerlendirme yapmak amacıyla oluşturuldu.

2017 yılında Türkiye’deki yazılı basına bakıldığında yıl boyunca günde 14’ten fazla yazıda nefret söylemi üretildiği, toplamda 79 farklı grubun nefret söyleminin hedef olduğu görülüyor. Hedef grup sayısının fazlalığı ve nefret söylemi üretiminin sıklığı, bu söylemin aslında gündelik hayatın ne kadar içinde olduğunu gösteriyor. Medya izleme çalışması, nefret söyleminin ve ayrımcı söylemin sebeplerini doğrudan vermese de önemli göstergeler sunuyor. Hedef gruplara dair elde edilen yıllık sonuçlar, belli grupların yoğun ve tekrarlayan bir biçimde nefret diline ve ayrımcı söyleme maruz kaldığına işaret ediyor. Aynı zamanda, yılın belli zamanları ve kamuoyunun gündemi, hangi grupların hedef alınacağını da büyük ölçüde etkiliyor. Bu yıl Türkiye medyasında nefret söylemine hedef olan Budistler örneğinde olduğu gibi, nefret söylemi ve ayrımcı söylem yalnızca belli gruplara yönelik kemikleşmiş bir düşmanlıktan kaynaklanmıyor; gündemin etkisiyle coğrafi ve tarihi bir yakınlığın ötesinde yeni ‘düşman’lar yaratılıyor.

Her ne kadar ana akım medyada nefret söylemi içeren ifadelere daha az rastlanıyorsa da, bu durum ortaya çıkan tablonun ağırlığını azaltmıyor; tam aksine nefret

söyleminin ve bu söylemi üreten ideolojinin görece küçük gruplar içinde ne kadar baskın olduğunu gösteriyor. Bununla birlikte, yerel basının yayımlandığı bölgeyle doğrudan bir ilişki içinde olması, üretilen söylemin niteliksel önemini artırıyor ve kullanılan düşmanlaştırıcı dilin ciddi sonuçlar doğurmasına neden olabiliyor. Dolayısıyla, Suriyelilere yönelik nefret söylemi üreten içeriklerin büyük bir çoğunluğunun yerel basında üretilmesi, nefret suçu potansiyeli taşıyan olayların yaşanması ihtimalini güçlendiriyor.

Toplumsal ve siyasi konular 'biz' ve 'onlar' karşıtlığı ile çözülmeye çalışıldığında, eylemlerin gerçek özneleri görmezden geliniyor ve toplumlar arası hayali bir düşmanlık yaratılıyor. Önceki yıllarda karşılaştığımız "trafik canavarı" söylemi nasıl ki suçu üzerimizden alıp hayali bir 'canavara' aktarıyorsa, nefret söyleminde de eylemlerin sorumlusu asla devletler, hükümetler, yetkililer ya da şahıslar olmuyor, belli bir kimliğin paydaşları suçlu/düşman olarak konumlandırılıyor. Örneğin, 2017 yılında sıklıkla kullanılan 'gâvur' söylemi, Batılı devletlere yöneltilen eleştirilerde siyasi bir propaganda aracı olarak kullanılıyor. Toplumsal bellekteki çağrışımları ve tarihsel bir arka planı da beraberinde getirerek 'biz' ve 'onlar' karşıtlığını derinleştiriyor ve gayrimüslimleri düşmanlaştırıyor.

Nefret söylemine zemin oluşturan konular gözden geçirildiğinde, nefret söyleminin duygusal bir dışavurum değil, gruplar arasındaki ayrışmayı körüklemek amacıyla kullanılan ideolojik bir araç olduğu fark ediliyor. Savaş sebebiyle Türkiye'ye gelen Suriyelilere yönelik nefret söylemindeki artış, nefret söyleminin ve ayrımcı söylemin duygulardan bağımsız olduğunu gösteren en somut örneklerden birini oluşturuyor. Bundan dört-beş yıl önce Suriyelilerin konu edildiği çok az sayıda yazı karşımıza çıkarken, 2017 yılında Suriyeliler haklarında en çok nefret söylemi üretilen gruplar arasında yer alıyor. Bu durumun, aslında yürütülen politikaların ve toplumda yayılan yanlış bilgilerin bir yansıması olduğunu unutmamak gerekiyor. Kısa zaman içerisinde, savaş gerekçesiyle ülkeye çok sayıda insanın göç etmesinin gündelik hayatta yaratabileceği sorunların, kimlikler arası bir hiyerarşiye ve çatışmaya indirgenmeden haberleştirilmesinin zorunlu olduğu görülüyor. Bu sorunların 'Suriyeli' kimliği temelinde nefret söylemine dönüşmesi, medyanın konuya yaklaşımında yüzeysel bir tavrın hâkim olduğuna işaret ediyor. Bu durum, ırkçılıktan ve milliyetçilikten beslenen ideolojik boyutun yanı sıra hak odaklı olmayan gazetecilik pratiklerinin bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir.

Gazetecilik mesleğinin, toplumsal kutuplaşmayı körükleyen ve yeniden üreten ideolojik ve siyasi bir ajandayla değil, hak odaklı barış gazeteciliğini esas alarak yapılması konusunda ısrarcı olmak gerekiyor. Çatışma dilinden uzak, haberin bilgi aktarma boyutuna öncelik veren ve duyguları tetiklemeye değil; bilgi vermeye, mümkünse çözüm üretmeye ve toplumsal bir aradalığa katkı sağlamaya yönelik bir gazeteciliği savunmak büyük önem taşıyor. Bu raporun da ayrımcılıktan, ırkçılıktan ve şiddetten arınmış yeni bir dilin kurulmasına katkı sunmasını diliyoruz.

© HRANT DİNK VAKFI YAYINLARI, 2018

aS.u.lis DİL
DİYALOG
DEMOKRASİ
LABORATUVARI

nefret söylemi